

Osnovna naloga: sproti vračati dolgove tujini

Skupščina SFRJ podprla dokument Temeljna izhodišča dolgoročne gospodarske stabilizacije – Spremembe družbenega načrta sprejeti oktobra

● Razvoj samoupravljanja in dolgoročni program stabilizacije sta celovit proces. To posebno poudarjamo zato, ker se naša družba mora izklopiti iz zdajšnjih težav. Vendar, če ne bomo zagotovili, da bodo delavci odločili o razporejanju svojega dohodka, bomo spet samo na videz urejali stvari administrativno, kar pa nas bo slej kot prej potislino v nove težave.

● Največje težave so v naših odnosih s tujino. Eden glavnih vzrokov za zadolževanje v tujini je v tem, kar se odločimo o zadolževanju zlasti za največje naložbe sprejemajo zunaj družbenega dela, in to ne glede na to, ali bodo tisti, ki so si denar sposodili, zagotovili tolikšen izvoz, da bodo ta posojila sploh lahko vračali.

● V ZIS ni dileme, ali naj ima prednost likvidnost pri plačilih v tujini ali zagotavljanje uvoza reprodukcijskega materiala. To je pogojeno drugo z drugim. Vsi računamo namreč kajti, da se naše gospodarstvo iz teh težav ne more izvleči, če se ne bomo mogli dodatno zadolžiti v tujini zato, da bi lahko premostili zdajšnje težave in si hkrati zagotovili manevrski prostor za odvijanje proizvodnje.

● Sedanji način oblikovanja plačilnih in devizno-bilancnih položajev republik in pokrajin se ne razna po temeljnih opredeljenih deviznega zakona. Ti položaji so se spremenili v plačilne in devizne bilance in zavirali sodelovanje med organizacijami združenega dela na celotnem jugoslovanskem prostoru.

● Samo boljše nagajevanje proizvodnega in ustvarjalnega dela in težkih pogojev dela nas lahko izveče iz nizke produktivnosti dela in nizke učinkovitosti gospodarstva.

(Iz govora Milke Planinc na zasedanju skupščine SFRJ)

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 17. junija – Potem ko so na prvih delovnih zasedanjih delegatov skupščine SFRJ razpravljali o najhujših spremembah v naši gospodarski strategiji, so na današnjem zasedanju po obični razpravi podprli dokument Temeljna izhodišča dolgoročne gospodarske stabilizacije.

Dokument, ki ga je pripravila posebna komisija dveh zveznih zveznih zveznih svetov, je v uvodnem referatu predstavila predsednica zveznega izvršnega sveta Milka Planinc. Rekla je, da »Temeljna izhodišča« pravzaprav poudarjajo strateške opredelitve naše družbe, kar je potrebno zaradi nevarnosti, v katere nas vodijo stihijna gibanja v zadnjih letih ter vse večji razkorak med načelnimi opredeljenimi in uresničevanimi.

Kritične ugotovitve o naši sedanjosti razvijajo strategiji v »Temeljnih izhodiščih« sta s stvarnimi podatki podprla podpredsednik zveznega izvršnega sveta Zvone Dragan in guverner Narodne banke Jugoslavije Radovan Makić, ki je orisal likvidnostni položaj države v odnosu do tujine.

Tako kot Milka Planinc, je tudi Zvone Dragan poudaril, da je zdaj naša glavna naloga, zagotoviti redno odplačevanje v tujini najetih posojil, četudi na račun tekoče reprodukcije. Le z rednim izpolnjevanjem obveznosti bomo namreč lahko ohranili pridobitveno zaupanje, brez tega pa seveda pri tujih partnerjih ne bomo dobili novih posojil, ki so vsakega nujna za premostitev zdajšnjih težav. Zvone Dragan je napovedal, da bo ZIS konec tega meseca zato predlagal paket ukrepov.

V obširni razpravi o stabilizacijskem programu, uresničevanju družbenega plana ter o likvidnostnih problemih so delegati v celoti podprli gospodarsko strategijo, ki jo predlaga zvezni izvršni svet. Zavzeli so se, da se usmeritve v »Temeljnih izhodiščih« vgradijo v spremembe in dopolnitve družbenega plana, ki jih je treba sprejeti do konca oktobra.

Sinoči je zvezni sekretar za zunanje zadeve srečal s sovjetskim zunanjim ministrom Andrejem Gromikom.

Naši proti Severni Irski brez golov

ZARAGOZA, 17. junija – Peti dan svetovnega nogometnega prvenstva v Španiji je prišla na oder tudi jugoslovanska reprezentanca, ki je v Zaragozi igrala proti Severni Irski neodločeno 0:0. Popoldne je na mundialu presenetila reprezentanca Kuvajta, ki je igrala s ČSSR neodločeno 1:1 (0:1). Avstrijci pa so premagali Čile z 1:0 (1:0). Naslednjo tekmo bodo naši nogometaši igrali v nedeljo zvečer proti reprezentanci Španije. Na sliki z leve: Severni Irec William Hamilton, Nenad Stojković in Velimir Zajec (telefoto: UPI). Več na 14. strani.

TEMA DNEVA

Izjem ne bo

Pri uresničevanju dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, ki so ga včeraj sprejeli zvezni skupščini, naj ne bi bil tako rekoč nihče izven, vendar je jasno, da so zdaj vse oči bolj ali manj uprte v zvezno vlado. Na dlani je namreč, da je treba najprej potegniti nekaj »kratkotrajnih«, pri čemer bo povezovalje kratkoročnih ukrepov z dolgoročnejšimi cilji skorajda prava umetnost. Ni moč, na primer, mimo dejstva, naj bi stabilizacijski program izvajali v razmerah, ko bo letos in v prihodnjih letih vsa družba morala manj trošiti kot bo proizvedla.

Zdi se, da vlada popriema po pravem meču, s katerim naj bi presekal ta navidezni gordijski voz. Predvsem očitno namerava dosledno izpolnjevati obveznosti do tujih kreditorjev, četudi na račun težav v tekoči reprodukciji. Tako si ne bi samo utrdili zaupanja bank v tujini in s tem spet odprli pot kapitalu v naše gospodarstvo, marveč je možno doseči tudi večjo disciplino delovnih organizacij in njihovih bank pri poslovanju z inozemstvom. Če doseže samo to, je že pravzaprav dosegla veliko.

Se bolj kot to pa razveseljuje prepričanje zvezne vlade, da je tudi v razmerah, ko bo pomemben del domače akumulacije odtekal v tujino, mogoče voditi »aktivno politiko«. Z drugimi besedami, kljub vsem omejitvam je mogoče z ustreznim prestrukturiranjem in reorganizacijo gospodarstva zagotoviti razvoj, celo kvalitetnejši kot doslej.

BORIS JEŽ

Fadil Hoxha pri predsedniku Burgibi

Član predsedstva SFRJ se je s tunizjskim predsednikom pogovarjal o dvostranskih odnosih

TUNIS, 17. junija (Tanjug) – Predsednik Republike Tunizije Habib Burgiba je danes, v svoji uradni rezidenzi v Kartagini, sprejel člana predsedstva SFRJ Fadila Hoxha, ki je že od včeraj v Tuniziji na uradnem in prijateljskem obisku. Povabil ga je predsednik Burgiba.

Tega pristranskega in prijateljskega srečanja so se z jugoslovanske strani udeležili še član ZIS dr. Rikard Štajner, s tunizjske strani pa premier Mohamed Nzali.

V vzdušju tradicionalnega prijateljstva in zelo dobrih odnosov med državama so srečanja izkoristili tudi za izmenjavo mnenj o mednarodnih problemih ter nadaljnjem izboljševanju dvostranskih odnosov.

Buenos Aires: le delen poraz

Argentinski zunanji minister ponudil odstop – Prekinitev ognja velja samo za akcije generala Menendeza

Buenos Aires, 17. junija (Tanjug) – Argentinska hunta je dala vedeti, da »prekinitev ognja«, kot tukaj uradno opisujejo argentinski vojaški poraz na Malvinah, velja izključno za akcije, ki so potekale pod poveljstvom bivšega argentinskega vojaškega poveljnika četa v Port Stanleyju generala Maria Menendeza.

V sporočilu, ki sta ga posredovala argentinski radio in televizija, je razvidno iz sporočila, da je razvidno iz sporočila, da je z britanskimi silami sklenilo sporazum o »prekinitvi ognja« le okoli 14.000 vojakov pod poveljstvom generala Menendeza, ki so zdaj že razoroženi, drugi

britanski sil v orožju in tehnološki »giji« in da so britanski enotam in ladjeju »pomagale ZDA«.

Kot je razvidno iz sporočila, je z britanskimi silami sklenilo sporazum o »prekinitvi ognja« le okoli 14.000 vojakov pod poveljstvom generala Menendeza, ki so zdaj že razoroženi, drugi

ja, je rečeno, da je bila »zasledba Port Stanleyja epilog premoči

ZADNJA VEST

● BUENOS AIRES, 17. junija (AFP, Tanjug) – Šef argentinske vojske hunte Leopoldo Galtieri je danes zaprosil za upokoje. Na njegovem mestu v triletni vojaški hunti in na položaju poveljnika kopenske vojske ga bo jutri zamenjal poveljnik prvega korpusa kopenske vojske general Christino Nicolaides, je sporočila uradna argentinska agencija TELAM. Agencija Noticias Argentinas, ki je danes objavila, da se ni odločeno, kdo bo novi predsednik države. Govor je o dveh možnostih. Po prvi naj bi bil na čelu države civil, ki naj bi ga imenovala vojaška hunta, po drugi pa naj bi se na čelu države menjavali člani hunte. Zdel naj bi najstarejši, poveljnik letalstva general Basilio Lami Dozo. Agencija, ki se sklicuje na zanesljive vire, zatrjuje, da se v Argentini oglašuje za drugo možnost, toda za zdaj naj bi za časovnega civilnega predsednika države imenovali dosedanjega zunanjega ministra Costo Mendez.

deli argentinske armade na kopnem in na morju pa se lahko še naprej bojujejo proti britanskim silam in ladjeju v območju Malvinov.

Poudarjajo, da je Velika Britanija dosegla le »delno zmago«.

Iz Londona poročajo, da Argentina ne želi, da bi več tisoč zajetih argentinskih vojakov z britanskimi ladjami prepeljali v Malvinov v argentinske luke.

Edini izhod je izvoz

Spremembe v vodstvu Gospodarske zbornice Slovenije – Novi predsednik Marko Bulc – Ohranjanje proizvodnje in povečevanje izvoza osrednja naloga

LJUBLJANA, 17. junija – Skupščina Gospodarske zbornice Slovenije je danes razrešila dosedanjega predsednika zbornice Andreja Verbiča in podpredsednika Lojzeta Fortunca; za novega predsednika je izvolila Marka Bulca, za podpredsednika pa Rudolfa Kropivnika in Alojza Rožmarna. Kot člana izvršnega odbora je razrešila Slavka Benčnika in Bogomilo Mitit ter namesto njiju izvolila Silvo Gorenc in Stefana Hajdinjaka.

Prebral sem, kaj je o vlogi in mestu gospodarske zbornice napisal Edvard Kardelj. V zbornici je videl organizacijo gospodarstva in ne podaljšano roko države,« je dejal Marko Bulc, ko se je delegatom skupščine zahvalil za izkazano zaupanje. »Vodstvo zbornice skupaj z vami prevzema številne odgovorne naloge, ki so postavljene pred gospodarstvo. Če se jih bomo skupno lotili, bomo lahko s skupnim delom dosegli rezultate.« Še posebej je poudaril, da težave v proizvodnji ne bi smele povzročiti zastaja v izvozu, temveč da je treba z doslednim uresničevanjem aktivnosti programa za zagotavljanje likvidnosti in odvijanje proizvodnje

ter predvsem z boljšimi izkoriščanjem sedanjih proizvodnih zmogljivosti povečati izvoz, saj bomo sedanje težave lahko uspešno rešili le, če bomo povečali delež izvoza v družbenem proizvodnem našega gospodarstva.

V razpravi o operativnem načrtu ukrepov in aktivnosti za zagotavljanje odplačevanja najetih tujih posojil in za ohranjanje proizvodnje ter o nalogah, ki jih imajo splošna združenja in gospodarske zbornice pri tem, je predsednik slovenskega izvršnega sveta Janez Zmajčič poudaril, da moramo v zaostrenih razmerah vsi in vsak skrbeti in storiti vse za zagotavljanje potrebne proizvodnje in zlasti konvertibil-

MARKO BULC: zbornica je organizacija združenega dela

nega izvoza. Ohranjanje proizvodnje in povečevanje izvoza sta namreč edini možnosti za uspešno premagovanje težav. Več na 2. strani.

ZDRAVKO STEFANČIČ

Danes in Delu: Program proti inflaciji

Danes v posebni prilogi objavljamo protinflacijski program, ki ga je pripravila komisija zveznih družbenih svetov za probleme gospodarske stabilizacije.

Dokument o zmanjšanju inflacije je najvažnejši del dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, saj so v njem začrtane glavne strateške smeri in osnove naše nove gospodarske reforme.

Osnovni poudarek v besedilu tega pomembnega dokumenta je, kako v treh letih zmanjšati inflacijo s štirideset na deset odstotkov.

Več na 17. in 18. strani.

Tragedija v Libanonu

Med izraelskimi napadi je bilo ubitih 30.000 ljudi, deset tisoč jih pogrešajo, 800.000 pa jih je moralo zapustiti domove – Arafatova poslanica OZN

NEW YORK, 17. junija (Tanjug) – Svetovni organizaciji so sporočili, da je bil med izraelskimi napadi na Libanon do sedaj ubitih ali ranjenih 30.000 Palestincev in libanonskih državljanzov. Deset tisoč ljudi pogrešajo, 800.000 ljudi pa je moralo zapustiti svoje domove. Izraelske invazijske sile so docela uničile 14 palestinskih begunskih taborišč, porušile tri libanonska mesta – Tir, Sidon in Nabatijo – hudo razdejale pa so zapustile tudi v desetih drugih libanonskih mestih in vaseh.

To so prvi podatki o posledicah izraelskega napada na Libanon, ki jih je predsednik PLO Jaser Arafat sinoči navedel v posebni poslanici generalnemu sekretarju ZN Perezu de Cuellarju in ga prosil, naj s tem seznanj članice varnostnega sveta in generalne skupščine.

»To poslanico vam pošiljam iz Bejruta, ki ga nenehno bombardirajo iz zraka, z morja in kopne,« del Bejruta so že zasedli, drugi deli pa so obkoljeni, da bi ves svet zvedel za barbarstvo zaroto proti libanonskemu in palestinskemu ljudstvu, za tragedijo, ki jo je prinesla ta fašistična vojaška invazija,« je rečeno v dramatični Arafatovi poslanici.

Predsednik PLO opozarja, da navzlic pozivom varnostnega sveta k prekinitvi ognja in umiku izraelskih čet izraelske vojske

sile še vedno prodirajo na libanonsko ozemlje, da bi »do konca obkolile Bejrut«.

Med tem je generalni sekretar ZN dobil sporočilo koordinacijskega biroja nevarstvenih, ki je v New Yorku razpravljalo o razmerah v Libanonu, in kar najbolj odločno obsodil izraelsko agresijo.

● TEL AVIV, 17. junija (Reuters, AP, AFP) – Predstavnik izraelskega vojaškega poveljstva je sporočil, da so Palestinci davi z raketami napadli izraelske čete v območju bejrutskega letališča. Navedel je, da se ob tej priložnosti poškodovali tri letala in da so izraelske sile v odgovor obstrle palestinke položaje.

jo ter poudaril, da je njen cilj uničiti palestinsko ljudstvo, še zlasti tiste Palestince, ki so jih

pregnali iz domovine in so se bili prisiljeni zateči na libanonsko ozemlje.

● JERUZALEM, 17. junija (AFP) – Izraelski obrambni minister Ariel Sharon je izjavil, da se Izrael ne bo umaknil iz Libanona, dokler ne bodo dosegli politične rešitve. Pristavil je, da bi izraelske oblasti rade zanesljivo vlado v Libanonu, ki bi bila usmerjena prozahodno in bi se znebila groženj Sirije in palestinskih sil.

Neurvrščeni so zahtevali dosledno spoštovanje libanonske ozemeljske nedotakljivosti in izrazili vsestransko podporo palestinskemu ljudstvu.

Jaser Arafat je prek premiera Vazana in bivšega premiera Seaba Salama zahteval, naj bi se Washington začel neposredno pogajati s PLO. Washington pa tega ne more storiti, ker ga zavezuje Kissingerjeva objava Izraelu, da ZDA ne bodo vzpostavile stika s PLO, dokler palestinska organizacija ne bo priznala židovske države.

PORAŽENA VOJSKA ODDAJA OROŽJE – Zajeti argentinski vojniki odlagajo puške v navzočnosti britanskih komandosov. Tisoče vojnih ujetnikov naj bi zdaj britanske ladje prepeljale v argentinska pristanišča. (Telefoto: UPI)

Četrti blok TE Šoštanj v okvari

Zaradi tega je v omrežju za 6 milijonov kilovatih ur manj elektrike

ŠOŠTANJ, 17. junija – Danes zjutraj se je pokvarilo tesnilo na enem od glavnih ventilov v četrtem bloku šoštanjske termoelektrarne, ki je prispevala v omrežje vsak dan skoraj 6 milijonov kilovatih ur elektrike. To pomeni, da dobimo zdaj v slovensko omrežje četrtino toka manj, kot bi ga potrebovali. Nekaj elektrike smo danes dobili iz Avstrije in Italije, nekaj pa iz drugih republik. Kljub temu pa so bile danes potrebne redukcije, zato je potrebno varčevati z energijo.

Prišli izseljenci iz Avstralije

LJUBLJANA, 17. junija – Danes nekaj pred šesto uro zjutraj je na brniškem letališču pristalo Jatovo letalo s 150 slovenskimi izseljenci iz Avstralije. Med njimi so bili tudi člani moškega pevskega zbora slovenskega kluba Triglav in folklorne skupine Rogelja iz Sydneya ter moški pevski zbor slovenskega socialnega kluba Jadran iz Melbourne, ki bodo imeli v naslednjih dneh vrsto nastopov po Sloveniji. (K. J., foto: Janez Zrnc)

Reaganov »dnevni red za mir«

Govor ameriškega predsednika na zasedanju generalne skupščine – Štiri točke

NEW YORK, 17. junija (Tanjug) – Predsednik ZDA Ronald Reagan je v govoru na drugem zasedanju generalne skupščine OZN o razorožitvi predstavil svoj »dnevni red za mir« in v poziv SZ, naj se pri tem pridruži Američanom. »Delati moramo za vse človeštvo in ne samo za nas,« je poudaril Reagan.

Reaganov »dnevni red za mir« vsebuje štiri točke: odstranitev raket srednjega doleta, ki so stacionirane na kopnem, številni bojnih glav strateških balističnih raket zmanjšati za tretjino, bistveno zmanjšati kopenske in letalske sile pakta NATO in Varšavskega sporazuma, zagotoviti, da se bo zmanjšala nevarnost naključne vojne. Ameriški predsednik je ob tem dodal, da so »sporazumi o nadzoru oboroževanja in razoroževanja sicer koristni za krepitev mira, v svetu, vendar nimajo »magične moči.« Reagan je predlagal tudi sklic mednarodne konference o vojaških izdatkih.

Jutri v prilogi

Vlado Jare
Zakaj so
»statistični«
Jugoslovani
znova sporni?

Dušan Snoj
Naš kreditni ugled
skozi ameriška očala

Alja Košak
Kaj naredi vojna
iz porednih fantov?

Živa Paulin
Zdravljenje
z odzvanjanjem
in dodajanjem

Jure Mikuž
Pogled
na beneški bienale

Vreme danes

Priprave za spravilo pridelkov

Ocene spomladanske seve, ki smo jih danes slišali na seji republiškega izvršnega sveta in na tiskovni konferenci, ki jo je pripravil republiški komite za informiranje, so dokaj ugodne. Delno jih sicer kvarijo neizpolnjeni načrti pri setvi sladkorne pese na zasebnih njivah, ker v naši republiki ne bo zraslo toliko pese kot smo načrtovali kljub temu, da so v družbenem sektorju posejali peso še na dodatnih njivah, ki v jesenskem načrtu niso bile predvidene.

Stran 2

Devize lahko ustvari samo združeno delo

V kongresnih razpravah je bilo izraženo enotno mnenje, da nam več deviz prav gotovo ne bo prineslo okrepljeno ad-

Merilo napredka

Cirkulane v Halozah, pokrajini, ki je bila dolga desetletja simbol revščine, so te dni proslavile dvostoletnico domače sole, ki je v tem še vedno manj razvitem kraju nosilka gospodarskih, kulturnih, gospodarskih, komunalnih, športnih in družbeno-političnih akcij. Znanje je edina popotnica, ki jo mladi Haložani dobi danes, ko se nameri v življenje. Pomen sole poudarja tudi Red zaslug za narod s srebrno zvezdo, ki so ga izročili solskemu kolektivu in krajanom.

Stran 13

Danes Književni listi

● Svetovni kongres o knjigi: Za pisni svet in beročo družbo

● S kumrovškega pisateljskega zbora

● Podirati ali graditi mite v literaturi?

● O avtobiografski knjigi Antona Ingoliča

● Zanimiv roman sovjetskega pisatelja Valentina Rasputina

● Beseda z nizozemskim pesnikom

● Poglavje iz petdesete knjige Pavleta Zidarja

S TELEPRINTERJA

»Mentor« odprt za vse smeri

LJUBLJANA, 17. junija – Kakšna naj bi bila revija »Mentor« v času ko se možnosti za objavljanje besedil mladih avtorjev manjšajo tako po založbah kot tudi osrednjih literarnih revijah, je tekla danes beseda na tiskovni konferenci, ki sta jo sklicala uredništvo Mentorja in odbor za literarno dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije.

»Mentor« bo odprt za vse izrazne smeri pisateljev, prizadeval pa si bo, da bi bil posebej pozoren do mladih, ki skušajo uveljaviti nove težnje in nove tokove v literarni ustvarjalnosti. Tako bo skušal ustvariti jedro ozokov mladih piscev, ki izpričujejo literarne tendence »postmoderne« oziroma se od literarne konstrukcije in »presejanja subjektivnosti« znova obračajo h konkretnemu svetu in človeškosti. (J. H.)

Priznanje za oblikovalce

LJUBLJANA, 17. junija – »Zlati znak MM«, prvo nagrado natečaja za jugoslovansko tiskano komunikacijo, za katerega je pobudo dal časopis Media marketing, sta letos dobila oglaš in plakat Muralisti. Izoblikovali so ju v Studiu za marketing in propagando Delo, oblikovalca sta bila Jani Bavčer in Mija Guzelj, fotograf pa Miha Tršar. Žirija je podelila tudi dve diplomati: za plakat Multiquick in oglas za akcijo Fruital – v sodelovanju z naravo. (M. J.)

Kako priklicati več gostov

LJUBLJANA, 17. junija – Nobena skrivnost ni, da slovenske turistične zmožnosti, predvsem na morju, vse tja do 17. julija še niso razprodate. Zato je treba sprejeti še nekatere ukrepe, ki bi do začetka glavne sezone pripeljali do več turistov. Za to pa mora biti dovolj bencina in živil, razmiseliti velja o znižanju prometnih davkov in drugih dajatev, ki bremenijo cene turističnih in gostinskih storitev. To so poudarili na današnji seji izvršnega odbora republiškega odbora sindikatov delavcev v gostinstvu in turizmu. Zaradi pomanjkanja denarja se bodo morali gostinski in turistični oziroma dogovorni za skupna vlaganja v dohodkovno najcistejše naložbe, ki same brez kakovostne turistične ponudbe, se ne morejo biti zagotovile za povečanje turističnega dohodka. Predvsem se morajo gostinci, turistične agencije, trgovina in živilska industrija dohodkovno boljše poveževati. (G. P.)

Radgonski kmetijski sejem

GORNJA RADGONA, 17. junija – Organizator 20. mednarodnega kmetijskega živilskega sejma, tukajšnja poslovna enota ljubljanskega Gospodarskega razstavišča, napoveduje, da bo letošnja prireditev od 20. do 29. avgusta predvsem v znamenju povečevanja proizvodnje in izvoza hrane. Slovenski govedorejci bodo prikazali dosežke zadnjih let v prijriji mesa, prireditve bo zajemala tudi razstavo zajcev, s katero naj bi spodbudili slovenske kmete za proizvodnjo tega mesa. Na sejmju bo sodelovalo šeststo razstavljalcev iz desetih držav, med njimi tudi pobratena občina Mladonovac in zahodnonemško zahodnonemško mesto Ingolstadt. (I. G.)

Začasno ukinili trajekt

PÖRTOROŽ, 17. junija – Portoroška Splošna plovba se je odločila, da bo začasno ukinila trajektno linijo med Koprom in Tartoussom. Potem ko je skoraj dve leti prišla Splošni plovbi dobiček, bi ta linija zaradi konkurence zdaj lahko delala le izgubo – tudi več kot 2,5 milijona dolarjev. S tem se seveda niso sprijaznili in bodo trajektni ladji, ki jih imajo skupaj s švedsko tvrdko »Nordsee« v najemu, raje oddali v podnajem.

S tem pri Splošni plovbi niso vrgli puške v koruzo. Še zmeraj mislijo, da bi bila linija iz Kopra na Bližnji Vzhod lahko še zanimiva, zato se naprej podpirajo načrte o nadaljnjem sodelovanju s švedskim partnerjem in o skupnem solaganju z Intereuropo in Luko Koper v novo ladjo, luško infrastrukturo in parkirišče. (B. Š.)

Kdo bo plačal akcije

LJUBLJANA, 17. junija – Svet za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij NOB in spomeniško varstvo pri RK SZDL je preveril, kako v posameznih slovenskih regijah izpolnjujejo družbene dogovore o varstvu spomenikov NOB. Izkazalo se je, da družbena skrb za spomenike živi predvsem na papirjih. Neopredeljeno pa je, kdo bo akcije plačal in kdo zanje odgovarjal. Ugotovili so, da je najbolje zadolžiti za vzdrževanje in skrb za spomenike ljudi, ki so s tem ukvarjali profesionalno. (L. Š.)

Podružbljanje predšolske vzgoje

LJUBLJANA, 17. junija – Krivične razlike med otroki v duševni razvitosti, ki jih pogojujejo različno socialno-ekonomsko in kulturno okolje, v katerem otrok odrasča, bomo zmanjšali ali odpravili le z nadaljnjim razvijanjem in dograjevanjem obstoječih sistemov institucionalne in neinstitutionalne vzgoje predšolskih otrok, je poudarila Irena Levnik na današnjem posvetu Zveze prijateljev mladine Slovenije.

Podružbljanje vzgoje in varstva predšolskih otrok je eden od pogojev usklajevanja odnosov med družino in vzgojovarstvenimi organizacijami. Ob tem velja poudariti, da bi morale dobiti te organizacije večjo podporo raznih dejavnikov v krajevni skupnosti, še posebej pomoč aktivistov pri društvi prijateljev mladine. Izkusnje zadnjih nekaj let namreč kažejo, da so starši še vedno premalo osveščeni o pomenu in vlogi predšolske vzgoje. (M. V.-P.)

Najboljši sekači gredo v Makedonijo

JEZERKO, 17. junija – Na 11. republiškem proizvodnem tekmovalnem gozdarskem seštevku so imeli največ uspeha delavci iz postojenskega, novomeškega in slovenjegraškega Gozdnega gospodarstva, ki so osvojili vsa najvišja mesta tako v ekipni kot tudi posamični konkurenci.

Sekači iz teh treh gozdarskih organizacij bodo sestavljali jedro slovenske ekipe na zveznem tekmovalju, ki bo čez teden dni v Makedoniji. (L. Š.)

Načrt FAO za agronomsko šolo

MARIBOR, 17. junija – Na 14-dnevni študijski obisk sta prispela v Maribor in severovzhodno Slovenijo predstavnika FAO, organizacije OZN za kmetijstvo, ki bosta pripravila načrt za izobraževanje kmetijskih strokovnjakov na mariborski višji agronomski šoli. Dr. K. Hoffmann dela na glavnem sedežu FAO v Rimu na področju šolanja kadrov za kmetijstvo, njegov spremljevalec dipl. ing. Ivan Lobst pa je vodja oddelka za kmetijsko mehanizacijo.

Mednarodna strokovnjaki bosta na svojem študijskem obisku sodelovala s predstavniki mariborske univerze in višje agronomske šole. Posvetovala se bosta tudi s predsednikom republiškega komiteja za kmetijstvo Milanom Kneževićem. Predstavnika FAO bosta naredila osnutek študije o izobraževanju kmetijskih strokovnjakov na višji agronomski šoli.

Za ta projekt je FAO namenil naši državi 250 tisoč dolarjev pomoči. (F. F.)

Ob stoletnici smrti dr. Jurija Dobrole

PULJ, 17. junija (Tanjug) – Ob stoti obletnici smrti istrskega škofa dr. Jurija Dobrole se začneja danes v Zagrebu pod pokroviteljstvom Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti znanstveno srečanje, posvečeno temu istrskemu velikanu. Jutri se bo nadaljevalo v pazinskem spominskem domu zdržitve in svobode. Za srečanje so pripravili 12 znanstvenih poročil. V soboto, 19. tega meseca bodo v Ježenju, v obnovljeni rojstni hiši uglednega Istrana, odprli stalno spominsko zbirko, v Tinjani in Poreču pa bodo odkrili dopisni kip Jurija Dobrole.

Vabilo

V soboto, 19. junija 1982 bo v Bohinjski Bistrici zbor in srečanje borcev II. brigade Vojske državne varnosti – Narodne obrambe.

Borci se zberejo ob 9. uri v domu Jožeta Azmana, kjer bodo zbori po batalijonih. Ob 10. uri bodo odprte razstave orožja JLA, milice in zgodovinskega razvoja brigade ter prikazana vaja posebne enote Republiškega sekretariata za notranje zadeve.

Osrednji del slavlja se bo pričel ob 12. uri. Govorili bo tovarši Tomaž Ertl, republiški sekretar za notranje zadeve. Sledil bo kulturni program in tovariška zabava. Vabljeni vsi, borci in občani.

Odbor II. brigade
VDV NO
17-90

Večji konvertibilni izvoz je naša dolgoročna in strateška naloga

Janez Zemljarič: Enotnost, zavzetost in pripravljenost za učinkovito izvajanje dogovorjenih aktivnosti in ukrepov je velik kapital za začetek uresničevanja operativnega načrta

LJUBLJANA, 17. junija – »Ob pripravljani operativnega načrta ukrepov in aktivnosti v SR Sloveniji za zagotavljanje odplačevanja posojil, najetih v tujini, in za ohranjanje proizvodnje smo opravili vrsto razprav v Skupščini SR Slovenije, CK ZKS, v občinah, bankah in organizacijah združenega dela. V njih smo temeljito preučili in ocenili gospodarski položaj, pretehtali možnosti za izhod iz težav ter se dogovorili za aktivnosti in ukrepe, ki lahko zagotovijo trajnostno gospodarsko stabilnost in utrjevanje socialističnih samopravnih odnosov. V vseh razpravah je bila izražena enotnost, zavzetost in pripravljenost za učinkovito izvajanje dogovorjenih aktivnosti in ukrepov in to je velik kapital za začetek uresničevanja operativnega načrta; ta bo lahko uspešen, če mu bomo sledili akcijski programi v organizacijah združenega dela, usklajeni in povezani zlasti še v reprodukcijskih verigah.

Zato je zdaj temeljna naloga, da v organizacijah združenega dela razpravljajo o akcijskih programih, jih čimprej izoblikujejo ter učinkovito vključijo vsakega delavca v prizadevanja za operativno uresničevanje nalog, začetnih v programu. Ob tem je treba zaostriiti odgovornost za do sledno uresničevanje dogovorjenih nalog na vseh ravneh, od organizacije združenega dela do federacije.« Je poudaril predsednik slovenskega izvršnega sveta Janez Zemljarič v razpravi na današnji seji skupščine Gospodarske zbornice Slovenije; na njej so delegati razpravljali o nalogah splošnih združenj in gospodarskih združenj pri uresničevanju aktivnosti programa za zagotavljanje likvidnosti in odvijanje proizvodnje.

V uvodni besedi o tem je podpredsednik zbornice Milan Šamec podrobneje orisal dosežanja zbornice do danes, ki so bila v veliki meri uspešna. Zbornica je v zadnjih letih uspešno reševala težave pri oskrbi gospodarstva s potrebnimi surovinami in reprodukcijskim materialom, pri uresničevanju novega sistema cen in dogovorjene politike cen, pri usmerjanju in usklajevanju načrtovanja in razvoja, pri urejanju dohodkovnih odnosov v združenem delu, spodbujanju ustreznosti samoupravne organiziranja združenega dela, za izboljšanje učinkovitosti gospodarjenja s sredstvi družbene produkcije ter samopravnega urejanja odnosov pri sodelovanju z denarjem ter pri saniranju organizacij s trajnejšimi slabostmi v poslovanju.

»Zaradi neposredne, prvenstvene naloge, da pokrijemo naše dolgeve v tujini, brez česar ni moč zagotoviti potrebne proizvodnje, je naša prednostna in širša naloga zagotavljanje čim večji možen priliv valut in njihov čim manjši odliv. Zato poudarjamo prednost tiste proizvodnje, ki je skozi reprodukcijske verige posredno in neposredno potrebna tako za izvozno proizvodnjo na konvertibilno območje kot za zagotavljanje potrebne preskrbe tisti proizvodnji, od katere je neposredno in posredno odvisen neblagovni devizni priliv (turizem, promet in podobno) oziroma tisti proizvodnji, ki zagotavlja preskrbljenost trga s hrano in prebivalstva za najosnovnejši poslovanje.

Priprave na srečanje

samoupravljalcev

BEograd, 17. junija (Tanjug) – Tradicionalno, 10. srečanje samoupravljalcev Jugoslavije je bilo letos 18. in 19. junija v Zemunu. Srečanje prireja jo 27. junija, dnevu samoupravljalcev.

OBISK

Dušan Šinigoj pri dr. Alojziju Suštarju

LJUBLJANA, 17. junija – Predsednik komisije SR Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi Dušan Šinigoj je sinoči obiskal ljubljanskega nadškofa in metropolita dr. Alojzija Suštarja in pomožnega škofa dr. Stanislava Lenča. V razgovoru, ki se ga je udeležil tudi namestnik predsednika komisije Franc Prištok, so obravnavali nekatera tekoča vprašanja, ki zadevajo delovanje katoliške cerkve v naši državi, poročila republiškega komiteja za informiranje.

Združiti podatke o vseh socialnih pravicah

Posvet o uvajanju skupnega izbora prejemnikov socialnih pomoči v Sloveniji – Kranjčani vodijo

KRANJ, 17. junija – Današnje posveto o uvajanju skupnega izbora prejemnikov socialnih pomoči v Sloveniji se je udeležilo več kot 100 predstavnikov občinskih centrov za socialno delo. Temeljni ugotovitvi socialnih pomoči so zelo skrbno pripravili in tudi družbenopolitično verificirani. Tretja konferenca sindikatov o socialni politiki je sprejela tudi sklep o uvedbi enotnega izbora prejemnikov socialnih pomoči.

Skupnost socialnega varstva v Sloveniji, ki je nosilka in usklajevalka dejavnosti, naslanja svoja izhodišča na dosežke v krajski občini. Tu si prizadevajo čimprej doseči, da bodo občani lahko na enem mestu (to je v centru za socialno delo) vlagali zahteve za vse te pomoči hkrati in da bodo, če bodo to želeli, na istem mestu dobili tudi zdržne podatke o vseh socialnih pravicah, ki so jih lahko deležni, če so seveda do njih upravičeni.

Želenega cilja kajpak ne bo mogoče doseči čisto nič, niti Kranjčanom, kaj šele nekaterim drugim občinam, ki imajo dosti manjše možnosti. Kranjčanom se zdi nesporemljivo, da ob polni zaposlenosti v občini prejema socialne pomoči kar 13 tisoč ljudi. Zanje so lani morali oddati 180 milijonov dinarjev. Proslili socialnih pomoči neradi navajajo

trebščinami. Zaradi takšne neizbežne usmerjenosti v okviru danih materialnih možnosti bomo morali zmanjšati tisto proizvodnjo, ki zmanjšuje preskrbo s surovinami in reprodukcijskim materialom proizvodnji za konvertibilni izvoz oziroma proizvodnji najosnovnejših potrebščin,« je med drugim dejal Milan Šamec in dodal, da je večji izvoz na konvertibilne trge naša dolgoročna in strateška naloga, ki bo pripeljala tudi do spremenjenosti strukture naše proizvodnje, do varčnejšega in gospodarnjšega obnašanja, do boljše izrabe zmožnosti in racionalizacije.

Za 636 milijonov dolarjev izvoza

Milan Krajnc, podpredsednik zbornice, je navedel podatke, ki kažejo, da precejšen del lani začeti in lani pripravljanih nalog, ki jih je treba prirediti, je priča o smelejšem usmerjanju organizacij v povečevanje izvoza ter prestrukturiranja. Od 114 že začeti ali namerjavanih nalog jih je 82 (s polovico skupno vrednostjo vseh nalog) izvozne usmerjenosti, ki predvidevajo za 636 milijonov dolarjev novega izvoza oziroma za 352 milijonov dolarjev čistega deviznega učinka; z njimi bomo sedanjino vrednost izvoza povečali za okrog 57 odstotkov. O izvorni učinkovitosti nalog prihaja izračun, da bomo z vloženim dinarjem dosegli povprečno 75 centov izvoznega učinka.

Po mnenju Antona Štaničiča so kratkoročni ukrepi za spodbujanje izvoza in ohranjanje proizvodnje premalo selektivno usmerjeni, zato bi lahko delovali v nasprotni smeri kot želimo (po- znejši del izvoza, ki ga želimo, da bi bil priliv valut in njihov čim manjši odliv. Zato poudarjamo prednost tiste proizvodnje, ki je skozi reprodukcijske verige posredno in neposredno potrebna tako za izvozno proizvodnjo na konvertibilno območje kot za zagotavljanje potrebne preskrbe tisti proizvodnji, od katere je neposredno in posredno odvisen neblagovni devizni priliv (turizem, promet in podobno) oziroma tisti proizvodnji, ki zagotavlja preskrbljenost trga s hrano in prebivalstva za najosnovnejši poslovanje.

Zakaj veliki dolžniki ne pridejo na boben?

Devizni primanjkljaj Hrvaške cenijo na 1,4 milijarde dolarjev – Popolno odgovornost za stranpoti

ZAGREB, 17. junija – Na prvem delovnem zasedanju vseh združenj SRH o sedanjih gospodarskih razmerah Hrvaške in Jugoslavije je več razpravljalcev poudarilo, da z napadnimi administrativnimi potezami pri reševanju gospodarskih stisk, predvsem pri veliki zadolženosti našega gospodarstva v tujini in odplačevanju dolgov težave le podaljšujemo.

S temi potezami, je v zboru občin rekel Vlado Dobec, nismo odpravili miselnosti velikih dolžnikov, ki se vedno živijo v prepričanju, da bodo njihove dolgeve pokrili dobri gospodarji in država, »saj še nihče, ki je zapravil domače ali mednarodno posojilo, ni prišel na boben«. Nečemo sprejemati sklepov, ki se bodo čez čas pokazali kot iluzorni, pač pa želimo jasne, točne, javne podatke o tem, kje smo, da bi lahko sprejeli sklepe, kaj je treba storiti. « Delegati Vlado Dobec, Miro Tomić, Slavko Babić in drugi so kot primer slabega dela navedli tudi podatke, ki so ga na Hrvaški omizovali na začetku leta, ko je ta republika sprejela nalogo, da bo letos po tako imenovani plačilni politiki dosegla za več kot 800 milijonov dolarjev deviznega presežka, po sedanjih podatkih pa bo pridelala za 1

milijardo 400 milijonov dolarjev primanjkljaja. Zadnji podatek o deviznem primanjkljaju je delegatom posredoval na skupnem zasedanju vseh saborskih združenj novi predsednik IS sabora Ante Marković. Predsednik hrvaške vlade je go- spodarske težave te republike razdelil na tri osrednja vprašanja: na ekonomske odnose s tujino, na težave v proizvodnji in na izgube gospodarstva, ki so se v primerjavi s preteklim letom dvignile za 75 odstotkov (v prvih petih mesecih so bile vredne 12,8 milijarde dinarjev).

Do konca leta bo moralo hrvaško gospodarstvo odplačati za okoli 1 milijardo dolarjev mednarodnih dolgov, v tem času pa naj bi bil devizni priliv od blagovne menjave s tujino 1,4 milijard dolarjev. Potemkadar ima hrvaško gospodarstvo »na voljo« okoli 300 milijonov dolarjev. Toda razmere so še bolj zapletene, ker ima velike obveznosti do NB Jugoslavije, ki je Hrvaški v prvih petih mesecih za odplačilo 550 milijonov dolarjev dolgov posodila 225 milijonov dolarjev.

Izvršni svet sabora sicer še ni iznašel formule, s katero bi hkrati pokrili dolgeve v tujini in omogočili kolikor toliko redno proizvodnjo, ki je bila v prvih petih mesecih večja le za 0,1 odstotka, v zadnjih dveh mesecih celo nižja. O tem se bodo pogovarjali in sklepali na dveh juljskih zasedanjih sabora. Pač pa je Ante Marković predlagal spremembo plačilno-bilancnih in plačilno-deviznih pozicij republike in pokrajnin, da bi Hrvaški za kratek devizni rhan ostalo okoli 20 odstotkov (deviz, ki jih zberejo menjalnice 150 milijonov dolarjev). Delegati so podprli tudi usmeritev hrvaške skupnosti za ekonomske odnose s tujino, da gospodarstvo omogoči uvoz surovin, potrebnih za proizvodnjo izvoznih izdelkov organizacij s pomočjo namenjavanja kreditov mednarodnih dobaviteljev (za okoli 400 milijonov dolarjev). Brez novega za dolžništva v tujini ne bo šlo. To da tam se lahko zadolžujejo le izvozniki, so menili delegati.

PETER POTOČNIK

ANKA ŠTRUKELJ
KIH
KRIZANKE-INFORMACIJE-HUMOR

Nov člen v predlogu sprememb statuta ZKJ

Sestavni del marksističnega izobraževanja je politična šola ZKJ »Josip Broz Tito«

BEograd, 17. junija (Tanjug) – V predlog sprememb in dopolnitve statuta ZKJ so sprejeli nov člen, ki se glasi: »Sestavni del sistema marksističnega izobraževanja in idejnopolitičnega usposabljanja in delovanja v zvezi komunistov je politična šola ZKJ »Josip Broz Tito«, ki jo ustanovi centralni komite ZKJ. Sedež šole je v Kumurowcu.« Tako so sklenili na današnji seji komisije za statutarna vprašanja ZKJ.

Čeprav je do 12. kongresa samo še nekaj dni, komisija še naprej dobiva predloge in pobude za izboljšanje besedila sprememb in dopolnitve statuta ZKJ. O nekaterih predlogih so razpravljali tudi danes, večine med njimi niso sprejeli. Tako na primer je bil predlog, naj bi s statutom ZKJ čim strožje določili kvorom, potreben za sprejemanje sklepov v osnovni organizaciji in v organih in forumih ZKJ. Zdaj je tako, da lahko osnovna organizacija odloča, če se sestanka udeležita dve tretjini članov, za sklep pa se izreče več kot polovica navzočih. Novega predloga, da bi morala za sklep glasovati polovica celotnega članstva, niso sprejeli.

Za veljavno odločanje forumov in organov je bil predlog, da bi morali biti na sestanku dve tretjini članov, za sklep pa bi se morali izreči dve tretjini celotnega članstva (zdaj je predvideno, da polovica celotnega članstva). Tudi tega predloga niso sprejeli. V zvezi komunistov se mora namreč manjšina podrediti sklepu večine.

Predlog sprememb in dopolnitve statuta so razširili še z enim členom, po katerem »upravljanje in uporabo sredstev ZKJ ter razpolaganje z njimi ureja CK ZKJ s svojim sklepom«.

ZDRAVKO STEFANČIČ

Razvoj na trdnih tleh

Povsod mora prevladati spoznanje o odgovornosti za lasten razvoj, je izjavil Viktor Avbelj ob obisku v Celju – Poravnava plačilnih obveznosti

CELJE, 17. junija – Zelo važno je, da se krepi spoznanje o odgovornosti za lasten razvoj, ki pa bi moralo prevladati v vseh sredinah. Razvoj bi moral biti uskladen z razvojnimi ambicijami republike in države, saj so primeri, ko ne gre za izraz dejanskih možnosti, kar velja tudi za nekatere samoprispevke. Ob tem bi morali tudi stvarne možnosti jemati restriktivno, saj ni upravičena vsaka poraba, ki je sicer v stvarnih okvirih.

To je med drugim poudaril predsednik predstveda SRS Viktor Avbelj ob današnjem celodnevem obisku v Celju, ko se je s članom predstveda SRS Ljotom Briškim in podpredsednikom republiškega izvršnega sveta Vladimir Klemenčičem pogovarjal s predstavniki kolektiva železarne.

Kot je bilo rečeno, se štorska železarna dobro zaveda svojih nalog v sedanjih težkih razmerah. Uspehi niso izostali, saj je v zadnjih štirih letih povečala izvoz na konvertibilno področje od 3 na 15 milijonov dolarjev, lani pa je njen delež pomenil 42 odstotkov celotnega izvoza celjske občine in 41 odstotok uvoza. Poleg nekaterih manjših, a pomembnih nalog, ki so pred zaključkom, je v prihodnjih letih v načrtu razširitve jeklarne v vrednosti 2,1 milijarde din (dodatnih 100 tisoč ton jekla). Velike težave imajo v tovarni traktorjev, ki ima izgube, bodo pa čez dva meseca začeli delati močnejši tip domačega traktorja (36 kW), v katerem bo motor IMR Rakovica in bo imel pogon na vsa štiri kolesa. Kljub vsem prizadevanjem bo ob koncu leta od 30 do 40 milijonov din izgube.

Po mnenju Vlada Klemenčiča celjsko gospodarstvo ne izpolnjuje vloge v izvozu na konvertibilno področje, saj je v slovenskem izvozu udeleženo le s 3,7 odstotka in s 4,3 odstotka uvoza.

Velike težave imajo v tovarni traktorjev, ki ima izgube, bodo pa čez dva meseca začeli delati močnejši tip domačega traktorja (36 kW), v katerem bo motor IMR Rakovica in bo imel pogon na vsa štiri kolesa. Kljub vsem prizadevanjem bo ob koncu leta od 30 do 40 milijonov din izgube. Po mnenju Vlada Klemenčiča celjsko gospodarstvo ne izpolnjuje vloge v izvozu na konvertibilno področje, saj je v slovenskem izvozu udeleženo le s 3,7 odstotka in s 4,3 odstotka uvoza. dnikom republiškega izvršnega sveta Vladom Klemenčičem pogovarjal s širšim občinskim političnim aktivom.

SPREJEM

Delegacija Polisarja v Beogradu

BEograd, 17. junija (Tanjug) – Član predstveda zvezne konferen- ce ZKJ Zivan Vasiljević je večerj sprejel predstavnika fronte Polisarja, Fadela Alija Omarja, ki je prišel v Beograd, da bi se dogovoril o vzpostavitvi trajnih odnosov med SZDLJ in fronto Polisarja.

Morda bodo sociologi predlagali še rešitve

Strokovni posvet sociologov o integracijskih in dezintegracijskih procesih v jugoslovanski družbi

MARIBOR, 17. junija – Integracijski in dezintegracijski procesi v jugoslovanski družbi – to je ena od najaktualnejših tem, ki so ji posvetili osrednjo pozornost slovenski sociologi. Na dvodnevnem strokovnem posvetu, ki so ga po enajstih letih ponovno organizirali v Mariboru, sodeluje okrog sto udeležencev. Spodbuditi želijo strokovna razmišljanja in izmenjavo mnenj iz družbene prakse. Spoznati praktične probleme naše družbe. Morebiti bodo predlagali tudi rešitve.

Problematika, ki jo je izbralo slovensko sociološko društvo, lahko združuje sociologe, politologe, pravnike in mnoge druge, ki delajo na različnih področjih naše prakse. Resnično aktualnost teme so pokazali tudi referati in popoldanski razpravljajci, razdeljeni v pet skupin. V prvi so pretresali teoretična vprašanja integracijskih in dezintegracijskih procesov, v drugi so govorili o združenem delu z vidika teh procesov, v tretji so dali poudarek nacionalnim odnosom in prostorskim vidikom teh procesov, v četrti so se ukvarjali z integracijskimi in dezintegracijskimi procesi v kulturi, znanosti, vzgoji in izobraževanju, medtem ko se v peti skupini govorilo o samopravnem političnem sistemu in integracijskih ter dezintegracijskih procesih.

BORKO DE CORTI

TELEKS

Borčevski kongres bo v Beogradu

Borci niso zadovoljni s počasnim urejanjem sedanjih težav – Gostje iz tujine

BEograd, 17. junija – Priprave na kongres zveze borcev Jugoslavije trajajo že dolgo in kongres je črpal svojo vsebino iz skupščin združenj borcev po vsej državi. Za kongres je pomembna ugotovitev, da borci vse bolj delujejo kot aktivisti samoupravljanja in delijo usodo delavskega razreda v okoliših, kjer živijo, je poudaril na današnji tiskovni konferenci generalni sekretar zveze borcev Jugoslavije Tome Turnher.

Poudaril je, da borci niso zadovoljni s počasnostjo uresničevanja razmer v družbi, zlasti pa ne z nastopanjem nacionalizma, predvsem na Kosovu in s podobnimi izpadi, ki se kažejo tudi na področju obravnavanja narodnoosvobodilne boja v memoarskem in drugem pisanju. Le-to je večkrat negativno obravnavano, čeprav vemo, da je naša revolucija lahko zmaga zato, ker je odražala pozitivna hotenja narodov in narodnosti.

Deveti kongres zveze združenj borcev Jugoslavije bo 19. in 20. junija v Beogradu. Na njem bo sodelovalo 411 delegatov, skupaj s člani dosedanjega zveznega in nadzornega odbora, ki imajo status delegatov. Kongres bo sprejmljal tudi 140 gostov, med katerimi bo 52 članov delegacij republik in pokrajin, 32 članov družbenopolitičnih organizacij in državnih organov v federaciji. Beograd bo imel 4-člansko delegacijo, zveza borcev Beograda pa 9-člansko. Prisotni bodo tudi predstavniki in generalni sekretarji zveze borcev iz prejšnje sezone zveznih odborov, vojni komandanti prvih divizij NOV in družbenopolitični delavci, sekretarji republik in pokrajinskih odborov zveze borcev in delegati zveznega odbora v organih in organizacijah federacije.

Kongres bo sprejmljal tudi 21 gostov iz tujine in sicer iz 12 dežel in dveh mednarodnih organizacij bivših borcev. Skupno bo torej na kongresu 572 delegatov in gostov. Med njimi bo 360 nosilcev »partizanske spomenice 1941« in 66 narodnih herojev. Kongres bo deloval v plenumu, predvidoma pa bo 6 plenarnih sej. Kongres bo izrazil spoštovanje Titu, Kardelju in vsem umrlim borcem med dvema kongresoma. Izbral bo delegacije za pogajanje vencev na grob tovariša Tita in na pokopališče osvoboditeljev Beograda.

VIKTOR ŠIREK

Vse za spravilo pridelkov

Republiški izvršni svet ocenil spomladanske setev – Odkupiti moramo čimveč tržnih presezkov pšenice – Pravočasne priprave na jesensko setev

Rimski župan, komunist Ugo Vetere, je odstopil

Odstopili tudi vsi svetovalci KPI, ki imajo relativno večino v občinskem svetu – Začetek obdobja nestabilnosti v italijanskem glavnem mestu?

OD NAŠEGA DOPISNIKA

RIM, 17. junija – Rimski župan, komunist Ugo Vetere, je sinoči odstopil in z njim vsi svetovalci KPI, ki imajo relativno večino v občinskem svetu. Komunistični svetovalci so bili praktično prisiljeni odstopiti zaradi kolektivnega odstopa socialističnih svetovalcev, ki so izrazili krizo v občinskem svetu. Vse kaže, da se zdaj v italijanskem glavnem mestu začneja daljše obdobje politične nestabilnosti.

Neposredni povod za odstop socialističnih svetovalcev je bil po splošnem prepričanju članek sekretarja rimske federacije KPI Morellija, ki je v »Unitas« v bistvu obožil socialiste, da zavlaščujejo pogajanja o vstopu socialističnih demokratov in republikancev v večinsko koalicijo v občinskem svetu, ker nečisto izpustijo iz rok nekaterih položajev. Toda socialisti trde, da gre v resnici za pomembne programske razlike in da je zato treba celotna pogajanja začeti znova. Iz istega razloga so danes odstopili tudi vsi socialistični poslanci v pokrajinskem svetu, s predsednikom Lovarijem vred.

V Rimu je že od leta 1976 na oblasti leva večina. Komunisti in socialisti so tudi na lanskih občinskih volitvah dobili večino, le-tost spomladi pa so se začela s pogajanja o razširitvi večine s socialistnimi demokrati, ki so bili do sedaj v opoziciji, in republikanci, ki so bili do sedaj nevturalni. Komunisti obtožujejo socialiste, da niso hoteli prepuštili položaja predsednika pokrajine eni izmed dveh strank in da so hoteli v občinskem svetu zagotoviti večino odborniških mest zase in za svoje zaveznike, medtem ko so imeli doslej največ odbornikov komunisti.

Socialisti trde, da gre v resnici za razlike glede urbanistične, kulturne in zdravstvene politike. Socialisti so sicer za pogajanja v okviru istih strank kot doslej, kar pomeni, da se bo leva večina obdržala, vendar bodo pogajanja najbrž trajala celo polletje.

Kriza v rimski občini, prva od obdobja leva večina, presega samo krajevne okvire. Na eni strani zato, ker gre za glavno mesto, na drugi strani pa zato, ker se postavlja vprašanje, ali ni kriza v Rimu prvo znamenje večje agresivnosti socialistov, opogumljenih od nedavnih delnih lokalnih volitev. Vsekakor je gotovo, da je dal blagoslov za krizo na Kapitolu Craxi osebno.

ANDREJ NOVAK

Velika menjava z Italijo

V prvih petih mesecih je menjava po tržaškem sporazumu znašala 79 milijard lir

KOPER, 17. junija – Koprška poslovna enota jugoslovanske izvozne in kreditne banke iz Beograda je objavila rezultate menjave po tržaškem sporazumu za mesec maj in prvih pet mesecev letos. Izvoz in uvoz sta skoraj enaka, v vseh petih mesecih pa sta državi po tržaškem avtonomnem računu zamenjali že za 79 milijard lir blaga.

Iz Italije je po tržaškem sporazumu Jugoslavija po letošnjih petih mesecih uvozila največ proizvodov kemične industrije (10,5 milijarde lir), umetnih smol in plastičnih mas (5,4 milijarde lir) in proizvodov živilske industrije (5,3 milijarde lir). Skoraj v celoti gre pri tem uvozu za repmaterial. Iz Jugoslavije pa smo po tem sporazumu izvozili največ živih goved (7,7 milijarde lir), govejega mesa (6,3 milijarde lir), živih konjev in oslov (6,4 milijarde lir) in žaganega lesa in lesa za kurjenje (5 milijard lir).

B. S.

Sojenje na Sejšelih

Začeli so proces proti »psom vojnem«, med katerimi je tudi v Jugoslaviji rojen južnoafriški častnik – Za veleizdajo najvišja kazen

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NAIROBI, 17. junija – Pred vrhovnim sodiščem na Sejšelih, otoki republiki s 65.000 prebivalci v Indijskem oceanu, se je včeraj začel sodni proces, ki naj bi razkril širše ozadje splošnega udara belih plačancev 25. novembra lani, o katerem so razpravljali tudi v OZN. Na procesu sodijo sedem »psom vojnem«, med katerimi je ena ženska, nekdanji čembeljevski pilot ter v Jugoslaviji rojen bivši južnoafriški obveščevalni častnik, ki so jih zajeli na otočju, potem ko je glavna skupina plačancev zbežala z ugrabljenim letalom v Južno Afriko.

Sojenje poteka v prenatlačni dvorani, koder običajno zaseda 33-članska sejšelska skupščina, zdaj pa so jo okrožili otoški policaji z avtomati v rokah. Sedem moških obsojencev, ki so jih dosegli pol leta držali v strogo varovanem vojaškem taboru na otoku Maheju, iz bojazni, da bi jih skušali rešiti njihovi južnoafriški padjasi, so pripeljali, uklenjene v pari, južnoafričanko Susan Igile, ki je bila v centralnih zaporih v Victorii, pa posebej. Obtožbeni so prišli na Sejše pred glavno skupino plačancev, da bi pripravili vse za udar, v katerem naj bi socialistični predsednik Alberta Reneja strmoglavili in ubili, namesto njega pa znova ustoličili nekdanjega konservativnega predsednika Manchama.

Plačancem sodijo za veleizdajo, za kar predvideva sejšelski zakon najvišjo kazen, to je smrt z obsežnim. Eden izmed obtožencev, Martin Dolinšek, rojen pred 42 leti v Kranju, sicer pa višji častnik južnoafriške obveščevalne službe, se brani sam in je na procesu izjavil, da ni bil član skupine, ki je pripravljala udar. Ostalih šest plačancev brani odvetnik Fairbram, član britanskega parlamenta, ki je takoj po začetku procesa spodbijal sodišču pravico, da jim sodijo za izdajo, češ da so tuji.

Med sedmimi obtoženci so štirje južnoafriški državljani, dva sta Zimbabvejci in eden Britanec.

Tudi bivši južnoafriški obveščevalni častnik Martin Dolinšek je med preiskavo povedal, da je Južna Afrika za udar vedela, hkrati pa je navedel tudi visoke kenijske osebnosti, ki da so bile v svo zavedu vpleten, vendar pa je vladal v Nairobiju to odločno zavrnila.

TIT DOBERŠEK

IZ JUGOSLOVANSKEGA ČASOPISJA

Gospodarski »bič« v prave roke

Posameznikom ni všeč, da protinflacijski program vztraja pri načelu ekonomske prisile, ugotavlja komentator Vjesnika Živko Gruđen. Vendar doslej poskusi zamenjavanja ekonomskega pritiska s administrativnim ukrepanjem se nikjer niso pokazali uspeha. Razen tega se sistem socialističnega samoupravljanja, ki temelji na odločnem vplivu proizvajalcev na delitev dohodka in upravljanje s celotno družbeno reprodukcijo, ne more sprijazniti s tem, da bi bilo ustvarjanje in razpolaganje z dohodkom določeno z administrativnimi odločitvami.

Kaj pravzaprav pomeni ekonomska prisila? Se vprašuje komentator. Pomeni, da vedenje, način dela, raven produktivnosti in učinkovitosti narekujejo tisti, ki so najvišje oblasti. Drugi so prisiljeni dohajati in tako se ustvarja nenehen pritisk in težnja po stalni rasti skupne družbene produktivnosti dela.

Lahko bi naštevati neštete primere, pravi komentator, ko je prav zaradi pomanjkanja ekonomske prisile ta pritisk pri nas zelo šibak ali pa ga sploh ni. Dolga je vrsta delovnih organizacij, katerih zaradi izgub sploh ne boli glava. Zakaj? Zato, ker zaradi tega ne občutijo skoraj nobenih posledic. Lahko bi sicer z administrativnimi ukrepi dosegli, da te izgube občutijo, vendar to ne bi bilo pravično: preveč je takih, ki so v izgube potisnjeni v glavnem brez svoje krivde, na drugi strani pa je veliko

delovnih organizacij, ki že leta in leta niso niti s prstom zganile, da je živiale produktivnost, pa se zaradi politike cen, ki popuščajo pritisku poprečja, naravnost valjajo v dobičku in so seveda s takim stanjem zadovoljne.

Ne govori vse to v prid gospodarski prisili?

Žoga spreminja naše navade

Beograjske Večernje novosti poročajo, da je v televizijskih servisih v našem glavnem mestu »izredno stanje«. V času svetovnega nogometnega prvenstva pride mojmaj največkrat se isti dan, ko pokličete po telefonu servis in prosite za popravilo svojega »okna v svet«. Naslednji dan pa pride zanesljiv.

Servisi so se oskrbeli z rezervnimi deli in imajo celo tiste dele, ki jih prej niso imeli. Tovarna »Gorenje« je poslala v svoj beograjski servis dva mojstra, ki bosta okrepila servisno službo v času »mundiala«.

Lastniki televizorjev so prijetno presenečeni, saj se je celo odnos do strank spremenil: na telefonske klice se servisi prijazno oglašajo, delajo od jutra do večera, skratka, dokler bo trajala nogometna vročina, televizijski gledalcev ne bodo pustili na cedilu.

Potem pa bo šlo spet vse po starem.

Privrabil: MIHA REMEC

Calvo Sotelo namerava odstopiti?

Novi španski premijer naj bi postal sedanji predsednik parlamenta Lavilla

MADRID, 17. junija – Španska uradna agencija EFE danes zatruje, da bo Calvo Sotelo odstopil s položaja premiera in voditelja vladajoče unije demokratskega centra (UCD). Po teh vestih naj bi novi premier postal sedanji predsednik parlamenta Lancelino Lavilla, prvak UCD pa Adolfo Suarez.

Ta vest le potrjuje, da je vrh UCD zajela huda kriza. Španski tisk je sicer zadnje dni napovedoval, da se utegne Calvo Sotelo umakniti. Premier je to zanikal, agencija EFE pa zdaj trdi, da se prvaki UCD pogovarjajo o zamenjavi na čelu vlade in stranke. Tri najpomembnejše osebnosti UCD, Adolfo Suarez, Lancelino Lavilla in Calvo Sotelo, so se zadnje dni večkrat sestali za zaprtimi vrati, da bi poiskali izhod iz slepe ulice. EFE zatruje, da se utegne kriza razplesti z odstopom Calva Sotela in vrnitvijo Adolfa Suareza na čelo vladajoče UCD.

ANDREJ NOVAK

EGS o Bližnjem vzhodu

Izraelska agresija na Libanon je precej otežila nalogo tako Tindemansu kot njegovim kolegom v ministrskem svetu zahodnoevropske skupnosti

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 17. junija – Bližnjevzhodna politika zahodnoevropske skupnosti, ki že od junija 1980 pada od visokih izjav v popolno zatise in nato znova stopa na površje, ne da bi dobila konkretno obliko mirovne strategije ali vsaj iniciative, se je z vojno v Libanonu znašla v stiski, iz katere jo bodo skušali potegniti zunanji ministri EGS, ki se sestajajo od nedelje do torka v Luksemburgu.

Belgijski zunanji minister Leo Tindemans, ki še do konca junija predseduje deseterici šefov diplomatij zahodnoevropske skupnosti, se je včeraj deloma skušal oprati roke, ko je »evrokrotom« v Strasbourg ugotovil, da je že na »vrhu sedmerice« v Versailles skušal zbuditi pozornost najvidnejših zahodnih državnikov od vneteljivih položaja v Libanonu, »a nihče mi ni verjel«, je potolžil poslanecem v »evropski palači«. Ti so svoje neogovorne spričo inertičnosti svojih diplomatij izrazili po svoje: štirinajsterica »evrokrotov« je kratkoročno alfažsko prestolnico povabila šefa Palestinske osvobodilne organizacije Jaserja Arafata, naj izprve roke poda informacijo o »izraelski agresiji proti palestinskemu ljudstvu«, kot je zapisano v vabilu. Možnosti, da se vodja PLO dejansko pojavi za govorniškim odrom evropskega parlamenta, so še nejasne, za kaj takega je potrebno predložiti resolucijo in doseči večino, upoštevati pa je treba, da je proizraelski lobby močan tudi med »evrokroti«.

Predsedujoči Belgiji so sicer z dokajšnjo zavzetostjo odprli bližnjevzhodni dosje, v katerega sta prve vitse zapisala Luksemburčan Gaston Thore in Nizozemec Chris van der Klaauw, ki sta se po naročilu ministrskega sveta EGS podala na bližnjevzhodni turneji, njun naslednik lord Carington pa se je očitno bolj zanimal za britanski poročila, kot za nadaljevanje mirovne »iniciative«, ki so jo sprožili v Benetkah šefi vlade in francoski predsednik Giscard. Po Tindemansovi oceni je smrt predsednika Anvarja el Sadata nakazala možnosti, da se

EGS, ki se bivaža alžirski plin, je zanikal optimistične napovedi o skorajšnji sklenitvi pogodbe z Alžirijo, ki so se raznesle po obisku ministra za zunanjo trgovino Caprie v Alžiru. »Za nas je najvišja sprejemljiva cena 3,80 dolarja za milijon BTU (pribl. 27 kub. m), a vlada je ponudila brez našega privolenja celo 4 dolarje, pa so Alžirji tudi ta predlog zavrnili,« pravi Barbaglia. Alžirija zahteva 5,12 dolarja za milijon BTU, kar je za nas popolnoma nesprejemljivo. Torej smo še vedno tam, kjer smo bili na začetku pogajanj. (A. N.)

● KONKURENČNI JUGOSLOVANI – Nova jugoslovanska peč na drva, izdelek tovarne »Plamen« iz Slavenske Požege, je bila v središču pozornosti nedavnega sejma v New Orleansu. Sejem vsako leto priteče ameriško gospodarsko združenje Wood and Heat Association. Rezultat: jugoslovanski proizvajalec je z vodilnim ameriškim uvoznikom sklenil desetletno kupčijo; najprej bodo v ZDA izvozili 6000 peči, vrednih 3 milijone dolarjev; naprej nadaljnje leto pa bodo količino povečali za 20 do 30 odstotkov. Pomembna prvina v pogodbi je ta, da peči brez soglasja proizvajalca ne bodo mogli ne poceniti ne podražiti. Tovarna »Plamen« je peči prodala v državi, ki še vedno dobi več energije iz lesa kot pa iz atoma, ob hudi konkurenci uglednih proizvajalcev, kot sta denimo francoski Gaudin in ameriški Franklin, ki se vsako leto borita za naklonjenost okoli 100.000 kupec takšnih peči. (D. B.)

● SELEKTIVEN UVOZ JEKLA – Spričo najnovejšega sklepa ameriške vlade o podražitvi uvoza jekla iz devetih držav, ki baje subvencionirajo izvoz, ameriški uvozniki jekla pravijo, da bodo zdaj premislili, kaj lahko kupijo v državah, ki jih sklep Washingtona ni prizadel. Trdijo namreč, da je ameriška črna metalurgija predraga in da bo po tem sklepu nemara postala še dražja in manj konkurenčna. Sklep ministrstva v Washingtonu zadeva uvoz kakih štiri milijone ton jeklenih izdelkov iz sedmih zahodno-evropskih držav, Brazilije in južnoafriške unije. Nemara bo zdaj več možnosti tudi za uvoz teh izdelkov iz Jugoslavije. Vrednost jugoslovanskega izvoza v ZDA znaša skromnih 10 do 15 milijonov dolarjev na leto. (D. B.)

● HITRA PROGA PARIZ-MARSEILLE – Nahitrejši potniški vlak na svetu, francoski TGV, poslej ne vozi samo med Parizom in Lyonom, temveč nekatere kompozicije brez postanka v Lyonu nadaljujejo vožnjo do Marseilla oziroma najprej do Montpelliera. TGV razdaljo do Marseilla premeta v 5 urah in 35 minutah. (V. N.)

● VSE NIŽJA CENA SLADKORJA – Poslovanje, kakršno je bilo prejšnji teden na blagovnih borzih v Londonu in New Yorku, je verjetno vse preprečilo, da se je začela sladkorna kriza, ki se, kot kaže, ne bo končala niti v naslednjih letih. Nepravde zaloge trenutno presegajo 30 milijonov ton, skupna svetovna proizvodnja pa hkrati presega porabo za več kot 15 milijonov ton. Zaradi tega se cene še bolj znižale.

Na londonski blagovni borzi je cena sladkorja padla pod 100 funtov šterlingov za (metrično) tona. To pomeni, da je sladkor zdaj vreden toliko kot leta 1978, vendar je njegova realna vrednost še nižja – britanski funt je bil junija 1978 vreden več kot 2,30, zadnje dni pa komaj 1,77 dolarja. Glede na to, da je bila lanskega januarja tona sladkorja približno po 250 funtov, znaša realni padec cene več kot 250 odstotkov.

Za proizvajalce je to prava katastrofa. Na blagovni borzi v New Yorku, kjer poslujejo po svetovnem sporazumu o sladkorju, je zdaj kilogram sladkorja približno po 14,77 cent (1 funt po 6,17 cent), poročila Svetstva privede. V zadnjih islih letih se cene sladkorja še nikoli niso tako zelo znižale. Cene ostalih kmetijskih surovin so prejšnji teden v glavnem mirovale.

● KUEJO ZA IZVOZ – Železarna Zenica, ki posluje v okviru rudarsko-metalurškega kombinata, je izvozila v petih mesecih 85.000 ton jekla in jeklenih izdelkov, piše Tanjug. V primerjavi z enakim obdobjem lani se je letošnji izvoz povečal za 30.000 ton, pa vendar ženski metalurgi še niso uresničili programa. Sape jim je zmanjkalo približno za 20.000 ton.

Moskva: kampanja proti subverziji iz Zahoda

Po mnenju moskovskih komentarjev brez tuje propagande ne bi bilo Solidarnosti na Poljskem – Tuji dopisniki se »urijo« v Münchnu

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 17. junija – Nedavni politični »nereči« v nekaterih poljskih mestih, so v sovjetskem tisku ponovno sprožili kampanjo proti dejavnosti zahodnih subverzivnih centrov, ki naj bi bili poglavitni vzrok za vsa nezadovoljstva v vzhodnoevropskih socialističnih deželah. Moskovski komentatorji pravijo, da je zdaj že povsem gotovo, da se na primer, Solidarnost na Poljskem ne bi nikdar pojavila, če ne bi bilo »propagandne dejavnosti« zahodnih radjskih postaj, še posebej radia »Svobodna Evropa«. Prav tako pa tudi poudarjajo, da želijo iz propagandni centri, ki delujejo po ukazu ameriških in natovskih obveščevalnih služb, s pomočjo političnih diverzij spodbuditi tudi državno ureditev v drugih socialističnih deželah.

Splah ni prvič, da v Moskvi krivdo za vse, kar se je zgodilo na Poljskem po avgustu leta 1980, pripisujejo zgolj zahodnim obveščevalnim službam in najrazličnejšim radjskim postajam, ki delujejo v zahodni Evropi in ki – po tukajšnjem mnenju – »hujskajo« ljudi proti oblastem v vzhodnoevropskih socialističnih deželah. Hitro »odkrivanje« najrazličnejših »sovražnih elementov« znotraj poljske opozicije se je na straneh sovjetskega časopisa začelo zlasti po lanskem 13. decembru, ko je na Poljskem prevzela oblast vojska, vsak novi konflikt v poljski družbi pa je pripeljal do dodatnih obtožb na račun »antikomunistične dejavnosti« zahodnih subverzivnih centrov, ki so se v zadnjem času sprevrle v splošno obračunavanje med vzhodnimi in zahodnimi obveščevalnimi službami.

Sovjetski krogi so pri tem, vsaj v poljskem primeru, potisnili popolnoma na rob razvoj notranjih družbenih protislovij, ki so na Poljskem – kot je dobro znano – pripeljale do erupcije delavskega nezadovoljstva in v svojo pozornost namenili »zunanji nevarnostim«, ki grozijo danes socializmu in ki so – po tukajšnjih običajnih interpretacijah – tesno povezane s »krizo kapitalizma«. V tem smislu je, na primer, prav značilno tudi stališče Borisa Ponomareva, ki je včeraj v Sofiji, kjer poteka mednarodno znanstveno posvetovanje komunističnih partij v zvezi s 100-letnico rojstva Georgija Dimitrova, dejal, da so svetovna nasprotja danes pripeljala do tega, da želi ameriški in natovski imperializem »uničiti socializem kot družbenopolitični sistem«.

Sovjetska sredstva množičnega obveščanja so se na ta način že pred časom zagnala v ostro kampanjo proti podtalni dejavnosti »zunanjih sovražnikov socializma« in v ta namen zlasti obilno izrabila poljske dokumente. Sovjetski tisk danes bolj kot kdajkoli pripravlja, da so ti dogodki »poučen primer« za vse in da se morajo proti njim boriti vse socialistične dežele.

Včerajšnji in današnji sovjetski tisk tako piše o »novem odkritju« na Poljskem, o obveščevalcu Mjceslavu Ljahu, ki je do nedavnega delal za radio »Svobodna Evropa« v Münchnu kot »sodelavec za kadre«. Ljah je bil izjavil, da zahodne radjske postaje, predvsem seveda »Svobodna Evropa«, vodijo danes proti Poljski »široko propagandno agresijo, kakršna ni bilo vse od časov »hladne vojne« v petdesetih letih.

Moskovski opazovalci ob tem ugotavljajo, da je nesporno »glavni koordinator« subverzivnih akcij administracija ZDA, ki v svojih prizadevanjih, »kako zaustaviti proces popuščanja napetosti v svetu in preusmeriti mirno politiko socialističnih držav«, tudi na veliko izkorišča

BOŽO MAŠANOVIC

IZ POSLOVNEGA SVETA

● BREZ POGODBE ZA ALŽIRSKI PLIN – Direktor družbe SNAIM, ki bo uvažala alžirski plin, je zanikal optimistične napovedi o skorajšnji sklenitvi pogodbe z Alžirijo, ki so se raznesle po obisku ministra za zunanjo trgovino Caprie v Alžiru. »Za nas je najvišja sprejemljiva cena 3,80 dolarja za milijon BTU (pribl. 27 kub. m), a vlada je ponudila brez našega privolenja celo 4 dolarje, pa so Alžirji tudi ta predlog zavrnili,« pravi Barbaglia. Alžirija zahteva 5,12 dolarja za milijon BTU, kar je za nas popolnoma nesprejemljivo. Torej smo še vedno tam, kjer smo bili na začetku pogajanj. (A. N.)

● KONKURENČNI JUGOSLOVANI – Nova jugoslovanska peč na drva, izdelek tovarne »Plamen« iz Slavenske Požege, je bila v središču pozornosti nedavnega sejma v New Orleansu. Sejem vsako leto priteče ameriško gospodarsko združenje Wood and Heat Association. Rezultat: jugoslovanski proizvajalec je z vodilnim ameriškim uvoznikom sklenil desetletno kupčijo; najprej bodo v ZDA izvozili 6000 peči, vrednih 3 milijone dolarjev; naprej nadaljnje leto pa bodo količino povečali za 20 do 30 odstotkov. Pomembna prvina v pogodbi je ta, da peči brez soglasja proizvajalca ne bodo mogli ne poceniti ne podražiti. Tovarna »Plamen« je peči prodala v državi, ki še vedno dobi več energije iz lesa kot pa iz atoma, ob hudi konkurenci uglednih proizvajalcev, kot sta denimo francoski Gaudin in ameriški Franklin, ki se vsako leto borita za naklonjenost okoli 100.000 kupec takšnih peči. (D. B.)

● SELEKTIVEN UVOZ JEKLA – Spričo najnovejšega sklepa ameriške vlade o podražitvi uvoza jekla iz devetih držav, ki baje subvencionirajo izvoz, ameriški uvozniki jekla pravijo, da bodo zdaj premislili, kaj lahko kupijo v državah, ki jih sklep Washingtona ni prizadel. Trdijo namreč, da je ameriška črna metalurgija predrag in da bo po tem sklepu nemara postala še dražja in manj konkurenčna. Sklep ministrstva v Washingtonu zadeva uvoz kakih štiri milijone ton jeklenih izdelkov iz sedmih zahodno-evropskih držav, Brazilije in južnoafriške unije. Nemara bo zdaj več možnosti tudi za uvoz teh izdelkov iz Jugoslavije. Vrednost jugoslovanskega izvoza v ZDA znaša skromnih 10 do 15 milijonov dolarjev na leto. (D. B.)

● HITRA PROGA PARIZ-MARSEILLE – Nahitrejši potniški vlak na svetu, francoski TGV, poslej ne vozi samo med Parizom in Lyonom, temveč nekatere kompozicije brez postanka v Lyonu nadaljujejo vožnjo do Marseilla oziroma najprej do Montpelliera. TGV razdaljo do Marseilla premeta v 5 urah in 35 minutah. (V. N.)

● VSE NIŽJA CENA SLADKORJA – Poslovanje, kakršno je bilo prejšnji teden na blagovnih borzih v Londonu in New Yorku, je verjetno vse preprečilo, da se je začela sladkorna kriza, ki se, kot kaže, ne bo končala niti v naslednjih letih. Nepravde zaloge trenutno presegajo 30 milijonov ton, skupna svetovna proizvodnja pa hkrati presega porabo za več kot 15 milijonov ton. Zaradi tega se cene še bolj znižale.

Na londonski blagovni borzi je cena sladkorja padla pod 100 funtov šterlingov za (metrično) tona. To pomeni, da je sladkor zdaj vreden toliko kot leta 1978, vendar je njegova realna vrednost še nižja – britanski funt je bil junija 1978 vreden več kot 2,30, zadnje dni pa komaj 1,77 dolarja. Glede na to, da je bila lanskega januarja tona sladkorja približno po 250 funtov, znaša realni padec cene več kot 250 odstotkov.

Za proizvajalce je to prava katastrofa. Na blagovni borzi v New Yorku, kjer poslujejo po svetovnem sporazumu o sladkorju, je zdaj kilogram sladkorja približno po 14,77 cent (1 funt po 6,17 cent), poročila Svetstva privede. V zadnjih islih letih se cene sladkorja še nikoli niso tako zelo znižale. Cene ostalih kmetijskih surovin so prejšnji teden v glavnem mirovale.

● KUEJO ZA IZVOZ – Železarna Zenica, ki posluje v okviru rudarsko-metalurškega kombinata, je izvozila v petih mesecih 85.000 ton jekla in jeklenih izdelkov, piše Tanjug. V primerjavi z enakim obdobjem lani se je letošnji izvoz povečal za 30.000 ton, pa vendar ženski metalurgi še niso uresničili programa. Sape jim je zmanjkalo približno za 20.000 ton.

S TELEPRINTERJA

Danes srečanje Haig-Gromiko

WASHINGTON, 17. junija (Reuter) – Ameriški državni sekretar Alexander Haig se bo jutri na sedežu OZN sestel s sovjetskim ministrom za zunanje zadeve Andrejem Gromikom. Predstavniki State Departmenta Dean Fischer je izjavil, da bosta ministra na sestanku, za katerega so se dogovorili že prejšnji mesec, obravnavala mnogo vprašanj, med katerimi bo najpomembnejša kontrola oborožitve. Uradni predstavniki ameriške vlade so izjavili, da bi se zaradi tega pogovori med ministroma utegnili podaljšati do sobote, torej za en dan. Haig je danes z Ronaldom Reaganom odpotoval v New York, ker bo ameriški predsednik govoril na posebnem zasedanju generalne skupščine OZN o razorožitvi.

Podzemeljski jedrski poskus v Nevadi

WASHINGTON, 17. junija (Reuter) – Združene države Amerike so včeraj v Nevadi izvedle sedmi letošnji podzemeljski jedrski poskus. Ameriško ministrstvo za energijo je sporočilo, da je bila bomba manjša od 20 kiloton (kar ustreza 20 tisoč tonam trinitrotoluola, najmočnejšega klasičnega eksploziva).

Stavka v Grčiji

ATENE, 17. junija (Reuter) – V Grčiji so danes organizirali enodnevno stavko, ki je zajela člane posadk domače letalske agencije in uslužbence državnih železnic. Člani posadk grških letal zahtevajo 42-odstotno zvišanje plač in izenačitev z ostalimi uslužbenci družbe. Že zdaj se napoveduje, da bodo za konec tedna prekinili z delom za 48 ur. Zaposleni na grški železnici zahtevajo petdnevni delovni teden, zvišanje začetnih osnov plač in izboljšanje delovnih razmer. Hkrati v Grčiji stavkajo bančniki, ki so to dejavnost ohromili v vsej državi. Zahtevajo višje plače in večje sindikalne pravice. Njihova stavka se vleče že tri tedne in še ni ne kaže, da se bo kmalu končala.

FAO o letošnjem pridelku žita

NEW YORK, 17. junija – Po prvih ocenah organizacije Združenih narodov za prehrano in poljedelstvo (FAO) naj bi letošnji pridelok žita in drugih podobnih kultur na vsem svetu znašal med 1,47 do 1,605 milijarde ton. Pred kratkim objavljeni podatki kažejo, da je lanske svetovni pridelok teh poljščin dosegel 1,528 milijarde ton. Letos naj bi pridelali 450 do 500 milijonov ton pšenice (lani 461 milijonov ton) in 755 do 820 milijonov ton drugih vrst žita (lani 792 milijonov ton). Po prvih ocenah FAO naj bi letošnji pridelali 265 do 285 milijonov ton riža, lani pa ga je bilo 275 milijonov ton. V strokovnem poročilu FAO poudarjajo, da žito na severni polobli dobro kaže.

DANILO SLIVNIK

Sojenje v Kinshasi

BRUSELJ, 17. junija (Reuter) – V Kinshasi bodo začeli v soboto soditi 13 Zairem, ki so skušali ustanoviti novo politično stranko. Obtožujejo jih kovanja zarote proti sedanjemu družbenemu sistemu. Kot obremenilno okoliščino navajajo dejstvo, da so v zadnjih 18 mesecih čelo novični člane za novo stranko, imenovano »Unija demokratična in družbenega napredka«, kar sicer zairska ustava prepoveduje. Zairski predsednik Mobutu Sese Seko je obsodil ustanavljanje druge partije, ki naj bi predstavljala opozicijo njegovemu vladajočemu narodnemu revolucionarnemu gibanju, in izjavil, da zahodnjaški stil mnogostrankarske demokracije ne ustreza afriškim razmeram.

Vse več vietnamskih beguncev

BANGKOK, 17. junija (France Presse) – Več kot 6000 vietnamskih beguncev je minuli mesec pribežalo v državo jugovzhodne Azije, je danes v Bangkoku izjavil predstavnik regionalnega biroja visokega komisarata Združenih narodov za vprašanja beguncev (HCR). Gre za največje število beguncev od minule pomladi ko je vsak mesec zapustilo Vietnam več kot 10 tisoč ljudi. V Bangkoku so tudi sporočili, da se je zmanjšalo število beguncev iz Laos. Kot pravijo, je bilo v begunskih taboriščih na Tajskem konec minulega meseca 184.700 indokitskih beguncev.

V ZDA izšla knjiga o Makedoniji

NEW YORK, 17. junija (Tanjug) – Ameriška univerza »Pennsylvania« je pravkar izdala knjigo »Makedonija, njen narod in zgodovina« v angleščini. Avtor je priznani ameriški novinar in publicist jugoslovanskega rodu Stojan Prbivić – eden izmed prvih ameriških novinarjev, ki so intervjuvali maršala Tita. Žal, ni doživel izid knjige, umrli je namreč pred nekaj leti. Knjiga »Makedonija, njen narod in zgodovina« vsebuje 260 strani besedila in 16 strani čudovitih barvnih fotografij, ki jih je posnel sam avtor. Gre za prikaz Makedonije, življenja njenih prebivalcev in najstarejših dni do sodobnega časa. Ker so knjigo zelo dolgo pripravljali za tisk, so nekateri podatki, zlasti o sodobnem času, zastareli.

Uspeh »Energoinvesta« v Zambiji

LUSAKA, 17. junija (Tanjug) – Strokovnjaki in delavci sarajevskega »Energoinvesta« so pred kratkim izročili dva daljnovidna z močjo 66 kilovoltov investitorju »Zambia Electricity and Supplying Company« (ZESCO). Daljnovidna sta dolga 458 kilometrov, povezujejo pa mesto Mpiku, središče severne province, s krajem Tunduna ob tanzanijski meji, ter mestu Serenje in Kanona v osrednji provinci. Vse opremo so izdelali v »Energoinvestu« in drugih jugoslovanskih organizacijah. Vrednost del in opreme znaša več kot 12 milijonov dolarjev.

Priljubljenost Thatcherjeve raste

LONDON, 17. junija (AP) – Po končanem britansko-argentinskem oboroženem spopadu v zvezi s Falklandskimi otoki se je priljubljenost britanske ministrske predsed

MAKS TOBOLJEVIČ: Lepa Vida je pri morju stala ...

– A vi tudi čakate na ladjo, da vam bo pripeljala moža mornarja?
– Kaj pa še! Čakam na tanker, ki mi bo za zimo pripeljal kurilno olje!

IVAN VIDIC

Soglasje brez navdušenja

Delegati skupščine skupnosti avtomobilne industrije so s sprejemom dveh pomembnih samopravnih sporazumov (o povezovanju in skupnem načrtovanju) zaključili področje dela in snovanja skupnosti. Ponedeljkova skupščina SAI, ki je minila v znamenju težav s sklepčnostjo, je brez besed in v primerni tišini, ki so jo »motila« le občasna pojasnjevanja obeh predsednikov (skupščine in izvršilnega odbora) in sekretarja, soglasno, brez razprave in karkršnihkoli nasprotovanj, potrdila oba pomembna dokumenta in izvolila ustrezne organe SAI. Vendar tudi posebnega navdušenja ni bilo čuti v dvorani Avtothene.

Za videzom popolnega soglasja so se očitno skrivali nekateri stari nesporazumi in strahovi, pa čeprav je bilo slišati, da so nesporazume dokončno odpravili. Ti nesporazumi obeh samopravnih sporazumov ne morejo pričakovati, da bo skupnost kar čez noč razrešila vse njihove tekoče in dolgoročne probleme in ambicije. Res pa je tudi, da bi se lahko vsi, ki se tako ali drugače ukvarjajo z avtomobilsko proizvodnjo in izdelavo cestnih vozil, iz dosedanjih tržnih dogodkov naučili, da razdrobljenosti, kot so bili do večer, ne bodo zmogli tržne tekme s sposobnejšimi. Kljub temu, da za zdaj, še ni uspelo k skupnemu in usklajenemu načrtovanju pritegniti FAP ali Zavode Crvene zastave, pa je mogoče reči, da bo tudi skupnost, takšna, kot je, pomagala, da bodo lažje premostili nekatere sedanje težave, da bodo boljše in koristnejše uporabili družbeni denar, da bodo bolje, ceneje in dolgoročneje preskrbeli s surovinami in reprodukcijskim materialom, da bodo s skupnim nastopanjem na domačem in tujem trgu lahko več dosegli, kot so do zdaj.

Kljub temu, da je dobro znano, da je naša avtomobilna industrija razdrobljena, med seboj premalo dohodkovno povezana, da se nekatere zmogljivosti povdajajo, da so nekatere predimenzionirane, druge spet mnogo premajhne za racionalno proizvodnjo, je v avtomobilski industriji in pri njenih kooperantih čuti se precej samovšečnosti in samozadostnosti. Vsakdo snuje in načrtuje sam zase, vsi pa živijo v napaknem prepričanju, da bodo v nedolgi doba lahko zajemali denar iz neprepuščenega studenta osebne, splošne in skupne porabe.

Resda so samopravni organi vseh sedanjih 5 članic sprejeli brez bistvenih pripomb oba samopravna dokumenta. Resda je v njih zapisano, da bo skupnost avtomobilne industrije vsa omenjena vprašanja, od načrtovanja skupne proizvodnje, zmogljivosti, preskrbe s surovinami in reprofmateriali, do skupnega snova-

nja novih programov in izdelkov razreševala ob popolnem soglasju vseh sedanjih in prihodnjih članic. Res je tudi, da podpisniki obeh samopravnih sporazumov ne morejo pričakovati, da bo skupnost kar čez noč razrešila vse njihove tekoče in dolgoročne probleme in ambicije. Res pa je tudi, da bi se lahko vsi, ki se tako ali drugače ukvarjajo z avtomobilsko proizvodnjo in izdelavo cestnih vozil, iz dosedanjih tržnih dogodkov naučili, da razdrobljenosti, kot so bili do večer, ne bodo zmogli tržne tekme s sposobnejšimi. Kljub temu, da za zdaj, še ni uspelo k skupnemu in usklajenemu načrtovanju pritegniti FAP ali Zavode Crvene zastave, pa je mogoče reči, da bo tudi skupnost, takšna, kot je, pomagala, da bodo lažje premostili nekatere sedanje težave, da bodo boljše in koristnejše uporabili družbeni denar, da bodo bolje, ceneje in dolgoročneje preskrbeli s surovinami in reprodukcijskim materialom, da bodo s skupnim nastopanjem na domačem in tujem trgu lahko več dosegli, kot so do zdaj.

Za zdaj, kot rečeno, ni pravega navdušenja. To se kaže tudi v tem, da se niso mogli dogovoriti o skupni izdelavi propagandnega materiala, o združevanju deviz (kjer vsak svoje odnose ureja »bilateralno« in se marsikomu drugem, kar bi v okviru skupnosti lahko uredili bolje in ceneje. Ne gre pozabiti, da so nekatere članice dolgo časa premišljale ali bi pristopile ali ne, in da so nekatere (ki tičijo v izgubah) to storile šele potem, ko so bili njihovi predstavniki na pogovorih na štiri oči v nekaterih republikah ustanovili.

MOJCA DRČAR-MURKO

Liberalci v drugi tabor?

»Karkoli že hočejo pomeniti zeleni, zanesljivo je, da uničujejo klasični tristranski sistem v Zvezni republiki Nemčiji, je v zvezi z množico spekulacij o preureditvi razmerij moči zapisal eden izmed cenjenih liberalnih teoretikov Ralf Dahrendorf. Z argumentom, da dežela potrebuje tako imenovano tretjo, izravnalno silo med dvema največjima političnima blokoma, liberalna stranka odslaj naprej ne more več računati na uspeh. Vloga taktične stranke, kar je liberalna skupina postala v zadnjih letih pod vodstvom Hansa-Dietricha Genscherja, je obično izgubila na teži, odkar so se na političnem prizorišču pojavili »alternativni« in ekološki seznami, začeli dobivati zase osem do deset odstotkov oddanih glasov na volitvah in so pri tem ohranili značaj in organizacijske oblike protestnega gibanja.

Njihova nepravilnost vstopati v klasične parlamentarne koalicije z dosedanjimi uveljavljenimi strankami, vsaj srednjeročno bistveno spreminja podoben političnega sistema. Tako kot po nedavnih volitvah v Hamburgu, kjer nobena od velikih strank ne more sestaviti večinske vlade, če proti obema nastopajo poslanci »zelenih«, bi se utegnili »nezmožnost upravljanja« razširiti in pravi.

V teh dejstvih je treba iskati celotno dilemo liberalne stranke, ki je v novih razmerah sočena z vprašanjem obstanka in poskusa s taktičnimi manevri vsaj deloma zaustaviti zanj neugoden potek dogodkov. Možnost, ki se ponuja sama na sebi, je pridružiti se tistemu bloku, ki mu zdaj boljše kaže in v okviru katerega bi naj »liberalni popravek« opravljal podobno funkcijo, kot jo je v zvezi s socialnimi demokrati, čeprav seveda z nasprotnim idejnim predznakom. Če je namreč v prejšnji kombinaciji vlek težke zahodnonemške politike od leve proti sredini, naj bi v novi zvezi s konservativnimi silami prisilili desnico na sredinska popuščanja. V taki razlagi naj bi bila torej vloga liberalcev, ki se naslanjajo zlasti na gibeljski del kapitala in na svobodne poklice, znova priznana kot družbeno potrebna in celo kot konstitutivna politična sila. Ta koalicija bi, vsaj po zadnjih mnenjskih raziskavah, spet lahko osvojila absolutno večino in nevarnost »nezmožnosti upravljanja« bi bila odstranjena.

Tako bi verjetno tudi bilo, če bi bila zamenjava na oblasti v resnici samo taktičnega pomena in če se ne bi hkrati povečala nevarnost, da bi se obrisi liberalne programatike povsem izgubili, s tem pa bi odpadli tudi privrženci. Posebno drastično se je dilema o vsebinskem profilu zastavila zdaj, ko so se na regionalni ravni (v Hessnu) liberalci odločili skočiti v vodo in so pripravljene zaplaviti v drugačno politično prihodnost na strani dosedanjih nasprotnikov v krščanskodemokratski stranki. Taktičnost manevra je v Hessnu posebej očitna, ker

so liberalci doslej prav tam s socialnimi demokrati najbolj vzorno sodelovali in je delni socialnodemokratski ministrski predsednik Boerner na določenih področjih ogrozil celo samega sebe, da je le ustregel liberalnemu delu svoje vlade. Bitka za novo pristajalno stezo frankfurtskega letališča, ki je sprožila majhno državljansko vojno in v veliki meri zakrivila, da gre socialnim demokratom zdaj tako slabo, je bila posledica načelnega vztrajanja hessenskih liberalcev. Račun bo zdaj plačal Boerner, po budni dosedanje gospodarske politike po okusu velikega kapitala pa se umikajo v varstvo nasprotnega tabora in njegovega voditelja Dreggerja, ki je vzorec neliberalnega, zelo desnega politika.

Ceprav so se člani bñnske zvezne vlade, ki je večerj istočasno mirno razpravljala o proračunu za leto 1983, kot da se ni nič zgodilo, storili vse, da bi »preskok« v Hessnu ocenili kot regionalni dogodek, je temu komaj kdo verjel. Kajti če naj bi se liberalni račun izšel in bi na strani konservativnega tabora kot korekturna politična sila dobili najmanj pet odstotkov glasov ter ostali v deželnem parlamentu, bi nastala na zvezni ravni praktično nepopravljiva zmeda. Zadnji glas namreč, ki ga opozicijske krščanskodemokratske stranke še potrebujejo do dvotretjinske večine v Bundesratu (zbora dežel), prihaja ravno iz Hessna. So to dvotretjinsko večino pa lahko opozicija zaustavi sleherni zakon, ki bi ga sprejel neposredno izvoljeni parlament (Bundestag) in v katerem Genscherjevi liberalci zagotavljajo kanclerju Helmutu Schmidtu udobno večino. Tako je v perspektivi večerjše lokalne odločitve nastal položaj, ki govori prej v korist dokončnega preskoka tudi na zvezni ravni, kot ne. Časopisje, ki je v zadnjem času opustilo vlogo opazovalca dogajanja in z neposrednimi pozivi vstopa v vlogo navijačev, je tako razpad Schmidtove večine v parlamentu napovedalo že za sredino julija, ali vsaj za konec septembra, ko naj bi socialni demokrati izgubili oblast v Hessnu.

ŽELJKO ŠEPETAVC

Manj deviz od krompirja

Ob koncu lanskega leta so slovenski kmetijski načrtovalci dejali, da bi morali letos pridelati okoli 90.000 ton krompirja. Od tega naj bi ga 20.000 ton ponudili tujim kupcem. Menili so, da bi ga morali za tolikšen pridelek spomladati posaditi na približno 5.940 hektarjih njiv. Bolj ko se je bližal čas sajenja, manjši so bili prvotni obetavnosti načrti. Zdaj, ko je krompirjeva cina že pognala iz zemlje, govorimo o novih (manjših) številkah, ki so menda realne. Na 5.180 hektarjih naj bi pridelali za trg 68.000 ton; od tega bi za izvoz namenili 10.000 ton krompirja.

Četudi so zadnje številke, kot pravijo, realne, je zdaj še težko napovedati, ali bomo izvoz lahko v celoti izpeljali. Težave s konkurenco na tujih trgih, kjer se tujim prodajalcem običajno pridružijo še domači in zamešajo štrne slovenskim izvoznikom, poznamo. Vemo tudi, da tuji zahtevajo krompir zapakiran v deset, letos pa tudi v petkilogramskih vrečah. Od slovenskih prodajalcev pričakujejo predvsem sorto desiré, za katero pri nas uvozimo vsako leto skoraj 90 odstotkov semenskega krompirja. Za to sorto pa imamo v drugih jugoslovanskih republikah tudi precej boljše kuppe, kot jih bomo našli v tujini.

Predstavniki izvoznih organizacij že dokaj nestrno čakajo na napovedi letine in količine, ki jih bodo oddale kmetijske delovne organizacije in zadrage. V kmetijskih organizacijah pa pravijo, da so pri krompirju napovedi običajno nehalne, ker ga pridelujejo predvsem za sebnimi kmetje, pri teh pa nikoli ne vedo, ali se bodo odločili za prodajo ali ne. Zato slovenski izvozniki pravzaprav še ne vedo, s kakšnimi ponudbami naj se odpravijo v tujino.

Verjetno se najbolj točno pojasnijo zadevo odgovori, ki ga pozna vsak kmet – pridelovalec krompirja. Pogodbe za pridelek bi morale kmetijske organizacije ponuditi, še preden bodo položili seme v brazde. Tudi cene bi morale biti takrat že znane – če jih res ni mogoče preračunati do zadnje pare, pa vsaj približno. Letos, ko je postal izvoz nujna, ker bomo sicer ostali brez deviz za reprodukcijska sredstva (in bi morali zato jeseni pristriči razvojne kmetijske načrte), so tudi v kmetijskih organizacijah začeli razmišljati o načrtni pridelavi krompirja. Doslej go ga izvažali le, če ga je bilo doma preveč. Pridelava za izvoz niso posebej načrtovali. Zato so se v tujino odpravili običajno takrat, ko je krompir dobro rodil tudi pri naših sosedih.

Torej bi le kazalo upoštevati predlog, ki smo ga slišali na zadnji seji poslovnega odbora za krompir. Načrtujemo tudi pridelavo za izvoz. To ne pomeni, da bomo izvozili krompir, ki bi ga ob slabi letini potrebovali doma, ampak da bomo imeli v prihodnjih letih dovolj pridelka za tuje in domače kuppe, pa če bo letina dobra ali slaba.

DUŠAN MERHAR

S premogom se vrača tudi smog

Onesnaženost zraka je v poletnih mesecih bolj akademska kot praktično problemska tema. Vendar se nezadržno približuje čas, ko bo vsako na svoji koži oziroma pljučih spet občutil tiste stranske produkte, ki jih nenehoma pošiljamo v zrak. Znano je, da so v Sloveniji najbolj ogroženi prebivalci večjih mest in industrijskih središč. V neugodnih vremenskih in geografskih razmerah nastaja tudi pri manjšem onesnaževanju precejšnja gostota škodljivih snovi, navašja gradivo, ki ga je za razpravo o problematiki varstva zraka na svetu predsedstva SAZU za preučevanje in varstvo okolja pripravil inž. Bojan Paradiž.

Tako v času ogrevanja (od septembra do aprila) gostota žveplovega dioksida (SO₂) presegla dopustno količino, od aprila do tedaj pa se to dogaja samo okrog velikih industrijskih objektov. Od lanskega aprila do letošnjega marca so maksimalne dnevne koncentracije žveplovega dioksida z zraku presegale dovoljeno stopnjo v vrsti industrijskih središč in mest (Trbovlje, Celje, Ljubljana, Maribor, Jesenice, Kranj, Titovo Velenje in Škofja Loka so med njimi večji kraji), česar je bilo deležno več kot 600.000 ljudi.

V zadnjih letih se je kakovost zraka v Sloveniji zboljšala. Posegi na termoelektrarne Trbovlje, topilnice svinca Mežica, železarnah Ravne, Štore in deloma Jesenice, celjski cinkarni, opemkarni Ljubčana in drugod so dali pomembne uspehe. Daljinsko ogrevanje, predvsem pa zamenjava trdih goriv s čistjšimi tekočinami, so zmanjšali gostoto žveplovega dioksida v Titovem Velenju, Šostanju, Ljubljani in na Ravnah. Žal pa lahko predvidevamo poslabšanje kakovosti zraka zaradi ponovnega preusmerjanja na domača trda goriva, k čemur nas silijo varčevalna prizadevanja. Uporaba trdih goriv za vsako ceno in brez upoštevanja žvepla v njih nam bo najbrž že letos jeseni pokazala vso moč in posledice smoga.

Seveda pa pri tem še nismo upoštevali drugih škodljivih snovi, kot so dušikovi oksidi, ogli-

Med prednostnimi nalogami mora biti na prvem mestu izvoz, saj je od tega odvisen izid bitke za gospodarsko stabilizacijo

Na nedavnih kongresih zveze komunistov vseh republik ter konferenc obeh pokrajin so razprave potrdile veliko enotnost pogledov do mnogih poglavitnih vprašanj, hkrati pa odpre še nedorečene probleme in tudi različna razmišljanja

Nedavni kongresi zveze komunistov vseh republik ter konferenc obeh pokrajin, ki so bili aprila in maja v glavnih mestih republik in pokrajin, so bili temeljita ocena našega razvoja, odnosov ter pojavov, ki jih zaznavamo v zadnjih letih v naši družbi.

Ni naključje, da so bile v ospredju kongresnih razprav gospodarske težave, ki jih že precej časa občuti skoraj vsak Jugoslovčan, pa naj gre za pomanjkanje nekaterih izdelkov, za vedno večje zagate s tem ali onim energetskim virom, za cene, ki kljub družbenim prizadevanjem še vedno silijo navzgor, in podobno. Več sto delegatov, kolikor jih je govorilo na kongresih in konferencah, je z raznih zornih kotov osvetljevalo številna vprašanja, ki so povezana z našim izvozom oz. vključevanjem jugoslovanskega gospodarstva v mednarodno delitev dela. Pri tem smo slišali veliko povsem enakih ali zelo podobnih očen, tu in tam pa tudi različnih pogledov in mnenj. Raznolikost ocen in mnenj sploh ni nekaj nenavadnega ali celo slabega, saj so nekateri delegati razpravljali o konkretnih pojavih, ki jih čutijo v tej ali oni sredini, bodisi v tozdu, občini ali širšem prostoru, seveda ni manjkalo tudi čisto osebnih razmišljanj in pogledov.

Predvsem so vsi kongresi oz. konferenci enotno in odločno poudarili, da je naša prvenstvena naloga bistveno povečati izvoz, saj smo že nekajkrat slišali, da brez ekonomske stabilizacije ne more biti politične trdnosti.

Izvoz edina rešilna pot

Seveda so vprašanja izvoza in mednarodne delitve dela v vsaki republici vendarle nekoliko raznoliko akcentirani in osvetljeni z najrazličnejših zornih kotov, kar pa ne zmanjšuje skupnega spoznanja, da je večji izvoz prvenstvena in poglavitna naloga celotne družbene skupnosti, vsega jugoslovanskega zveznega dela in tudi slehnega proizvajalca. Kiro Gligorov je na primer na makedonskem kongresu opozoril, da je naša družba zdaj prišla do tiste skrajne meje, ko nikakor ni več mogoče živeti po starem, čez svoje možnosti in ko je nujna zelo hitra stremitev na vseh ravneh. Miloš Minić je na kongresu srbskih komunistov menil, da imamo zares eno samo in edino rešilno pot – bistveno večji izvoz, zlasti na konvertibilna tržišča in v države v razvoju. V Sloveniji je na kongresu Janez Zemljarič povedal, da smo lani izvozili blaga v vrednosti komaj 18 odstotkov družbenega proizvoda, sosednji Italija in Avstrija sta že leta 1979 izvozili 28 oz. 37 odstotkov izvoza družbenega proizvoda, Norveška celo 42%. Slobodan Milošević pa je na srbskem kongresu izrazil enotno stališče komisije za razvoj socialističnih samopravnih družbeno-ekonomskih odnosov, da je med prednostnimi razvojnimi nalogami na prvo mesto treba brez omahovanja uvrstiti izvoz, saj je od tega odvisen izid bitke za gospodarsko in družbeno stabilizacijo.

V kongresnih razpravah je bilo izraženo tudi enotno mnenje, da nam več deviz pravi gotovo ne bo prineslo okrepljeno administriranje ali centralizacije deviz na zvezni ravni, saj administracija nima kaj izvažati, marveč lahko več deviz dobimo samo s povečanim izvozom izdel-

kov ali storitev zveznega dela. Soglasni pa so bili v razpravah tudi delegati vseh kongresov in konferenc, da so se v zadnjem obdobju močno razbohotile nesamopravne težnje, praksa in navade, ki združeno delo potiskajo na rep dogajanja in mu vse bolj zožujejo izvozne možnosti.

Polna usta o samoupravljanju

O tem, kako je oslabljena odločujoča beseda zveznega dela, med delegati ni bilo razlik, čeprav so ta problem mnogi izrazili na različne načine. Milka Planinc je menila, da zvezi komunistov v zadnjem obdobju ni uspelo uresničiti nekaterih ključnih sprememb, še zlasti tistih, da bi združeno delo res upravljalo z družbeno akumulacijo v razširjeni reprodukciji. Zdaj, na pragu novih izkušenj, moramo narediti vse, je menila Milka Planinc, da bo združeno delo postalo odločilna družbena sila. V Makedoniji, so poudarili, da morajo kongresi nedvoumno odgovoriti na vprašanje, zakaj se v zadnjih letih vse bolj krepijo nesamopravne težnje. Kiro Gligorov pa je govoril o razbohoteni navadi, da so nam polna usta samoupravljanja in delegatskega sistema, dejansko pa o poglavitnih vprašanjih odločajo nekatere strukture zunaj zveznega dela. Zato ni čudno, da so povsem odnirjene ekonomske in tržne zakonitosti.

Ponekod so opozorjali (denimo na Kosovu) celo na okrepljene primere in razraščanje pojavov etatizma. Vojo Srzentić (Crna gora) je menil, da imajo izvršilni organi družbeno-političnih skupnosti odločilen vpliv v političnem sistemu, zato pogosto v neformalnih in neinstitucionaliziranih oblikah grobo zlorabljajo ustavne pravice delavcev v zveznem delu.

Delegat Milorad Mandarić iz Subotice je menil, da v trenutnih razmerah združeno delo lahko združuje samo delo, saj ni skrivnosti, da o sredstvih, ki jih ustvarja združeno delo, odločajo v družbenopolitičnih skupnostih, bankah, sihih in še kje.

Na vseh kongresih in konferencah so tudi odločno poudarili, da tiste strukture zunaj zveznega dela, ki se vmešavajo v pravice zveznega dela in imajo veliki vpliv tudi pri gospodarskih naložbah, v večini primerov ne nosijo nikakršne odgovornosti – ne moralne, ne politične, ne kazenske – za mnoge zgrešene naložbe. Seveda je bilo takšno početje povsod odločno obsojeno in hkrati poudarjeno, da se morajo komunisti na vseh ravneh najodločneje boriti za čim večji vpliv zveznega dela in za izkoreninjenje birokratsko-etatističnih težej.

Tujina ne kupuje nizke produktivnosti

Kongresne in konferenčne razprave so enotno opozorile še na vrsto slabosti, ki tudi posre-

dno ali neposredno otežujejo naš prodor na tuja tržišča. Tako so delegati govorili o slabo izkoriščenih zmogljivostih, na kosovski konferenci so rekli, da nekatere industrije niso izkoriščene niti polovico. Tudi z nizko produktivnostjo si ne moremo hitreje odpirati vrat v tujino. Hrvški kongres je zlasti poudaril, da smo povsod močno zanemarili skrb za večjo produktivnost in za kvaliteto gospodarjenja.

Zato morajo komunisti odločno v boj za večji dohodek, ki bo temeljil na večji produktivnosti dela, sploh naj bodo merilo uspešnosti tisti rezultati, ki jih dosegajo v razvitem gospodarstvu. Dušan Kerebić je na srbskem kongresu poudaril, da komunisti ne morejo sklepati kompromisov s slabo organizacijo dela, z grobimi kršitvami delovne in tehnološke discipline, z malomarnostjo, neodgovornostjo in nedelavnostjo, česar je pri nas še na pretek. Razprave v vseh republikah in pokrajinah so enotno obsodile še mnoge vrste slabosti, kot so pretrana poraba vseh vrst, neodgovorno zadozjevanje v tujini, nekateri so govorili celo o megalomanskih naložbah. Nevzdržno je tudi, da imajo nekateri člani ZK dvojno moralo, da soglašajo s sprejetimi stališči samo v partijskih vrstah, v drugih sredinah pa ista stališča izigravajo.

Na hrvškem kongresu je Jure Bilic povedal, da je v odločanje vključenih okrog 110 tisoč članov delavskih svetov in 120 tisoč delegatov. V isti sapi pa smo slišali, da je moral v saboru vsak delegat v mandatni dobi prečitati skoraj 40 tisoč strani popisane papirja. In če še dodamo tisto, kar je povedalo mnogo delegatov o odločanju najrazličnejših struktur zunaj zveznega dela, smo si precej na jasnem, kdo ima v rokah platno in škarje pri pomembnih gospodarskih odločitvah.

Ali prinaša devizni trg rešitev?

Kljub veliki enotnosti pogledov na nekatere ključna vprašanja našega družbenoekonomskega življenja, ki so bila izražena v razpravah na vseh kongresih in konferencah, pa tudi ni mogoče prezreti nekaterih razlik, drugačnih poudarkov ali novih pogledov, ki so odraz posebnih razmer v tej ali oni sredini.

Tako je večina razpravljalcev menila, da je ekonomska stabilizacija dolgoročna naloga in je zato neumestna nestrpnost, ponekod (zlasti v Srbiji) so menili, da bi z odločno aktivnostjo komunistov te procese lahko precej pospešili.

Kdor bi podrobno prebiral obširna poročila številnih sredstev javnega obveščanja, ki so poročala o kongresih in konferencah, bi tudi lahko ugotovil, da izvoz na konvertibilna področja ni bil povsod poudarjen s takšno odločnostjo, kot bi pričakovali, saj vemo, da s konvertibilnega področja tudi največ uvažamo.

IGOR PREŠERN

AVGUST PUDGAR

Nad hunto se zbira oblak poraza

Vdaja argentinskih čet v Port Stanleyu (Puerto Argentino), ki so jo v Londonu sprejeli kot popolno vojaško zmagovalje britanske vojske nad argentinsko, v Buenos Airesu pa pravzaprav ne pristajajo na poraz, češ da je »končana samo bitka za Puerto Argentino« (tako predsednik Galtieri), ne pa vojna za Falklande oziroma Malvine, je v marsičem še zapletla krizo v južnem Atlantiku, po drugi strani pa napoveduje obdobje dramatičnih pretresov in morebiti celo zasukov na argentinskem notranjopolitičnem prizorišču.

Argentinska javnost, politiki in brččas tudi precejšen del oboroženih sil ne prikrivajo (ali pa le slabo) razočaranja in ogorčenja nad neslavno končano vojaško pustolovščino na Malvinah, ki jo je zakuhala vojaška hunta, da bi v prvi vrsti rešila svojo kožo v čedalje hujski gospodarski, socialni in politični krizi, ki kot mora tlačiti Argentino. Hunta je pod nacionalističnim geslom boja za »vzvišene cilje domovine« sicer uspelo združiti argentinske množice – prvič, odkar je 24. marca 1976 prišla na oblast z državnim udarom, ki pa so po vojaškem polomu poparjene in njihova jeza se je že začela obračati proti vojaškim oblastem. V Buenos Airesu je slišati zahteve, naj hunta odstopi, ker je s porazom v vojni z Britanijo izgubila še zadnji raison d'être, da bi še naprej ostala na oblasti.

Prvi je odstopil zunanji minister Costa Méndez, tesen sodelavec generala Galtierija, ki je še nedolgo tega izjavljal, da besede vdaja ni v njegovem slovarju... S podobnimi in še bolj grmečimi besedami je vodja hunte Galtieri podžgal nacionalistični zanos med Argentinci.

Eno je gotovo: Galtierijeva hunta je verjetno z Malvin (Falkland) izgrajala zadnji adut, s katerim je še upala ostati na oblasti kot »nacionalna rešiteljica«, in na prste bi lahko prešteli domače in tuje komentatorje, ki verjamejo, da bi hunta lahko politično preživelja vojaški poraz na otokih.

Če se trezni britanski komentatorji sprašujejo, ali ni Velika Britanija morebiti plačala pre-

visoke cene za vojaško zmago in ali se ne bo morda ta zmaga v prihodnje pokazala kot bre-me, potem je še veliko bolj upravičeno vprašanje, kakšna bo cena poraza za Galtierijevo hunto.

V Buenos Airesu kar mrgoli ugibanj, do kakšnih političnih preobratov utegne priti v »povojni Argentini«, kakor jo označujejo. Ali bo neuspela poteza, s silo si zagotoviti suverenost nad spornim otokom, pripeljala na oblast še bolj skrajno desno in nacionalistično usmerjeno vojaško hunto ali bodo oborožene sile pod bremenom pekočega vojaškega poraza pripravljene razdeliti si oblast s političnimi strankami, na kar po tihem upajo skoraj vsi politični pravki, ali pa se sedaj odpirajo možnosti za obnovo procesa demokratizacije in demokratičnih institucij in s tem za skorajšnji konec vojaškega režima?

Vprašanj je veliko in na njih v tem trenutku ni mogoče odgovoriti. Ob tem, ko se je Argentina gotovo znašla pred pomembnim razpotjem, je treba spomniti na dejstvo, da je vojska 24. marca pred šestimi leti prevzela oblast, ko je postalo jasno, da sta najprej ostareli Juan Perón in nato njegova vdova Isabela Perón prignala državo na rob gospodarskega propada, v položaj skrajne politične zmede, nebrzdane cvetenja spekulativstva (finančnega in političnega), razraščanja mestne gverile med razočarani mladimi in levčarsko usmerjenimi peronisti (Juan Peron jih je zaredi »radikalizma« izključil iz peronističnega gibanja in s tem posadil seme kasnejšega gverilskega gibanja, s katerim je vojska kravato obračunala) in tako naprej. Zatorej politiki ne bi smeli pozabljati, da so sami z neodgovornim ravnanjem, političnimi spki, spekulativstvom in intrigami ustvarili tako rekoč vse pogoje za prihod vojske na argentinsko družbeno prizorišče.

Zaradi tega so voditelji političnih strank – od komunistov prek peronistov, krščanskih demokratov, desariolistov in radikalcev – vsaj povsod soodgovorni za kravato rihto, ki jo je vojska uprizorila nad gverilci med »umazano vojno« in za tisoče izgubljenih ljudi. Samo po sebi se vsiljuje naslednje vprašanje: ali so politične stranke potegnile nauk iz lastnega poraza in iz očitne nesposobnosti vojaškega režima, da bi v šestih letih rešil najbolj žgoče argentinske probleme.

Nekatera poročila iz Buenos Airesa govorijo, da so stranke sedaj bolj razcepljene in notranje razkrojene kot so bile pred prihodom vojske na oblast in da torej niso sposobne ustanoviti kolikor toliko enotne politične fronte s sprejemljivimi političnim, gospodarskim in socialnim programom, s čimer bi ustvarile močan vzvod pritiska na vojaški režim in si hkrati zagotovile široko podporo med prebivalstvom, kar bi prejkone pospešilo odhod vojaške hunte z oblasti. Številni politični komentatorji so si enotni pravzaprav samo v tem, da je malivska pustolovščina Argentino pahnila še v globljo gospodarsko in družbeno krizo in da se začena novo in dolgo obdobje politične nestabilnosti z vsemi negativnimi in nepredvidljivimi posledicami, ki jih kriza in nestabilnost prinašata s seboj.

V Londonu je bil prejšnji teden svetovni kongres o knjigi

Za pismeni svet in beročo družbo

»Mi, pisci, prevajalci, založniki, tiskarji, knjigarnarji, knjižničarji, prosvetni delavci, vladni predstavniki ter člani obče intelektualne skupnosti iz 88 dežel, ki smo se sestali v Londonu na svetovnem kongresu o knjigi 1982 pod pokroviteljstvom UNESCO, izjavljamo, da bomo tudi nadalje podpirali načela in cilje, ki smo jih sprejeli pred desetimi leti v mednarodnem letu knjige 1972.«

ako se začena besedilo londonske deklaracije o knjigi, ki jo je minuli teden sprejel svetovni kongres o knjigi v Londonu. »Knjige, po našem prepričanju, ohranjajo svoj pomen kot posredovalke znanja, izobraževanja in kulturnih vrednot v človeški družbi. So nujno potrebne za nacionalni razvoj in za bogatitev posamičnega človekovega življenja. Prispevajo k boljšemu razumevanju med narodi in krepijo željo po miru...«

Okrog 250 udeležencev svetovnega kongresa je skupaj s predstavniki nekaterih vladnih in nevladnih mednarodnih organizacij živahno razpravljalo minuli teden o razvoju in uveljavljanju knjige v minule desetletju ter o nadaljnjih možnostih za širjenje knjige v najširše plasti prebivalstva. Kongres je potekal v znamenju gesla: »K beroči družbi«. Temeljno gradivo za kongres je pripravil UNESCO; njegov prvi del je nosil naslov »Mednarodno leto knjige plus deset« in je predstavljal analizo dosedanjega razvoja v minule desetletju hkrati z napovedmi za prihodnost, drugi del pa je pod naslovom »K beroči družbi« začrtal temeljne cilje za naslednje desetletje.

Kongres se je uspešno končal s sprejetjem poročila o poteku kongresa, priporočil in londonske deklaracije.

Zamisel o kongresu se je pojavila že pred dvema letoma in jo je UNESCO sprejel na 21. generalni konferenci, jeseni 1980, v Beogradu. Uresničevanje zamisli je bilo nemara težje, kot je to bilo pričakovati, in sicer sprito zaostrenih mednarodnih političnih razmer, rastočih naporov med Vzhodom in Zahodom kot tudi prepada med svetovnim Severom in Jugom. UNESCO se je spričo tega odločil, da kongres ne bo potekal na medvladni ravni, temveč bo to svetovni zbor strokovnjakov, ki delujejo na področju knjige. Udeležence za kongres je tako izbral in osebno vabil sam UNESCO, nastopili pa niso kot predstavniki držav in vlad, temveč le v lastnem imenu. Tako se je mednarodna organizacija ZN za kulturo, prosveto in znanost spretno izognila »političariji« kongresa in ga ohranila na resničnih problemih, ki zadevajo prihodnost knjige.

Organizatorji kongresa so se zavarovali pred prevelikimi sredstvenimi silami, ki bi lahko ogrozile potek kongresa, tudi s tem, da niso dopustili nikakršnih referatov in vnaprejšnjih pisanih prispevkov, temveč so celotno delo kongresa omejili na razpravo o gradivu, ki ga je pripravil UNESCO. Tudi razprava je bila vtirjena zgolj v plenarno debato, saj niso bile predvidene komisije ali posebne delovne skupine.

Postopek zato nemara ni bil povsem demokratičen niti ni sproščal možnosti za širše razglabljanje o tematiki na dnevnem redu, je pa zato zagotovil akcijsko enotnost, ki je rodila tudi končne dokumente kongresa, sprejete z aplaudacijami.

Priporočila, ki jih je kongres sprejel v obliki resolucije, nadrobneje kot londonska deklaracija obravnavajo temeljne probleme, s katerimi se srečuje knjiga v današnjem razvitem svetu. Udeleženci so ponovno izrazili prepričanje, da je knjiga izredno pomemben nosilec informacij, izobraževanja, kulture, razvedrila in – na temelju jugoslovanskega dopolnila tudi – raziskovanja.

Hkrati pa je kongres ugotovil, da smo še vse premalo storili, da bi odstranili ovire, kot so neznanje, nepismenost in revščina, da bi lahko zagotovili temeljne potrebe človeštva po knjigi.

Čeprav se odstotek nepismenih v svetu zmanjšuje pa njihovo število zavoljo velikega demografskega prirastka še vedno raste.

Svetovna proizvodnja knjig se povečuje in je tudi v deželah v razvoju v porastu, pa

slejkopre še vedno obstaja veliko nesorazmerje med razvitimi in razvijajočimi se deželami. Lakota po knjigi, ki jo je zabeležilo mednarodno leto knjige 1972, še nadalje obstaja, zlasti v deželah v razvoju, po drugi strani pa tudi v razvitih deželah, kjer je knjig v obilju, mnogi ljudje niso dovolj motivirani za branje, ne živijo v okolju, ki bi spodbujalo njihove bralne navade, in zato beležimo visok odstotek pismenih, ki ne berejo knjig.

Temeljni problem, s katerim se bosta proizvodnja in razpečevanje knjig morala srečevati v prihodnje, je očitno v prepadu med industrijsko razvitimi deželami in deželami v razvoju. Seveda pa to ni zgolj problem knjižne proizvodnje temveč splošni družbeni, gospodarski in kulturni problem, ki tare sodobni svet in kliče po novi mednarodni ureditvi.

Udeleženci s svetovnega Juga so zato poudarjali in hkrati opozarjali na velike razlike v položaju knjige v njihovih deželah v primerjavi s razvitim svetom, pa prikazovali možnosti za nadaljnje uveljavljanje knjige v teh delih sveta, če bi ob mednarodnem sodelovanju lahko zagotovili temeljne pogoje za širjenje kroga bralcev.

Drugi problem za prihodnost knjige, ki je nenehno lebdel nad veliko dvorano kensingtonske mestne hiše, kjer je pet dni domoval svetovni kongres, je bila usoda knjige spričo razvoja nove tehnologije, zlasti na področju elektronike. Kongres je izrazil trdno prepričanje, da ima knjiga svoje mesto v družbi tudi v času računalnikov in elektronskega prenosa znanja in informacij, saj knjiga še vedno ostaja najpriložnejša, najcenejša, najgostejša množično običljiva, kar jih je doslej iznašel človekov um.

Sočasno pa so prevladovali tudi trezni, svarilni toni, da bo knjiga lahko ohranila svojo vlogo v svetu elektronike le, če se bo znala prilagoditi novim pogojem in zahtevam, ki jih postavlja sodobna tehnologija nasploš, pa tudi v proizvodnji in razpečevanju knjige.

Nova tehnologija naj ne bi zagospodovala nad usodo knjige, temveč naj bo v službi njenega poslanstva pri širjenju informacij, znanja, izobraževanja, kulture.

Pomemben poudarek v sklepih dokumentov kongresa je tudi na vlogi bralca: ta naj bi bil osrednja točka in poglavitni smisel uresničevanja gesla o beroči družbi.

Pričevanje piscev

Spodleteli intervju

Zmeraj lepše! Ko smo se priglasi za sprejem pri Njeni leposti, je službovala Gramatika zarohnela nad nami. Z jezika nam ne gre, tako je vzrojila. Slišali smo opazke, ki bog ne zadnji, da bi jih na tem mestu ponavljali. Koj takšno zadrtost! Stara dama je častnikarjem gorka. Takoj nas je prebrala, četudi preoblečene v slovniške turiste.

»Ste pri pameti? Intervju, pa v takih časih! Če že drugod meglite pojme in mrcvarite bralce, tukaj ni nič za vas. Dokler bom jaz imela dežurno pri Njeni leposti, se živ krst ne zmuzne mimo mene do nje!«

Mislé, da smo pri njej ta dan opeli, smo v zadregu menci pred strogim Kerberosom. A komu kdaj vidimo čisto v dušo? Ko smo ne okolišni ponovili, da moramo govoriti s knežo samo, je Gramatika popadel kašelj (saj vemo, zakaj) in zamomljala je nekaj v brk. To je bilo znamenje, da popušča. Zdrdrli smo nazgor po stopnicah, bogatejši za izkušnjo pregovora, da svet na prošnji stoji.

Ostrmeli smo, ko smo zagledali Njeno lepoto iz obličja v obličje. Tako blizu nje hodimo, a si je do dobrega nikoli ne ogledamo. Da, oponesli so nam že, da smo v

Kajti družbo, ki bere, bo mogoče uresničiti le tedaj, če bo knjiga ne samo dostopna vsem in vsakomur, temveč ko bo sleherni posameznik sposoben brati, hkrati pa bo branje njegova zavestna potreba in želja.

To pa je seveda dolgoročen cilj, ki ga bo moč uresničevati le postopoma, načrtno, s skrbno opredeljeno strategijo tako po deželah kot tudi med posameznimi plastmi prebivalstva.

V tem smislu je kongres sprejel tudi šest ciljev, ki naj bi jih uresničevali v tem desetletju:

1) oblikovanje nacionalne strategije za širjenje knjige, ki naj bi omogočila razreševanje problemov branja knjig, njihove proizvodnje in razpečevanja,

2) zagotovilo s strani vlad, da je proizvodnja in distribucija knjig pomembna družbena dejavnost za nacionalni razvoj,

3) vključevanje nove tehnologije v proizvodnjo in širjenje knjige, tako da bi izkoristili vse prednosti, ki jih ponujajo tehnološke inovacije v sleherni fazi knjižne proizvodnje,

4) ustvarjanje ugodnega vzdušja za branje v vseh vrstah in v vseh ravneh v družbi, začeti s predšolsko dobo prek rednega šolanja do nenehnega izobraževanja, s tem, da bi zajeli vse bralce, včevši tudi novo opismenjene, pripadnike jezikovnih manjšin, priseljence, skromnejše bralce in slabovidne,

5) spodbujanje mednarodnega sodelovanja pri ustvarjanju nacionalnih zmogljivosti, tako da bi pomagali deželam v razvoju z izkušnjami, strokovno pomočjo in opremo,

6) povečevanje dvosmernega pretoka knjig prek meja, s tem, da bi dosegli v vseh deželah ratifikacijo številnih mednarodnih instrumentov in uveljavljanje ukrepov, ki naj odstranijo ovire pri knjižni menjavi v svetu.

Kongres je sprejel še vrsto priporočil, ki se nanašajo na posamične dejavnosti v verigi proizvodnje in posredovanja knjige od pisca do bralca, pa tudi na druge družbene, gospodarske in kulturne dejavnosti, ki lahko odločilno vplivajo na uresničevanje zamisli o beroči družbi. Hkrati je naslovil niz priporočil tudi na sam UNESCO kot tisto organizacijo Združenih narodov, ki bedi nad usodo knjige in skrbi za mednarodne razsežnosti njenega nadaljnjega razvoja. Priporočila kot tudi deklaracija naj bi bili obravnavani tako na svetovni konferenci o kulturni politiki letošnje poletje v Mexico Cityju kakor tudi na izrednem zasedanju generalne konference UNESCO jeseni, ko bodo sprejemali novi šestletni srednjeročni program te mednarodne organizacije.

V precej razgibani razpravi, ki je trajala vse dni kongresa, je večina udeležencev in predstavnikov mednarodnih organizacij razpravljala o doseženih uspehih pa tudi o pomanjkljivostih v minulem uresničevanju ciljev mednarodnega leta knjige, predvsem pa so se osredotočili na prihodnost knjige in uveljavljanje zamisli o družbi beročih.

Stališča so bila pisana, zlasti glede na poklicno ozadje razpravljajočih, vendar je moč posplošiti temeljne tone razprave vsaj v treh smereh. Udeleženci iz vzhodnoevropskih dežel so v svojih prispevkih nadrobno naštevali uspehe, ki jih njihove družbe dosegajo pri proizvodnji in širjenju knjige, zlasti so poudarjali razširjenost in cenovitost knjige kakor tudi široko družbeno podporo, ki jo knjiga uživa v njihovih deželah. Prav zaradi določene tendencioznega propagandnega prizvoka, ki je preveval nekatere od teh razprav, njihov

svoji hvali pregnani. Stali smo pred Slovenci, prav majhni in neboljani, ne brez občutka krivde pred njo, zardeli od srečnega vznemirjenja, hkrati pa presunjeni spričo njene miline in življenjske moči. Le kdo nam tveže, da ni nič kaj prav z njo?

Brhka (lepa), da nikoli tega, se je očarljivo nasmehnila in njen pogled nas je materinsko pobožal. Z očmi smo jo nemara preveč požirali, ker je na vsem lepem sramežljivo zažuborela:

»Kar v tla bi se vdrla, glejte, kako mi dohaja obleka!«

Šele zdaj smo opazili, da se ji obleka po sivih malce trga, kar je povedala z besedo starskega prizvoka, a dostojanstveno v slogu. Povejmo takoj, da ta strganost njene materinske všečne podobe ni kazila, nikar da bi bile plemenite oblike odvisne od oblačil, čeprav smo o tem že nekaj praznih razdrli. Seveda je že dolgo nismo vajeni videti v kmečkem oblačilu iz hódnega platna. Njena zadržana ni skrila, temveč samo ozaljšala njeno prisrčnost in zato ji je rdečica pristajala kot smehljaj ljubečim očem.

»Vem, da mi šivajo novo,« je povzela, »a vselej se bojim, da mi ne bo čisto po životu

Karel Zelenko: Intervju

odmev ni bil tolikšen, kot so ga razpravljalci želeli ali pričakovali.

Udeleženci iz zahodnih dežel so bili manj enoglasno intonirani, vendarle pa je prevladujoči ton v njihovih prispevkih izvenel v zahtevah, da se čim bolj zavarujejo avtorske pravice v mednarodnih okvirih in da se mednarodna knjižna menjava odpira čim širše brez večjih omejitev in ovir. Najizrazitejši poborniki takšnih prizadevanj so prihajali iz vrst angleško govorečih držav, kar je tudi razumljivo, saj za te dežele proizvodnja in razpečevanje knjig pomeni pomembno proizvodno in izvozno vejo pa tudi sredstvo za idejno in kulturno vplivanje na druge dežele. O tem dovolj zgovorno priča dejstvo, da 25% vseh knjig, ki jih natisnejo v svetu, izide v angleščini.

Tretji najmočnejši glas v razpravi pa je prihajal predvsem iz vrst dežel v razvoju, ki so opozarjale na velike probleme v svojih deželah ter na prepad, ki tudi na področju knjige ločuje bogate od revnih, razvite od nerazvitih.

Jugoslovanskih udeležencev je bilo šest, od tega trije iz Slovenije. Dr. Martin Zmrdšič, Cankarjeva založba, je posegel v razpravo z zanimivim in odmevnim prispevkom o problemu knjige v mnogonacionalnih skupnostih, Jože Hradil, glavni in odgovorni urednik Pomurske založbe, je spregovoril o problemih majhne založbe in o knjigi na dvojezičnem območju. Tomo Martelanc, ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice, pa je kritično ovrednotil predloženi program za prihodnost, zlasti uresničevanje motta »K beroči družbi«. V razpravi se je oglašil tudi Mr. Miloš Nemanjić, pomočnik direktorja Zavoda za proučevanje kulturnega razvoja SR Srbije, in spregovoril o problemu branja in bralcev.

umerjena. Oblačilni mojstri se kot hude ose sporekajo zaradi majhnih reči, imam vse rade, a bolj bi bila vesela, če se moji otroci ne bi prepirali zaradi oblek, ki jih prerastem. Kar si želim, je le to, da nobena nova obleka ne utesni moje vesele, gibne in jedrnat narave. To hranim za vas in za nove rodove.«

Kaj se je zgodilo z nami, da smo kot ukleti strmeli samo vanjo in pozabili na vprašanja in celo nase? Je mar mislila na uvoženi kroj slanglenščine ali na kakšen drug prikolni jopič? Naša vdanost jo je nazadnje pomirila, a ne popolnoma. Zdjaj je bila podobna svoji togi stražarki, ki se je zbala naših osatih in sršečih vprašanj, nič manj pa rodoljubnih deklaracij, tako značilnih za naše blebetanje. Polomija na vsej črti! Ali je presodila, da smo se nagnetli pred njo bolj iz gole koristi svojega poklica kot zaradi nje same, da nam gre le za vtis v javnosti, ker nas je vseeno nekoliko sram svoje površnosti in lenobe? Nepopisno je bilo zato naše začudenje, ko je namesto nas začela naš intervju Njena lepota sama. Nekaj odlomkov iz njenega samogovora povzemamo z manj izbranimi besedami, pač bolj po spominu.

»Lenuški in lenobice moje!« je začela materinsko, a brez dlake na jeziku. »Vaših vprašanj in zagat bo vedno dovolj, dobrih odgovorov pa premalo. Skupaj živimo in rastemo in sama se spreminjam z vami. Ali bi me hotel kdo izmed vas videti danes v hodnični srajci kot njega dni, ko me je Dalmatin pokazal svetu?«

Spogledali smo se in od sramu nas je zalila rdečica, kot da nam je naložila par zaslužnih gorkih. Bili smo res telebani, a ne toliko nevedni, da ne bi poznali pregovora,

Svetovni kongres o knjigi vsekakor pomeni važen mejnik pri nadaljnjem razvoju knjige. Pomeni nadaljevanje dejavnosti, ki jo je začrtalo mednarodno leto knjige, tedaj sprejeta Listina o knjigi ter poznejša akcija UNESCO »Knjige za vse«. Splošna priporočila, še zlasti londonska deklaracija, kakor tudi sprejeti cilji za osmdeseta leta pa naj bi bila kažipot za pospeševanje knjige v prihodnosti.

Novi poudarki v mednarodni akciji za uveljavljanje knjige so nedvomno večja pozornost bralcu in ne zgolj knjigi, novi tehnologiji in vlogi knjige v obdobju elektrone, kakor tudi prepadu med razvitimi in deželami v razvoju, ki se ne zmanjšuje, temveč celo poglablja.

»Želimo svet,« pravi londonska deklaracija na kraju, »kjer bodo knjige zares za vse, toda tudi svet, kjer bodo lahko vsi brali in sprejemali knjige in branje kot nujni in zeleni del vsakdanjega življenja. Pričakujemo ne samo pismeni svet, temveč vsesplošno beročo družbo.«

TOMO MARTELANC

Epigram

Igorju Torkarju
v spominsko knjigo

Nekje menda sem bral, da le ta mali
pisatelj rad se brani s tem, da žali.

FRANČEK BOHANEC

ki pravi, da je lenoba vseh grdob grdoba. Ali je tu zadnji vzrok vseh zagat? Morda je še kaj drugega vmes. A tole smo si zapomnili od besed, ki jih je izrekla Slovenščina:

»Ni dovolj, če ste slovniško pismeni. Jezik je najbolj človeška ustanova, zato mora biti ljudem razumljiv. Beseda naj drži kakor drenov klin. Nič ni dobro, kar je prenadolgo in prenaširoko. Bodite jedrnat!«

»Prva in poglavitna je človeška pismenost. Skušajte jo doseči!«

»Gramatiko spoštujte kljub njenemu težavnemu značaju. Njenih slovenskih ur potrebujete vsi. Za rokav potegnite tiste, ki pozabljajo, da si je tudi jezik, kakor vsakdanji kruh ali drugo vrednoto, treba zaslužiti! Jezikovne lenobe si ne more nihče privoščiti, že zato, ker je ta stavba v stalnem prezidavanju in zato jezik do konca nihče ne pozna.«

»Jezik je kakor vurno morje, besed je kot valov in na njih ladjah, podobna sama sebi in nobeni drugi. Dejali bi, da ima svoje izročilo, svoj obraz. To morje je le del drugih morij, bližnjih in daljnih, iz njih sprejema vase govorico tujih oceanov, nove tokove. To je tisto, čemur pravimo vsakdanja raba. A rabe kljub temu ne kaže kar sprejeti, naj gre skozi cedila časa in velikih peres, če naj bo zvesta izročilom. Z mano si niste ravno na roke, da tudi vi, slovniški turisti,« jo počasi sklepala Slovenščina. »In prav je, da veste: Kakor mi posojate, tako vam bo vrnjeno!«

FRANCE NOVŠAK

NOVO IZ TISKARN

IZ DOTOKA
V KNJIŽNE ZBIRKE NUK

● **Draga Ahačič: Gledališče pod vprašajem.** Polemike in obračuni. Ljubljana 1982. 270 str. (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega. 87) – Knjiga prinaša izbor avtoričinih polemiknih sestavkov, ki se nanašajo na gledališko kulturna vprašanja in so razvrščeni v troje tematskih sklopov z naslovi O gledaliških vprašanjih, Drugačni pogledi na gledališko vzgojo in Pobude v prazno. Avtorica je bila od 1957–1964. l. vodja in režiserka gledališča Ad hoc, nato pa se je dolga leta sistematično ukvarjala z gledališko vzgojo v Pionirskem domu.

● **Andreas Rett: Mongolizem z biologskega, vzgojnega in socialnega vidika.** Prevedli Ante Kotar, Martin Mencej in Marijan Pavčič. Izdala Zveza društev za pomoč duševno prizadetim osebam za Slovenijo. Ljubljana 1982. 110 str. – Prevod dela: Mongolismus. – Avtor, ki je po poklicu zdravnik, se v knjigi ni omejil samo na medicinski vidik mongolizma, temveč upošteva tudi vsa dognanja psihološke specialpedagoške, sociološke, biološke in ekonomske znanosti.

● **Ivan Jan: Drazgoška bitka.** Ljubljana, CZDO Komunist 1982. 38 str., ilustr. (Spomeniki delavskega revolucionarnega gibanja in narodnoosvobodilnega boja na Slovenskem. 26) – Knjižica opisuje Cankarjev bataljon, poletno vstajo 1941, predvsem pa znamenito drazgoško bitko od 9.–12. januarja 1942, vrh delovanja Cankarjevega bataljona in enomesečnih bojov.

● **Narodni heroj Stanko Žagar.** Ljudski učitelj in revolucionar. Izdal Slovenski šolski muzej, Uredila Slavica Pavlič. Ljubljana, CZDO Komunist 1982. 93 str., ilustr. – Knjiga vsebuje naslednje prispevke: Ivana Kriznarja Življenje in družbenopolitična dejavnost Stanka Žagarja, Leopolda Kežarja Stanko Žagar – dobravski učitelj in kronološki seznam Žagarjevih nagradjenj s slikami in kratko obrazložitvijo.

● **Pisma Frana Govekarja.** 2. knjiga. Uredil in komentiral Dušan Moravec. Ljubljana, SAZU 1982. 282 str. (Korespondence pomembnih Slovencev. 5/1) – V drugi knjigi pisem pripovednika, publicista in literarnega organizatorja F. Govekarja je objavljenih 180 pism (od 1896–1940). Komentarij pa osvetljuje literarno, splošno kulturno ali politično ozadje dogodkov, o katerih pisma premalo določno govorijo.

● **Kartuzija Pleterje.** Fotografija Jože Anderlič, tekst Andrej Smrekar. Prevodi Alenka Gorican, Viktor Jesenik, Lanuin-Rup. Fischer. – Pleterje, Kartuzija, 1982. (48) str. – Album barvnih fotografij samostana in njegovih umetnostnih spomenikov s kratkim zgodovinskim prikazom s najzgodnejše postojanke belih menihov. Besedilo je prevedeno v srbohrvaščino, nemščino, angleščino in francoščino.

● **Ljubljanska stolnica.** Tekst Majda Smole. Fotografija in grafična oprema Studio FA – Jože Anderlič. Ljubljana, Stolni župnijski urad 1982. (24) str. – Vodnik po stolnici s kratkim zgodovinskim pregledom.

● **Valvasorjev Bogenšperk.** Oprema in fotografija Studio FA – Jože Anderlič. Ljubljana, Odbor za obnovo gradu Bogenšperk 1982. (48) str. – Knjižica o znanem kulturnozgodovinskem objektu vsebuje 3 prispevke: B. Reipa o Janezu Vajkardu Valvasorju, B. Otorepa o gradu Bogenšperk in Ivana Godca Obnova gradu Bogenšperk.

● **Enciklopedija vrtnih rastlin.** Ilustrirani priročnik o priljubljenem cvetju in povrtnini od A do Z. Pripravila Linda Fox. Urednica Višnja Ogrizović. Prevod Helena Kos. Zagreb, Globus 1981. 244 str., barvne ilustr. (Priročniki za vsakogar) – Prevod dela: The encyclopedia of garden plants. V enciklopediji so opisane vse najbolj znane vrtnne rastline in nekaj redkejših vrst cvetov in povrtnine. Je poučen vodnik z navodili za gojenje le-teh; celotna vrtnarska knjižnica v eni knjigi.

● **John Steinbeck: Vzhodno od raja.** Prevedel Jus Turk. Ljubljana, MK 1982. 775 str. – Prevod dela: East of Eden. – Za dramatično pripoved o dveh bratovskih parih družine Trask je avtor mojstrsko uporabil prastari biblijski motiv o Kajnu in Abelu. V roman je nevisljivo vpletel zgodovino svoje rodbine. Spretno besedo Steinbeck in njegov raj je napisal Jus Turk.

● **Rodoljub Čolaković: Pripoved o neki generaciji.** (Tretja knjiga). Prevedla Angela Bratko. Ljubljana, DZS 1982. 606 str. – Prevod dela: Kazivanje o jednom pokolenju. V knjigi avtor popisuje svoja doživetja od konca 1936 do julija 1941. Ta čas je do maja 1939 prebil v emigraciji (Paris, Španija), ko se je vrnil v Jugoslavijo je bil najprej zaprt, nato pa ga srečamo med organizatorji partizanskih odredov.

S pisateljskega srečanja v Kumrovcu:
o književnosti v Jugoslaviji in skupnosti

Narodova dediščina podlaga vzajemnosti

Upošteva našo gospodarsko in politično dejanskost in njuno kulturno raven, vendarle drži, da vloga in veljavo posameznika in posameznega naroda oblikuje njegovo vsakokratno, torej predvsem današnje ravnanje, današnje delo in ustvarjalnost. Podobno kot v ožjem gospodarskem in političnem življenju po republikah, je tudi v življenju naše mnogonacionalne politične skupnosti in v življenju posameznega naroda in narodnosti pa njihovih medsebojnih razmerij opazna svojevrstna kriza.

Kriza ni nastala po naključju in njene korenine in vzroke bi veljalo naravnost imenovati. V minulih desetletjih smo si želeli zgraditi trden gospodarski in politični red in smo izhajali od preproste danosti: od začetka. Potlej pa iz desetletja v desetletje zahajamo v vse bolj zapleten sestav in glede državljanovih možnosti neposrednega odločanja v vse bolj zamotano in hkrati vse bolj posredniško vlogo, tako že v načelu izzivajočo nezaupanje. Visoka kultura političnega ravnanja in odločanja, če mislim na leta revolucije in narodnoosvobodilnega boja, je postopoma vse bolj hiral in se razvodenela. Namesto kulture odločanja in ravnanja se je jelo razvijati politično, politično spretnejstvo. In sicer na vseh ravneh, od ustanov in šol do tovarn, občin, okrajev, področij, republik in zvez. Zlasti kočljiva postaja moralna stran vsakovrstnega početja, na moralnem imenovalcu pa se oblikujejo tudi odnosi med republikami in pokrajinami in hkrati med narodi in narodnostmi. Nevarno izginja tista kvaliteta, ki je bila med vojno in tudi še v povojnem obdobju osnova vsemu in mednarodnim odnosih, namreč spoštovanje, visoko medsebojno spoštovanje. To je bila tedaj še resnična življenjska vsebina kasnejše tako zelo frazersko izpraznjene rečenice o **bratstvu i jedinstvu**, ki jo danes slimo kot opomin ali celo kot politično pretrgo, ostaja pa brez prave vsebine. Solidarnost in duh vzajemnega zdravega tekovanja je vse vztrajnejše jela razjedati zavist, kakršno je netilo nenastito porabništvo, hlastanje po dobrinah. Ob tem je upadala kultura dela, kultura ravnanja s solidarnostjo in na medsebojnem zaupanju zbiranimi in zbranimi gnotnimi sredstvi, da bi dosegli gospodarsko in kulturno homogenizacijo države. Politistično na teh ravneh je samo še pospeševalo nezaželene tokove, slog nesprejemljivega športnega navijaštva in pristranskosti je premagoval in izpodrival prejšnje kvalitete.

Politištvo, politično spretnejstvo, nekakšna vse bolj razširjena »pašičevska« strast posameznikov in skupin izključuje medsebojno spoštovanje, šaja brez njega in ga zatore tudi ne goji. Kar zadeva širše človeško zaledje, se ob takih poklicnih samoupravljalcih razraščajo brezskrbnost, neodgovornost pa želja po samozadostnosti, ki pogosto postaja poglavitni cilj. Čustvo zavisti je naravna spremljiva poglavlajočih se razlik, čeravno bi že zdavnaj morale biti premagane. Graditi ob tem novo kvaliteto, jugoslovanstvo, ki naj bi bilo kompleksno tako v narodnostnem eksistencialnem kot v človeškem vrednostnem pogledu, je seveda sila kočljiva naloga, tako rekoč neuresničen cilj.

Kako popravljati to stanje, ki je v veliki meri povezano s kulturo dela, s kulturo proizvajanja in sodočlanja, vse to pa spet z etično človekovo vsebino, z etičnim izročilom, z zgodovinsko pogojenostjo našega večerajšnjega in današnjega dne? Ni preprostega napotka, če zanemarim politično

ideologijo in njeno dnevno se spreminjajočo pragmatiko a največobsežnejša podlaga vsakršnega prizadevanja in dela je vendarle kultura. Kultura pa je zapleten pojem. Kultura ravnanja in dela, odločanja posameznikov in skupnosti je nasledek kulture v mnogo širšem obsegu, kot sta npr. književnost oziroma umetnost in šola oziroma znanost. Človekova osebnostna kultura, srčna kultura je tista kvaliteta, o kateri neradi govorimo, in sicer ne zgolj zaradi tega, ker je sinonim za človekovo odgovornost, ampak tudi zavoljo tega, ker spominja na besednjak religije ali ideologije, torej vere ali marksizma. Mi pa smo ja samoupravljalci, ki se ukvarjamo z opredelitvami, z razporejanjem in ponovnim razporejanjem, porazdelitvijo in prerazdelitvijo, dohodkom in prihodkom, govorimo in sporazumi, kar vse se lahko spreverča v manipulacije.

In človek se vprašuje, kako se je moglo vse to primeriti ravno nam, našim narodom, ki imajo tako blesteto zgodovino, katerih literatura in sploh umetnost kot izraz duhovnosti in mišljenja je vsa prežeta z visoko osebnostno kulturo ustvarjalnih posameznikov in skupin, z etičnostjo in človečnostjo, s čojstvom, kot pravijo Črnogorci! Vsa naša umetnost je izraz izjemne kulture srca in razuma, tako tradicionalna ljudska kakor avtorska zadnjih dveh stoletij. Kategorija nacionalne pripadnosti in zvestobe je bila vseskozi najvišja etična vrednota, osnova poštenosti in pravičnosti tako posameznika kot naroda. Hkrati je bilo naravno odtujevanje in samoodtujenje najbolj negativna lastnost, kategorizirana kot izdajstvo.

Ali je to zgolj romantično pojmovanje ali pa je vendarle bila to tista življenjska kvaliteta, ki je ohranjala možnost vztrajanja skozi stoletja vsem izjemno težkim okoliščinam navkljub. Tako težkim, da je pesnik v uri obupa imenoval svoj narod narod hlapcev, ne da bi slutil, da bodo zdaj politiki desetletja za njim ponavljali njegovo bolečo in v stiski izrečeno obtožbo in samoobtožbo!

Izročilo, etično, človečno izročilo ljudske duha in besedne umetnosti prejšnjih časov je živel in je bilo dejavno z enako in z okrepljeno močjo v ljudski revoluciji tudi ob zavesti, da delimo usodo z drugimi jugoslovanskimi narodi. Nacionalna ideja je bila enako močna motivacija za boj kot vizija pravičnega družbenega reda.

Res je, kot oznanjajo teze za kumroško zborovanje, da potrditve nacionalne samobitnosti danes ni treba iskati v sivi davni, saj je v naši nacionalni skupnosti položaj vsakega naroda in narodnosti načelno zagotovljen, ustavno enakopraven. A upoštevajmo našo politično in gospodarsko dejanskost in njuno kulturno raven, vendarle drži, da vloga in veljavo posameznika in posameznega naroda oblikuje njegovo vsakokratno, torej predvsem današnje ravnanje, današnje delo in ustvarjalnost. S tem svojim deležem se mora znova in znova uveljavljati in potrjevati pravica do obstoja in do integritete. A ta naloga, ta

velika zahteva mora veljati za vse nas za vse naše narode v enaki meri! Ob tem je enako upoštevanja vredna tudi znana resnica, da narod, ki zanemara svojo zgodovino ali ki naj bi se ji celo odrekal, da je tak narod podoben človeku, ki je izgubil spomin. Izgublja vsestransko podlago za prihodnji razvoj in celo za obstoj. Posameznik pri nas ali drugje, ki je zanemarljivo svojo nacionalno identiteto, bi pogosto najraje, da se to zgodi tudi z drugimi v njegovi ožji in širši skupnosti. Vprašljivo dejanje razosebljanja naj bi bilo pot k novi kvaliteti, k privrženosti novi, višji pripadnosti? Osebnostno zrel človek ni pripravljen prezirati lastne pripadnosti, za katero se ob rojstvu ni sam odločal, ostajata pa mu pravica in dolžnost, da vztraja pri svoji pripadnosti in da veruje, da je to etično edino sprejemljivo. Drugače poti niso prepričljive ne psihološko, torej vrednostno, ne razvojno perspektivno, torej socialno, v soodnosu z okoljem in s širšo skupnostjo.

Kulturno se razvijajoči narod bodisi v Evropi bodisi v širšem svetu tudi danes teži k samoohranitvi in k nadaljnjem razvoju, upoštevaje nove in nove življenjske okoliščine, ki to možnost podpirajo. Za Slovenčje je taka nova možnost bila in ponovno je enakopravna in demokratična zveza z drugimi jugoslovanskimi ljudstvi. Možnost torej, da v prvi vrsti so in ostajajo Slovenci, kajti v nasprotnem primeru to ni več možnost.

Vsakokrat je bila ravno književnost tisti sooblikovalec narodovega življenja in njegove zavesti, ki je k tej zvezi spodbujala. A prav tako je vsakokrat ravno književnost tudi tista, ki prva javno opozarja in opominja na nevarnosti, ko spričlo politična znotraj zveze groze kriti in zavirati enakopravni položaj in samobitnost narodovega razvoja. Za prvo in drugo ni treba po dokazih v sivo davino, za prvo in drugo v naši skupnosti ne velja le za slovenski narod in za njegovo samobitnost! Vse je v izkustveno bližjem in celo v našem času. Naša ali katera druga književnost izraža željo tako rekoč celotnega naroda: da končno doseže stopnjo in oblike svojega življenja, ko postane skrb za obstanek v vzajemnosti z drugimi narodi odvečna. Skrb posameznega naroda za obstanek ne more biti dobra osnova celotne skupnosti za njeno vzajemno življenje in za napredek. Narod je zrel in sposoben za vzajemnost, ko se mu ni treba odpovedovati lastnim zgodovinskim interesom, kot pravimo pravici do ohranjanja lastne kulture, gospodarstva, predvsem pa tudi naravne prostorske dediščine, saj je ta neločljiva za narodovo kulturo in izročilo. Narod je voljan živeti v vzajemnosti, ko je prost paternalističnega varstva, ki je v resnici znak prikritega nezaupanja, in narod je sposoben živeti vzajemno z drugimi, ko ga ne obremenjuje in slepi vera v samozadostnost.

Božo Vodušek, slovenski pesnik ekspresionist in velik poznavalec slovenskega jezika, je že leta 1926 v svoji **Poslanici** jasno izpovedal tisto, kar so tedaj čutili in literarno izražali številni srbski pesniki modernističnih smeri dvajsetih let, prav tako pa tudi hrvaški ekspresionisti: da je uresničevanje jugoslovanstva v karadordevičevski monarhiji težka zgodovinska prevara in samoprevara narodov. Pred Voduškom je o tej zgodovinski usodni zastranitvi temperamentno pisal že Lojze Ude. Pesnik Vodušek govori o slovenski »strastni volji do svojega posebnega življenja, spričlo katerega se bo slovenski človek čutil v ospredu«. V eseju **Etika in politična misel Slovencev** (Krži na gori, 1927) pa se Vodušek, razgaljajoč klavni položaj Slovencev v tedanji jugoslovanski državi, izreka za lastno državnost Slovencev na federativni jugoslovanski osnovi. Cankarjeva politična misel je tu oživila na nov način, aktualizira jo z etičnim načelom, o katerem Cankar niti slutil ni, da bo prvi doživel popoln poraz in fiasco v državni uresničitvi jugoslovanske politične ideje.

Ravno etično načelo o pravici vsakega naroda do obstanka in do celovitega razvoja pa je osnova slovenske »karte magne«, programa Osvobodilne fronte slovenskega naroda, osnovane že 27. aprila 1941. (Ker je slo pri nas vse »po ključu« kot načelu vzajemnosti, ta datum menda ni mogel biti sprejet kot dejanski začetek vstaje zoper okupatorja?) Etično načelo je revolucija z narodnoosvobodilnim bojem udeležila in je nikakršno politično polpreteklega in današnjega časa ne more izničiti.

Naravna pravica slehernega naroda je, da spoštuje in ohranja svojo dediščino, svoje

duhovno in stvarno izročilo, svoj prostor pod soncem. To načelo je bilo in bo moralno ostati podlaga naše vzajemnosti in njenih resničnih možnosti. V poglavitnem ima vsak narod pravico razvijati najprej svoje izročilo in more ravno s tem učinkovito prispevati k vzajemnosti. Poskusi nasprotnih poti so se izjalovili in so zapuščali težke posledice. Najbrž je tudi v tem razvojem nesporazumu eden od poglavitnih vzrokov, da se obsejni in izdatni naporji za gospodarsko homogenizacijo dežele niso posrečili. Narodova kultura, razvijanje izročila vsakega posameznega naroda ob takem obsežnem prizadevanju ne bi smela ostajati ob strani.

Značilno dvomno nedvoumna je povednost Krleževega sporočila o dogovarjanju leta 1952, ko naj bi ustanovili skupno jugoslovansko literarno revijo, takrat pravzaprav še na nekakšni eshaes (SHS) osnovi: »V začetku 1952 se je v Zagrebu sešla skupina pisateljev iz Ljubljane, Beograda in iz Zagreba, da bi se dogovorila o ustanovitvi revije. Do uresničitve ni prišlo zaradi številnih vzrokov in od vseh prizadevanj, da bi zaživel književni mesečnik »Danas 1952« z določnimi nameni, je ostala zgolj uvodna beseda, deset let pozneje še vedno enako aktualna. V prvi preambuli v okviru pretresanja latinsko-grškega razkola slovenski kompleks ni bil upoštevan kot osnova razčlenbe, ker ga ločujejo različne določnice, še najbolj pa jezik že od Primoža Trubarja ne sodi pod latinsko-grški imenovalec.« (M. Krleža, Uvodna riječ za časopis »Danas 1952«. – Forum, 1/1962, str. 777.) Upoštevajmo Krležev ponovno in ponovno zapisani in izrečeni odklonilni odnos do ilirizma in njegovega jezikovnega prenevanja, zlasti pa še Krležovo obžalovanje, da je bila zaradi ilirizma žrtvovana triletna tradicija hrvaške čakavske in kajkavske književnosti, ni težko prepoznati pravega pomena te umetnikove besede.

Osnova enotnosti ali bolje – vzajemnosti je lahko le medsebojno spoštovanje. Spoštovanje ne more biti preračunano, v enaki meri je odvisno od vseh soudeležencev členov, narodov. Slovensko pisanje o drugih jugoslovanskih narodih je od prvih začetkov v prvi polovici prejšnjega stoletja pa še dolgo dolgo potem vse prežeto z resničnim in iskrenim spoštovanjem. Njegova hrana so bile kvalitete: ljudsko in narodno duhovno izročilo Južnih Slovanov, njihovo svobodoljublje in junaštvo, zvestoba pripadnosti tudi v najtežjih zgodovinskih obdobjih, ob vstajah raje v Bosni zlasti tudi verska strpnost ljudstva »Brat je mio, ko je vjere bio!«, življenjska moč in boj zoper odtujanje in samoodtujenje. To vse je dajlo kot stoletje navdihovalo nacionalno čustvo in misleče Slovence in je voljo popolno potrditev doživelo z njihovo svojjo do vzajemnosti in do njene preneve. Ko govorimo o književnosti, ni težko ugotavljati, da ima vsaka svoje vrednote in dragotne. Ko poučujemo književnosti, pisane v idiomih slovakščine, lahko z globokim prepričanjem v vsakem literarnem in zgodovinskem obdobju ter z vsakim novim rodod študentov odkrivam posebne in v primerjavi s slovenskim slovenstvom izročilo zlasti tudi drugačne kvalitete. Pri mladih ljudeh zbujajo odkrito spoštovanje do književnosti in do narodov, ki jim pripadajo. Kvaliteta je v tem edina možnost prepričevanja in oblikovanja tistega, kar imenujemo spoštovanje in potrebo po vzajemnosti. Sleherne deklarativnosti, vsak besedni aktivizem historičistne narave, vse podobno je ob novih rodovih ne le odbija, joči anahronizem, in razvrednoteno govorjenje, ampak je ob njihovih socialnih izkušnjah, ki si jih pridobivajo v naši dejanskosti, prvi beg v splošno neosebnost in beg pred resničnostjo.

Tako je na področju umetnosti in literature, a tako je tudi v najširših okvirih naše dejanskosti. Današnji človek v Jugoslaviji in član kateregakoli naroda bo svoj odnos do drugih narodov in do naše vzajemnosti oblikoval ob vsem tistem, kar posamezni narod in celotna naša skupnost v resnici pomenijo in zmorejo. Kultura je pri tem žal šele na tretjem mestu, torej za gospodarskimi življenjskimi okoliščinami in za naravno političnega ozračja, ko s svojo demokratičnostjo spodbuja posameznike in skupnost oziroma ko s svojo togostjo, ki se ne prilaga človekovi meri in naravi posameznika in skupnost peha v otopelo životarjenje, v zasebnost. To pa pelje v resnično razkrajanje posamezne skupnosti in njene volje do življenja.

JANEZ ROTAR

O mitih vse do danes

Podirati ali graditi?

V Jugoslaviji in Sloveniji smo začeli – zaradi dolgoročnih težav, ki jih imamo doma, in zaradi temčnih mednarodnih obzorij – bolj resno razmišljati o naših razpotjih. Ena od meglin na teh razpotjih so razni miti. Glede naših in vsakršnih mitov so v dvomih tudi mnogi, ki vedo za gotovo, da je samoupravna in nevršeska smer za vse jugoslovanske narode edina možnost človeškega obstanka, vse drugo pa polomija, prepada. Tudi tako prepričani ljudje – mladi, željni napredka, nekdanji partizani in dolgoletni aktivisti, delavci in izobraženci – se z negotovostjo sprašujejo: ali graditi ali zapustiti mite o socializmu, mite o posameznih voditeljih, o osvobodilnem boju, o partizanstvu, o novi Jugoslaviji.

To vpraševanje je povsem razumljivo, neznano, naravno: miti so v celotni zgodovini človeštva med najbolj zapleteni in tiki. Za njimi se skrivajo ne samo (kot menijo nekateri) različni »pogledi na svet«, ampak tudi protislovno bistvo človeka, njegovi bistveni družbeni odnosi – od

ekonomskih do duhovnih – in njegovi bistveni odnosi do sveta. Zato je za približno dojetje mitičnega nujen težaven, interdisciplinarni znanstveni prijem: združena zgodovinska – družbenoekonomska-socialna-socialnopsihološka-kulturološka-antropološka (filozofska) metoda. Zaradi

mnogoplastnosti in večmernosti mitov ne morejo prodrati do njihovega celovitega jedra ožje metode: niti samo psihanalitični niti samostrokturano-lingvistični niti samo družbenoekonomske niti samo sociološki in psihološki prijem.

Tudi če želimo biti glede mitov »čim bolj praktični«, se ne moremo izogniti temeljnemu vprašanju: kaj je pravzaprav mit, saj negotovosti glede mite zadevajo tudi njegove temelje. Ali naj v umetnosti, v vzgoji, v politiki in drugod mite »rušimo« ali naj jih »gradimo«, je odvisno seveda tudi od tega, kaj mit sploh je. Če se bo izkazalo, da je že tako vpraševanje (ali samo rušiti ali samo graditi mite?) preveč poenostavljeno in zato zgrešeno, bo to še en dokaz, da so pogosto nejasni sami temelji mitičnega. Čeprav se torej ne moremo izogniti kratkemu teoretskemu premisleku o bistvu mite, bo ta premislek seveda le fragmentaren, kolikor je najnujnejši za tehtanje naših sodobnih mitov v zvezi z književnostjo in z našim časom (to zvezo pa bom mogoče samo nakazati in na nekaj primerih, ki bodo obdelani nepopolno).

Ko govorimo o temeljih mitov, se ne moremo izogniti marksizmu iz dveh vzrokov: niti zaradi njegovih teoretskih potencialov niti zaradi njegove zgodovinske prisotnosti v naši družbi.

Ne gre za nobeno uradno izsiljeno nadmočje marksizma. Sodobni marksisti bi se mogli

pri drugih »mitologijah« tudi kaj naučiti, saj so le-ti predelali že velikanski kup zgodovinskega materiala in zastavili več bistvenih problemov (če jih že niso zadostno razrešili): logično in mislo (L. Lévy Bruhl, Lévy Strauss); mit in narava (Görres, Creuzer); mit in religija (Otto, Eliade); mit in kultura (Malinowski) itd. Marksizem pa bi mogoče sodeloval pri prevrednotenju dosedanjih delnih in enostranskih dognanj glede mitov in pri njihovem povezovanju na dejanskem zgodovinskem temelju: na dialektiki človekovega dela in delitve dela; na dialektiki človeških odnosov s svetom, ki jo sproži notranja dialektika dela.

Pri marksizmu se moramo zaustaviti tudi zaradi preprostega dejstva: marksizem je že postal del naše družbene stvarnosti. Zlasti ob posebnosti našega uredniševanja marksizma lahko ponovno v sami stvarnosti preizkusimo vprašanje: ali je marksizem absolutno protimitičen ali pa »proizvaja« mite in kakšne; ali pa je zanj značilno kakšno drugo stališče (vsaj implicitno)?

Ker izrečne opredelitve mite v marksizmu ne bomo našli in ker ne moremo naprej brez nje, ga poskušajmo kratko določiti kar sami. Pri tem bom zlasti upošteval razliko med prvotnim mitom in drugotnim mitom ter njun različni odnos do drugih področij, zlasti do umetnosti.

Ob knjigi »Nemir mladostnika« Antona Ingoliča, ki je izšla pri Mladinski knjigi

Pisatelj o sebi

Anton Ingolič je vse življenje pisal o drugih in skoraj ga ni bilo življenjskega okolja, kamor bi se ne bil spuščal. Zdjaj pa je začel govoriti o sebi. Leta 1979 mu je izšla knjiga *Zgodbe mojega jutra*, v kateri opisuje svoje otroštvo do končnega četrtega razreda na mariborski realki, naslednje leto je izdal pričevanje o svojem literarnem delu z naslovom *Moje pisateljstvo*, čemur je dodal tudi koristne bibliografske podatke, zdaj pa je pred nami nadaljevanje »njegovega jutra« z naslovom *Nemir mladostnika*. Ali je to zdaj že pisateljevo sistematično obračunavanje s samim seboj ali pa vsaj tega začetek? Morda.

Zadnje delo Nemir mladostnika bi samo po sebi ne prinašalo nič tako vznemirljivega, da bi posebej zaslužilo literarno oblikovanje, ko ne bi bil to nemir današnjega veljavnega pisatelja, s katerim se bodo literarni raziskovalci v prihodnosti bržkone še precej ukvarjali in se med drugim ustavljali tudi ob osebnodolžljivjskih prvinah njegovih del. Je to nemir, kakršnemu je izpostavljen marsikdo od mladih ljudi, če prizadeto opazuje svet okrog sebe, prisluškuje dogajanjem v sebi, hrepeni po znanju in hkrati po čustveni zastititvi, omahuje in napreduje, pada in vstaja ter si že dela načrte za prihodnost.

Avtor tega avtobiografskega dela si gotovo ne bi bil mogel zapomniti tolikšnih podrobnosti iz svojega življenja izpred pol stoletja, kot nam jih posreduje v tem delu, da si ni že tedaj skrbno zapisoval v dnevnik marsikaj od tega, kar je mislil, čutil in doživljal. To pa pogumno, odkrito, s trpkimi mladostniškimi spoznanji in neizprosno do samega sebe, kot je to pisatelj vseskozi potrebno. Na primer: »Človek je žival, telo gori, dokler mu ni ustreženo, duša pa trpi. Grd sem in se sovražim.«

In te zapiske je zdaj v tem memoarskem delu s pridom uporabil; ne samo zapisov s konkretnimi podatki o svojem mladostniškem delovanju in nehanju, ampak tudi tistih o svojem intimnem iskanju in »nemiru«. Dnevnik mu je omogočil celo citiranje, s čimer je pač najbolj avtentično mogoče poudariti nekdanja razmišljanja o nekaterih stvareh tega sveta.

Vsebinsko Ingoličevega spominjanja je to pot obiskovanje višjih razredov mariborske realke v letih 1924 do 1927 in potem še enoleten študij na sami pariški Sorbonni. Vsekakor je bila to doba, ko si je oblikoval pogled na svet in si pridobil izkušnje samoodnega človeka. Stanoval je v dijaškem domu, bil eno leto celo prefekt, vseskozi dvomeč o tem, če je sposoben za vodenje drugih, ukvarjal se je z glasbo, hodil v mariborsko gledališče in nazadnje tam začel tudi nastopati, v počitnicah pa živo sodeloval s polskavsko gledališko družino. Predvsem pa je pridno prebiral svetovne klasike in se po malem poskušal s pisateljevanjem. Sodeloval je v dijaških listih Stražni ognji, Prelom in Pisani panji, napisal roman na sto listih ter se pol stoletja kasneje toliko začudil »preobčutljivosti in prav takšni mehkonosti« v njem, da ga je z dnevnikom vred izročil plamenom. Škoda.

Predvsem pa se je ves čas te realne dobe premetal v hrepenenju po erotični in tudi seksualni zastititvi, mučno je begal po labirintih tega človeškega fenomena in mu šele v pariški dobi začasnno prišel do konca. Skratka, v teh letih se nam Ingolič kaže kot v vse smeri išoč mladenci, poln poguma in dvomov, pa tudi poln neke imanentne življenjske sile, ki jo je podedoval po marljivem in trdoživem pohorskem rodu.

doval po marljivem in trdoživem pohorskem rodu.

Največje življenjsko šolo v nemirnem obdobju mladostništva pa mu je pripravil Pariz. Tja se je odpravil ob koncu septembra 1927, ne da bi bil točno vedel, kako se bo preživljal in kaj bo tam počel. Vedel je le to, da ga želja po znanju in po nadaljnjem širjenju obzorij nezadržno žene v svet. Hotel je študirati novinarstvo, toda končno se je na Sorbonni usposabljal za profesorja francosčine v inozemstvu. Spet z veliko voljo in dokajšnjim uspehom, a pogosto lačen in bedno živeč v slabih stanovanjih. Ob tem študiju je mnogo bral, hodil v gledališče in tam tudi statiral, obiskoval koncerte in slikarske razstave.

Ingoličovo enoletno bivanje v Parizu je bilo torej – če izvezamemo vojna leta – pač najbolj razburkano in strmo vzpenjajoče se leto njegovega življenja. Tam je odločilno preizkusil svoje sile in na koncu lahko ugotovil, da mu zadostujejo za večje naloge, kakršne si je komaj zavedno zastavljal.

Tam je postal drug človek. Njegov doživljajski svet se je širil v brezbrežnost, njegovo literarno znanje se je naglo večalo in njegov »nemir« je tedaj bržkone začel prehajati v zrelejši, bolj sistematični načrt. Pariz ga je vsega prekrval in pol stoletja pozneje je o njem zapisal: »Pariz iz šolskega leta 1927/28 je še vedno živ v meni. In jaz živim v njem.« Samo sprejemanje je v tem letu in nicesar ni napisal, celo domotožje se mu je umaknilo za druga, močnejša doživetja.

Pozneje je še mnogo potoval, toda nobeno drugo bivanje na tujem se ga očitno ni tako prišlo kot na koncu njegovega mladostnega nemira bivanje v tem velikem prizorišču evropske kulture.

Ingoličevi spomini so izrazito obrnjeni zgolj v lastno osebo. Iz njih komaj kdaj izstopajo okolje ali širše družbene razmere; in tudi druge osebe le toliko, kolikor so bile neposredno povezane z njegovim nemirami. Navedzadnje pa se to zdi kar razumljivo: najprej je v marsikaterih stvareh moral razčistiti sam s seboj, šele potem je mogel stopiti iz sebe ter oblikovati podobe in razmerja iz zunanjeja sveta. Celotna njegova družina na Spodnji Polskavi ni več toliko predmet njegovega zanimanja kot v prejšnjih Zgodbah mojega jutra. Tudi to je razumljivo, zakaj pisatelj si je v realni dobi in v času enoletnega bivanja v Parizu že ustvarjal svoj svet, kjer so vse vsakdanje, drobne stvari podrejene višji zapovedi spoznavanja in oblikovanja.

Tudi v teh spominih je Ingolič stvaren, jase in preprosto naraven. Izdala jih je Mladinska knjiga v Ljubljani, spremno besedo pa je napisala Berta Golob.

JOŽE ŠIFRER

(ideološka, izvrnjena zavest) glede svojega izvora in družbene vloge, vendar zavedna glede družbene gojitve teh simbolov (zavesten prenos simbolov na druge člane skupnosti; zavestna magično-ritualna, skupinska gojitve simbolov ipd.).

Prvotni miti smo morali – kljub njegovi brezkončni različnosti in bogastvu – opredeliti vsaj glede njegovih temeljnih skupnih značilnosti, ker je tako lahko opredelimo kasnejši in sodobni mit.

Odnos mite in umetnosti se zaostri, izoblikuje in vzpostavi šele, ko se z začetki razredne družbe konča razdobje prvotnega mite in ko mit postaja drugoten ne samo časovno (periodično), ampak tudi po družbeni vlogi. To je razdobje razdvojitve, odtujitve in specializacije velikih družbenih področij: umetnosti, morale, prava, politike, religije, filozofije in gospodarstva.

Tu pa se srečamo tudi z Marxovim in Garaudyjevim pogledom na odnose med mitom in umetnostjo.

Garaudy je dal v svojem **Marxizmu 20. stoletja** pomembne pripevke k marksistični teoriji umetnosti. Namesto do tedaj pogostega zoževanja umetnine na spoznavni odraz stvarnosti, je proglasil mitično za glavno sestavino dela, da je delovni načrt. S tem je Garaudy umetnosti vrnil pravo naravo – ustvarjanje in soustvarjanje

O romanu »Živi in pomni« Valentina Rasputina, ki je izšel pri založbi Borec

Neprikrit pesimizem

Sodobni roman »Živi in pomni« (izšel leta 1975) sodobnega sovjetskega pisatelja Valentina Rasputina (rojenega leta 1937 v Irkutsku in živečega tam) je v svojem domačem družbenem prostoru doživel laskav odmev in javno potrditev (dobil je državno nagrado ZSSR). Če takoj na začetku povemo še, da je napisan po preskušanem in ustaljenem realističnem načinu, nismo daleč od vneprejšiljujočega se vtisa, da – po vsem povedanem – ne more biti kakšno posebno vznemirljivo branje.

Vnaprejšen vtis na podlagi teh obrisnih podatkov pa se med branjem izkaže zgrehen. Roman »Živi in pomni«, ki nam ga je v skrbnem prevodu Ciri-la Stanija posredovala založba Borec, je – glede na razmere v uradni sovjetski literaturi – bržkone dokaj heretična in polemična knjiga. Polemična resda prikrita, vendar s pravišim očesu razberljivo. Predvsem v razpoznavanju ter njenih potez je draž, ki pritegne bralca, vajenega sicer drznih vsebinskih in slogovnih podvigov sodobne vrhunske literature.

Že zgodba sama je z vidika ideološko politične pedagogije, ki na slabe in grešne zgledje iz vzgojne prevadnosti najraje ne spominja, kaj šele, da bi jih nepristransko obravnavala, več kot kočljiva. Andreja Guskova, eno od glavnih oseb romana, vihra druge svetovne vojne iztrga iz sibirske vasice na bregu Angare in premetava po različnih bojščin. Blizje je konec vojne, večji je v njem up, da jo bo navezavatelj mogoče le preživel, in še večji strah, da ne bi nazadnje tik pred odrešitvijo vendarle kje pustil svojo glavo. V tej stiski, ki prav nič ne diši po heroizmu, se tihotaji vanj želja, da bi bil kje majčkano in nenevarno ranjen, s čimer bi se nadaljenje smrtno nevarno tveganje zanj končalo v kakšni bolnišnici in s trajnim odpustom iz vojske. Želja se mu še kako izpolni – hudo je ranjen in ko leži in okrevja v bolnišnici globoko v sibirskem zaledju, je prepričan, da mu demobilizacija ne uide.

Vendar v usodni zmoti – namesto da bi ga zaslužen napotili domov, ga pošljejo – nazaj na fronto. V veteranu se – psihološko dobro opisano! – zgane nekaj kot zmes dolga leta zadrževane nelagodnosti, jres, razočaranja, slutenjske klica po izpolnitvi drugačne osebne usode in nedoločne zavesti lastne vsesplošne zaigranosti – in tako skorajda nenamena in do konca omahovaje, pa vendar v nezadržni samounečevalni sede na vlak, ki ne pelje v smeri fronte, temveč rodne Sibirije. Sredi zadnje vojne zime se potem prikrito priklati v bližino svoje vasi in začne tam v bližnjih divjinah živeti življenje izobčenca, ki bi ga – če bi se dal videti in razpoznavati ljudem – kot dezerterja oziroma izdajalca domovine po njegovem lastnem trdnem prepričanju in izkušnjah čakala le še krolja.

Zgodi pa se, da njegova mlada in dotlej nerodovitna žena Nastjona, druga osrednja oseba romana, zazna njegovo bližino, ga najde in sredi kolektivistične kolhozniške nraje, v kateri si nadvse skromno in utesnjeno živeti ljudje gledajo v sklade, žepce, postelje in usode, tvega skrivno, prepovedano, kaznivo ljubezensko razmerje z njim. Zanosil in vedno višja nosečnost napenja lok njunega brezupnega in nevzdržnega položaja. Toda Nastjona je trdna. Nadela bi si vsa bremena, tudi pečat zaskonske nezvestobe in nezakonske matere, da bi le mogla očuvati ljubljene moškega in težko pričakovanega otroka z njim.

nje človeka (namesto ozkega odrajanja objekta). S tem se je tudi Garaudy navezal na znano Marxovo razpravo v **Grundrisse** o odnosu mita in umetnosti.

Vendar je Garaudy ostal, kot večina drugih sodobnih marksistov, pod Marxovo ravni. Garaudy je prehitro, prekratko izenačil umetnost in mit; zato ni videl razlike med mitičnim simbolom na eni in umetniško zamisljivo ter umetniškim simbolom na drugi strani; med posebnostjo umetniške in posebnostjo mitične produkcije.

Čprav Marx ni preciziral vseh teh odnosov, odkrije pozornost čitanje **Grundrissov** Marxovo prefinjeno razlikovanje med mitom in umetnostjo (ki je pomembno tudi za današnje in prihodnje rabo v kulturni politiki, v umetnostni kritiki in teoriji). Zato navajamo dobesedno:

»Za nekatere oblike umetnosti, npr. za ep je celo priznano, da ne morejo biti nikoli producirane v svoji svetovno-epohalni klasični podobi, brž ko nastopi umetnostna produkcija kot taka... Znano je, da grška mitologija ni bila samo arzenal grške umetnosti, marveč tudi njena baza... Grška umetnost predpostavlja grško mitologijo, to se pravi naravo in družbene oblike, ki jih je ljudska fantazija že predelala na nezavedno umetniški način. To je njeno gradivo. Ne vsaka poljubna mitolo-

Izobčeni skrivač Andrej pa vidi v njeni neprickakovani zanositvi pravični prst božji – če ne bi tvegal preloma z zakoni in moralno družbo, in ne dezertiral, bi ne dobil naslednika, nadaljevalca svojega rodu in krvi. Svoje življenje ponuja v vedno večji brezizglednosti in osamelosti v zameno za njegovo življenje.

Toda stvari se zasučijo drugače – Nastjona skrivna izginjanja čez deročo Angaro padejo sovaščanom v oči, začnejo jo sumiti in zasledovati in ob neki taki priložnosti čez more preizkušana ženska ne zdrži več – iz čolna se vrže v reko z nerojenim otrokom v sebi.

Tako na dolgo je bilo treba obnoviti zgodbo romana zato, da se zdaj, ko jo obrisno poznamo, lahko vprašamo: kakšen junak je Andrej Guskov? Kakšno in kakšnih posledic je njegovo dejanje v razmerju do družbe in v razmerju do sveta in življenja? Kako gleda nanj in njegovo družico in somišljenico pisatelj sam?

O Andreju Guskovu smo že zapisali, da je bil neprilagojen, neuravnotežen, nase in na svet nekako jezen človek. Pisatelj nam podrobneje ne govori, zakaj je bil tak, in kaže – da tudi Guskov tega ni natančno vedel, samo nagonso je reagiral na nekaj (ali marsikaj); kar ga je megleno pekilo. O enem pa je bil prepričan in si je v znamenju tega prepričanja tudi prizadeval živeti – o svoji ljubezni do Nastjone in želji po polnem in pravem, predvsem pa nemotenem sožitju z njo.

Poglejmo samo, s kakšnimi občutki je odhajal na vojno. Vsekaror to niso bili občutki idealiziranega branilca domovine, ki odhaja v boj s pesmijo na ustih in neskaljeno vero in zvestobo v srcu: »Prve dni, ki jih je preživel v rodni krajih (poteem, ko je dezertiral – op. pis.), so ga najbolj pekli spomini na to, kako je pred tremi leti in pol od tu odhajal na fronto. Dnevi tistih dveh tednov od prvega sporočila o vojni do prihoda v Irkutsk, kjer se je formalna divizija, so mu prihajali pred oči tako živo in jasno, da mu je bilo od njihove bližine domala slabo, ko da bi se bilo to zgodilo včeraj. V spomin so se mu celo vračali takratni občutki, zdelo se je, da so se zdaj obnavljali. Tako kot takrat, se je tudi zdaj v njem pojavila taista **osamljenost, nesposobnost**, da bi si predstavljali, kaj se bo zgodilo, isti občutek **negotovitosti** v vsem, kar se je z njim dogajalo. **Jeza, samota, prizadetost, isti ledeni, mračni in vsiljivi strah**...« (vse podčrtal pis. recenzije).

Gotovo – marsikateroga od označenih občutkov bi mogli pripisati zgolj tesnobi negotovitosti človeka, odhajajočega itd., priostrenemu ušesu govorijo o pomenljivejšem preseganju okvirne čustvene situacije, ki jo v pričujočem citatu podoživlja Guskov.

Vzemo samo sklop občutij in reakcij, ki jih zajema izraz jeza. Ali je prestrašen in zaskrbljen človek lahko jezen? Lahko. Recimo, da je jezen sam nase, ker je toliko šibek, da ne more obvladovati strahu pred neznano prihodnostjo. Lahko pa, da se ne jezi le na samega sebe, temveč tudi na druge – na tiste, ki so ga spravili v položaj,

gija, tudi ne vsaka poljubna nezavedno umetniška predelava narave (tu je v to vključeno vse predmetno, torej (tudi) družba).« (ID IV., str. 44, 45)

Marx govori tukaj o enem od prehodov iz prvotnega mita (ki je obenem religija) k drugotnemu mitu. Mit ob tem prehodu zgubila vlogo osrednjega duhovnega sistema prvotne družbe (skupnosti) in dobiva drugotno vlogo, čeprav želi nujno dalje in bo še dolgo živel (o tem kasneje).

Kaj je z malo preveč poenostavljeno gesto zgrešil Garaudy? Zapeljala ga je predvsem velika podobnost, bližina med umetniškim simbolom (pa tudi umetniško zamisljivo) na eni in mitičnim simbolom na drugi strani. Oba simbola sta čutno-predstavi podobni (bodisi Zeus bodisi Ahil in Odisej), ki skrivata v sebi pomembne ideje, miselne predpostavke, dejavne projekte (odnose do sveta), fantazijo in oba simbola delujeta močno na čustvenost skupine: zato se zdi, da ni med njima nobene razlike, češ da je mit = umetnost. Vendar je med mitom in umetnostjo tudi bistvena razlika. Medtem ko se nosilci mitičnih simbolov ne zavedajo, da so jih oni sami postavili in da se, nanašajo na njih same, oblikuje umetnost svoje figure-simbole bolj **zavestno** kot **zavestni** izraz človeškega. Pri tem uporablja umetnost – zlasti začetna, npr. grški ep – prvobitne mitične simbole, kot svoj nujni material, ko obdelovalno materijo, kot

v katerem se tako slabo počuti. Tisti »drugie« bi bili v črnoelem heroičnem romanu socrealističnega tipa sovražniki domovine. Toda Rasputin tega določnega sovražnega čustva v svojem junaku ne razvija nikjer. Guskov je, po domače rečeno, jezen torej na vse skupaj in na ves svet. Če pa je njegova jeza take vrste, neogibno zajema tudi njegovo lastno okolje (družbo, državo). Od kdaj je tako razpoložen, pisatelj sicer ne pove, z drobnimi, na videz indifereentnimi sporočili o dogodkih in dogajanjih med revolucijo in po njej, raztreseni mi po vsem besedilu, pa vzbujajo končni vtis, da je ta jeza v Guskovu že stara.

Guskov je, z drugimi besedami, svojemu okolju odtujen subjektivist, v družbeni praksi pa prikrit opozicionalec, ki se – očitno tudi iz nemožnosti javnega delovanja – zateka v intimo (ljubezen z Nastjono). V kritičnem trenutku (vojna razrvanost, razočaranje v zvezi z demobilizacijo) uveljavi svoj intimistični upor s tem, da prekrši državni zakon in družbenomoralne norme. Njegov intimizem je samodestruktiven, pa destruktiven tudi navzven, kar spet dokazuje socialno politične korenine tega upornišva: v izobčenju sem in tja zatli polzavestna želja po uničevanju (recimo požiganju) kolhozne lastnine.

Pisatelj se do njegovega ravnanja ne opredeljuje ne ideološko ne idejno politično, temveč ga – ob vseh naštetih in drugih namigih – skuša psihološko razčlenjati. Dolga in podrobna, mestoma utrujajoča psihologiziranja so zato ena izmed na prvi pogled opaznih značilnosti te knjige, ki se trga iz vsebinskih in oblikovnih konvencij. Družbeno nekonvencionalen junak stopa tudi v nekonvencionalno razmerje do narave. V njej ne nastopa več kot gospodar v razmerju do dekle, ki bi si jo bilo treba pokoriti, temveč išče z njo zlitje in novo, mimo ustaljenih humanističnih in družbenih norm bivajočo identiteto – v zametku je neki nov romantizem, ki ga na tej razvojni stopnji drasti sla po abnormnosti, deviantnosti in zanosni katastrofičnosti. Še plašno, toda negrešljivo se junak spogleda z vprašanjem vprašan tega novega razmerja – s smrtjo:

»Ko je Guskov pritekel do nje (do kozje, ki jo je ustrelil – op. pis.), je bila še živa. Hropla je, otepal se nogami in prskala pod sabo sneg: oči ji je zalila kri, glava se je zaganjala kvišku in spet padala. Ni je pokončal do konca, kakor bi bilo prav, ampak jo je opazoval in si prizadeval, da mu ne bi ušel najmanjši gib, da bi videl, kako se umirajoča žival muči, kako se zvija in stresa v krčih, kako se ji glava premetava po snegu. Tik preden je bilo po njej, jo je rahlo vzdignil in se ji zazrl v oči, te pa so se v odgovor široko odprle, in v njihovi brezdanji globini je zagledal dvojce razcefranih, tesnobnih hudičevskih licec, ki so bila podobna njegovim. Čakal je na zadnji, smrtni trljaj, da bi si zapomnil, kako ji bo odseval v očeh, a ga je spregledal. Zazdelo se mu je, da so bile oči kozje tisti hip uprte vase.«

Ni je pokončal do konca, kakor bi bilo prav... pisatelj tega romana očitno ne zanima tisto, kar je prav in pravilno, ugotovljeno, kakorkoli že zakanonizirano, temveč (čeprav še zelo prikrito) ono drugo: nepravilno, neugotovljivo, nezakonito. To drugo pa je pogubno in prinaša smrt: kršitve družbenih norm, ki ga bo požrla tajga, njegovi družici, ki jo normirani kolektiv nažene v vodo, njunemu otroku, katerega spočete se je spočetka kazalo kot delo smiselne božje previdnosti, pa se nazadnje izkazalo kot čisti absurd.

Rasputinova filozofska prikritost je neprikrito pesimistična.

JOŽE SNOJ

KNJIŽNA PRODAJALNA

Minuli teden so nekatere slovenske knjige bolje prodajale naslednje knjige:

Ljubljana: knjigarnice Cankarjeve založbe, Kopitarjeva ulica: Zakladni Slovenije (Kmecl), Princeza Daisy (Krantz), V domačem vrtu (Schubert); Miklošičeva ulica: Tebi, moja Dolores (Božović). Ta dobra stara kuha (Hafner), Moj dom ima dvoje vrat (Suyin); Zaloška cesta: Sfliga (Mahkota), Kako si pridobil prijatelje (Karnege), Metulj (Rožanc).

Državna založba Slovenije, Čopova ulica: Kaskader (Brodeur), Zadnji odcep za Brooklyn (Selby), Moj dom ima dvoje vrat (Suyin); Celovška cesta: Nekoga moraš

Po pisateljskem Bledu: beseda z nizozemskim pesnikom Frankom Koenegrachtom

Človeštvo ni bolno, je, kar je

»Bilo je letalo (nocoj), ki je zrlo na nas s čokom brnenja, pozdravljajoč in izginjajoč. Spominjam se tega večera, ko se je večer počasi ovijal okrog bakrene žice.« Pogrnili sem, ko sem pozneje prebral te njegove verzje. Sicer pa sva se na letališču oni večer, ko je priletel iz Amsterdam, zelo prijazno pozdravila in prvi pomenek s Frankom Koenegrachtom je stekel že takoj v avtomobilu na poti na Bled.

Obrni blazino. Obrni čas, mi je svetoval spet drugi verz tega nizozemskega pesnika. Tema literarnih razgovorov mednarodnega srečanja na Bledu je bilo vprašanje, ali je literatura boj, pustolovščina ali igra. Frank, postaven plavalas mladenič lepih oči, a ne preveč živahnih kretenj, je na literarni razpravi o tej temi molčal. Se mi je pa že naslednji dan po prihodu potožil, češ da so ga vrgli iz blejske igralnice. Pristopi so pač včasih nerazumljivi. Seveda pa pri tem ni jasno, ali je šlo za pristope pesnikov ali pristope vrtarjev casina.

Pri nas na Nizozemskem vem, da noben pesnik ali pisatelj ne more živeti samo od literature. Vedno mora imeti še osnovni poklic. Jaz sem zdravnik, psihiater, je nedolžno priznal Frank.

Ali potemtakem tudi mislite, da je poezija lahko terapija za duševne bolezni? Sem se zanimal, ko sva sedela ob blejskem jezeru.

Nikakor ne, je bil kategoričen odgovor nizozemskega pesnika. »Nasprotno! Po lastnih izkušnjah lahko trdim, da psihologija in psihiatrija omejujejo poezijo, ker se preozko zapirata v svoje teorije. To še nekeko gre, da pesnik prevzame nekaj iz teorije v psihologiji ali psihiatriji. Obratno pa ni mogoče, da bi psihologija oziroma psihiatrija iskala pot v poezijo. Je morda začel sam pisati pesmi s temi recepturami?

Začel sem pisati, ko mi je bilo 15 ali 16 let in ko še sploh nisem študiral medicine. Pozneje, ko sem bil že mlad zdravnik, pa sem se za pisanje dokončno odločil, ko sem se nekoč znašel v krizi. Precej sem pil in sem bil v depresiji. Odkril sem, da duševni bolniki živijo pri nas na Nizozemskem v zelo želoštnih razmerah. Nasploh me to vprašanje se danes muči, kajti o duševnih boleznih sicer veliko vem, nihče pa ne zna pravi bolnikom pomagati. Poleg moje notranje nagnjenosti do literature so torej name vplivali tudi zunanji razlogi.

Ali je torej blaznost od zunaj in znotraj različna?

Vsekaror, je pritrtil in sploh menil, da so nekatere duševne bolezni tudi povsem fiziološkega značaja. Na primer spremembe v možganskih hormonih ali pomanjkanje encimov v telesu. Zatem pa se je vrnil

imeti rad (Minatti), Tito, življenjepis in delo (Stanojević, Marković), Popravi sam (priročnik): Titova cesta: Kaskader (Brodeur), Zadnji odcep za Brooklyn (Selby), Tito, življenjepis in delo (Stanojević, Marković); Šubičeva ulica: Prvotno besedilo življenja (Puhar), Kabala, Zadnji odcep za Brooklyn (Selby).

Mladinska knjiga, Titova cesta: Moj dom ima dvoje vrat (Suyin), Gavžen hrib (Snoj), Kozaka pričevanja (Kozak); Nazorjeva ulica: Moj dom ima dvoje vrat (Suyin), Osamelci (Fele), Lepa si zemlja slovenska (Ravnik); Prušnikova ulica: Pečenje na žaru in flambiranje (priročnik), Maček Muri (Kovič), Kralj Drozgozrad (Grimm).

...a vmes vladar Agamemnon v oči in v glavo podoban Kronionu, bliskov sejalca, Aresu v pas in život, a v prsi enak Poseidónu.

in še:

Tu naleti Odiseja, po umu enakega Zeusa

Pri Homerju ni Olimp več božansko nebo, ampak je napol pesniški arzenal in napol mitični muzej: kadar bogovi postanejo nepotrební kot del človeškega dogajanja, jih Homer (idi) odfrnce(ejo) nazaj na Olimp.

Vse od Homerja do danes je **umetniški odnos do mitov vedno in zakonito – ustvarjen odnik in obenem poglabljanje in vnašanje novih razsežnosti**, je vedno predelovanje mitov kot podrejenega materiala. Cankarjev Kralj Matjaž (Podobe iz sanj) ni več samo vodja spečih in potlačeni Slovencev, ampak stotine milijonov zatiranih iz vsega sveta, vseh kontinentov, vseh barv in ras, ki pa se v prvi svetovni vojni počasi spreminjajo iz spečih v napete pričakovalce svetovnega preobrata – tega pa še ni, čeprav je že pred duri. Staroslovski bog petja in vina, Kurent, postane pri Cankarju veselji spremljevalec bridkosti proletariacije in izseljevanja Slovencev. Hrvaški narodni Petrica Kerempuh postane pri Krležu pevec zgodovine celotnega kmečkega ljudstva.

na izhodiščno temo: »S poezijo lahko zdravimo slabo počutje, ne pa bolezni. Še posebej pa ne pravih duševnih bolezni. Zato ne verjamem v poezijo kot zdravilo za človeka: podobno kot tudi ne verjamem, da bi lahko človeka pozdravila vera ali politika.« Tu se je nasploh in najbrž upravičeno razhudil: »Zakaj bi le morali človeštvo zdraviti? Človeštvo ni bolno! Je samo to, kar je... Če začnemo zdraviti človeštvo zaradi nekih bolezni, ki si jih izmišljajo zdravniki, je to totalitarni poskus, ki ga odklanjam. Poezija v taki službi lahko postane nevarna.«

Duševni bolniki po njegovih besedah, nasprotno, često spoznavajo, da je družba okrog njih bolna in zmešana, da so torej oni edini, nasprotno, zdravi in urejeni. Zato se tej družbi upirajo, češ: te družbe nočem poslušati in zato bom enostavno obrnil gumb na radijskem sprejemniku... »Pravi duševni bolniki pa sploh niso vznemirjeni in besni, ampak, zelo mirni, zunanega sveta ne zaznavajo in ga torej ne primerjajo. Imajo svet, ki je drugačen od našega... Notranja blaznost je lahko seveda tudi povsem biološki pojav. Prav v zadnjih desetih letih se v Ameriki, pa tudi pri nas na Nizozemskem, medicinsko zelo ukvarjamo z boleznimi, kot so, na primer, diabetes v možganih.«

Ko sem ga končno vprašal tudi nekaj o literaturi, mi je povedal, da je doslej objavil že tri knjige poezije: leta 1972, 1976 in 1980. »Zdaj delam na novi knjigi in menda bo njen naslov Taborjenje svobode. Razmišljam o tako imenovanem luksuzu svobode. Sicer pa pišem prosti verz, včasih tudi kako rimo. Čeprav me nekateri smatrajo za avantgardista, imam veliko poslušalca za tradicijo, kajti tudi v avantgardnih časih ne morete predpisovati, da bi moral biti vsak človek ali pesnik avantgardist. Tako sem včasih tradicionalen, včasih pa se lotim tudi eksperimentov, toda ne zato, ker bi hotel biti eksperimentalen. Še vedno cenim dobre stare pesnike, kot so bili Achterberg, Leopold ali Gorter...«

Ko sva govorila posebej o eksperimentalni in avantgardni poeziji na Nizozemskem, je poudaril, da je te vrste pesnikovanja zelo veliko, da pa ni vselej kvaliteta enako dobra. »Ti hipijevski ali protestni pesniki se v

Koper: knjigarna Primorskega tiska – Svabta (Seligo), Lenjinova »filozofija« ili o imperializmu (Urbančič), Struktura fističnega gospodarstva (Dolar).

Maribor: knjigarni založbe Obzorja, Gosposka ulica – Ana in njen orkester (Joff), Auschwitz (zbornik), Ljubezenski opoj (Gaines); Prešernova ulica – Habsburžani privatno (Mcguigan), Obračun (Ingolič), Hiša ob močvirju (Holt).

Murska Sobota: knjigarna Dobra knjiga – Svetovljani (Blot), Burja pred tišino (Lokar), Grobovi in junaki (Sábato).

Slovenj Gradec: knjigarna MK – Pečenje na žaru (priročnik), Markacije, Japonska od posnemanja do izvirnosti.

marsičem vračajo h govorjeni in recitativni poeziji, ne da bi bila knjiga tiskana. Pesniki nastopajo skupno z muzikanti, kot zabava ali kot protest.«

Ko sem ga vprašal, ali je po njegovi sodbi pesniški izraz nekaj normalnega ali abnormalnega, je najprej napačno razumel in spet nekoliko jezno odvrnil, da je poezija poezija, medtem ko je normalno normalno in abnormalno abnormalno. »To so povsem različne stvari!« Ko pa sem mu zatem pojasnil, da hočem samo izvedeti, ali v poeziji uporablja vsakdanje ali izjemne besede, ali mu je za običajni ali nenavadni, morda celo na novo odkriti jezik, se je pomiril. »Pesnik uporablja najbolj splošni jezik, najbolj obče gradivo, najbolj skupni material ljudi. Nikakor ne vidim potrebe, da bi šli na odkrivanje kakšnega posebnega pesniškega jezika. Edino, kar od pesnika pričakujem, pa je, da mora iz tega splošnega besedišča besede za svojo pesem skrbno izbirati, kajti jezik je njegova najbolj odločilna izrazna povezava v odnosu do drugih ljudi. Če spreminite jezik, spreminite samega sebe. Pesniki že s svojo nagnjenostjo do lepote morajo skrbeti za jezik. Politiki to vedo, in ker imajo z jezikom druge namene, se jim to zdi nevarno. Politiki in pesniki delajo sicer na istem področju z ljudmi, vendar so si neke tekmeci. Po drugi strani pa seveda politiki skušajo poezijo tudi podpirati, da bi iz nje izvedeli, kako čutijo ljudje, kajti sami tega običajno ne izvejo dovolj poglobljeno. Pesniki bolj vedo, kakšni so v resnici ljudje... Vsekaror pa je med politiki in pesniki nenehno sovplivanje, je neka interakcija. Vsi si skušajo pridobiti ljudi, samo na različni način. Seveda pa vse to govorim z našega, nizozemskega vidika. Vse, kar kdajkoli govorimo, vselej govorimo iz lastnega zaledja.«

Ko pa je omenil vprašanje distance med pesnikom in oblastjo in to, da poezija ne more biti niti optimistična niti pesimistična, ampak samo poezija, je prabil: »Dejansko pesnik ni kolektivistična oseba: tudi če je to drugim všeč ali ne, je individualistična oseba. Tudi Majakovski je to bil!« Majakovskega je sploh nekajkrat v pogovoru omenil in tudi pozneje pojasnil, da je Majakovski v nizozemski književnosti zelo popularen, zlasti na temelju prevoda, ki so ga dobili leta 1966 preko nemške verzije v NDR. Vendar pa je zelo kritično presojal njegov tragični konec, češ da se je Majakovski »ob koncu znašel ujet v spoznanju, da so iz njega naredili mikrofon, namesto da bi še nadalje ostal glas. A bil je v resnici pravi poet!«

A kako on, Frank Koenegracht, piše svoje pesmi?

»Hranim oguljeno staro mapo. In to nosim vselej s seboj, že od svojega petnajstega leta dalje, vse, kar pišem, vlagam v to mapo. Pišem zelo površno. Včasih na kosce papirja, na škricelj ali ovitke, včasih narisem tudi skeč in besedilo zapišem šele pozneje. Te pesmi se mi vselej nabirajo in le redko pride do daljšega razmika. Če pa tak prepad ugotovim, sem v skrbah za samega sebe. Nasploh pa svoje dokončne izdelke pišem zelo počasi. Za eno knjigo poezije potrebujem običajno štiri leta. Na Nizozemskem je to že sploh tradicija. Tudi jaz imam zelo resne zahteve do svoje poezije. V marsičem mi je tudi vzor naš stari pesnik Blum, ki je vse življenje napisal le 154 pesmi, in vendar je bil velik pesnik. Pesmi ne pišem kot dogodek ali zato, da bi me drugi brali po smrti, ampak ker hočem, da bi naredil dober izdelek, tako kot mizar pokaže skrbno izdelano mizo. Moj oče je namreč bil mizar in mi je vselej govoril, da moram mizo ali karkoli dobro narediti.«

Ko sem prebral njegove pesmi, pa sem vendar skoraj bolj pomislil na to, da je ta pesnik tudi psihiater. Pesem »Vročina« se vsekakor glasi takole:

Spet se podaja na pot zadnji izmed pesnikov z rdečo mizo v svoji glavi. Z mizo, ki se lahko hitro zdrobi. Zdi se mu, da njegovi spomini, njegove sanje in njegove molitve opletajo po njegovih nogah, da pišejo pisma njegovi materi, da zvijajo kapirnatne ladjice iz njegove krvi. Zdi se, se, kot da bi vsakdo želel, da umre, potem pa, da spet vstane in gre domov. O, gospod, dovoli vse to. Saj je že pol treh in muhe pikajo.

BOGDAN POGAČNIK

Garaudy ni videl **zakonite razlike in zveze med mitom in umetnostjo**, ki je očitna že pri razliki mitične figure (simbola) in pesniške zamisli – načrta (Garaudy jih zgrešeno kar izenačuje). Mitični simbol – podoba je se nerazčistena mešanica fantastičnega čutno-predstavnega in skritega, nezavednega miselnega. V nasprotju s tem je še tako preprosta in še tako prožna umetniška zamisel zavestna sinteza temeljnih pojmov o prihodnji umetnini in zato iz distance in suvereno razpolaga z mitičnim materialom ter ga preoblikuje.

Toda kljub vsemu osvobojanju posameznih področij od nadvlade prvotnega mita, je svet mitskih bogov še dolgo po Homerju, po prvih grških filozofih in po Periklesu vladal nad dušami številnih Atencev (obrazložitev Sokratove obsodbe na smrt).

Mitično se namreč (četudi preneha bitvladojuče) zakonito, vsakodnevno in množično pojavlja tudi v vsej kasnejši, razredni zgodovini, tudi v začetnem socializmu in bo živelo še dolgo (če ne kar trajno, do konca človeštva).

(Prihodnji naprej)

VOJAN RUS

Poglavje iz nove knjige Pavleta Zidarja,
ki v kratkem izide pri Cankarjevi založbi

Solveigina pesem

Začutil sem, da sem se šele zdaj vrnil iz vseh strani, v kateri sem se razpršil, iz vseh žepov suma; lahke kakor galebov spust po vetrovem zamahu sem se približal obali mruka, ki se je že zgoštil v prsteno zavest. Premice senc so sikale skozi listnate dlani topolov in jih pretiravale v popačena občutja. Okusil sem, da so pripodobne način osvobodjenja. (Brž ko sem izvedel kakšno nasprotje v naravi, tisto potem ni bilo več del nje.) Vsako pripodabljanje je posebne vrste strast, v katerem se ogleduje človekova nesmrtnost.

Zdaj molče premišlujem o tem spoznanju in mu dodajam, kot na velikanski freski, nove zarise in obsenčenja.

Čutim, da umre vedno tisti, ki ne zna pretiravati.

Pretiravanje je resnica.

Nikakršna dialektika ni položena v stvar, nič smisla, pač pa le potreba po mislih, ki si nasprotujejo. Misli so popačene, misli narobe je način, ki mu pravimo tudi izpoved, in v teh zvezah je človekova podoba najbolj naravna.

Zadehtel je sladki obrežni mulj.

Vdihnil sem sladkobo grenkega morja in njegovih nevidnih grenkih jeder.

Komaj slišni zavijki vode so že splakovali kamenje. Prislunil sem jim in tedaj je zaplesala gladina morja, šum je narasel in peskovito obrežje je zasmrčalo.

Spi, sem poslušal plimovanje, ki je v resnici pretiravanje vode v eno svojih podob.

Napolnil se me besede, s katerimi sem pretiraval listnate dlani topolov v popačene zveze, zakaj le tako se potrjuje pred menoj njihovo pravo bistvo.

Ko sem prislunil temu svojemu občutju in ga začel zasledovati z vso strastjo, je zginito v školjih.

V tem sem doumel, da ni smrt nič drugega kot pretiravanje zaradi podobe, ki te je nekoč prevzela.

Začel sem premišljati, zakaj le sem potemtakem moral pretlačiti toliko svojih stranskih pojavov, preden sem začel odgrinjati motiv deklečine umora, morda je v teh prepletajočih se motivih, iz katerih sem se zdaj izmotal, podoba njene smrti.

Mora biti.

V podobi, v kateri se je smrt dogodila, je ne le mogoče živeti na poseben način naprej, tam to celo moraš, ker je to druga stran tebe samega. Človek je kakor kovanec: svojo drugo stran vidi s pomočjo prve.

Ustavil sem se pod velikansko smokvo in se spomnil svetopisemske, ki je postala zaradi Jezusove prekletnosti jalova.

Ali ni bil tudi to čudež pretiravanja!

Vsekakor je bil.

Nikoli ne bi pomislil, da drevo, pred katerim stojim, in neko, ki je že onstran samega sebe, sestavljata skupaj z mano nekakšen trikotnik.

Veje smokve imajo vijoličast nadih. Tik ob deblu so polne gub.

Hotel sem že razpusti celo podobo trikotnika, pred katerim sem navadno obstal, pa je od nekdah dahnila nova podoba; zdaj opazujem obe, v njima je nasprotje, ki širi glasbo.

Morje plivka.

Vem, kot se nikoli doslej: jutri se bom odpeljal proti Dolenjski in začel pisati o tem grozljivem umoru, ki v svoji podobi živi naprej.

Med prsti mi je drselo spoznanje, da sem po vsem tem razmišljanju zelo blizu tisti strani človeka, ki si sveti s svojo drugo podobo, s smrtjo, in da le tako živi naprej.

★

Čez noč se je vreme spremenilo, dozorevala je ozračja je bilo na mah konec. Strene jugovega dežja so kakor narezane niti zdrsevale iz nabreklih neba. Zjutraj sem zares odšel. Vedno sem vedel več kakor zdaj, kje bom začel, v sebi sem že dolgo pred tem zaznaval duh sloga, le nekaj dni sem potreboval, da sem ga v ritmičnem besed ugotovil in izdelal, zdaj pa nisem vedel nič, niti pojma nisem imel o slogu.

O ničemer. Bil sem zmeden.

Bilo je zelo zgodaj, ko sem se odpravil, šum dežja je prasketal v vetru kot ogenj, kadar je zadržal ob stenah; spomnil sem se, kako sem se vedno zbudil, ko se je oče pripravil na šit ob tej uri. Zbral se je ves naveličan v bitje, jaz pa sem se delal, da spim, v resnici pa sem ga opazoval skozi lasasto rezo vek. Njegovi gibi so bili žalostni.

To jutro pa sem se zdel samemu sebi tisti sihtarski oče, ko sem zbiral stvari za pisanje.

Znašal sem jih skup in v vsem sem ponovil očeta, posebno v njegovi žalosti.

V ogledalu sem bil kot sanja: bel.

Rekel sem si: pisatelj.

Ogledalo je odgovorilo: sihtar.

Začutil sem, da ne morem uiti svojemu izvoru; četudi bi bil ekselencia, bi mi ogledalo vedno odgovorilo isto besedo: sihtar.

Zbrane stvari: debel zavoj papirja, črnilniki, peresa, kupi knjig so me začutili kot orodja, ki bom drugo za drugim kmalu bolestno izmučil.

Jutranja tišina je drugačna od večerne.

Zena in otrok se spita. Niti sanja se jima ne, zakaj sem včeraj ves dan v različnih intenzitetah ponavljal Solveigino pesem oziroma kaj sem hotel s pomočjo tega motiva, ki je zbujal v meni toliko bolečine.

Gotovo sem se jima zdel čuden, ker nista dočutila obsežnega sveta, ki se je razlašal v meni in me pripravljalo na sprejem drugega, večjega.

Mene ne spremlja pogled kot nekoč očeta. Pa vendar sem podoben njemu po žalosti. Mislim, da ne bom nikoli. Že to, da stanujem v stolpnici, mi je bil dokaz, da nisem več v baraki in smo se skozi tenke stene čutili kot skozi kožo.

Odhajajoč po mrčnem stopnišču, obtežen s knjigami, sem začutil, da je tudi stolpnica navadna baraka, celo slabša od barake, ker je to baraka brez tal.

Zunaj je mlačno in dež se prejšto razsipa.

Zrinem v fička, kar sem si privlekel dol.

Lasje se mi spremene v cevčice in po njih mi voda namaka obraz. Toda skozi strašno temo že slutim dan.

Ko z žarometom zatipljem pred seboj cesto, prestrežem debelo, gosto deževje. Pa da kakor sveti duh na apostole.

Brisalci razirajo vetrobransko steklo.

V meni je vse prazno.

Sovražim papir in knjige, ki jih prevažam na zadnjem sedežu. Morda je tako ali podobno sovražil oče svoj siht. Seveda ga je. V glavnem se ti posreči, da pet ali šest let delaš z občutkom, da ne delaš, marveč ustvarjaš, potem pa v prebisku spoznaš, da je vse že ustvarjeno in da na tem ustvarjenem zganjaš zdaj le golo raboto. Vse te je prehitelo.

Znenada pa sem začutil, da bom prišel do motiva, ki je bil osnova umora deklice, zaradi katerega odhajam pisat ta roman. Začutil sem, da je v smeri, v katero se vozim.

Vedno je bilo vse tam, kamor sem odhajal.

Od vsepovsod je dihlil svet v rojevajočih se oblikah. Z bregov se ucejavačiji slovo.

Nekdo me šopa. Da, ženska z dežnikom in s torbo ob nogah.

Vzajem jo v avto. Lovi dih, ko se hoče čimprej znajti pod streho.

Potem se umiri in se prebija skozi bijoče kaplje.

Od nje zadiši: grenak vonj doma je prekrit z drugim, lahkim, hlapljivim vonjem.

Ženska je mlado dekle. Ena tistih, ki je prišla na svet z mislijo, da bo svet ustvarila na novo.

Njen pogled hoče ugotoviti, kdo sem.

Vem: zdaj bo spregovorila, ker me hoče spregledati skozi besede, ko me ni mogla skozi oči.

Potem reče joj, kako slabo vreme je.

Pokimam.

Brisalci zgoljujejo šipo.

Svet zunaj je naposled rojen, vse je razločno.

In vi greste v službo? vprašam.

Ne, študiram, je pohitela, čakala sem avto-bus.

In ste si upali štopati moškega sami.

Zakaj pa ne?

Dež ponehuje. Rjavi svet jeseni je obvila injasta meglica.

In kaj študirate, če smem vprašati?

Za socialno delavko, odgovori.

Vem, da je to v večini primerov pomožno policijsko delo: vohlanje po družinah, po zakonskih posteljah in prek otrok spet po že prej navedenem, pa še po bližnji in daljni okolici.

Vas to mar veseli? vprašam. To je vendar tudi nevarno delo.

Sem prvakinja v judu, odvrne.

Ah... se zasmejem, zdaj razumem, zakaj ste si me upali štopati sami.

Namuzne se.

In kaj ste vi? vpraša razcevalo.

Mislite po poklicu?

Ja, cvete dalje.

Uganite, rečem, tri poklice bom navedel, eden od teh sem: potujoči menih na misi-jon, milčnik, mesar.

In če ne uganem? vpraša smeje.

Potem pač ne boste uganili, sem rekel.

Sami ne bi povedali?

Saj sem vam skoraj že.

Imela je pegast obraz, posejan z drobnimi, rjavimi medenkami; globoko me je vpijala z vdihavanjem s strani.

Ponovila me je; rekli ste mesar, menih, milčnik. Vse je na n. Nekaj od vsega tega mogoče le ste, toda niste ne mesar ne milčnik ne menih. Nekaj čisto drugega ste.

Ali je sploh važno, kaj sem? sem vprašal vesel, da me je takoj spregledala.

Ni, je odvrnila.

Dovolj je, da se peljeva skupaj, sem rekel, da nama ni dolgčas; že to, da se čutiva prijazno, je nekaj lepega, tudi sovražno čutenje je boljše kot nič.

Poslušala me je z obrazom, polnim medenih, sladkih sončnih peg.

Svet zunaj je postal siv in meglen. V borih so čemele meglice kakor bela gnezda.

Poslej sva do Ljubljane molčala. Morda je zase razmišljala, kaj neki bi bil. Po nekatereh besedah bi bil skoraj lahko menih, ki se pelje na misijon, po fiziognomiji pa ne. Pa tudi mesar in policaj ne.

Na Viču se je izvlekla na enak način, kakor je vstopila, in se mi zahvalila.

V nekaj sunkih, ki jih povzroči ugašanje in prižiganje semaforov sem se nato izmotal iz mestnega jedra in obdrsel obrobje barja.

Zdaj sem še manj vedel kot prej, kam se vozim. H komu, zakaj. Bil sem zgubljen.

V sunku, ali kot bi se izvil soncu, sem se spomnil, da moram v nasprotno stran od romana.

Vedno sem se tega razveselil, čeprav sem kasneje spoznal, da sem to moral narediti, ker je bila zastrta stvar ali motiv, zaradi katerega sem oddavna odhajal na pota, prav tam: v nasprotni smeri.

Teh dvojnosti sem se bil že navadil, vendar sem se vseeno začudil, ko sem ugotovil, da me nova smer odplavlja daleč stran od moje smeri.

čez je docela osušil siva nebesna vime-na, megle so se tr-gale kakor oblački kadila pred oltar-jem, naglo in min-ljivo. Sem in tja je zdrknil zlat žarek po robu črnih obla-č neba. Gmajne so za-dehtele po troh-nobni štorov in vlažnih mahovih. V notra-njost vozila je privrela s svojim vonjem praport.

Spomnil sem se intervjuja za časopis, ki se je potem na poti v redakcijo za zmeraj izgubil.

Po odlomkih sem se ga začel spominjati, vmes pa se je sonce že izključevalo iz temne lupine in razsvetlilo jutranji svet jeseni.

Vsak intervju je neke vrste dolgo ali kratko zasliševanje o določenem predmetu, ta predmet, ki je v resnici intervjujaneč svet, prekrijemo z vprašanji, s katerimi potem speremo nekomu možgane o vsem tistem, kar nas iz prekritega sveta zanima.

V intervjujih izbrskajo iz tebe vse: kaj prav zdaj misliš, kaj bereš, kaj boš morda naredil, če boš, celo kam boš šel. Predvsem pa, ali je še tvoja misel čutna.

V intervjuju, ki sem ga dal, odgovarjam na neko vprašanje takole: Živim med knjigami in ta hip med vonji japonske nešplje. Kakšna nežna opojnost mehča oster jesenski zrak! Najlepše pa je bivanje med knjigami, ki se kakor ozki čebelji panji stiskajo druga ob drugi. Že njihov vonj ni čisto osebni vonj, vonj po papirju, marveč je to vonj podob, misli, zgodb, sporočil vseh vrst, ki trajajo brez začetka in konca. To pa pomeni, da je knjiga, ki je sredstvo lepote, bila davno prej, preden je bil krompir. Misel in knjiga sta brat in sestra. Misel je elektron lepote. Človek resnično ne živi od kruha, temveč od lepote svojega miselnega čutenja, ki je kruh, vino, meso.

Lepota je smer, proti kateri se vsi pomi-kamo.

In kaj je lepota?

Ne vemo. Prav zato, ker nima konkretnega pomena, je v bistvu že opredeljena: lepota je na svetu edina smotnost.

Lepota ni etika. V niansi morda to je, toda kadar je etika ali politika ali znanost, je to le sredstvo. Lepota ustvarja svoja sredstva, da z njo dosegamo njo samo.

In kaj potemtakem sploh je?

Morda je obljubljeni dežela. Sijaj te deže-le je navzoč v vsem, kar ljudje iščemo, hočemo, želimo. Ta žar daje pomenskost in le tako se rodi naša moč, da gremo v vprašanju edinega pomena v življenju do konca.

Obljubljeni dežela je Sifzifov nemir, in ko nas zasvaja, nas v resnici osvobaja.

★

Okoli mene se je razgorel sončni kres.

O dežju ni sledu, razen na vejicah se v mavričnem spektru svetlikajo kaplje.

Vse gori.

Krka se sumno preteka z jeza na jez. Mor-na voda se suče naprej v vrtincih. Vse bodo pogoltnili, kar bodo dosegli.

Namenil sem se k prijatelju oziroma svoje-mu učencu, o katerem sem zaslužil, da ga ne bo doma. Samo z enim odstotkom sem stavil, da morda je. Morda bi se skup odpeljala v Apno.

Reka je sproščena plavalca spodaj v strugi. Njen šum je bil šum majskega roja čebel.

Svet mavričnih biserov se je v soncu vžgal do konca: goreli so hoste in travniki.

Vas mojega nekdanjega učenca je bila stisnjenja okoli cerkve, hram Kristusove ne-veste. S ceste jo je bilo videti kakor trdnjavo.

Ustavil sem se pred cesto navkreber v vas. Z desne in leve jo je požiralo zelenje, mokro in svetlikajoče od sonca.

Obstal sem in iz vozila poslušal ta prvinski svet. Vpijal sem ga in si ga polagal kaj vem kam.

Nad menoj je krožil kot na ledu kragulj. Moral me je videti.

Visoka debela smrek so bila vsa premočena. Cesta pa, ko sem jo začel grabiti z vozilom ped za pedjo, spremenjena v hudourniško strugo.

Z vseh vejic so se utrinjale kapljice.

Ko sem se izvil izmed visokih debel, se je odprl pogled na vas. Zagledal sem sredi gruč hram Kristusove neveste, iz katerega je klenkalo.

Hrami te neveste so bili v tehle vasicah neredko hudobni.

Ustavil sem se tik ob cerkvi, pri pokopališču.

Iz vasi je zadehtelo po sparinah. Vonj presnega mleka in gnoja me je vedno omami-l. Tudi zdaj sem ga vlekel vase in se poživljal z njim.

Cesta je bila nastlana z orehi, ki so hrsteli pod podplati.

Zakaj, hudiča, ne intervjujavo starega oreha, gnoja, mleka in Kristusove neveste, sem pomislil.

Kokoši so opravlivo godrnjale, obenem pa grabežljivo žrle.

Iz hlevov je vrela toplota, spremenjena v paro, polna grenke, lesne trohnobe.

Bogve, ali je moj nekdanji učenec doma? Morda mu že hiša razpada.

Po meni lezejo polžji, mastni, slinasti pogledi s srebrnimi sledmi.

Nihče več se me ne spominja.

Jesen je spet zagorela v plamenastih jeziki-kah. Kaplje se utrinjajo redkeje od streh. Petelini, usločeni kot pred poletom, s kriki zamejujejo svoj svet.

Dom mojega učenca je cel, sveže ometan, zraven njega je nova počitniška hišica v alpskem slogu. Kar zvilo me je od njene grdote.

Že petnajst let nisem bil tu.

Povedati moram še, da sta se oče mojega nekdanjega učenca in njegov brat v pre-sledku desetih let obesila.

Pomislim: morda sem prišel prav zato.

Potrkam. Vrata so nova, odprta kakor platnice knjige.

Posušena ženska iz svojega davnega du-hovnega odseva še spominja na mamo nekdanjega učenca.

Lobanjasti obraz je pokrit s porjavelo, gu-basto kmečko kožo. Postavo ima kakor šolska palica. Le pogled ima mlad, v njem so še zmeraj vse velike želje ženskega mesa.

Kdo pa ste? vpraša smehljajoče se.

Emila iščem, rečem.

Emil je v Nemčiji, odgovori z lomljivim glasom, tole zraven si je zgradil iz starega hleva, in pokaže na odurno alpsko hišo. Ali kaj vohate? Piškoti so se mi zažgali. Kdo pa ste vi?

Kaj mislite, kdo?

Pogled se ji je razžaril z blodečimi spomi-ni, njen nasmeh je imel skrito smrtno bole-čino v sebi.

Iz časa v čas se je posmejala, kot bi se vrh omare potresala votla vaza.

Njegov profesor sem bil, se predstavim.

Oh... vi...! je slabotna zaklicala in me začela s čustvom pritegovati k sebi.

Veš, da si te spoznala, samo upala si ti nisem reči, da si ti. Po glasu in po mladosti, zmeraj si bil tak, mlad. Ojej! Vstopi, no! On, pa še piškote sem zažgala!

Dnevna soba je spominjala na nemško, vse je bilo obito z lesom in nastlano z alpskim, poskočnim pohištvom.

Kaj te je prineslo? Na... kar petnajst let... bo mimo...

Petnajst, petnajst, leta gredo, teta!

Pa res gredo, kakor tice na nebu. Vidiš, jaz imam pa astmo. Komaj diham.

Spet se je zasmejala kakor prazna vaza vrhu omare.

Potresal jo je grozljiv, suh smeh.

Saj se še spomniš Darka? Njegova ženska je pozimi rodila pa sem tekla na vlak. Zakuhan sem prišla dol, v vagonu pa padla na prepih in mraz. Dvakrat me je dobro streslo, od takrat imam to. Zdaj lovim zrak. Zmeraj ga je premalo.

Na grob bi šel, sem rekel, ko sem že tu.

Vznemirila se je. Njene koščene roke so grabile po nečem nevidnem.

Pokažem ti ga. Jej malo; pij kaj!

Ne bom, teta!

Počakaj me, da se ogrnem in si nataknem črevlje.

Vonj sladkega, zažganega testa me je spominjal na otroška leta; kadar je doma tako zadisalo, sem vedno vzeml v roke. Zgodbe svetega pisma in se zamišljal v nebesa, ki bodo iz samih piškotov.

Hipoma je prišla iz sosednjega prostora vsa v temnem in z belimi lasmi. Astmatični smeh je grozljivo žagal.

Odšla sva nizdol po vasi, grenak vonj je vrel iz hiš in hlevov.

Ona se je tresoč smejala. Smejala. Ogo-vorila grede nekaj znan, ki so brlele v naju.

Božja hiša je stala na vzpetini, omet ji je odpadal, gole skale so stale druga na drugi.

Pokopališče je bilo zapredeno v trave in uvele rože. Večina vaze je bila prevrnjenih. Na sveži gomili sta gnila dva venca.

Nizki pokopališki zid naju je zvabil, da sva sedla nanj.

Težko je dihala in se počasi umirjala.

Tam je Darko, je pokazala na razraščeni, visok brinov grm.

Zajeli so jo spet smehljaji gugajoče se vaze vrh omare.

Oba sta tam, je rekla žalostno, ko bom še jaz, bo Emil zruval grm in posadil spome-nik.

Vidiš, tule je pa Renatica, prva Emilova hčerka.

Denar – jabolko spora med sosednjima KS

KS dr. Petra Deržaja in KS Zgornja Šiška dobrososedske odnose med njima kali delitev premoženja

LJUBLJANA, 17. junija – Namesto, da bi se KS dr. Petra Deržaja ter KS Zgornja Šiška pogovarjali in dogovarjali o medsebojnem sodelovanju, se med njima že dobro leto in pol bje pravica papirnatih bitka zaradi delitve skupnega premoženja. Leta 1980 se je namreč KS Zgornja Šiška na osnovi programa preoblikovanja krajevnih skupnosti razdelila v KS dr. Petra Deržaja ter KS Zgornja Šiška.

Jabolko spora je postalo premoženje, ki sta ga obe KS ustvarili. Natančneje: razdelili naj bi okoli 850 tisočakov, ki so se leta 1980 znašli na žiro računu nekdanje KS Zgornja Šiška. Zaradi težav, ki so jih v KS Zgornja Šiška imeli z ureditvijo kanalizacije ter nekaterih vodnjakov, so se v novo nastali KS dr. Petra Deržaja odločili, da bodo sosednji KS »šli na roko« ter jim prijateljsko odpisali oziroma odstopili 400 tisočakov za ureditev kanalizacije, 80 tisočakov za obnovo vodnjakov ter 10 tisočakov za urejanje spominskih obeležij.

Po tem prijateljskem odpisu naj bi torej med seboj razdelili okoli 300 tisočakov. Toda zataknilo se je pri osnovni, na podlagi katere bi premoženje delili. Eni – KS dr. Petra Deržaja – zahtevajo naj se denar deli na osnovi devetmesečne bilance iz leta 1980, ko sta bili KS razdeljeni. V tem primeru jim – vsaj tako pravijo – pripada okoli sto tisočakov, s katerimi so želeli namestiti nekaj klopi ter urediti otroško igrišče. Drugi – KS Zgornja Šiška – zahtevajo delitev na osnovi devetmesečne bilance iz leta 1981, po kateri KS dr. Petra Deržaja pripada le 40 tisočakov. To vsoto so jim tudi že nakazali – 30, 12. 1981 – s čimer pa v sosednji KS niso bili zadovoljni ter so denar še isti dan vrnili, seveda nezadovoljni in z občutkom, da so opeharjeni.

Naslednji korak je naredila

Šiška: 130 otrok na zdravljenju

Letos staršem otrok, ki so v zdravstvenih kolonijah ob morju, ne bo treba seči v žep

LJUBLJANA, 17. junija – V Šiški živi 17.187 otrok starih od enega do štirinajst let, 130 pa jih bo letos odšli na okrevanje v zdravstvene kolonije, na Debeli rit in v Kraljevo.

Na sestanku izvršnih odborov in komisij za svobodno menjavo dela občinskih zdravstvenih skupnosti Ljubljana Center, Bežigrad, Šiška, Moste-Polje, Vič-Rudnik in Grosuplje, ki je bil sicer že februarja, so sprejeli predlog letošnjega programa preventivne medicinske rehabilitacije. Dodelili pa so se tudi, da bodo zdravstvene skupnosti same plačale zdravstveni in hotelški del oskrbe v zdraviliščih.

Tako bodo ljubljanski otroci lahko odšli na zdravljenje, seveda po predhodnem predlogu predšolskega ali šolskega zdravnika, ne glede na to ali jim starši lahko plačajo zdravljenje ali ne. Dosedanji način plačevanja tega ni zagotavljal.

A.B.

Tečaji o negi bolnika na domu

NEGOVA – Krajevna odbora Rdečega križa iz Negove in Janzevega vrha sta s pomočjo občinskega odbora iz Gornje Radgone pripravila tečaji o negi bolnika na domu. V Negovi so imeli 26 tečajnikov, v Janzevem vrhu pa 16. Predavateljce pa je prisrkel občinski odbor. Tečaji sta obsegala 18 ur predavanj o negi na domu in nudenju prve pomoči.

L.K.

VSE, ČESAR NAM NI USPELO OBJAVITI V DELU

- doma in drugod
- med včeraj in danes
- Mundial in svet

SVET SE VRTI HITREJE – DELO 5 OBVEŠČA PREJE

Pionirski »Zdravje iz zelišč«

Razstava mladih raziskovalcev v šoli Majde Vrhovnik – Visoka raven nalog

LJUBLJANA, 17. junija – Poljudnoznanstvena revija za mladino Pionir vsako leto prireja in razpiše pet ali več raziskovalnih nalog za osnovnošolce. Te po navodilih v reviji krožijo in posamezniki izdelajo in pošljejo v oceno strokovnjakom, sodelavcem Pionirja.

Revija ob koncu naloge pripravi srečanje mladih raziskovalcev in ekskurzijo, primerno značaju naloge. Priredijo tudi razstavo in razgovor z mladimi znanstveniki. Tokrat, pri že osmi raziskovalni nalogi, pripravili so za mlade kemike in biologe »Zdravje iz zelišč« so pripravili razstavo nalog na osnovni šoli Majde Vrhovnik, okoli 50 najboljših iz 26 slovenskih osnovnih šol izmed 300 sodelujočih pionirjev pa je se zbralo na strokovnem razgovoru, šli so na ogled tovarne Lek v Mengšu in na gojišče rženih rožikov ter srečanje zaključili na skupnem kosilu.

M. S.

Kako priti do denarja za krajevne skupnosti?

Na posvetu o razvoju krajevnih skupnosti so se vedno znova vračali k vprašanju financiranja

LJUBLJANA, 17. junija – S prostorskim preoblikovanjem krajevnih skupnosti so v Ljubljani uspeli približati samoupravo prebivalcem, vendar se ne bi smeli zadovoljiti s tem, da večina dela še vedno sloni na posameznikih. Zato bi morali v KS izkoristiti vse samoupravne oblike in možnosti, da bi širili krog aktivnih ljudi, ker je le krajevna skupnost tista temeljna skupnost, v kateri sprejemajo vse odločitve.

O ureditvi nalog za celovito samoupravo preobrazbo krajevnih skupnosti, predvsem pa dograjevanja statuta in ureditve javnih služb, so se sicer že v preteklih letih srečali v KS, vendar po kmalu usahnili. Medobčinski dogovor za ljubljansko regijo o združevanju programov krajevnih skupnosti, ki opredeljuje tudi elemente solidarnosti, so v občinah že sprejeli, tudi delovni osnutek sporazuma je ugoden, vendar je treba, da se v vseh občinah, ki so vključene v skupnost, vzpostavi sistem, ki omogoča, da se vsi vključijo v skupnost, kot na primer funkcije uličnih odborov, odnos zborov občanov do skupščine in sveta krajevnih skupnosti itd. bo treba jasno opredeliti tudi v statutih.

Vsa razprava se je nenehno vračala k enemu samemu vprašanju: financiranje programov krajevnih skupnosti, ki je ta čas najbrž najbolj žgoče. V zvezi z

MIHAELA ŽITKO

Stanovanja brez vode, elektrike in televizije

Ogorčeni stanovalci bloka VII v Ivančni gorici so poslali Delu obtožujoče pismo – Zdaj je vse urejeno, krivi pa naj bi bili objektivni vzroki

IVANČNA GORICA, 17. junija – »Ob vselitvi v nova kupljena stanovanja – vsaj mislimo – bi morali imeti vsaj vodo in elektriko, toda ne. Mislimo tudi, da imamo pravico do priklopa na cenejši električni tok. Še vedno ne gojimo luči na stopnišču. Tudi televizija ni priključena na skupno anteno. Odgovornih v SGP Grosuplje ne zanima niti to, da nekateri stanovalci nimajo vode v kuhinji in morajo posodo pomivati v kopalnici. Dragi tovariši! Kje je vaša zavest? Denar ste pobrali, svojih obveznosti pa niste izpolnili. Ogorčeni smo za drago elektriko, ki jo plačujemo! Za elektriko, ki je nimamo! Za TV prenos, ki jih ne moremo gledati! Za vodo, ki je nimamo!« – to so izveščila iz pisma, ki so ga na naše uredništvo poslali stanovalci bloka VII v Ivančni gorici.

Včeraj je ta blok dobil vse, česar stanovalci niso imeli. Pismo je polno obtožb in srda, ki lahko v trenutku očrni ljudi, ki morda niso nič krivi. In vse kaže, da res niso.

Pri grosupeljski samoupravi stanovanjski skupnosti so nad pismo prav tako ogorčeni, kot stanovalci bloka VII, ki so ga napisali. Milan Hočvar, stanovanjski referent pravi, da, odkar je na tem delovnem mestu – to pa je že devet let – se mu kaj

Živahni šišenski večeri

Pred občinskimi prazniki so vrstijo številne kulturne prireditve

LJUBLJANA, 17. junija – V okviru šišenskega praznika, ki bo 22. junija, potekajo že od torka na Trgu Prekomorskih brigad »Šišenski večeri«, na katerih vsak večer z izbranim programom nastopajo pihalni orkestri, folklorne skupine, pevski zbori in dramske skupine.

Na gradu Goričane bodo od 21. do 26. junija Glumaški večeri. Nastopila bosta tudi priznana slovenska dramska umetnika Milena Muhičeva z monodramo Liza in Zlatko Sugman v satiričnem kabaretu Direktni prenos. V sredo zvečer bo imel svoj celovečerni koncert odtel Jelovica.

Osnrednja prireditve bo v torek v kinu Šiška, kjer bo poleg bogatega kulturnega programa tudi osrednja slovesnost delegatske skupščine, samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij občine Šiška. Podelili bodo občinske nagrade in priznanja.

A. B.

PREJELI SMO Kako do telefona?

Več občanov je naslovilo na Območno SIS za ptt promet Ljubljana vprašanja, pod kakšnimi pogoji lahko dobijo telefonski priključek in koliko znašajo stroški zgraditve telefonskega priključka v Ljubljani, ljubljanski regiji in Cerknici. S tem v zvezi dajemo naslednji odgovor:

Na območju Območne SIS za ptt promet Ljubljana, ki obsega 13 občin ljubljanske regije in Cerknico, morajo novi telefonski naročniki plačati za gradnjo naročniškega telefonskega priključka (od kablanskega razvodišča do telefonskega aparata) 12.480 din. Podjetje za ptt promet Ljubljana. Enako višino plačajo telefonski naročniki tudi v primeru, če se preselijo na območje, kjer je bilo potrebno na novo zgraditi telefonski priključek.

Razen tega plačajo vsi novi telefonski naročniki 30% sorazmerni delež od ekonomske cene gradnje novega telefonskega priključka v višini 21.500 din. Območni SIS za ptt promet Ljubljana, pri čemer naj omenimo, da plača sorazmerni delež naročnik samo enkrat. Izračun višine sorazmernega deleža je enoten za Slovenijo, koliko pa bo posamezen nov naročnik plačal na območju posamezne območne SIS za ptt promet, določi skupščina območne SIS za ptt promet v odvisnosti od sredstev, ki jih prispevajo uporabniki ptt storitev iz drugih naslovov (sredstva za opremljanje stavbnih zemljišč, gradnja telefonskega omrežja preko krajevnih skupnosti in OZD po posebnih pogodbah oz. sporazumih).

Skupščina naše območne SIS za ptt promet je določila, da znaša višina sorazmernega deleža 21.500 din, s tem da so povsem oproščeni plačila tega novega telefonskega priključka v KS, ki gradijo telefonsko omrežje po posebnih sporazumih in da plačajo ustrezno manjši sorazmerni delež novi telefonski naročniki, ki gradijo telefonsko omrežje s prispevkom za opremljanje stavbnih zemljišč po posebnem sporazumu ali v ceni m². Sorazmerni delež plačajo samo novi telefonski naročniki, katerim je Podjetje za ptt promet Ljubljana prej ugodno rešilo vlogo za pridobitev telefonskega priključka po 15. 5. 1982.

O pogojih za pridobitev telefonskega priključka so obveščene vse članice območne SIS za ptt promet, obveščeni pa so posamezno tudi vsi novi telefonski naročniki. Sorazmerni delež nakazujejo novi telefonski naročniki v enkratnem znesku ali v enakih petih mesečnih zaporednih obrokih na žiro račun Območne SIS za ptt promet Ljubljana, kar je pogoj za sklenitev naročniškega razmerja in zgraditve telefonskega priključka.

POLDE OBLAK, sekretar Območne SIS za ptt promet Ljubljana

SPREHOD PO TRŽNICAH

Gobarji so že prinesli lisičke

LJUBLJANA, 17. junija – Založenost stojnic na tržnicah je vse večja. S tem so kupci kar zadovoljni. Manj vabljive pa so cene, ki so za mnoge previsoke.

Pri večji ponudbi pričakujemo, da bodo tudi cene nižje. Na celjski tržnici pa so se češnje in jagode, ki jih je dovolj, celo podražile, tako da so češnje po 100 do 110, jagode pa po 90 do 120 din. Po 100 din so češnje še na novomeški in ljubljanski tržnici, na slednji so tudi po 70 din. Najcenejše so v Novi Gorici – po 50 do 53 din jih prodajajo. Jagode so najvišje ocenjene v Celju – od 90 do 120 din, na ljubljanski tržnici in v Kopru so po 60 do 80 din. Posežemo lahko že tudi po breskvah, ki so napredaj po 60 do 100 din. Po slednji ceni jih je prodajal na ljubljanski tržnici prodajalec, ki jih je pripeljal iz Dalmacije in po njegovih besedah se mu tako dolga pot tudi izplača. Kar na 100 din je poskočila cena za limone na soboški tržnici, medtem ko jih lahko na Vodnikovem trgu v Mariboru dobite kilogram za 57 din.

Kupci negodujejo nad astronomsko ceno korenja, saj ga zasebniki v Mariboru in Ljubljani

prodati po 200 din. Celjanom pa po 60 do 100 din. Kilogram čebule stane v Kopru 40 din, v Mariboru 60 do 70 din, na ljubljanski tržnici pa 70 do 100 din. Paradižnik še ni tisti pravi, rdeči, sočni paradižnik, napredaj pa je po 40 do 80 din. Precej dražja je paprika, ki je v Novi Gorici po 160 din, v Kopru in Mariboru po 200 din, v Celju je pa 180 do 200 din, na ljubljanski tržnici pa ima najvišjo ceno – od 160 do 250 din stane kilogram paprike. Na ljubljanski tržnici so lahko kupite tudi posamično – ena stane 15 din, pekoča pa 10 din. Kumarice so pa 50 do 60 din kilogram, solata se dobi od 20 do 60 din, koleraba je v Mariboru po 50 din, v Ljubljani 60 in na novogoriški tržnici po 100 din. Za kilogram bučk boste na koprski tržnici plačali 30 din, na ljubljanski pa 50 do 60 din.

Pojavljajo se že borovnice, ki jih prodajajo v Celju po 150 din, na ljubljanski tržnici pa po 180 din liter. Liter lisič velja v Ljubljani 140 din, v Celju pa 200 din, druge gobe na celjski tržnici pa 400 din. Tudi gozdne jagode so bile napredaj na ljubljanski tržnici – po 100 din pol litra.

DOPISNIKI DELA

Jana SLOVENSKA DRUŽINSKA REVJA

Bomo z odpadki poslej ravnali bolj preudarno?

Predlog za ustanovitev regijske skupnosti za ravnanje z odpadki je še na tehtnici

LJUBLJANA, 17. junija – V ljubljanski regiji delajo začetne korake pri razpisovanju za najoptimalnejši način ravnanja z odpadki. In sicer s tistimi, ki onesnažujejo naše okolje (zlasti reke), kakor tudi s tistimi, ki bi jih lahko predelali v surovinsko osnovo dela naše industrije (odpaden papir, steklo, plastika, itn.).

Skupnost občin ljubljanske regije je ljubljanskemu komunalnemu podjetju naročila, da čim prej pride na dan z dobrim predlogom in prvi predlog so danes dobili predstavniki izvršnih svetov občin ljubljanske regije – ter Kranj, Škofje Loke in Cerknica. Skupaj z iniciativnim odborom, ki so ga imenovali, da bi pri zadevi pomagal, Komunalno podjetje Ljubljana predlaga ustanovitev plansko-poslovne skupnosti za ravnanje z odpadki. Ker pa običajno ustanovitve vsake skupnosti terja svoj čas, predlagajo, da bi za prehodno obdobje (do ustanovitve) imeli konzorcij, da bi imeli v regiji eno skupno odlagališče strupenih odpadkov. Vendar je treba izbrati najprimernejši kraj za to, predvsem, da ne bi bilo v bližini podtalnice. Za ostale odpadke naj bi imele le ljubljanske občine skupno odlagališče; poleg tega naj bi bilo v regiji

se nekaj odlagališč.

Ta predlog povzemamo iz današnje razprave v skupnosti občin ljubljanske regije, ki so se ga udeležili tudi predstavniki Kranja, Škofje Loke in Cerknice. Hkrati so se dogovorili, da o teh predlogih najprej razpravljajo v vseh teh občinah ločeno, medtem ko bodo v Ljubljani pravljali v okviru mesta.

L. D.

Tivoli še razburja duhove

Zavržena predlagana ureditev Tivolija – Široka javna obravnava v okviru SZDL 30. junija

LJUBLJANA, 17. junija – Dokumentacija o prenovi in ureditvi osrednjega dela parka Tivoli, ki jo je izdelal Zavod za izgradnjo Ljubljane (tudi ljubljanski urbanistični zavod, in ki je bila nedavno predstavljena na odmevni razstavi Tivoli včeraj, danes, jutri v Moderni galeriji, je sprožila vrsto razmišljanj in razprav.

Ker so pripombe in mnenja odklonila in ker predlogi ureditve mestnega parka niso v skladu z obstoječim urbanističnim načrtom in z načeli naravnostne službe, so tudi na današnji razpravi o Tivoliju predlagano ureditev zavržili. Sklep diskusije, ki so jo pripravili Mestni komite za urbanizem in varstvo okolja, komite za urbanizem, komunalno in gradbene zadeve občine Center ter viški in šišenski komite za urejanje prostora, o zavržitvi predlagane ureditve Tivolija, bo možno še dopolniti ali spremeniti.

N. G.

UTRIP

Kolesarska preizkušnja

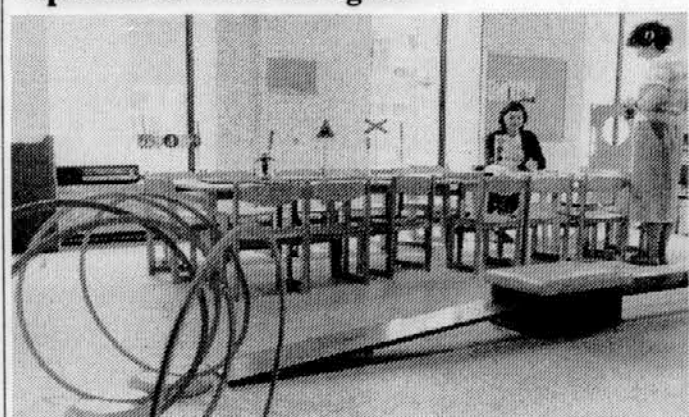
LJUBLJANA VIČ – Na osnovni šoli Bičevje na Viču so imeli včeraj praktični del izpita za vožnjo s kolesom. Nižji razredi osnovnošolcev so že pred kratkim polagali teoretični del, na tem jih je padlo več kot polovica od 320 kandidatov, tisti uspešnejši pa so se včeraj poizkusili v praksi. Mnogim se je tudi tu zataknilo, zakaj komisija je bila stroga. Le redki prvošolci so pokazali dovolj znanja, da lahko začno voziti svoje kolo v rednem cestnem prometu. Njihovi starejši vrstniki so bili bolj uspešni. Tako so Vičani pomnožili vrste kolesarjev. (Foto: Marjan Zaplatil)

Spomenik Sidro obnavljajo

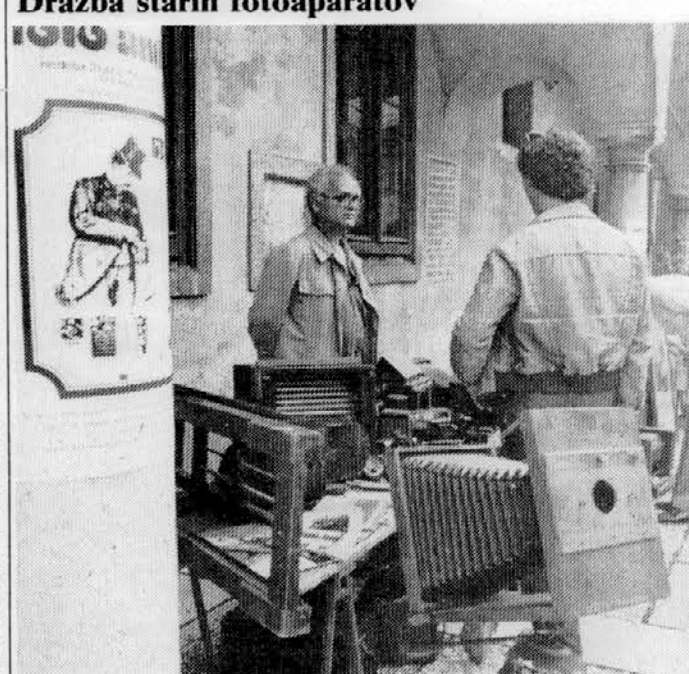
LJUBLJANA CENTER – Te dni sodelavci zavoda za spomeniško varstvo obnavljajo na Trgu revolucije znamenito sidro, ki ga je zob časa močno načel. Prebarvali so že sidro, sedaj pa še čistijo kamnite plošne podstavke. Tiste, ki so odpadle, bodo zamenjali z novimi. Delo bodo predvidoma končali že jutri. (Foto: Miško Kranjec)

Oprema za vrtece na ogled

LJUBLJANA-CENTER – V prostorih Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva je odprta razstava opreme za vrtece. Gre predvsem za pohištvo, ki ga izdeluje Marles, razstavljene pa so tudi razne igrače. V zavodu pravijo, da so še posebej veseli obiska otrok, ki se lahko z igračami poigrajo. Razstavo bodo zaprli v petek. (Foto: Miško Kranjec)

Dražba starih fotoaparátov

LJUBLJANA-CENTER – V nedeljo, 27. junija dopoldne, bo na ogled mnogo zanimive fotografije starine v predverju ljubljanskih Krizank, kjer bo že peta jubilejna razstava, združena s sejmom in dražbo. Med obiskovalci so običajno ne le fotografiji iz vse Slovenije in iz drugih republik, temveč tudi številne vidne osebnosti, ki jim je fotografija stroka ali konjiček. (M. K.)

Za dobro počutje potnikov in gostov

KORENSKO SEDLO – V začetku maja so pri Kompasovi restavraciji in menjalnici na Korenskem sedlu začeli graditi prizidek oziroma tako imenovano vrtno lopo, kjer bo dobra gostinska ponudba tudi v koničah sezone in za razne praznike. Dela bodo stala 10 milijonov dinarjev, končana pa bodo do začetka julija. Kasneje bodo povečali tudi menjalnico. (Foto: V. F.)

ROJSTVA

LJUBLJANA: Osebe porodnešnice v kliničnem centru je v sredo pomagalo mamici pri rojstvu 10 dočkov in 12 dečlik. Najtežji novorojenček tega dne – deček je zbral komaj 3960 gramov, najlažja pa je bila punčka – tehtala je 1670 gramov. (R. D.)

POGREBI

LJUBLJANA: Na Zalah se bodo danes svojci še zadnji poslovili od 84-letne gospodinjke Frančiške Saksida (ob 13. uri); 78-letne upokojenke Frančiške Šekar (ob 14. uri); 85-letne gospodinjke Margarete Canadi (ob 15. uri); 58-letne upokojenke Marte Savojce (ob 16. uri); 72-letne upokojenke Marije Kump (ob 17. uri) in 54-letne delavke Marije Mesner (ob 18. uri). (R. D.)

Predsednica ZIS Milka Planinc: Izhodišča dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije narekujejo, da ustvarjalno, stvarno in čim bolj praktično poiščemo izhod iz sedanjih težavnih razmer – Republike in pokrajini naj postanejo odgovorne za celotno plačilno in devizno bilanco Jugoslavije – Odpraviti tiste vzroke v sistemu, ki še vedno porajajo porabo, ki presega stvarne možnosti združenega dela

To terja, da z našim praktičnim odnosom, z ukrepi, ki jih uvajamo v skladu z dolgoročnim stabilizacijskim programom, odločno odpravimo

se razvila v celovit dolgoročen program gospodarske stabilizacije v obliki novega dokumenta, in se šele nato lotiti priprave praktičnih rešitev kot instrumentov za pospešitev družbene prakse samoupravljanja.

katerih bo temeljna organizacija združenega dela začetek in konec kroženja celotnega družbenega dohodka. Ukrepi, ki jih bomo uvajali, morajo biti naravnani v to smer, da ne bi izboljšali same materialnih

Čeprav moramo biti še tako pragmatični, pa danes ne smemo pozabiti na takšno smer gibanj. To pomeni, da moramo hkrati z vsakdanjimi in operativnimi ukrepi s

5 dneh po objavi na naslov:
»VEKTOR« LJUBLJANA, Ka-
šmartska 104.
date obvestili v 15 dneh po

_____ 10****002

Osnovna naloga: ohranitev plačilne zmožnosti države

Vedeti se mora, kdo jemlje dolg in kako ga bo vračal

Guverner NBJ Radovan Makić o likvidnosti naše države v mednarodnih plačilih – Smo v položaju, ko je zelo težko dobiti posojila, zlasti srednjeročna – Plačila za obresti so se v letih 1981 in 1982 povečala za okoli 900 milijonov dolarjev – Nekatere naše banke so si privoščile prav neprofesionalne spodrsilaje v odnosih s tujino

BEOGRAD, 17. junija (Tanjug) – Guverner Narodne banke Jugoslavije Radovan Makić je danes seznanil delegate obeh skupščin SFRJ s tem, kako je z likvidnostjo naše države v mednarodnih plačilih.

»Danes bom govoril o zapletenosti, težavnosti in kočljivosti tem,« je rekel guverner Makić na začetku svojega govora, ki je zbudil precejšnjo pozornost. »Težko je govoriti o likvidnosti države, ne da bi to povezali z izbiro ciljev in uspešnosti njihovega uresničevanja na vrsti področij politike in sistema. To velja zlasti za področje razvojne politike in gospodarskih odnosov s tujino, vstavi vprašanje izvozne usmeritve, celotne politike zadolžitve v tujini; politike do domače valute, ki jo vse bolj degradirajo in spodbujajo množični pojavi trgovanja in medsebojnega podpiranja z devizami itd. Tem prejem, ker je bilo skoraj na vseh teh področjih opaziti bistvene odmake od zastavljenih ciljev. Težavni položaj v zvezi z zunanjo likvidnostjo, v kakršnem smo zdaj, pomeni akutno fazo v daljšem procesu njenega nenehnega poslabšanja. To stanje ni niti nepričakovano niti kratkoročno pojav. Žal pa je za to mnoge presenečenje. Proces poslabšanja zunanje likvidnosti države se je začel 1979. leta z zmanjšanjem deviznih rezerv za 1,2 milijarde dolarjev pri skrajno povečanem primanjkljaju plačilne bilance v znesku 3,7 milijarde dolarjev. Ko je z nadaljnjim zmanjšanjem deviznih rezerv usahnil možni vir pokrivanja primanjkljaja, smo naslednjega, 1980. leta, prišli v drugo fazo poslabšanja: zunanje likvidnosti države: najemne kratkoročnih kreditov daleč nad normalnimi mejami, pri čemer smo prevzeli tveganje, da teh kreditov ne bo moglo poplačevati.

V razmeroma kratkem času smo se zadolžili kratkoročno za več kot 2 milijardi dolarjev. Po tem smo šli v angažiranje Narodne banke Jugoslavije v tujini, ker mnoge banke niso mogle dobiti pomembnejših kreditov na mednarodnih finančnih trgih. Naslednje, v začetku 1982. leta, smo se znašli na še težjih preizkušnjah: načrtovanih sredstev ni moglo zagotoviti niti z angažiranjem Narodne banke Jugoslavije, s kratkoročnimi posojili pa nam odtok devize. Smo torej v položaju, ko je zelo težko dobiti posojila, zlasti srednjeročna. Gotovo je, da bo takšno stanje trajalo dlje.

Izčrpane rezerve konvertibilnih deviz
V minulih mesecih tega leta se je poslabševanje zunanje likvidnosti kazalo v razmeroma visokem deficitu tekočih transakcij, v bistveno zmanjšanem suficitu finančnih transakcij in v izravnavanju konvertibilnih deviznih rezerv. Deficit tekočih transakcij je do konca aprila znesel 1,2 milijarde dolarjev. Je manjši kot v istih mesecih prejšnjega leta (ko je znašal 1,5 milijarde dolarjev), toda precej večji, kot pa ustreza predvidenemu zmanjšanju deficita od 1,4 milijarde v letu 1981 na 0,5 milijarde v letu 1982. Suficit finančnih transakcij se je zmanjšal bolj, kot se je zmanjšal deficit, medtem ko so se konvertibilne devizne rezerve prav tako zmanjšale na 1,9 milijarde dolarjev. Stanje deviznih rezerv se je nekoliko zboljšalo v maju, ko so se povečale na 2,1 milijarde dolarjev.

Težišče bistvenega poslabšanja zunanje likvidnosti je pretežno na finančnih transakcijah. Vzroke je iskati v zunanji, pa tudi v domačih faktori.

Med zunanji dejavnosti je omeniti zmanjšanje celotne ponudbe finančnih sredstev na mednarodnih finančnih trgih, hkrati s povečanim povpraševanjem državnih proračunov razvitih držav po teh sredstvih in kroničnim plačilnim in proračunskim deficitom nerazvitih držav. V takih razmerah so banke postale precej bolj izbirne pri tem, komu bodo dale posojila. Obenem so se tudi poslabšali pogoji kreditiranja, kar zaveza roke, zlasti pa se, kar zadeva obrestne mere. Posledica

take politike obrestnih mer je, da so se naša plačila za obresti v letih 1981 in 1982 povečala za okoli 900 milijonov dolarjev. Pri tradicionalnih obrestih bi bila naša plačilna bilanca v 1982. letu dejansko brez deficita.

Zunanjim vzrokom so se pridružili tudi domači: naša visoka zadolženost, od neustreznih rok vira. Odtod tudi neposredni vzroki, da peša naša kreditna sposobnost, ki so predvsem povezani z nerednim izpolnjevanjem njenih dospelih obveznosti. Vse to je privedlo do nepojmljivega ravnanja, da čaka na upnikov opomin za izpolnitev obveznosti, tako da iz tujine pošiljajo Narodni banki Jugoslavije teke, da naj ona poravnava obveznosti poslovnih bank itd.

Primer takega ravnanja je Gospodarska banka Zagreb, ki je v leto 1982 stopila z večjim zneskom kratkoročnih in dolgoročnega posojila. Za te dolge dosegajo v letu 1982 visoke obveznosti. Banka jih ni mogla redno izpolnjevati in je zamujala s poravnavanjem svojih obveznosti do več svetovnih bank. Namerno banka je pri preprečitvi posledice, intervenirala iz deviznih rezerv. V manjših zamudah sta se občasno znašli kosovski in titograjska banka.

Analize kažejo, da sodimo med države z visoko zunanjo zadolženostjo
V letu 1982 smo stopili zadolženi v konvertibilnih valutah za 19,3 milijarde dolarjev, od česar je 17 milijard odpadlo na srednjeročna in dolgoročna posojila, 2 milijardi pa na kratkoročne zadolžitve. Tak znesek zunanje zadolženosti nam v 1982. letu nalaga obveznost, da vrtnemo srednjeročna in dolgoročna posojila v znesku nekaj nad 2 milijardi dolarjev in plačamo obresti v znesku nad 2 milijardi dolarjev, kar je 27 odstotkov celotnega našega načrtovanega deviznega priliva v konvertibilnih devizah.

Poleg hude obremenitve, ki jo pomeni zadolžitve za dolgoročni in srednjeročni posojili, se posebej otežuje naš položaj visok znesek kratkoročnih kreditov. Zlasti nam položaj otežuje to, da roki odplačila teh kreditov dosegajo po večini do sredine 1982. leta. Zlasti težavna sta meseca junij in julij, v katerih dosegajo odplačila v visokih zneskih. Ne glede na to pa država poravnava svoj dolg.

Spodrsilaji naših bank v odnosih s tujino
Negative posledice visoke zadolženosti v tujini so se povečale zaradi nesprejemljivega ravnanja nekaterih naših bank v finančnih odnosih s tujino. Privoščile so si neprofesionalne spodrsilaje, ki so veliko pripomogli k poslabšanju naše zunanje likvidnosti. V tem pogledu je treba omeniti zlasti: nerealne ocene o

možnih okvirih zadolžitve v tujini, nepopolne evidence o dosegljivosti vračanja kreditov, brezbržnost za roke, nezaupljivost za posledice, ki sledijo, če obveznosti niso poravnane v roku, obnašanje, kakor da bo nekdo drug moral poskrbeti za vrnitev dolgov, predvsem Narodna banka Jugoslavije. Vse to je privedlo do nepojmljivega ravnanja, da čaka na upnikov opomin za izpolnitev obveznosti, tako da iz tujine pošiljajo Narodni banki Jugoslavije teke, da naj ona poravnava obveznosti poslovnih bank itd.

Takšno ravnanje posameznih bank na mednarodnih finančnih trgih je kaj kmalu povzročilo, da se je naša kreditna sposobnost nadalje zmanjšala, kar se je poznalo zlasti v tem, da tuje banke niso hotele posojiti dospelih kratkoročnih kreditov. Vse to skupaj zmanjšuje možnosti za redno izpolnjevanje naših dospelih obveznosti. S tem prihajajo banke v začaran ciklični krog zmanjševanja kreditne sposobnosti, kar zmanjšuje ekonomsko-financijske pozicije Jugoslavije v svetu. Zato so naše možnosti za najemanje srednjeročnih in dolgoročnih kreditov zdaj sila skromne.

Guverner Makić je kritično govoril o odnosu nekaterih tujih bank do našega bančništva, zlasti pa o pritiskih nekaterih segmentov finančnega trga, pri čemer je uporabil izraz »financijsko nasilje«, ki ga izvajajo nad posamezniki nerazviti državniki.

Obveznosti države poravnane s 15. junijem
»Presodili smo, da je ohranitev plačilne zmožnosti države zdaj naša najvažnejša naloga. Rad bi vas obvestil, da nam je z največjim trudom, predvsem združenega dela, organov republik in pokrajin, zveznega izvršnega sveta in Narodne banke Jugoslavije, uspelo zaključiti s 15. junijem poravnati vse obveznosti države.

Vsekakor je treba normalizacijo naših finančnih odnosov s tujino imeti za prednostno nalogo, ki jo moramo izpolniti ob

legati s stvarmi seznanjajo pozneje. Borisav Jović (Srbija) je poudaril, da bo uspeh stabilizacije v dobri meri odvisen tudi od tega, koliko bodo pri sprejemanju konkretnih programov aktivno sodelovali vse tiste strukture, ki jih bodo morale uresničevati. Tem prejem, ker vidimo danes skoraj na vseh področjih dolge nazvrtje družbenih opredelitev, pa tudi stvarnosti.

V zvezi z uresničevanjem družbenega plana in gibanj v tem letu je edini diskutant, ki je danes sodeloval v razpravi o tem (Dušan Veljković, Makedonija) podpril ZIS v njegovem prizadevanju, da bi bilo težje ukrepi, ki bodo sprejeti, na pospeševanju proizvodnje in gospodarske dejavnosti. Zgolj restriktivni ukrepi na področju povpraševanja in porabe zagotovijo ne morejo biti izhod. Predvsem je treba podpreti izvoz. Zaostri pa je tudi odgovornost vseh subjektov v družbi, in sicer tako, da bo konkretna, ne pa deklarativna, in da bo kristijem onemogočeno prikrivati se za dozdovno bitko proti etatizmu.

Cene nadzorovali le na ravni federacije
V zveznem zboru je prvi razpravljalec Vančo Nikolovski (Makedonija), ki je opozoril, da vlada zmeda okoli tega, kako naj se osebni dohodki oblikujejo na osnovi vloženega delovnega dela. Po njegovem prav v tem tidi glavni vzrok za majhno produktivnost dela, slabo izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti, nesmotirno porabo akumulacije ter za velike razlike v osebnih dohodkih, ki niso posledica oziroma rezultat dela.

Zavzel se je, da bi se cene na trgu oblikovale prosto, glede na ponudbo in povpraševanje. Če pa je potrebna družbena kontrola cen, naj se to ureja na ravni federacije. Delitev te pristojnosti med republiko in občine je namreč v nasprotju z načelom enotnega trga, saj omogoča monopolni položaj podjetij, ki bi morali odpreti razporezo o trajnejših ukrepih, s katerimi bi prisilili do dolgoročneje strategije ekonomskih odnosov s tujino.

Glavni vzrok za zdajšnje zapletene gospodarske razmere tiče predvsem v tem, da samoupravni odnosi niso dovolj razviti, da se ne spoštuje z ustavo določenih pravic delavcev, da v celoti odločajo o dohodku ter o odnosih v družbeni reprodukciji, je menil Zvonko Špoljar (Hrvaška). Govoril je v imenu odbora za družbeno-politične odnose, v katerem temeljite reforme cen na osnovi svetovnih meril, pri čemer je treba dobro zasnovati tudi »zaščitno politiko« in realen tečaj dinarja.

Vančo Nikolovski je opozoril tudi na nekatere probleme pri planiranju, na koncu pa je podpril predlagane ukrepe ZIS za izboljšanje naše likvidnosti. Pri tem je opozoril, da bi morala biti sanacija razmer vselej povezana s krepitvijo odgovornosti, da bi morali odpreti razporezo o trajnejših ukrepih, s katerimi bi prisilili do dolgoročneje strategije ekonomskih odnosov s tujino.

Glavni vzrok za zdajšnje zapletene gospodarske razmere tiče predvsem v tem, da samoupravni odnosi niso dovolj razviti, da se ne spoštuje z ustavo določenih pravic delavcev, da v celoti odločajo o dohodku ter o odnosih v družbeni reprodukciji, je menil Zvonko Špoljar (Hrvaška). Govoril je v imenu odbora za družbeno-politične odnose, v katerem temeljite reforme cen na osnovi svetovnih meril, pri čemer je treba dobro zasnovati tudi »zaščitno politiko« in realen tečaj dinarja.

Vasil Tudišar (Makedonija) je menil, da moramo, ko bomo konkretizirali rešitve v gospodarskem sistemu in instrumente ekonomske politike za uresničitev stabilizacijskih izhodšč, gledati tudi na to, da bodo enako v korist razvoju vseh gospodarskih panog in področij družbenega življenja, zlasti pa razvoju vseh republik in pokrajin. Posebej je poudaril, da mora to iti na roke tudi hitejšemu razvoju gospodarskega manj razvitih republik in pokrajin. Zbor naj bi tudi zahteval od ZIS koncipiran predlog ukrepov, ki bo ponudil izhod iz sedanjih težav.

Ne potrebujemo novih omejitev, temveč program pospeševanja proizvodnje, povečanja produktivnosti, učinkovitosti in izražanja vseh rezerv, ki niso majhne, je poudaril Jovan Vujadinović (Crna gora). Ni dobro, da pri tem podlegamo shematizmu, po katerem bi morali stabilizacijski ukrepi apriori pomeniti nizke stopnje rasti, vsaj za nekaj let. Najprej bi morali realno ovrednotiti vse naše potencialne rezerve, njihova boljša izraba pa bi prispevala prav k boljši kakovosti gospodarjenja.

Salko Oruč (BiH) je rekel, da bi morali v prihodnje pravočasno priti na des in podatki in v pravi luči pokazati probleme, ker je to nujno za odločanje o gospodarskih ukrepih, pa tudi bistveno pomembno za odločanje v delegatskem sistemu, ne pa da se de-

ležati s stvarmi seznanjajo pozneje. Borisav Jović (Srbija) je poudaril, da bo uspeh stabilizacije v dobri meri odvisen tudi od tega, koliko bodo pri sprejemanju konkretnih programov aktivno sodelovali vse tiste strukture, ki jih bodo morale uresničevati. Tem prejem, ker vidimo danes skoraj na vseh področjih dolge nazvrtje družbenih opredelitev, pa tudi stvarnosti.

V zvezi z uresničevanjem družbenega plana in gibanj v tem letu je edini diskutant, ki je danes sodeloval v razpravi o tem (Dušan Veljković, Makedonija) podpril ZIS v njegovem prizadevanju, da bi bilo težje ukrepi, ki bodo sprejeti, na pospeševanju proizvodnje in gospodarske dejavnosti. Zgolj restriktivni ukrepi na področju povpraševanja in porabe zagotovijo ne morejo biti izhod. Predvsem je treba podpreti izvoz. Zaostri pa je tudi odgovornost vseh subjektov v družbi, in sicer tako, da bo konkretna, ne pa deklarativna, in da bo kristijem onemogočeno prikrivati se za dozdovno bitko proti etatizmu.

Cene nadzorovali le na ravni federacije
V zveznem zboru je prvi razpravljalec Vančo Nikolovski (Makedonija), ki je opozoril, da vlada zmeda okoli tega, kako naj se osebni dohodki oblikujejo na osnovi vloženega delovnega dela. Po njegovem prav v tem tidi glavni vzrok za majhno produktivnost dela, slabo izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti, nesmotirno porabo akumulacije ter za velike razlike v osebnih dohodkih, ki niso posledica oziroma rezultat dela.

Zavzel se je, da bi se cene na trgu oblikovale prosto, glede na ponudbo in povpraševanje. Če pa je potrebna družbena kontrola cen, naj se to ureja na ravni federacije. Delitev te pristojnosti med republiko in občine je namreč v nasprotju z načelom enotnega trga, saj omogoča monopolni položaj podjetij, ki bi morali odpreti razporezo o trajnejših ukrepih, s katerimi bi prisilili do dolgoročneje strategije ekonomskih odnosov s tujino.

Glavni vzrok za zdajšnje zapletene gospodarske razmere tiče predvsem v tem, da samoupravni odnosi niso dovolj razviti, da se ne spoštuje z ustavo določenih pravic delavcev, da v celoti odločajo o dohodku ter o odnosih v družbeni reprodukciji, je menil Zvonko Špoljar (Hrvaška). Govoril je v imenu odbora za družbeno-politične odnose, v katerem temeljite reforme cen na osnovi svetovnih meril, pri čemer je treba dobro zasnovati tudi »zaščitno politiko« in realen tečaj dinarja.

Vasil Tudišar (Makedonija) je menil, da moramo, ko bomo konkretizirali rešitve v gospodarskem sistemu in instrumente ekonomske politike za uresničitev stabilizacijskih izhodšč, gledati tudi na to, da bodo enako v korist razvoju vseh gospodarskih panog in področij družbenega življenja, zlasti pa razvoju vseh republik in pokrajin. Posebej je poudaril, da mora to iti na roke tudi hitejšemu razvoju gospodarskega manj razvitih republik in pokrajin. Zbor naj bi tudi zahteval od ZIS koncipiran predlog ukrepov, ki bo ponudil izhod iz sedanjih težav.

Ne potrebujemo novih omejitev, temveč program pospeševanja proizvodnje, povečanja produktivnosti, učinkovitosti in izražanja vseh rezerv, ki niso majhne, je poudaril Jovan Vujadinović (Crna gora). Ni dobro, da pri tem podlegamo shematizmu, po katerem bi morali stabilizacijski ukrepi apriori pomeniti nizke stopnje rasti, vsaj za nekaj let. Najprej bi morali realno ovrednotiti vse naše potencialne rezerve, njihova boljša izraba pa bi prispevala prav k boljši kakovosti gospodarjenja.

Salko Oruč (BiH) je rekel, da bi morali v prihodnje pravočasno priti na des in podatki in v pravi luči pokazati probleme, ker je to nujno za odločanje o gospodarskih ukrepih, pa tudi bistveno pomembno za odločanje v delegatskem sistemu, ne pa da se de-

ležati s stvarmi seznanjajo pozneje. Borisav Jović (Srbija) je poudaril, da bo uspeh stabilizacije v dobri meri odvisen tudi od tega, koliko bodo pri sprejemanju konkretnih programov aktivno sodelovali vse tiste strukture, ki jih bodo morale uresničevati. Tem prejem, ker vidimo danes skoraj na vseh področjih dolge nazvrtje družbenih opredelitev, pa tudi stvarnosti.

V zvezi z uresničevanjem družbenega plana in gibanj v tem letu je edini diskutant, ki je danes sodeloval v razpravi o tem (Dušan Veljković, Makedonija) podpril ZIS v njegovem prizadevanju, da bi bilo težje ukrepi, ki bodo sprejeti, na pospeševanju proizvodnje in gospodarske dejavnosti. Zgolj restriktivni ukrepi na področju povpraševanja in porabe zagotovijo ne morejo biti izhod. Predvsem je treba podpreti izvoz. Zaostri pa je tudi odgovornost vseh subjektov v družbi, in sicer tako, da bo konkretna, ne pa deklarativna, in da bo kristijem onemogočeno prikrivati se za dozdovno bitko proti etatizmu.

Cene nadzorovali le na ravni federacije
V zveznem zboru je prvi razpravljalec Vančo Nikolovski (Makedonija), ki je opozoril, da vlada zmeda okoli tega, kako naj se osebni dohodki oblikujejo na osnovi vloženega delovnega dela. Po njegovem prav v tem tidi glavni vzrok za majhno produktivnost dela, slabo izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti, nesmotirno porabo akumulacije ter za velike razlike v osebnih dohodkih, ki niso posledica oziroma rezultat dela.

Zavzel se je, da bi se cene na trgu oblikovale prosto, glede na ponudbo in povpraševanje. Če pa je potrebna družbena kontrola cen, naj se to ureja na ravni federacije. Delitev te pristojnosti med republiko in občine je namreč v nasprotju z načelom enotnega trga, saj omogoča monopolni položaj podjetij, ki bi morali odpreti razporezo o trajnejših ukrepih, s katerimi bi prisilili do dolgoročneje strategije ekonomskih odnosov s tujino.

Glavni vzrok za zdajšnje zapletene gospodarske razmere tiče predvsem v tem, da samoupravni odnosi niso dovolj razviti, da se ne spoštuje z ustavo določenih pravic delavcev, da v celoti odločajo o dohodku ter o odnosih v družbeni reprodukciji, je menil Zvonko Špoljar (Hrvaška). Govoril je v imenu odbora za družbeno-politične odnose, v katerem temeljite reforme cen na osnovi svetovnih meril, pri čemer je treba dobro zasnovati tudi »zaščitno politiko« in realen tečaj dinarja.

Začrtati jasno, dolgoročno politiko zadolževanja po etapah
Neposredna naloga je, da začrtamo jasno, dolgoročno politiko zadolževanja po etapah, upoštevajoč, da je nenadomestljivo načelo: vedeti se mora, kdo jemlje,

kako in od kod vrača dolg. Neogibno je treba napraviti konce evtoriji nenadzorovanega zadolževanja v tujini, porajajočega se iz visokega notranjega povpraševanja in iz tega, da živimo čez vse objektivne možnosti gospodarske moči države. Pri tej dokaj mračni podobi mednarodnih ekonomskih, pa tudi drugih odnosov, menimo, da je takšno ukrepanje nujno. Ne bi mogli držati, če bi se ponovilo tisto, kar se je z zadolževanjem dogajalo več zadnjih let, ko smo dolg države skoraj potrojili.

Radovan Makić je razložil natančen program, kako prebiti težave v plačilnih naspoti tujini. Program vsebuje notranje ukrepe, sloneče na zakonih in družbenih dogovorih, ki smo jih sprejeli.

Drugi del ukrepov se nanaša na finančno podporo iz tujine, s katero Jugoslavija upravlja računski in usklajevalni mehanizem na to, da plačila dosežemo dolgoročno in da je redno odločena, da tudi v prihodnje vse svoje obveznosti do tujine v redu izpolnjuje, je rekel na koncu Radovan Makić.

Zapostavljen domače znanje
Dejal je, da tehnološki razvoj pri nas še vedno ni temeljni dejavnik gospodarskega razvoja. Vse bolj smo odvisni od uvoza tehnologije, pri čemer nas razvite države mnogokrat postavljajo v položaj, ki diši po kolonializmu. Mnoge strateške točke našega tehnološkega razvoja kontrolirajo multinacionalne družbe, ki delujejo po sistemu deli in vladaj, saj naša podjetja nastopajo neorganizirano in brez ustreznih meril za vrednost tehnologije. To bi morali čimprej urediti, po drugi strani pa bi morali bolj poskrbeti tudi za razvoj domače znanosti, saj smo ena redkih držav, kjer denar, namenjen za to, zaostaja za družbenim proizvodom.

Vulnet Starova (Makedonija) je opozoril na velike socialne probleme, ki jih ustvarja nerazložljiva nezaposlenost, in menil, da tega ne smemo opozavati skozi ekonomsko, marveč tudi skozi socialno in politično prizmo. Upadanje produktivnosti dela, je pravzaprav v protislovju z dejstvom, da je dovolj »rezervne« delovne sile.

Opozoril je na nekatere konkretne možnosti za hitrejšo reševanje problemov v zaposlovanju, pri čemer je mislil predvsem boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, delovnega časa, delo v izmenah, hitrejši razvoj drobnega gospodarstva, dosledno izvajanje dogovorjene politike glede zaposlovanja pripravnikov, razvoj agrokompleksa, omejevanje nadurnega in dopolnilnega dela.

Nujno je, da se čimprej podpisne družbeni dogovor o politiki razvoja agroindustrijskega kompleksa, ker se vsak dan srečujemo s problemi v preskrbi z najvažnejšimi prehranskimi izdelki, je poudaril Jože Škodlar (Slovenija). Proizvodnja ni dobro organizirana, saj bolje prodajajo tisti, ki niso vključeni v organizirano proizvodnjo. Ukladiti je treba razmerja med cenami glavnih pridelkov, pri stimulacijah pa ne bi smelo biti več razlik med drugo in zasebno proizvodnjo, saj je v Sloveniji kar 82 odstotkov obdelovalnih površin v zasebni lasti.

Stojan Jaramaz (Slovenija) je dejal, da je eden glavnih vzrokov za nestabilnost našega gospodarstva neustrezna struktura zaposlenih. Po podatkih zveznega zavoda za družbeno planiranje in materialni proizvodnji (brez kmetijev) dela le 3,7 milijona delavcev, od tega v industriji vsega 2,2 milijona. Velik del odpadne na tako imenovano režijo. Imamo torej sorazmerno malo proizvodnih delavcev, pa še pri tem je produktivnost dela ponavadi na precej nizki ravni.

Rado Roter (Slovenija) je kot poročevalec odbora za proračun federacije med drugim opozoril, na neugodna gibanja v splošni in skupni porabi. Ker se predvideva za okoli 0,5 odstotka manjši družbeni proizvod, je treba takoj ukrepati in to porabo zmanjšati. Začasne rešitve lahko pomagajo pri premočanju težav v letošnjem letu, vendar pa se je treba takoj lotiti tudi sprememb in dopolnitev nekaterih sistemskih zakonov, ki zadevajo financiranje skupne in splošne porabe. Ta mora biti odvisna od realnega, ne pa načrtovanega dohodka. Porabnikom proračuna bi morali dati denar za programe dela. Preostali bi kazali tudi proračunske vires. Temeljni davki na promet proizvodov se, denimo, po letošnji resoluciji ne bi smeli povečati, toda Slovenija je morala davke povečati in uvesti celo nove, da bi lahko izpolnjevala svoje obveznosti do proračunske federacije.

Zavzemamo se za spoštovanje ekonomskih zakonitosti, za za-

kako in od kod vrača dolg. Neogibno je treba napraviti konce evtoriji nenadzorovanega zadolževanja v tujini, porajajočega se iz visokega notranjega povpraševanja in iz tega, da živimo čez vse objektivne možnosti gospodarske moči države. Pri tej dokaj mračni podobi mednarodnih ekonomskih, pa tudi drugih odnosov, menimo, da je takšno ukrepanje nujno. Ne bi mogli držati, če bi se ponovilo tisto, kar se je z zadolževanjem dogajalo več zadnjih let, ko smo dolg države skoraj potrojili.

Radovan Makić je razložil natančen program, kako prebiti težave v plačilnih naspoti tujini. Program vsebuje notranje ukrepe, sloneče na zakonih in družbenih dogovorih, ki smo jih sprejeli.

Drugi del ukrepov se nanaša na finančno podporo iz tujine, s katero Jugoslavija upravlja računski in usklajevalni mehanizem na to, da plačila dosežemo dolgoročno in da je redno odločena, da tudi v prihodnje vse svoje obveznosti do tujine v redu izpolnjuje, je rekel na koncu Radovan Makić.

Zapostavljen domače znanje
Dejal je, da tehnološki razvoj pri nas še vedno ni temeljni dejavnik gospodarskega razvoja. Vse bolj smo odvisni od uvoza tehnologije, pri čemer nas razvite države mnogokrat postavljajo v položaj, ki diši po kolonializmu. Mnoge strateške točke našega tehnološkega razvoja kontrolirajo multinacionalne družbe, ki delujejo po sistemu deli in vladaj, saj naša podjetja nastopajo neorganizirano in brez ustreznih meril za vrednost tehnologije. To bi morali čimprej urediti, po drugi strani pa bi morali bolj poskrbeti tudi za razvoj domače znanosti, saj smo ena redkih držav, kjer denar, namenjen za to, zaostaja za družbenim proizvodom.

Vulnet Starova (Makedonija) je opozoril na velike socialne probleme, ki jih ustvarja nerazložljiva nezaposlenost, in menil, da tega ne smemo opozavati skozi ekonomsko, marveč tudi skozi socialno in politično prizmo. Upadanje produktivnosti dela, je pravzaprav v protislovju z dejstvom, da je dovolj »rezervne« delovne sile.

Opozoril je na nekatere konkretne možnosti za hitrejšo reševanje problemov v zaposlovanju, pri čemer je mislil predvsem boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, delovnega časa, delo v izmenah, hitrejši razvoj drobnega gospodarstva, dosledno izvajanje dogovorjene politike glede zaposlovanja pripravnikov, razvoj agrokompleksa, omejevanje nadurnega in dopolnilnega dela.

Nujno je, da se čimprej podpisne družbeni dogovor o politiki razvoja agroindustrijskega kompleksa, ker se vsak dan srečujemo s problemi v preskrbi z najvažnejšimi prehranskimi izdelki, je poudaril Jože Škodlar (Slovenija). Proizvodnja ni dobro organizirana, saj bolje prodajajo tisti, ki niso vključeni v organizirano proizvodnjo. Ukladiti je treba razmerja med cenami glavnih pridelkov, pri stimulacijah pa ne bi smelo biti več razlik med drugo in zasebno proizvodnjo, saj je v Sloveniji kar 82 odstotkov obdelovalnih površin v zasebni lasti.

Stojan Jaramaz (Slovenija) je dejal, da je eden glavnih vzrokov za nestabilnost našega gospodarstva neustrezna struktura zaposlenih. Po podatkih zveznega zavoda za družbeno planiranje in materialni proizvodnji (brez kmetijev) dela le 3,7 milijona delavcev, od tega v industriji vsega 2,2 milijona. Velik del odpadne na tako imenovano režijo. Imamo torej sorazmerno malo proizvodnih delavcev, pa še pri tem je produktivnost dela ponavadi na precej nizki ravni.

Rado Roter (Slovenija) je kot poročevalec odbora za proračun federacije med drugim opozoril, na neugodna gibanja v splošni in skupni porabi. Ker se predvideva za okoli 0,5 odstotka manjši družbeni proizvod, je treba takoj ukrepati in to porabo zmanjšati. Začasne rešitve lahko pomagajo pri premočanju težav v letošnjem letu, vendar pa se je treba takoj lotiti tudi sprememb in dopolnitev nekaterih sistemskih zakonov, ki zadevajo financiranje skupne in splošne porabe. Ta mora biti odvisna od realnega, ne pa načrtovanega dohodka. Porabnikom proračuna bi morali dati denar za programe dela. Preostali bi kazali tudi proračunske vires. Temeljni davki na promet proizvodov se, denimo, po letošnji resoluciji ne bi smeli povečati, toda Slovenija je morala davke povečati in uvesti celo nove, da bi lahko izpolnjevala svoje obveznosti do proračunske federacije.

Zavzemamo se za spoštovanje ekonomskih zakonitosti, za za-

Dosedanji ukrepi na tem področju niso dali zadovoljivih rezultatov. Čelo več, na nekatera pomembna vprašanja življenjskega standarda smo začeli gledati enostransko, samo skozi osebni dohodek in potrošniško košaro. Na tako imenovani družbeni standard pa gledamo samo s stališča porabe ter nani pritisnili z različnimi restrikcijami, ne da bi globlje, bolj dimenzijsko, posegli v strukturo in organizacijo družbenih dejavnosti. Zato bi bilo treba pri planiranju vseh ekonomskih ukrepov predvideti tudi vse možne socialne posledice ter ukrepe, s katerimi naj bi jih omilili.

BOJANA JAGER BORIS JEŽ

Osnovna šola Oskar Kovčič, Ljubljana, Dolenjska c. 20
objavlja prosta dela in naloge

pomočnika ravnatelja
učitelj OS, strokovni izpit in pet let prakse

vodja šolske prehrane
PU biologije in gospodinjstva
Začetek dela 1. 9. 18-4682

Obveznosti do tujine sproti poravnavam

Z. Dragan: Stabilnejšega razvoja ne bo brez zavzetosti vseh, varčevanja, odrekovanja in žrtve

BEOGRAD, 17. junija – Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Zvone Dragan je dejal delegatam obeh zborov, da bodo pristojni zvezni organi do 25. junija poslali skupščini SFRJ dopolnilne ukrepe, s katerimi naj bi preprečili nadaljnje poslabšanje gospodarskih gibanj.

V ekspoziciji ob poročilu ZIS in analizi uresničevanja družbenega načrta Jugoslavije v tem in ocenah možnosti razvoja v letu 1983 je Zvone Dragan dejal, da je gospodarski položaj v državi težaven. Ne uresničujemo nekaterih temeljnih smeri in določil dogovorjene politike, je ugotovil podpredsednik ZIS. Menil je, da naša gospodarska rast zdaj stagnira, znova pa se povečujejo tudi vse oblike porabe. Nato je med drugim poudaril:

● Zaradi ukrepov, ki smo jih sprejeli, smo do konca maja poravnali vse tekoče obveznosti do tujine, v znesku 1,7 milijarde dolarjev. Do konca leta bo zapadlo v plačilo še 3,1 milijarde dolarjev.

● ZIS meni, da bo treba že letos računati z uravnoteženo menjavo s tujino, to pa terja usklajevanje plačilno-bilanci in devizno-bilanci položaj republik in pokrajin.

● Sprejeli bomo ukrepe, s katerimi naj bi predvsem zagotovili boljše razmere za večji izvoz, znova bomo proučili samoupravne sporazume, ki urejajo način vračanja carin in drugih dajatev, določili pa bomo tudi kdo ima prednost pri uvozu surovin in reprodukcijskega materiala. Z ukrepi denarno posojilo politiki bomo zagotovili dopolnilno financiranje izvoza opreme, ladij ter izvajanja investicijskih del v tujini

● Pomankanje surovin in

Koroški likovniki in štirje častni občani

Razstava ob 25-letnici Umetnostnega paviljona v Slovenj Gradcu – Ustvarjalnost Božidarja Jakca, Krsta Hegedušića, Petra Lubarde, Wernerja Berga

Podobno kot je Umetnostni paviljon v Slovenj Gradcu ob svoji 25-letnici lahko izpostavi svojo svojsko domačijo in hkrati svetovno vlogo, tako bi lahko ugotovili, da je tudi razstava, ki so jo ob tej priložnosti v galeriji odprli, pri vsej razsežnosti in raznolikosti izjemno celovita. Pravzaprav gre pri tem sploh za dve razstavi: ena je posvečena ustvarjalnosti štirih častnih občanov – Božidarja Jakca, Krsta Hegedušića, Petra Lubarde in Wernerja Berga, druga pa je skusala čim širše zajeti dejavnost sodobnih koroških likovnih umetnikov z obeh strani meje.

V ubrano postavljeno razstavo, ki jo je pospremlil tudi lep jubilejni katalog, so kot nekaj kontrapunkta na celo dvorano postavili tri Jakcove avtoportrete: družinska olja, saj je prav Jakac s svojo ljubeznijo do slovenske pokrajine in oblikovanjem človeka zbral osnovno naravnost te galerije. Jakcove opus je v ostalih galerijskih prostorih izpopolnjen še z dvajsetimi risbami, v katerih je portretno zajel zlasti pomembne ljudi iz koroškega kroga, kot so Franjo Malgaj, F. Ks. Meško, Prežihov Voranc, Franc Petek, Karol Prusnik in Kajuh. V teh delih je Jakac, ki je ob sedanjih razstavi kljub prestani bolezni in visokim letom spet pomlajeno – spregovoril o nalogah umetnosti in sežljivi poštenosti ljudi, znova izpričal ne samo svojo profesionalno vsežnost, ampak tudi vselej pričujočo odgovornost za dokument svojega časa.

Ostali trije umetniki – častni občani, katerih dela so razstavljena, Berg, Lubarda in Hegedušić, so že pokojni. Toda kako polno zvenec se njihova umetnost vpenja v Jakcovo umetnost! Zlasti velja to za oba slikarja, ki sta svoje delo tako sorodno povezovala z zemljo in ljudmi na njej: za Berga z njegovim koroškim okoljem in Hegedušića ter njegovo zagorsko-podravsko pokrajino.

Z letnico 1979 očitno je šlo za eno njegovih zadnjih del pred smrtjo – je Berg upodobil svoje monumentalno »Stoječec«, že nekoliko stiliziran, elementaren lik zdelane koroške kmečke žene srednjega polja. Z ene strani njeno pezo meha žareča barvitost čvrti otroštvu, na drugi strani pa je obsejana podoba vasice po zimski skrivnostno vijolično svetlobo v lumnii noči. Ob tej podobah pa nas je na tej razstavi Berg še enkrat opozoril tudi na svojo dramatičnost.

Iz zapuščine Krste Hegedušića sta seveda v tem smislu ugašeni predvsem dve zgodnji podobi iz obdobja »Zemlje«, ki sta vnesli v našo likovno zavest iz trdega dela rastoče oble kmečke hrbe, reje-

Jubilej Milke Badjura

Ni dolgo tega, kar nam je v »filmski delavnici« na televiziji povedala vse o sebi. Mi pa smo dolžni njenim besedam ob lepem življenjskem jubileju, osemdesetletnici, vendarle še kaj dodati. Predvsem zahvalno zvesti sopotnici slovenske filmske umetnosti, ženi in sodelavki »idealnega amaterja« (kot ga je imenoval v dodatku k Sadoulovi Zgodovini filma Francke Brenk), Metoda Badjura.

Ce spreditno prav na kratko zaverovanost teh filmskih zavetežev, ki sega v sredino dvajsetih let našega stoletja in je podpisana z njunimi imeni v prve slovenske filmske poskuse, se moramo ustaviti vsaj ob 1964. letu. Principlo je prvo ugledno mednarodno priznanje slovenskemu filmu re-

priznanje slovenskemu filmu re-
priznanje Franceta Stiglica za do-
mentarec »Mladina gradi«. Be-
netke so ga nagradile s svojim
»Levom«, tiho pa je pod doseg
prispana tudi montažerka filma,
Milka Badjura.

In to so že pravzaprav »Podo-
be neke mladosti«, ki jih je za
Matjaža Klopčiča 1966. leta
zmontirala ob prvih slovenskih
filmskih korakih. Z njimi je pre-

Koncert pevskih zborov

V soboto, 19. junija, ob 19.30, priredita moški pevski zbor iz Razkrižja pod vodstvom Darka Vizjaka in mešani pevski zbor KUD »Tine Rožanec« iz Ljubljane pod taktirko dr. Franceta Pergarja skupen koncert na predvečer Tabora pevskih zborov v Zeleniškem šolskem centru na Aljaževi 32 v Šiški. Na sporedu bodo narodne in umetne pesni.

jeva je s svojimi abstrakcijami »Bresče naslovne kar zelo polna resničnih naslovov in konfliktnih situacij. Dolene je ljudsko arhaično v lesu. Rojnikova pa rožnato sveža, realistično nadrealistična s svojimi otroškimi portreti in le-žeča glavica malega Andraža vzbujajo skoraj grozo pred nesrečo ali vojno. Pečko je prikazal nekaj svojih novih poetičnih vizij Uršlje. Oman pa je ožgano siv kot napoved poatomske dobe. Koroški Janus je hieroglifsko neizprosen; Vouk iz Dobrele vasi pa čudovit prosjoen, a ne brez ugodnih ločnic.

A nad vsemi je takt veliki Tisnikar, čeprav se je sicer podal v tveganost velikih formatov. Zlasti njegov najnovejši avtopor-tret z dvema komaj opaznima kr-vavima sragama na obrazu je iz samorastništva že prerastel v re-nesanso.

BOGDAN POGAČNIK

Še dve novi knjigi zbirke Analecta

Predstavili so novi aktualni deli sodobne slovenske družboslovne teorije

Pravkar je izšla pri DDU Univerzum še zadnja knjiga zbirke Analecta za letnik 1981 Filozofije v znanosti Rada Rihe. Poglobljeno delo izhaja predvsem iz pri-spevka sodobne francoske epi-stemologije ter njene marksistič-ne recepcije v Althusserjevi šoli in si prizadeva reaktualizirati vprašanje prispevka, ki ga lahko delo posega marksiistične filozofije v naravoslovje pri njegovem osvobajanju od ideologije. Pri tem presegla oba doslej prevladujoča pristopa (tako »dialektičnomate-riističnega« kot »heglovsko-marxističnega«) in vpeljuje pri nas še prezrto polje epistemološke problematike. Knjiga bo za-nimala filozofe in sociologe, pa tudi širši krog razmišljajočih na-ravoslovcev. Pred časom je v isti zbirki izšla tudi knjiga Mladena Dolaraja Struktura fascističnega gospostva. Na večerajših tiskovnih konferenci so predstavili obe deli.

D. M.

GLASBENI OCENI

Filharmoniki in Bachom in Mahlerjem

Iztekla je abonmajska po-nudba orkestra Slovenske filhar-monije in prisluhnili smo sklep-nemu rednemu koncertu naših Filharmonikov, na katerem samo najprej sledili izvedbam dveh brandenburških koncertov J. S. Bacha, v drugem delu koncerta pa še dovolj priljubljeni Mahler-jevi Prvi simfoniji. Peti in šesti brandenburški koncert so soli-istično oblikovali domači solisti, zvečine člani orkestra Slovenske filharmonije, dirigiral pa je češkoslovaški dirigent Jiří Belohlávek.

Najprej smo prisluhnili Bacho-veju Prvi simfoniji. Peti in šesti brandenburški koncert so soli-istično oblikovali domači solisti, zvečine člani orkestra Slovenske filharmonije, dirigiral pa je češkoslovaški dirigent Jiří Belohlávek.

PAVEL MIHELČIČ

glasbo

Večer glasbe baročnih moj-
strov v izvedbi komornih skupin

Šentviško pevsko slavlje

Kot da bi bil mali Šentvid na Dolenjskem res središče Slovenije! V soboto, 19. junija, bo koncert zamejskih in izseljenjskih zborov, v nedeljo, 20. junija, bo množični pevski Tabor. Čeprav ima zaporedno številko 13, se je zanj prijavilo 40 zborov in 1219 pevcev več kot lani. Po zadnjih podatkih predsednika upravnega odbora P. Šostarica naj bi prišlo tokrat na Tabor 249 zborov iz Slovenije, Hrvaške pa Italije, Avstrije, Madžarske, Švedske in Avstralije, tako da bo skupno zapelo 7612 pevcev. Ker bo sodelovalo tudi 10 godb na pihala, je morala Bela Krizanič v Šentvidu organizirati tudi 259 mladih vodilcev iz vrst osnovne šole Šentvid in šolskega centra Ivana Gorica – Stična. Za zdravstveno službo bo poskrbljeno; enako za prehrano, vreme je v smislu »zgodovinskega kompromisa« z nehom zagotovljeno; živahne Taborске značke s simbolom 40 letnice partizanskih brigad je pa zasnoval domačin Jože Kristof.

B. P.

O jezikovni kulturi po srednjem šolanju

Delovna skupina za slovenski jezik v znanosti o jeziku v strokah in o pravopisnih zadevah

Delovna skupina za slovenski jezik v znanosti, ki deluje v okviru sekcije Slovensčina v javnosti pri RK SZDL, se je drugič sestala, navzoči pa so bili predstavniki tehničnih, bioloških, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved.

Člani delovne skupine so pou-darili, da je treba v naši javnosti omajati napačno predstavo, da je čisto dovolj, če se jezikovno izo-bravževanje konča z maturo. Zato bo treba pogledati, kako univer-zalno jezikovne kulture svojih diplomantov opravlja svojo delo, kako in koliko skrbijo na vsih fakultetah za enotno stro-kovno in znanstveno terminolo-gijo in kako izobražujejo in vzga-jajo bodoče izobraževalce v jezi-kovni kulturi in v odnosu do slo-venjskega jezika v strokah in v znanosti. Uključevanje termino-logije je potrebno toliko bolj, ker raznovrstni teoretski koncepti zahtevajo različna poimenova-nja; da bi pri tem ne prihajalo do prekrivanja, sta potrebni termi-nološka zvesti in disciplina.

V razpravi o predlogu glede jezikovnega priročnika za geo-grafe in zgodovinarje se je kljub različnim stališčem pokazalo, da

bi bili ob pravopisu, seznamu krajevnih imen in splošni enci-klopediji taki dodatni, posebni strokovni jezikovni priročniki koristni, saj bi lahko v večji meri kot pravopis opozarjali na tako imenovane zunajjezikovne po-sebnosti posameznih predmetnih področij.

Z iskrenim odobravanjem sta bila sprejeta informacija, da bo petnajsto Pleničkovo spominsko srečanje decembra 1984 posebno razvoju slovenske medicinske besede, in povabilo k sodelo-vanju.

Glede Načrta pravil slovenskega pravopisa je bilo poudarjeno, da je Načrt veliko delo in da ga ne kaže apriorno zavračati, pose-bej ker je njegova velika pre-dnost v primerjavi z dosedanjimi, da je zasnovan znanstveno in ni le »utilitarističen« pripomoček, ki pri nas v zasnovi malone šeste-de-set let ni bil spremenjen. B. P.

Srednje glasbene šole Zavoda za glasbeno in baletno vzgojo men-torja prof. Tomaža Lorenza na dvorišču Trubarjevega antikva-riata ne gre prištevati med redne več ali manj profesionalne glas-bene prireditve razširjenih kon-certnih lokacijskih možnosti. Bil je obračun resnega in zavzetega dela, v nekem smislu kazal obu-janje nekdanjega domačega mu-ziciranja, v študijskem smislu pa postavil komorno igr v enako-praven položaj s solističnim igran-jem pri glavnem instrumentalnem področju.

Baročne sonate v svoji jasni melodiki, čisti harmoniji in pre-gledni obliki nudijo izvrstnem ma-terialu za študij. Izostrijo muzika-len posluš in uvajajo mlade glas-benike v skupno muziciranje. Šest komornih skupin je tako številni in hvaljeni publiko odi-gralo skladbe Bacha, Corellia, Telemanna, Corellia, Loeilleta in Tartinija. Različne študijske dospelosti posameznih skupin so bile sicer opazne, vsem pa je bilo skupno isto izhodišče: komorne igre, ki poleg samega igranja ob-segajo poznavanje fines izigranih detajlov prehodov in ne nazad-nje tudi stila. V tem smislu gre pričakovati še velik vpliv naše komornoglasbene umetnosti, za kar bodo imeli zasluge tudi peda-gogi posameznih instrumentov, saj je bilo očitno, da gre tudi za kvaliteto pouka godalnice in pi-halnega oddelka ZGBI.

LEON ENGELMAN

»Z« pomeni filmski Zagreb

V ponedeljek se bodo zbrali na petem svetovnem festi-valu animirani filmi

Zagreb bo v prihodnjih dneh znova gostitelj ene najbolj priljubljenih svetovnih filmskih manifestacij, festivala animiranega filma. V študentski center se bo od ponedeljka do petka nakap-ljalo vse, kar je zbudilo zanimanje v zadnjih dveh letih in kar je kot pot odkrivanja novih možno-sti zapisano v filmsko zgodovino. Še posebej pa bo Zagreb počastil letos svojo »zagrebško šolo«, iz črpnih retrospektivo njenih ri-sanih dosežkov.

Kinematografsko dvorano bo-do obiskali nagajenci z drugih svetovnih festivalov, ki si termin izmenjujejo z Zagrebom, iz Var-ne, Anneyja in Ottawo. S po-sebnimi prireditvami se bo festi-val spomnil nekaterih pionirjev filmske animacije, predstavil ne-kaj pomembnih teoretičnih stu-dij izpod peres domačih in tujih avtorjev. Počastil bo delo pionir-jev risanege filma in pokazal de-lo poljskega Jerzija Kucie, Američanov Saula Bassa in Win-sorja McCaya.

Videti bo v Zagrebu marsikaj, a le malo bo filmov, ki jih je v zares strogi selekciji za tekmoval-nja izbrala programska komisija – komajda tretjino prijavljenih iz sedemindvajsetih držav od ZDA do Kitajske, Avstralije, Brazilije in Nove Zelandije. O nagradah bo odločala mednarodna žirija in njen član je letos eden najbolj samosvojev filmskih risarjev iz jugoslovanskih vrst, Borislav Šajtinac.

Posebnost letošnjega svetov-nega festivala animiranega filma bo njegova vsebinska razširitev, ki bo razglasila »emancipacijo« propagandne risanke. Navsezad-nje so bili že slavni Disneyevi »Praščički« v času hude ekonomske krize propagandni klic k op-timizmu. Potlej se je mreža spo-ročanja in priporočanja razširila na televizijo, ki kot vemo, kaj rada upošteva risano zvrst. Tako bomo v Zagrebu lahko spremljali razvoj naše animirane propa-gande od šestdesetih do osemdesetih let in kar dvakrat bomo prisluh-nili mnenjem strokovnjakov ob okroglih mizah, ki bosta name-njeni pogovorom o marketingu in umetniški propagandi ter dele-žu animacije v njej. Zagreb bo gostil še predstavnike mednaro-dnega združenja animiranega fil-ma ASIFA na njihovi redni sku-pščini, ki bo izvolila tudi novo vodstvo.

S. G.

RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

16.00 POROČILA
16.05 SNP: Vigo – ITALIJA : PERU, prenos
18.05 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTA-NJE, otroška serija
18.35 OBZORNIK
18.45 POT V PRIHODNOST: Ali bo hrane do-volj?
19.15 RISANKA
20.00 VČERAJ... ZA JUTRI: Novice, dok-umentarna serija, avtorica Marja Fortič
20.30 NE PREZRITE
20.45 GOSPOD HORN, nadaljevanje in konec ameriške serije
21.40 SPREMLJAJMO – SODELUJMO, šport-na oddaja
21.50 Ženeva: KOŠARKA (50 let FIBA) – ZDA : EVROPA
23.20 POROČILA

ODDAJANIKI IL MREŽE

18.15 TEDENSKI ZABAVNIK, otroška oddaja
19.00 DNEVNIK
19.30 JAZZ NA EKRANU: Kvartet Dexterja
19.50 SNP – Alicante: ARGENTINA : MAD-ZARSKA, prenos
21.50 BOB IN CARROL TER TED IN ALICE, ameriški film, komedija iz življenja dveh zakonskih parov, režija Paul Mazursky, igrajo Natalie Wood, Elliot Goved, Dyon Canna in Robert Culp

ZAGREB IL PROGRAM

15.45 KRONIKA SNP
16.05 SNP – Vigo: ITALIJA : PERU, prenos
18.00 POROČILA
18.05 KOLEDAR
18.15 TEDENSKI ZABAVNIK
19.00 DNEVNIK
19.50 SNP – Alicante: ARGENTINA : MAD-ZARSKA, prenos
21.50 DNEVNIK
22.05 Ženeva: KOŠARKA – ZDA : EVROPA
23.30 POROČILA

KOPER

12.30 ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO, oddaja v slovenskem jeziku
17.00–17.30 Z NAMI PRED KAMERO
17.05 VESTI
17.30 TV SOLA
18.00 AKTUALNA TEMA
18.30 NOGOMET: svetovno prvenstvo VIGO: ITALIA – PERU
20.00 NOGOMET: svetovno prvenstvo ALICANTE: ARGENTINA – MAD-ZARSKA
20.45 med odmorom: STIČIŠČE – DANES
21.45 NOGOMET: svetovno prvenstvo Sevilla: BRAZILIJA – ŠKOTSKA
ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO, oddaja v slovenskem jeziku

AVSTRIJA IL PROGRAM

9.30 USODA IRENE FORSYTHE, ameriški film, 1949, Errol Flynn, Greer Garson, Walter Pidgeon
11.20 DRŽAVLJAN KOT PREDSEDNIK, leto dni socialističnega gospodarstva v Franciji
16.30 MATT IN JENNY, mladinska serija

Komisija za delovna razmerja
VVO Otona Župančiča

objavlja
prosta dela in naloge

računovodje

za VVO Vevče in VVO Oto-na Župančiča

Pogoji:

– višja izobrazba ekonomske smeri s 5 leti delovnih izkušenj ali

– srednja izobrazba ekonomske smeri s 10 leti delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah

Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti organizacijske sposobnosti, biti mora moralnopolitično neoporečen in nezakovan.

Delo bomo sklenili za NDČ s polnim delovnim časom. Nastop dela 1. septembra 1982 ali po dogovoru.

Prijave z dokazili o strokovnosti in nezakovanosti sprejema KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERA VVO OTONA ŽUPANČIČA Ljubljana, Parmska b. št., 15 dni po objavi.

17-4624

TELEKS

objavlja prosta dela in naloge

računovodje

za VVO Vevče in VVO Oto-na Župančiča

Pogoji:

– višja izobrazba ekonomske smeri s 5 leti delovnih izkušenj ali

– srednja izobrazba ekonomske smeri s 10 leti delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah

Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti organizacijske sposobnosti, biti mora moralnopolitično neoporečen in nezakovan.

Delo bomo sklenili za NDČ s polnim delovnim časom. Nastop dela 1. septembra 1982 ali po dogovoru.

Prijave z dokazili o strokovnosti in nezakovanosti sprejema KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERA VVO OTONA ŽUPANČIČA Ljubljana, Parmska b. št., 15 dni po objavi.

17-4624

TELEKS

objavlja prosta dela in naloge

računovodje

za VVO Vevče in VVO Oto-na Župančiča

Pogoji:

– višja izobrazba ekonomske smeri s 5 leti delovnih izkušenj ali

– srednja izobrazba ekonomske smeri s 10 leti delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah

Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti organizacijske sposobnosti, biti mora moralnopolitično neoporečen in nezakovan.

Delo bomo sklenili za NDČ s polnim delovnim časom. Nastop dela 1. septembra 1982 ali po dogovoru.

Prijave z dokazili o strokovnosti in nezakovanosti sprejema KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERA VVO OTONA ŽUPANČIČA Ljubljana, Parmska b. št., 15 dni po objavi.

17-4624

TELEKS

objavlja prosta dela in naloge

računovodje

za VVO Vevče in VVO Oto-na Župančiča

Pogoji:

– višja izobrazba ekonomske smeri s 5 leti delovnih izkušenj ali

– srednja izobrazba ekonomske smeri s 10 leti delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah

Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti organizacijske sposobnosti, biti mora moralnopolitično neoporečen in nezakovan.

Delo bomo sklenili za NDČ s polnim delovnim časom. Nastop dela 1. septembra 1982 ali po dogovoru.

Prijave z dokazili o strokovnosti in nezakovanosti sprejema KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERA VVO OTONA ŽUPANČIČA Ljubljana, Parmska b. št., 15 dni po objavi.

17-4624

TELEKS

objavlja prosta dela in naloge

računovodje

za VVO Vevče in VVO Oto-na Župančiča

Pogoji:

– višja izobrazba ekonomske smeri s 5 leti delovnih izkušenj ali

– srednja izobrazba ekonomske smeri s 10 leti delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah

Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti organizacijske sposobnosti, biti mora moralnopolitično neoporečen in nezakovan.

Delo bomo sklenili za NDČ s polnim delovnim časom. Nastop dela 1. septembra 1982 ali po dogovoru.

Prijave z dokazili o strokovnosti in nezakovanosti sprejema KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERA VVO OTONA ŽUPANČIČA Ljubljana, Parmska b. št., 15 dni po objavi.

17-4624

TELEKS

JAT

»JAT«, TOZD AUTO-SERVIS

objavlja prosta dela in naloge

voznika D kat. v Poslovalnici Ljubljana

Pogoji: končana šola za voznike motornih vozil z opravljenim izpitom za voznika D kategorije, znanje enega od svetovnih jezikov (začetni tečaj), enoletne delovne izkušnje

Kandidati naj pošljejo prijave na naslov: »JAT«, Beograd, Birčaninova 1/III, kadrovski oddelek.

18-4684

ČGP DELO TOZD PRODAJA

vabi

RAZNAŠALCE, RAZNAŠALKE

za dostavo jutranjika DELO na dom na območju KAMNIKA, LJUBLJANE, ZALOGA.

Ce želite delati le nekaj ur dnevno in biti za svoje delo dobro nagradjeni

pošljite svoje ponudbe ali se osebno zglasite v TOZD PRODAJA – dostava, Titova 35, tel. 315-366.

13.68

Nagrade naravoslovcem

V Ljubljani so v Klubu delegatov podelili letošnja Vegova priznanja; nagrade so dobili tudi fiziki iz usmerjene srednje šole

Včeraj so v Ljubljani v Klubu delegatov slovensko podelili Vegova priznanja učencem 7. in 8. razreda osnovnih šol za uspeh pri tekmovalju v matematiki. Knjižne nagrade je prejelo 9 učencev. K izvedbi tekmovalja je pripomogla Ljubljanska banka Zdrženje banka. Razglasilo so tudi rezultate republiškega tekmovalja v fiziki ob koncu prvega letnika usmerjenega izobraževanja in najboljšim podelili priznanja.

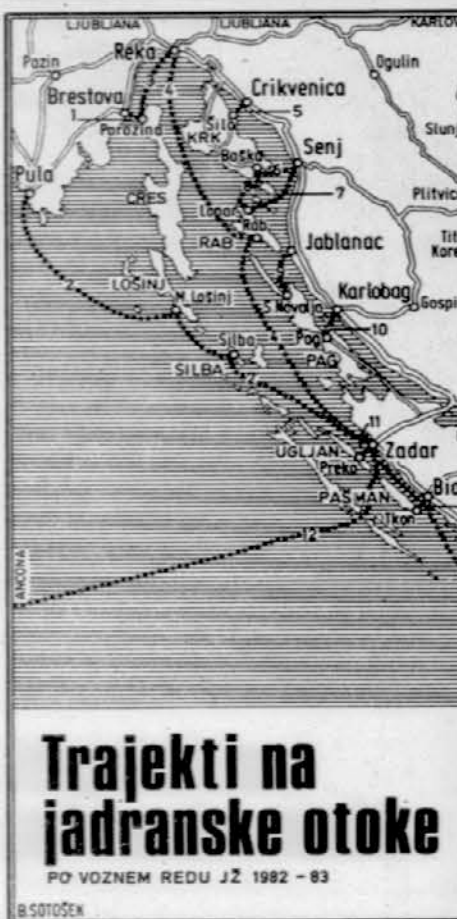
Na tekmovalju iz fizike za učence prvega letnika srednjih šol, ki je bilo prejšnji teden, je prvo mesto med mladimi fiziki dosegla srednja naravoslovna gimnazija šola »Jurija Veg-ge« iz Idrije s članoma ekipe Tomažem Karčnikom in Leonom Komoljšem, drugo mesto je pripadlo ekipi železarskega izobraževalnega centra z Jesenic (San-dra Tušar in Marko Koželj), tret-ji pa je bil šolski center iz Brežic (Martin Tomšič in Miroslav Jur-kuš).

To tekmovalje je bilo vzorno pripravljeno, tehnično in strokovno odlično izvedeno, za kar ima glavno zaslugu prireditelj – Društvo matematikov, fizikov in astronomov, oziroma njihova komisija za popularizacijo fizike pri Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo.

Tekmovalja so imela predvsem namen vzbuditi v mladih že-

ljo po spoznavanju fizike in mate-matike ter jih usmeriti k temu študiju. »Popularizacija fizike je

Vegove nagrade za matematiko so letos prejeli:
7. razred: prva nagrada – Jure Bajc (os. šola Zvonka Runka, Ljubljana), druga nagrada – Srečko Milanič (OŠ Ob Kornu, Nova Gorica), tretja nagrada – Peter Zidar (OŠ Borisa Zihlerla, Ljubljana) in Aljoša Roman (OŠ Bratov Ribar, Brežice);
8. razred: prva nagrada – Damjana Koljoli (OŠ Peter Kav-čič, Šofja Loka), druga nagrada – Pavle Popović (

Trajekti na jadranske otoke

PO VOZNM REDU JZ 1982 - 83

IZHODIŠČNO PRISTANIŠČE	OTOK OZ POLOTOČJE	PRISTANIŠČE	ŠTEVILO VOZENJ (V SEZONI)
1 BRESTOVA	CRES	POROZINE	VSAKE POLURE
2 PULA	LOŠINJ	ZADAR	1 X DNEVNO
3 REKA	CRES	POROZINE	1 X DNEVNO
4 KRK	LOŠINJ	TEŠENSKO	3 X DNEVNO
5 KRK	LOŠINJ	TEŠENSKO	3 X DNEVNO
6 SENJ	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
7 SENJ	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
8 JABLANAC	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
9 JABLANAC	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
10 KARLOVAC	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
11 ZADAR	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
12 ZADAR	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
13 BEOGRAD	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
14 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
15 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
16 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
17 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
18 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
19 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
20 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
21 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
22 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
23 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
24 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO
25 SPLIT	LOŠINJ	TEŠENSKO	2 X DNEVNO

Mostovi in trajekti na otoke

Nekateri trajekti začnejo sezono prej, nekateri pa kasneje, največji otoki na Jadranu so dobro povezani s kopnim, ponekod je še treba informirati

Jadranski otoki so čedalje lažje dostopni. Vsi, ki so za turizem zanimivi in močno urbanizirani, so s kopnim dobro povezani. V zadnjih letih zgradila most na Pag in Titov most na Krk sta dva otoka popolnoma povezala s kopnim, na Cres vozijo trajekti tako rekoč nepretrgano, Rab pa je prav tako postal bližji z mostom na Krk in s trajektom iz Baške v Lopar.

Veliki Pag je povezan s trajektom iz Karlobaga, ta vozi sicer šestkrat dnevno, vendar bomo kasneje videli, da je Pag udobneje dostopen po cesti skozi Plitvice in čez most. Trajekti ne slovi po zanesljivosti in pogostosti. V Zadru pristaja trajekti, ki vozi iz Pulja mimo Lošinja in Silbe (kjer v slabem vremenu ne pristane), tu je tudi zveza z Ugljanom, na katerega vozi trajekt nepretrgoma ves dan, le ob koncu tedna jih je nekaj manj, tisti pač, ki vozi do delavcev v Zadar in na otok.

Drugače poti na morje so tiste poti, po katerih gremo fakrat, ko so glavne in najbolj znane ceste že prepolne, nevarne in dolgečasne. Prevozili smo nekaj nenavadnih smeri in vam jih opisali v šestih nadaljevanjih. Dodali smo še nekaj nasvetov za ogled zanimivosti od poteh in vam pripravili še malo zgodovine v Titovem Drvarju, ki smo ga obiskali prav na obletnici desanta. Vseh šest nadaljevanj smo opremili z zemljepisnimi in fotografijami nekaterih značilnosti. Izbrali smo poti:

1. Kvarner in njegovi otoki
2. Mostovi in trajekti
3. Počitek pri Plitvičkih jezerih
4. Skozi Liku in Bosno
5. Titov Drvar in notranja Dalmacija
6. Pod Učko v Istro

Biograd je zveza s Pašmanom, Split pa luka, iz katere vozijo trajekti v sedem smeri. Hvar dosežemo tudi iz Drvenika (20 voženj dnevno), od tod imamo tudi zvezo na Pelješac in naprej na Korčulo, kamor pridemo tudi iz Kardeljevega. Zadrna domača

zgodbe in zanimivosti od vsepovsod, priljubljeni stripi

ZABAVNIK

vas bo kratkočasil

Šola je bila ves čas dobro merilo napredka

Ob dvestoletnici šole v Cirkulaneh v Halozah – Znanje je edina popotnica mladih Haložanov – Red zaslug za narod s srebrno zvezdo za šolo

CIRKULANE, junija – Cirkulane v Halozah so te dni proslavile 200-letnico domače šole, ki je v tem še vedno manj razvitem kraju nosilka izobraževalnih, kulturnih, gospodarskih, komunalnih, športnih in družbenopolitičnih aktivnosti. Znanje je tudi edina popotnica, ki jo mladi Haložani danes dobi, ko se nameri v življenje. Pomen šole v kraju poudarja državno odlikovanje – Red zaslug za narod s srebrno zvezdo – ki so ga slavnostno izročili šolskemu kolektivu in krajanom.

Halozar so gručnata pokrajina na aromatičnih belih vin, trdoživih in šegavih ljudi, zakladnica narodopisnih izročil, raj za slikarje in fotografe. Vinogradi in gozdovi se od latorjev in prsti nagubane grčevje v jeseni odenejo v zlate barve, na dramatično kopastih hribcih so gorice, kajže in cerkvice. Pred leti je tuje, udeležene slikarske kolonije Poetovno-Ptuj na bližnjem Borlu, ob pogledu na vse to vzklili: »Vangoghovski!« Slovesni kolegi pa so mu povedali, da so Haloze tudi neidilna soznanca nekdanje vinčarske revščine, žeje, gladi, surovih socialnih krivic, odtroščnosti, zapuščenosti, blatnih cest in gospodarske zaostalosti. V duhu primerjav med stari in današnjimi časi je poteklo tudi praznovanje 200-letnice šole v Cirkulaneh ali nekdanji Sv. Barbari v Halozah.

Cirkulane so poleg Leskovec, Podlehnik, Majšperk, Stoperc, Zetali in Zavrta značilno dolinsko urbano haloško središče. 2800 prebivalcev krajevne skupnosti živi v 13 vaseh in zaselkih. Razredni premiki so se v Halozah začeli sicer takoj po osvoboditvi, zlasti v začetku 50-ih let, ko so bili odpravljani vinčarski odnosi in so se začeli razvijati družbeno-kmetijsko, zlasti v poznejše proizvodno sodelovanje kmetov s kmetijskim kombinatom, toda dolnih mest tu še ni dovolj in voda, ki so jo ljudje terjali že ob razpravi o ustavi, je še neuslišani klic iz Halož.

Simbol revščine

S samoprispevi pači ni moglo pripeljati vode na hribe, cevi so stekle šele po dolinah in to so tudi še prvi kilometri asfalta in prvi zametki industrije, kakor na primer obrat za izdelavo hidravlike SOZD Elkom v Dolanah pri Cirkulaneh, ki je doma dal delo manj kot 200 Haložanom. Drugi še vedno delajo v slovenskih industrijskih središčih ali na tujem. Najbolj korenite spremembe na bolje je Halozam dosegel prihodno pravo šolstvo, tako da šola kot življenjska popotnica ni samo pripodoba. Že pred 10 leti je skoraj 30 odstotkov mladih

Kmetije oz. vinogradi so prihajali na boben, kmetje pa postajali težaki in vinčarji – to je vzorec nekdanje haloške obsej revščine. Po osvoboditvi so tudi Haloze doživljale burno razseljevanje, kar kaže tudi krivulja učencev v cirkulanski šoli: leta 1878 jih je bilo 416, v prvi polovici tridesetih let 538, v drugi polovici petdesetih let 612, potem pa je število zaradi odhajanja mladih ljudi upadalo. Zdaj je na OŠ Cirkulane 339 otrok, na podružnici šole v Zavrču pa 111.

VRTIMO GLOBUS

Ženske na položajih

V raziskavi o ženskah na vodilnih delovnih mestih v devetih državah Evropske gospodarske skupnosti se je pokazalo, da ženske uspešno napredujejo v poslovni hierarhični lestevici, in večina, 91 odstotkov, izprašanih podjetij je mnenja, da bi bile uspešne direktorice, če bi imele možnost, da to postanejo. Raziskavo je naredila svetovna ustanova za razvoj upravljanja s sedežem v Bruslju Management Centre Europe (MCE). Polovica od 420 izprašanih družb zaposluje ženske na vodilnih delovnih mestih, vendar so le na 9 odstotkih vodilnih delovnih mest. Nič ne kaže, da bi kmalu prevladale na direktorskih stoličkih. Večina (85 odstotkov) tistih podjetij, ki ne marajo žensk na vodilnih mestih, ne namerava spremeniti dotedanje kadrovske politike. Le eno od 420 podjetij ima 3 ženske na najvišjih mestih, takšnega primera ni v nobenem od izprašanih zahodnoevropskih, italijanskih in nizozemskih podjetij.

Umrl je Art Pepper

V 56. letu starosti je umrl ameriški jazz saksofonist Art Pepper. Njegov edinstveni slog je veliko prispeval k razvoju jazz v obdobju med 1940 do 1960. Njegovi tovariši in ljubitelji glasbe ga imajo v spominu kot genialnega glasbenika, ki so ga pogubila mamila.

Zaposlovanje po kitajsko

Kot so sporočile dogovorne kitajske službe, delovna mesta že letos čakajo na 311.000 diplomirancev in 6.200 strokovnjakov, ki bodo končali podiplomski študij. Letos bo diplomiralo največ študentov po letu 1949, ko je bila ustanovljena LR Kitajska. Državna komisija za načrtovanje, ministrstvo za izobraževanje in delo ter razni centri in lokalne ustanove pa iščejo skupaj 700.000 diplomiranih strokovnjakov, več kot dvakrat toliko, kot jih bo letos končalo fakulteto. Najbolj iskani so ekonomisti, pravniki, geologi, inženirji rudarstva in energetike, lingvisti, strojni in gradbeni inženirji, strokovnjaki za promet in zveze ter drugi.

Zaradi gospodarskega preusmerjanja bo ponekod diplomiranih ljudi preveč. Poslali jih bodo v sorodne veje gospodarstva ali pa jih bodo zaposlili v upravnih službah in jih imeli za rezervo v prihodnosti. Večina diplomiranih agronomov, gozdarjev, zdravnikov bodo poslani na vas, da bi pospešili razvoj podeželja.

»Proslavimo zmago!«

Takoj po končani britansko-argentinski bitki za Falklande je mogla črna zabavna industrija ponuditi britanskemu ministrstvu za obrambo svoje storitve. Predlagali so, da bi na otoke odpotovali znani pevc, igralci, komiki in drugi, da bi zabavali britanske vojake in jim krajšali vrnitev domov. Tako sta komik Frankie Howard in pevka Anita Harris že pripravljena na pot. Predstave na Falklandih bo seveda plačalo obrambno ministrstvo, vendar po znanih ceni.

Goethejeva lipa

Malo je manjkalo, pa bi frankfurtska služba, ki skrbi za vrtove in javne parke, zagrešila nepopravljivo napako in oskrnila spomin na največjega nemškega pesnika. Sklenila je namreč posekati 157 let staro lipo, ki raste sredi vrta pred

Vremenslovci opozarjajo na možnost ohladitve v prihodnjih nekaj letih. Krivac naj bi bil mehiški vulkan Chinchonal, ki je izbruhnil marca in se ni umiril še ves april ter pogubil številne žrtve. O tem izbruhu je svetovni tisk pisal manj kot o izbruhu vulkana Saint Helens (na fotografiji), čeprav strokovnjaki menijo, da je Chinchonal izpuštil v zrak veliko večji oblak prahu kot ameriški vulkan. Chinchonalov oblak je odkrila NASA na višini 25 do 30 kilometrov nad Saudsko Arabijo. Zdrav raziskujejo, iz česa je sestavljen. Če vsebuje veliko kisline, se bo prihodnje leto (oblak bo v letu dni obkrožil Zemljo) začelo vetrovno, hladno in deževno vreme

PRIREDITELJ

ZOP-ZAVOD ZA ORGANIZACIJO POSLOVANJA, p.o.

61000 LJUBLJANA, TITOVA 118

TELEFON (061) 347-750, 347-850

ORGANIZATOR

poslovna skupnost za svetovanje r.o.

Ljubljana, parnova 33

prirajata dvodnevni seminar

KAKO DELITI SREDSTVA ZA OD NA OSNOVI STROKOVNIH PODLAG V PRAKSI

in sicer:

- 21. in 22. junija 1982 na Bledu, dvorana KAZINA
- 24. do 25. junija 1982 v Portorožu, HOTEL BERNARDIN
- 28. in 29. junija 1982 v Ljubljani, dvorana Mednarodnega centra za upravljanje podjetij in družbeni lastniki, Kardeljeva ploščad 1 (Titova 104)

CILJ SEMINARJA

Seznanjanje in usposabljanje udeležencev za ustrezno in učinkovito uporabo strokovnih podlag, ki izhajajo iz Družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke.

PRIJAVE

pošljite na naslov: ZOP – ZAVOD ZA ORGANIZACIJO POSLOVANJA, Ljubljana, Titova 118, tel. (061) 347-850 do pričetka seminarja, ki se ga želite udeležiti.

PRISPEVEK

Za udeležence znaša 2.500 din, ki ga nakažete na žiro račun Poslovne skupnosti za svetovanje, Ljubljana, Paranova 33, 50102-601-22496 z oznako »SEMINAR«. Gradivo prejmejo udeleženci na seminarju.

18-4683

ZVEZNI ZAVOD ZA MERE IN PLEMITNE KOVINE, BEOGRAD

razpisuje pri

KONTROLI MERIL IN PLEMITNIH KOVIN

Ljubljana, Grudnovu nabrežje 17

prosta dela oziroma naloge za nedoločen čas

vodje skupine za mehanska merila

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev 318. člena zakona o temeljnih sistema državne uprave in o Zveznem izvršnem svetu ter zveznih upravnih organih (Uradni list SFRJ št. 23/78) izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- končana strojna, naravoslovno-matematična ali druga podobna fakulteta ustrezne smeri in tri leta delovnih izkušenj; sprejeti kandidat je dolžan opraviti strokovni izpit za naloge in dela, ki jih bo opravljal
- da obvlada slovenski jezik
- da ima stanovanje v Ljubljani

Prijavi za razpis je treba priložiti:

- dokazilo o končani št. št.
- potrdilo o državljanstvu SFRJ
- izpisek iz matične knjige
- življenjepis z opisom dosedanjega dela
- kandidati, ki niso zaposleni, pa priložijo tudi zdravniško spričevalo o delovni sposobnosti.

Prijavo, kolkovano z upravnim kolkom za 8 dinarjev pošljite Kontrolni meril in plemenitih kovin Ljubljana, v 15 dneh po objavi.

Po končanem zbiranju ponudb bomo kandidata obvestili o kraju in času, ko bo razpisna komisija obravnavala njihove prijave.

18-4680

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. slovenski jezikoslovec, avtor številnih učbenikov za tuje jezike (dr. Pavel, 1899-1965), 7. bojni strup, imenovan po belgijskem mestu Ypern, kjer so ga Nemci prvič uporabili med prvo svetovno vojno, 13. eden največjih ameriških dramatikov, Nobelov nagrajenec leta 1936 (Eugene, 1888-1953, »Anna Christie«), 14. reka, ki teče iz Plitvičkih jezer in potem skozi Karlovac, 15. finska kopalnica, 16. lončevina, napol porcelan, 17. škotsko mesto ob Severnem morju, 18. Abrahamova žena iz stare zaveze, 19. kemijski znak za aluminij, 20. reaktivno letalo, 24. kratica za »akademski klub«, 26. svojeglavost, 27. zelena drevesna žabica, 30. ogromna skalnata stena nad slapom Savice v Bohinju, 33. kislova spojina, 34. očitanje, 35. oskrbnik vinskih zalog, 36. že umrli slovenski likovnik (Uroš), 37. imitacija, posnetek predmeta, tabljen navadno za dekoracijo ali reklamo.

NAVPIČNO: 1. del ograjda človeškega ali živalskega telesa, 2. koralni otok v Thomorskem otočju Tuamotu, 3. področje, 4. švedski prirodoslovec, ki je sistematično uredil rastlinstvo in živalstvo (Carl von, 1707-1778), 5. jezik črncev Bantu v severni

Rodeziji, 6. avtomobilska oznaka Nizozemske, 7. otok v južnih Sporadih, 8. kar se kaže in je čutno zaznavno, 9. vek, doba, 10. gospodarska morja v nordijski mitologiji, 11. tovarna ur v Zemunu, 12. mesto in jezero na skrajnem južnem delu filipinskega otoka Luzon, 16. turška književnica, prva pisateljica v moderni Turčiji; njena najbolj znana romana »Pogovorje« in »Marfistka« sta prevedena tudi v slovenski element, 21. Menelajev sin, Agamemnonov oče v grški mitologiji, 22. hrvaška pevka za zavedne glasbe (Ksenija), 23. prometna žila, 24. stara madžarska votla mera, vedro, 25. zasilno,

časno prebivališče, 28. vietnamski general, zmagovalac nad Francozi leta 1954 pri Dien-Bien-Fu, 29. pristanišče v jugovzhodni Španiji v provinci Almeriji z 20.000 prebivalci, 31. tip sovjetskih bojnih letal, 32. oče, 33. pritok Donave v Romuniji, 35. avtomobilska oznaka Karlova.

Rešite prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. Podest, 8. limes, 13. Aleksej, 14. enota, 15. risa, 16. odpadnik, 18. koc, 19. Ikar, 20. rak, 21. Asir, 23. Omar, 25. kr, 26. Inge, 28. Hus, 31. kateter, 33. lira, 34. opera, 35. Marjan, 37. sosed, 38. Omajadi.

18. junij

TOD ZML SLOVENC

V službi celjskih grofov

1815 V bitki pri Waterlooju (bitka pri Belle-Alliance) sta britansko-nizozemska armada pod Wellingtonom in pruska armada pod Blücherjem dokončno premagali Napoleono vojsko. Po vrnitvi iz Elbe se je Napoleon znašel v izredno težavnem položaju; čeprav je večina Francozov zavržala borbensko restavracijo, je izgubil brezpogojno zaupanje francoskega ljudstva, državna blagajna je bil prazen, vojska v razslu in slabo opremljena. Čeprav je na vse mogoče načine skušal pridobiti tudi zunanje zaveznike, so bile evropske sile, zbrane na dunajskem kongresu, trdno odločene, da ga uničijo. Zavezniki so sklenili, da bodo zbrali tudi vojsko 800.000 mož, če bo to treba. Tako mu ni preostalo drugega, kot da sprejme vojaško rešitev. Odločil se je korakati proti Belgiji, kjer sta bili Wellingtonova in Blücherjeva armada. Za odločilno bitko pa se je odločil dan prepozno. Britanski vojskovodja s svojo armado (67.000 mož) ne bi bil mogel vzdržati, zanašal pa se je na pomoč Prusov, ki so prišli na bojišče šele zvečer. Predli so francosko desno krilo in s tem odločili izid bitke. Napoleon je sbehal v Pariz, kjer se je odskriti izognil le tako, da je sam odstopil. Fouché pa ga je prepričal, da je zapustil Pariz. Tretjega julija se je skušal v Rochefort vkrati na ladjo, ki bi ga odpeljala v Ameriko, vendar je bilo pristanišče blokirano, tri mesece kasneje pa je bila Northumberland odpeljala na otok Svete Helene, ki so mu ga Angličje določili za preganstvo in od koder se ni več vrnil.

1882 Rodil se je ruski skladatelj Igor Stravinski, eden najpomembnejših glasbenikov 20.

325. V sobi, kjer je Friderik sprejemal goste, je moral Luka paziti, da ogenj ni ugasnil niti za uro. Zvečer je naložil hrastovih brun, ki so tlela vse do jutra. Pri zgodnjem kurjenju so se drobne vejice rade vzgale in tako ni bilo težko ustreči gospodarjevi želji. Zadnje čase je postajal Friderik nestrpen. Čakanje na sina in nevesto si je krajšal s preizkušanjem novega orožja. Jur, ki je nekoč učil streljati Urha s samostrelom, je tudi pri novih puškah imel glavno besedo!

326. Novo strelivo s črnim smodnikom, bliskom in pokom je poleg veselja prinašalo tudi nekoliko strahu, le da plemeniti gospod tega ni hotel priznati. Kiparski pomočnik Ertinger je imel mnogo mirnejše delo. Rezljaj je stole in kipe za gospodovo grajsko kapelo. Pri slikanju mu je pomagal fantič, ki je bil pri tem tako spreten, da ga pomočnik ni mogel prehaliti. Luka je skušal dobiti v njem novega prijatelja, toda kaj, ko je fant govoril samo o barvah in o slikanju!

327. Tako Luku ni preostalo drugega, kot da je postal ob oknu in sem ter tja posrbel za kakšno poleno. »Veš, dragi moj prijatelj,« je nagovoril kovinsko zapestnico, »lahko bi malo skrajšal to mojo službo pri grofih Celjskih. Čas se vleče kot žvečilni gumi in stavim, da sta se Matic in Rok že navečali rolkati po ploščadi.« Zapelko ga je v zapetju, toda omočice, ki bi ga vrnila v njegovo sobo, ni bilo od nikoder. »Trdno sedi na blazino in glej okrog sebe odprtih oči,« se je oglašila zapestnica.

Jaov premierski nastop naših v Zaragozi brez golov z Irsko

Tekma med Jugoslavijo in Severno Irsko je v prvem polčasu še imela nekaj tempa in naši več priložnosti, v drugih 45 minutah pa je povsem splahnela – Zda naše rešuje le še rek: »Konec dober, vse dobro...

ZARAGOZA – Razočaranje ni moglo skriti. Jugoslovani in Severni Irski so v drugi tekmi 5. predkvalifikacijske skupine 12. SP pokazali nogo, ki ne navdušuje. In tudi rezultat pravo gotovo ni zadovoljil za Jugoslovane, ki so si v tem srečanju obetali zmago. Zda imajo vse štiri ekipe v 5. skupini po eno točko.

Film tekme najbolje kaže, kako malo se je zgodilo na igrišču v 90 minutah te tekme.

8. minuta: Sušić je dobil žogo iz ozadja okoli 30 m od vrat Jenningsa. V hitrem »slalomu« je preigral tri irske obrambne igralce, potem pa z roba kazenskega prostora močno streljal mimo vrata.

11. minuta: Jovanović se je po levem krilu prikladal iz ozadja. Visoko podaja je prestregel, na kratko podal na rob kazenskega prostora Sušiću, ta pa je skušal zadeti levi zgornji kot, a vratar je žogo odvil v kot.

19. minuta: Gudelj je poslal lep predložek našemu srednjemu napadalcu Zlatku Vujoviću, ki je prodiral z desne strani. Splitski reprezentant je žogo s strelom z glavo usmeril proti vratom, a irskemu vratarju v naročje.

21. minuta: Šljivo, eden naših najboljših prizadevnih »internacionalcev«, je lepo z desnega krila zaposil Šurjaka, strel našega kapetana z glavo pa je zletel mimo vrata.

30. minuta: Šljivo je spet usel branilcu, lepo podal v središču. Gudelj je streljal, a Jennings je znova odbil žogo v kot.

31. minuta: Zlatko Vujović je usel po levi strani, a grobi irski branilci so ga podili.

38. minuta: Jimmy Nicholl je skušal odbiti žogo čim dlje od vrata, a irski vratar je žogo odvil v kot.

76. minuta: Severnoirski nogometaši si praktično niso prikladal nobene zveze linija pa je bila kot paralitizirana. S tako igro ne bomo prišli daleč...

79. minuta: Petrović je lepo zaposil Gudelja na desni strani. Ta je tik ob kotovi trči podal v središču, a Zlatko Vujović je žogo preletel.

87. minuta: pred našimi vrati je bilo nevarno. Žogo z desne strani je Armstrong med Zajcem in Stojkovičem prestregel z glavo, »podaljšal« podajo k Hamiltonu, toda Pantelić je praktično posredoval. Žogo je odvil v kot a sodnik je zaradi Hamiltonovega ostrega štarta dosodil prekršek v korist našega vratarja.

Proti Severni Irski sem igral le enkrat. V kvalifikacijah za evropsko prvenstvo v Beogradu. Takrat smo z golom Braneta Oblaka zmagali z 1:0. Igral sem desno krilo. Tedaj so zapisali, da sem bil prodoren, da sem dobro opravljal nalogo. Severni Irski niso v takih spremembah igrali. V obrambi igrali ostro, v napadu pa skušajo še vedno doseči gole s strelom z glavo. Njihova tehnika je pomaknjiva. Igrajo na prekinitev. Tudi v Zaragozi je bilo tako.

Naš selektor: »Dobro smo igrali samo na trenutke. Irski igralci kot kdajkoli, sodnik zelo dober.

Irski menažer: »Rezultat je realen. V skupini je vse odprto!«

FRANCI BOŽIĆ

5. SKUPINA

Jugoslavija: Severna Irski

ZARAGOZA – Stadion La Romareda, gledalcev 15.000, sodnik Fridriksson (Švedska).

JUGOSLAVIJA: Pantelić, Gudelj, Zajec, Stojković, Petrović, Šljivo, Stojković, Šurjak, Zl. Vujović, Sušić, Jovanović.

SEVERNA IRSKA: Jennings, J. Nichol, Donaghy, McCreery, C. Nichol, M. O'Neill, Armstrong, McIlroy, Hamilton, McClelland, Whiteside.

2. SKUPINA

Avstrija: Čile 1:0 (1:0)

OVIEDO – Stadion Carlos Tartiere, gledalcev 20.000, igrišče sploško, vreme primerno za igro, sodnik Cardellino (Urugvaj).

STRELEC: 1:0 Schachner (21).

ČILE: Osben, Garrido, Valenzuela, Figueroa, Bigorra, Dubo, Yanez, Bonvallet, Caszely, Neira (M. Rojas), Moscoso (Gambao).

AVSTRIJA: Koncilia, Krauss, Obermayer, Geogorji (Bauermeister), Pezzer, Hattenberger, Schachner, Prohaska, Krankl, Hintermaier, Wetz (Jurtin).

3. SKUPINA

ČSSR: Kuvajti 1:1 (1:0)

VALLADOLID – Stadion El Prado, gledalcev 7.000, igrišče in vreme primerno za igro, sodnik Dwomoh (Gana).

STRELEC: 1:0 Panenka (21 – 11 m), 1:1 Al Dahbi (59).

ČSSR: Hruška, Barmos, Fiala, Jurkemik, Kukučka, Panenka, Berger, Vizek, Nehoda, Janečka, Kriz (Bočvsky).

KUVAJTI: Al Tarabulsi, Saad, Majuf, Mubarak, Džasem, Buluš, Houti, Karam (Kamil), Al Dakhlil, Jakub, Anbari.

4. SKUPINA

Madžarska 1 1 0 0 10:1 2

Belgija 1 1 0 0 1:0 2

Argentina 1 0 0 1 0:1 0

Salvador 1 0 0 1 1:10 0

5. SKUPINA

Madžarska 1 1 0 0 10:1 2

Belgija 1 1 0 0 1:0 2

Argentina 1 0 0 1 0:1 0

Salvador 1 0 0 1 1:10 0

6. SKUPINA

Škotska 1 1 0 0 5:2 2

Brazilijska 1 1 0 0 2:1 2

SZ 1 0 0 1 1:2 0

N. Zelandija 1 0 0 1 2:5 0

Komentar Danila Popivode

Naši nogometaši so imeli svojo tekmo igrati v svojih »nogah«. Proti postavnim severnoirskim igralcem so ubrali najvarnejšo taktiko. A to valja le za obrambne naloge. V konici napada ni bilo pravega moča. Zlatko Vujović se je trudil, da bi kaj več stori v kazenskem prostoru nasprotnikov. Toda malo žog je dobival s krilnih položajev. Tam ni bilo pravih, prodornih igralcev, ki bi mu lahko pošli žogo v središču. Pogrešal sem šestica. Ta bi lahko morda preobrnili celoten potek tekme. Tako pa so naši skušali bolj ali manj prodirati skozi sredino. Morda so prav zato iztržili le bled rami.

Proti Severni Irski sem igral le enkrat. V kvalifikacijah za evropsko prvenstvo v Beogradu. Takrat smo z golom Braneta Oblaka zmagali z 1:0. Igral sem desno krilo. Tedaj so zapisali, da sem bil prodoren, da sem dobro opravljal nalogo. Severni Irski niso v takih spremembah igrali. V obrambi igrali ostro, v napadu pa skušajo še vedno doseči gole s strelom z glavo. Njihova tehnika je pomaknjiva. Igrajo na prekinitev. Tudi v Zaragozi je bilo tako.

Naš selektor: »Dobro smo igrali samo na trenutke. Irski igralci kot kdajkoli, sodnik zelo dober.

Irski menažer: »Rezultat je realen. V skupini je vse odprto!«

FRANCI BOŽIĆ

5. SKUPINA

Jugoslavija: Severna Irski

ZARAGOZA – Stadion La Romareda, gledalcev 15.000, sodnik Fridriksson (Švedska).

JUGOSLAVIJA: Pantelić, Gudelj, Zajec, Stojković, Petrović, Šljivo, Stojković, Šurjak, Zl. Vujović, Sušić, Jovanović.

SEVERNA IRSKA: Jennings, J. Nichol, Donaghy, McCreery, C. Nichol, M. O'Neill, Armstrong, McIlroy, Hamilton, McClelland, Whiteside.

2. SKUPINA

Avstrija: Čile 1:0 (1:0)

OVIEDO – Stadion Carlos Tartiere, gledalcev 20.000, igrišče sploško, vreme primerno za igro, sodnik Cardellino (Urugvaj).

STRELEC: 1:0 Schachner (21).

ČILE: Osben, Garrido, Valenzuela, Figueroa, Bigorra, Dubo, Yanez, Bonvallet, Caszely, Neira (M. Rojas), Moscoso (Gambao).

AVSTRIJA: Koncilia, Krauss, Obermayer, Geogorji (Bauermeister), Pezzer, Hattenberger, Schachner, Prohaska, Krankl, Hintermaier, Wetz (Jurtin).

3. SKUPINA

ČSSR: Kuvajti 1:1 (1:0)

VALLADOLID – Stadion El Prado, gledalcev 7.000, igrišče in vreme primerno za igro, sodnik Dwomoh (Gana).

STRELEC: 1:0 Panenka (21 – 11 m), 1:1 Al Dahbi (59).

ČSSR: Hruška, Barmos, Fiala, Jurkemik, Kukučka, Panenka, Berger, Vizek, Nehoda, Janečka, Kriz (Bočvsky).

KUVAJTI: Al Tarabulsi, Saad, Majuf, Mubarak, Džasem, Buluš, Houti, Karam (Kamil), Al Dakhlil, Jakub, Anbari.

4. SKUPINA

Madžarska 1 1 0 0 10:1 2

Belgija 1 1 0 0 1:0 2

Argentina 1 0 0 1 0:1 0

Salvador 1 0 0 1 1:10 0

5. SKUPINA

Madžarska 1 1 0 0 10:1 2

Belgija 1 1 0 0 1:0 2

Argentina 1 0 0 1 0:1 0

Salvador 1 0 0 1 1:10 0

6. SKUPINA

Škotska 1 1 0 0 5:2 2

Brazilijska 1 1 0 0 2:1 2

SZ 1 0 0 1 1:2 0

N. Zelandija 1 0 0 1 2:5 0

1. skupina

Alžirija 1 1 0 0 2:1 2

Avstrija 1 0 0 1 1:2 2

Čile 1 0 0 1 0:1 0

2. skupina

Alžirija 1 1 0 0 2:1 2

Avstrija 1 0 0 1 1:2 2

Čile 1 0 0 1 0:1 0

3. skupina

Alžirija 1 1 0 0 2:1 2

Avstrija 1 0 0 1 1:2 2

Čile 1 0 0 1 0:1 0

4. skupina

Alžirija 1 1 0 0 2:1 2

Avstrija 1 0 0 1 1:2 2

Čile 1 0 0 1 0:1 0

5. skupina

Alžirija 1 1 0 0 2:1 2

Avstrija 1 0 0 1 1:2 2

Čile 1 0 0 1 0:1 0

6. skupina

Alžirija 1 1 0 0 2:1 2

Avstrija 1 0 0 1 1:2 2

Čile 1 0 0 1 0:1 0

Kuvajti točka v tekmi s ČSSR

Tudi zadnji med »malimi« je pokazal zobe – Avstrijec so premagali Čile z zadetkom Walterja Schachnerja

MADRID, 17. junija – Serija presenečenj se na 12. SP nadaljuje. V popoldanskih tekmah petega dne je Avstrija sicer premagala Čile, ki je zastreljal enajstmetrovko. ČSSR tretjevrščena na zadnjem EP, pa se je morala zadovoljiti z remijem v dvoboju s Kuvajtom.

Srečna zmaga Avstrijcev

OVIEDO – Tekma med Avstrijo in Čilom je bila že v prvih minutah živahna. Obe ekipi sta igrali dokaj odprto. Že v 3. minuti je Caszely, najljubšeji čilski nogometaš, dobil žogo na robu kazenskega prostora, močno je streljal, toda avstrijski vratar Koncilia je žogo odvil v kot.

Tudi Avstrijski so »pokazali zobe«. S hitro, brezkompromisno igro in dolgi podajami so osvajali teren. Čilenci so imeli največ težav z avstrijskimi krilnimi napadalci. Večkrat so jih nepravilno zaustavljali. Toda v 21. minuti je Schachner, med najboljšimi na igrišču, dosegel lep gol. Podajo z desnega krila je prestregel z glavo in zadetil desni spodnji kot čilenskih vrat – 1:0.

Čilenci pa se niso predali. Na splošnem terenu so igrali s kratkimi podajami in večkrat spravili skorajda v »obup« avstrijsko obrambo. V 27. minuti je Caszely popeljal žogo v kazenski polovici igrišča. Nihče od Avstrijcev ni mogel ujeti. Šele v kazenskem prostoru, ko se je pripravil za strel, so ga zrušili. Sodnik je upravičeno dosodil enajstmetrovko. Najstrožje kazni je izvedel Caszely sam. Toda premo je bil zbran. Njegov strel z bele točke je zletel mimo desne vratnice avstrijskega vratarja Koncile.

Tudi v drugem polčasu sta se obe ekipi srčno borili. Obe sta imeli več priložnosti. Čilenci so malce popustili, dobro pripravljenim Avstrijcem pa niso bili kos. V 65. minuti je Schachner zadal vratarico. Do konca tekme so oboji igrali na nasprotnikovi vrtači, a oba vratarja sta bila nadevna uspešna, pa tudi obrambi zanesljivi.

2. skupina

Alžirija 1 1 0 0 2:1 2

Avstrija 1 0 0 1 1:2 2

Čile 1 0 0 1 0:1 0

»Milionarji« niso slabi

VALLADOLID – Kuvajtski nogometaši, ki so postali milijonarji že s samo uvrstitvijo na SP, so igrali presenetljivo dobro. Slovitejši nasprotniki so niso ustrelili. V 3. minuti je Al Buloshi lepo prodiril, močno streljal, a vratarja ČSSR Hruško je »rešila« prečka.

Ko so nogometaši ČSSR spoznali, da bo šlo bolj zares, kot so menili, so zaigrali bolj napadalno, toda njihova igra je ob presenetljivo zagriženih, srčnih in dobro uigranih Kuvajtskih zvezdencih.

Kuvajti je minuto za minuto postal bolj nevarnejši. Anbari je le malo kasneje zadal vratarico.

SVETOVNO PRVENSTVO Z OČMI STROKOVNJAKA

Tokrat ni »outsiderjev«

Za razliko od nekaterih dosedanjih prvenstev tokrat manj znane ekipe kažejo velik napredek in dosegajo imenitne rezultate – Izjema je le Salvador

LIUBLJANA – Tekme četrtega dne svetovnega nogometnega prvenstva so še bolj kot vse prejšnje pokazale, da tokrat – z izjemo Salvadorja na mundialu ni nobenega pravega »outsiderja«. Če že zmage to pot v igri zelo raznovrstnih, a zato nič manj agresivnih Angležev nad Francozi že ne moremo imeti za presenečenje pa so Alžiriji protifavorizirani nogometaši ZRN in neverjetno hladnokrvna enajstmetrovka Hondurasa proti živčnim Špancem pokazali, da so računali na papirju nemalokrat zares le – papirnat.

Zasnova igre Francozov in Angležev se po osnovni razporeditvi igralcev sicer ne razlikuje, oboji so igrali po sistemu 1-4-4-2, zato pa je bilo opaziti bistvene razlike v razdelitvi nalog posameznim igralcem na vsaki izmed teh linij. Francozi so igrali z izrazito visokim zadnjim igralcem, pa tudi razporeditev srednjih branilcev je bila precej drugačna kot pri Angležih. Drugo, po čemer je mogoče zlahka razločiti obe ekipi, pa je razporeditev igralcev po globini: angleška obramba je bila znatno bolj stisnjena od francoske, pa tudi v zasnovi napadnih akcij obeh moštvi so razlike povsem očite. Najbolj izrazito je bilo to videti pri izpeljavi hitrih protinapadov, ki so bili glavno orožje Otkusov. Tedaj, ko so tekmeč najboljši pritiskali, medtem ko to ni bila odlika Francozov, ko so bili, denimo v premoči Angleži.

Angleži so bili bistveno hitrejši in produktivnejši tudi na sredini igrišča, pa čeprav v svojih vrstah niso imeli tako imenitnega igralca, kot je Francoz Michel Platini. Kot je značilno za vsa britanska moštva, so Angleži do skrajnosti izkoristili svojo razpoložljivo širino igrišča. To se jim je že zlasti obrestovalo v kočljivih situacijah, ko so lahko vedno odigrali resilno podajo – največkrat na krilne položaje.

Angleži so to pot, kot že rečeno, bolj kot sivo igri vajezi z njihovih dosedanjih reprezentančnih ali klubskih nastopov, prijetno presenetili z raznovrstnostjo, a še vedno hitro in agresivno igro v vseh situacijah. Menjalo so igro kratkih in dolgih, zlasti diagonalnih podaj in na ta način učinkovito razbijali koncentracijo francoskih igralcev na določenem delu igrišča. Naj posebej omenimo njihovo značilno izvajanje kotov, ki je tudi ena pomembnih prvin irskih nogometašev.

Se na kratko o Francozih: res je, da zmaga Angležev lep čas tekme ni bila potrjena, vendar pa v nobenem trenutku ni bila vprašljiva. Francoska igra v slabotnem ritmu z izredno dolgi napadi je bila že v naprej obsojena na neuspeh. Njihova nemoč se je izkazala zlasti po vodstvu tekmecev z 2:1, ko nikakor niso znali, ali mogli, spremeniti ritma in tudi zasnove svoje igre ne. Nekaj več pobude Francozov v zadnjih minutah tekme pa gre bolj pripisati taktizirajočim Angležem kot pa moči Francozov.

Zahodni Nemci razočarani

Najbolj so seveda razočarali reprezentanti ZRN. Ne toliko zaradi

Današnji spored

1. skupina

Vigo – Italija: Peru, ob 16.15. Sodnik Walter Eschweiler (ZRN).

3. skupina

Alcánte – Argentina: Madžarska, ob 20. uri. Sodnik Belaid Lacarne (Alžirija).

6. Skupina

Sevilla – Brazilijska: Škotska, ob 20. uri. Sodnik Luis Calderon (Kostarika).

Avstralc

ogorčeni nad televizijo

Zanimanje za mundial ogromno, ves čas pa samo dva neposredna prenosa

SYDNEY, 17. junija – Kdo bi si mislil! Avstralc, ki jim sploh ni kaj dosti mar za »najlepšo igro na svetu«, naj se sliši še tako absurdno, saj je kar dve tretjini prebivalcev te celine iz »domovine nogometa« – Anglije, so zdej užgali po televiziji, ker jim ne da, da bi uživali v tem, v čemer te dni uživajo ljudje na drugih štirih celinah – nogometu.

Dasiravno nogomet tukaj ni v središču pozornosti športnega občinstva, ki se mnogo bolj navdušuje nad tukajšnje različne ragbija, nad kriketo, tenisom in seveda nad konjskimi dirkami, je bilo športno ozračje pred začetkom svetovnega prvenstva v Španiji tako zelo napeto, da so si gledalci resno obetali televizijske prenose »največje predstave na svetu«. Seveda so bili potem poparjeni, ker je bilo televizijsko posredovanje le neposredni prenos otvoritve in prvo tekmo, zdaj pa jim že tri dni servira 50-minutne lepljene dnevnih dogodkov na španskih stadionih, v katerih je nogometa najmanj.

Na reakcijo ni bilo treba dolgo čakati. Današnje časopise je preplaval z žoltnimi napadi na televizijsko mrežo ABC, ki si je kupila ekskluzivno pravico do prikazivanja mundiala po vsej Avstraliji. To si je priporila v hudi konkurenci s tremi komercialnimi televizijskimi mrežami, predvsem zaradi tega, ker njeni programi pokrivajo večji del celine. Očitno pa so televizijski delavci ABC podcenjevali zanimanje avstralskega občinstva za nogomet.

Že prvi večer, natančneje povedano prvega jutra, ker se je zaradi časovne razlike začel prenos v ponedeljek ob trah zjutraj, je bilo to zanimanje očitno, da je neposredni prenos iz Barcelone spremljalo na malih zaslonih kar blizu pet od vsega skupaj petnajst milijonov Avstralcov.

Podatek je osupljiv, ker moramo poleg tega tudi vedeti, da ponedeljek ni bil delovni dan, ker so proslavljali rojstni dan njenega velikanstva Elizabete II., ki je hkrati tudi avstralska vladarica, zato so si ljubitelji nogometa lahko privoščili sedenje pred televizorjem prav do zajtrka.

ABC je torej zdaj pod splošnim ognjem ljubiteljev nogometa, pa ne samo tega, kajti do konca prvenstva ne bo več nobenega neposrednega prenosa, vse do finalne tekme, ki jo bodo tukaj spet lahko gledali kot povsod drugod po svetu. Seveda, če se odgovorijo pri omenjeni televizijski mreži zadnji hip ne premislijo in željam številnih gledalcev ne ugodijo.

VLADIMIR HOLOVKA

Cubillas daje slovo reprezentanti

MADRID – Peruski veteran Teophil Cubillas je izjavil, da bo po SP sezul reprezentančne čevlje in se posvetil trenerskemu delu z mladimi.

»Še pet let bom živel v Miamiju in stroko učil nogometa«, je povedal Cubillas, ki mu bo pogodba z ameriškim klubom Fort Lauderdale potekala decembra 1983. Leto. Zlobnež so takole komentirali njegovo izjavo: »Po tekmi v Kamerunu je težko verjeti, da ga bodo otroci ubogali...«

BRANE ELSNER

NEPOPIŠNO VESELE IGRALCEV HONDURASA. Tako sta se veselila strelca Zelaya in njegov tovariš iz ekipe Betancourt, ko je Hondurasa proti velikemu favoritu Španiji dosegel vodilni gol. (Telefoto: UPI)

2. skupina

Dogovorili so se o programu dela

Prvič se je sestalo predsedstvo skupščine TKS Slovenije – Seja skupščine bo 14. 7.

LJUBLJANA, 17. junija – Na prvi seji predsedstva TKS Slovenije so udeleženci predstavlili predlog programa dela skupščine in samega predsedstva, ki ga bodo predlagali delegatov v obravnavo in sprejem že na prvi prihodnji seji skupščine, ki bo 14. julija v Ljubljani.

Predsedstvo je z nekaterimi dopolnilo podprlo program, ki ga je pripravila strokovna služba in pomeni kontinuiteto dela skupnosti v prejšnjem mandatu obdobju. Dogovorili so se, da bo predsedstvo v letošnjem letu sproti obravnavalo tudi uresničevanje samoupravnih sporazumov o uveljavljanju tekmovalnih sistemov v naši republiko in na zvezni ravni, če bo slednji seveda še letos sprejel, ocenili pa bodo tudi izvajanje drugih sporazumov in dogovorov, ki jih je podpisala TKS Slovenije. Poleg tega so sprejeli pobudo, da bi glede na ustaljene razmere in druge spremembe okoliščine pretrpeli in aktualizirali programske usmeritve telesni kulturi in s tem oblikovali akcijsko idejno podlago za sprotno urejanje vprašanj na različnih sektorjih dejavnosti. Pri tem bo predsedstvo tesno sodelovalo z ZTKO in njenimi strokovnimi organi, pomembno delo pa bodo seveda morali opraviti tudi v odborih skupščine, ki naj bi jih dokončno, tiste, ki jih še niso, imenovali na juljski skupščini. Še konec tega meseca bo tudi prva skupna seja predsedstev obeh osrednjih republik telesnokulturnih organizacij, ki jo bodo posvetili obravnavi skupnih nalog.

OTO GIACOMELLI

ROKOMET

Sevnica spet v SRL

LJUBLJANA – Rokometisti Sevnice so se znova uvrstili v SRL. V vzdržni skupini II. republike lige so z 38 točkami prečepili osvojitvi prvo mesto pred Fužinarjem in so v šestmesečnem teku osvojili 25. Sledijo: 4. Ormož 25, 5. Dobruha 24, 6. Brežice 23, 7. Šempeter 21, 8. Bukovci 20, 9. Krog 20, 10. Krmelj 19, 11. Radče 15 in 12. Vuzenica 3 (-3).

Rezultati zadnjega, 22. kola II. SRL – vzdrž: Dobruha: Ormož 29:21 (11:9), Radče: Brežice 23:16 (9:10), Bukovci: Krmelj 30:14 (12:7), Fužinar: Šempeter 26:26 (14:14), Šostanj: Sevnica 29:27 (16:12), Krog: Vuzenica 10:0 (igralci Vuzenice niso prišli na tekmo, zato so bili kaznovani tudi z odvzemom ena točka).

Izolčni napovedi napredovali

LJUBLJANA – V zadnjem, 22. kolu prvenstva rokometistov v zahtodni skupini II. republike lige so igrali takole: Predvor: Zabnica 20:10 (9:5), Zagorje: Krmelj 30:14 (12:7), Izola: Pomurje 32:28 (17:11), Črnomelj: Novo mesto 36:27 (17:15), Tekmi med Prulami in Jadrancem in Intesom in Piranom je tekla komisija registrirala z izidoma 10:0 v korist domačih ekip.

Končni vrstni red prvenstva v II. SRL – izola: 1. Izola 39 (-1), 2. Pomurje 32, 3. Črnomelj 31, 4. Grosuplje 27, 5. Predvor 24, 6. Zabnica 21 (-1), 7. Intes 10, 8. Piran 18 (1:25), 9. Novo mesto 10, 10. Zagorje 13, 11. Jadranc 8 (-4), 12. Prule 7.

D. K.

Keršičeva ali Čik? Šest kasaških točk

Jutri konjeniška prireditev v Stožicah s krožno kasaško dirko in finalom prvenstva SRS

LJUBLJANA – Konjeniški klub Ljubljana bo v soboto, 19. t. m. priredil svojo drugo letošnjo prireditev; z najboljšimi jugoslovanskimi jahači, ki so nastopili maja na turnirju mest-herojev, se bodo jutri v Stožicah pomerili še najboljši slovenski jahači in jahačice v finalu republiškega prvenstva v mladinski in članski konkurenci, osrednja točka kasaškega spreda pa bo tretji tek prvenstvene krožne dirke Slovenije na prenovljeni stezi z dvignjenimi zavoji, ki bo dopuščala hitreje kilometrske čase.

Na prvenstvu SRS v preskakovanju zapretek se bo 14 mladincev merilo na 1,10 m in 1,15 m visokih zaprekah. Po prvem kolu vodi Irena Drobnič (Hladina, Ljubljana) s 30 točkami pred A. Slavcem (Etna, Krumperek) 27, 3. mesto pa si delijo Brojan (Aaka, Krumperek), Remic (Odobor, Mozirje) in Mali (Taka, Krumperek) s 24 točkami, med ekipami pa je prvi Krumperek 53 pred Ljubljano 49 in Mozirjem 31. V članski konkurenci, ti bodo prva tako nastopila na dveh parkurjih (1:25 in 1:30 min), sta prejšnje samo dva favorita: Aleska Keršič (Holly Boy) in Matjaž Čik (Taiga, Krumperek). Amatevka ima točko prednosti pred Čikom (31:30), Lah (Lukrecija, Lipica) pa jih je zbral 27. Skupno bo nastopilo 9 jahačev slovenskih klubov.

Kasaški spored ima za začetek tri avtoštarte na 1.800 m s temelji 1:25:6 do 1:28:5, 1:28:6 do 1:31:5 in 1:25:5 in boljšim časom. Med 8 konji je prvi dirki je favoriti Lela IV (Jurec, Ljutomer), v drugi sta med 10 kasaških pose-

bej zanimiva Falconara (Krušič, Ljubljana) in Larino (F. Lovrenčič Mb), v njihje prvi dirki dneva s temeljem 1:25:5 pa imata zmagovalca Fegrina (A. Slavič, Ljutomer) in Duk (Slabe, Ljubljana).

Dveletniki bodo tekmovali v dveh skupinah na 1.400 m. V prvi skupini sta med 10 kasaških favoritov Nis (J. Vavpotič, Ljubljana) in Lambardija (Hecog, Maribor), v drugi pa med 11 kasaških Fingo II (A. Slavič, Ljutomer) in Lido II (J. Pogačar, Ljubljana). Dogodek številka 1 kasaškega spreda pa bo svedela 3. tek krožne prvenstvene dirke 11 najboljših slovenskih konj na 2.000 m. V 2. tekuri v Mariboru je zmagal Pegispred z izkušenim voznikom Jernemom Nikolčičem iz Ljutomera pred Fegino, Dukom in Dimitrijem MS. Tretji spopad najboljših bo gotovo zanimiv še bolj kot druge tekoč sobotnih popoldanskih dirk, ki kot zaokrožena četa obetajo veliko športna uživanja. H. Č.

Frank Browning in John Gerassi

ZOČIN PO AMERIKI

3. nadaljevanje

– Častiti George Burroughs, nekdanji vaški pastor, ki je odšel iz kraja devet mesecev prej in v ozračju popolnega razdora. Bil je iz bogate družine, diplomiral je na Harvardu, imel je še prostorna posestva v Angliji in tedaj, ko so ga aretirali, je ravnal spet pastir pastore neke cerkve v Mainu, koder je že opravljal službo božjo, preden je prišel v Salem. John Putnam mu je dal predreduj na pastorsko plačo – tisto plačo, ki mu je vaški svet ni hotel izročiti.

– Rebecca Nurse, dekle iz revne družine iz Topsfielda, se je omožila z mestnim obrtnikom, ki se mu je nenadoma nasmešila sreča, ko je kupil kmetijo s 300 juter zemlje, ki je deloma mejila na zemljo Putnamovih. Seveda se je z brati Putnam kar naprej prepiral zaradi meje. Pozneje se je Francis Nurse povezal s Porterjevimi zoper Putnamove in častitega Samuela Parrisa.

– Sarah Good, rojena v Watertownu je poročena z Robertom Princom, čigar kmetija je mejila na Putnamovo. Grozila so ji vesa, vendar je še pred procesom umrla v zaporu.

Po moževi smrti si je kupila irskega hlapca, ki je bil najprej njen ljubček, nato pa soprog. Še huje: Sarah je tedaj skušala privediti otroke iz prvega zakona, čeprav je Prince sestavil drugačno oporoko, kar je nasprotovale šegam in postavljalo na kocko vso družbeno strukturo vasi.

Za naslove v Ljubljani in Sežani

Konec tedna republiški prvenstvi v trupu ter z vojaško in s serijsko MK puško

LJUBLJANA – Konec tedna bosta v Sloveniji kar dve republiški prvenstvi v streljanju. Že danes (ob 8. uri) se bo na strelišču v Kuzli pri Sežani v organizaciji SD Svoboda začelo RP v streljanju na glinaste golobe v disciplini trap. Prijavilo se je 15 ekip s 70 strelci. Naslov brani ekipa Olimpija, med posamezniki pa Zadnikar. To bo za slovenske strelce zadnja preizkušnja pred državnim prvenstvom v Sarajevu, kjer bo letos tudi balkansko prvenstvo.

V Ljubljani pa se bo jutri ob 13.30 začelo republiško prvenstvo v streljanju z vojaško in s serijsko MK puško. Udeležba bo letos rekordna, saj bo samo v tekmovalni z vojaško puško nastopilo 29 ekip (lani 13). Naslov brani ekipa SD Raptor Skopje. V konkurenci posameznikov je prijavljenih 130 strelcev. Naslov brani Postojnsčan De Reggi.

Pri čem se bo z MK puško pomerilo 25 ekip (lani 6). Novejši pravila branijo Postojnsčan, med posamezniki pa je bil lani slavil Jeram (Celje). Pri članicah je prijavljenih 5 ekip, pri mladincih 8, pri mladinkah pa samo ena. Pokrovitelj prvenstva je republiški štab za vojaško in s serijsko MK puško pod vodstvom generala Miha Petriča.

E. P., B. S.

Osmerica za lovoriko PZJ

V Ljubljani v soboto in nedeljo finale pokala Plavalne zveze Jugoslavije – Še več tekmovalj

LJUBLJANA – Plavalci in plavalke najboljših osmih jugoslovanskih klubov se bodo jutri in v nedeljo na kopališču Kolesarjeva pomerili v finalu pokala Plavalne zveze Jugoslavije. Kar polovica klubov je iz Slovenije, lovorko brani Triglav, vendar so predtekmovalja pokazala, da bo boj tokrat zelo hud.

Na Kolesarji bodo tako nastopili splošni Jadranci, zagrebški Mladost, beograjski Partizan, reško Primorje, kranski Triglav, ravenski Fužinar, ljubljanska Olimpija pa je pripravljen tekmovalna PK Ljubljana. V soboto se bo tekmovalno začelo ob 19. uri, v nedeljo pa ob 17. uri.

Hkrati pa bo ta konec tedna tudi sicer plavalno kar živahan. V Krišnem se bodo namreč mlajši pionirji A borili v 2. kolu pokala Plavalne zveze Slovenije, ki ga prireja domači Celozorci, ljubljanska Olimpija pa je pripravila tekmovalno 2. kolo pokala PZS za mlajše pionirje B na Vevah.

Nekateri plavalci, ki ne nastopajo v Ljubljani bodo kot slovenska reprezentanca tekmovali na mitingu v Gradcu. To so: Alaufova, Urankejača in Novak (RT), Zavrtnikova (BM) ter Giacometti in Solar (TK). V Velikovec na Koroskem bo v sredo 23. t. m. tradicionalni članski mednarodni tečaj Furkanja Juljskega Krajina – Slovenija – Koroska, na katerem naša ekipa brani prvo mesto.

S. T.

SFRJ: Iskra Olimpija 132:90 (71:38)

POREČ – V tekmi za trening je reprezentanca Jugoslavije, ki se pripravljala za SP, premagala ljubljanskega liguša z 42 točkami razlike. Za reprezentanco so koše dosegli: D. Petrović 10, Benek 9, Sunara 16, B. Petrović 8, Radovanović 19, Radović 16, Vučević 18, Vučević 6, Vilfan 4, Audija 10, Zitić 16; za Iskra Olimpija 14, Mirt 4, Polane 23, Santelj 10, Gradec. To so: Alaufova, Urankejača in Novak (RT), Zavrtnikova (BM) ter Giacometti in Solar (TK). V Velikovec na Koroskem bo v sredo 23. t. m. tradicionalni članski mednarodni tečaj Furkanja Juljskega Krajina – Slovenija – Koroska, na katerem naša ekipa brani prvo mesto.

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

Delegati iz vseh slovenskih gimnastičnih okoliš so živahno razpravljali zlasti o tem, zakaj mladi telovadci in telovadke vse pregodaj zapuščajo gimnastične vrste in kar jih najbolj skrbi, navadno tudi povsem zapustijo gimnastiko, ko v vključujejo se delo niti kot sodniki, niti kot trenerji, čeprav bi prav nekdanji športniki lahko postali dobri strokovnjaki. Udeleženci iz zborovanja so se zavzeli, da bi mladim zagotovili kar najboljšo možnost za uspešno prihodnost, da bodo na ta način tudi dije in bolj zavzeto vzgajali na tekmovalnih vsaj do polne športne zrelosti.

Za predsednika GZS so delegati spet izvolili Janeza Matoha iz Ljubljane, podpredsednik bo Milos Stigar iz Kopra, moški strokovni odbor bo vodil Mariborčan Albin Šuštar, ženske pa Maja Žugelj iz Ljubljane. Ob 20-letnici delovanja GZS so podelili tudi priznanja gimnastičnim delavcem, ki so v minulih 10 in več letih pomembno prispevali k gimnastičnemu utripu pri nas.

M. D., O. G.

Močno zastopstvo SRS na drugi dirki za točke

Avtomobilisti na gorskem prvenstvu v Novem Sadu, kjer imajo dirkači iz Slovenije dobre možnosti

LJUBLJANA – V Novem Sadu bodo v nedeljo nadaljevali letošnje gorsko avtomobilistično prvenstvo z dobro udeležbo iz vrst AK Donit Olimpija. Na 5 km dolgi progi, ki jo bodo dirkači prevozili dvakrat, bo druga dirka za točke, prva pa je bila na Jahanorih.

Vrstni red v razredu do 785 cm na prvi dirki je bil: 1. Bečar (Zel) 15, 2. Pavlin (Donit Ol.) 12, 3. P. Milenković (Jugauto) 10, 4. Vujkov (Donit Ol.) 8, 5. Veldin (Slov. Bistrica) 6. Pavlin ostaja v najmočnejšem krogu favoritov. V razredu do 1150 cm, skupina I, vodi Vesnik (Jugauto) 15 pred Dobrohotom (C. zv.) 12, peti je Krstović (Donit Ol.), uvrščen pa so še Humar in Blauša (Donit Ol.) in Logar (Sk. Loka). V Novem Sadu pa se pripravi na pridružitve prejšnje se Vidič v razredu do 1150 cm, skupina II, vodi Filipović (Sigit) 15 pred Djokičem (Bgd.) 12, Vidličem (Titovo Ušice) 10, Milovanovićem (Jugauto) in S. Milovanovićem (Dovodol) 8. Filipović in J. Milovanović sodelujeta med favorite. V razredu nad 1150 cm je na prvem mestu Urbančič 15 pred Božičem (oba Donit Ol.) 12, Ježkom 10 in Micanovićem (oba Zel.) po 8. itd. Urbančič in Božič sta bosta v Novem Sadu pridružila še Djalinač z golfom in Šuster z avdijem, kar bo jugoslovanska premiera tega tekmovalnega vozila, s katerim dirkač skupaj z Jeraničem uspešno tekmuje na evropskem prvenstvu.

Med klubi je na prvem mestu Donit Olimpija 39 pred Jugautoom 35, Željčarjem 33 in Bžkone s bosta oba vodilna kluba tudi letos ogroženo borila za naslov vse do zadnje dirke.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce. Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

Na tekmovalni podjetji je prva Avtothema 27 pred TAS 25, SV 20 in Jugautoom 20, Autocommerce pa ima 14 točk. Avtothema, lani druga, sicer v najmočnejšem krogu favoriti, brez možnosti pa tudi ni Autocommerce.

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NASLOV DRŽAVNE PRVAKINJE? Aleska Zupančič (na sliki med seskom z dvojnimi bradlje) je naša najboljša telovadka zadnjih let. Ker jo večkrat pestijo poškodbe (tudi na nedavnem prvenstvu Slovenije v Mariboru ni nastopila), jo mlajše tekme na državnem prvenstvu, ki se bo danes dopoldne začelo v športni dvorani na Kodeljevem, sicer utesnijo ogroziti, a vendarle velja za prvo favoritinjo. (Foto: Marjan Zaplati)

SE EN NAS

Družinske probleme je hotel rešiti z nožem

Zenjullaha Gjaka so obsodili na dve leti zapora zaradi poskusa umora svoje žene – Ta se je hotela ločiti in se pogovoriti o preživljanju njunih otrok

LJUBLJANA, 17. junija – Na temeljnem sodišču v Ljubljani so obsodili Zenjullaha Gjaka, starega 35 let, iz Ljubljane na dve leti zapora zaradi kaznivih dejanj poskusa umora. Pri odmeri kazni se je senat odločil uporabiti omilitvena določila, ki jih določa kazenski zakon.

Dogodek se je pripetil 28. septembra 1980. Takrat je Zenjullaha v njegovem stanovanju obiskala žena Muharema, saj zaradi medsebojnih nesoglasij nista živel skupaj. Hotela se je z njim pogovoriti o ločitvi in o preživljanju dveh otrok, pa tudi o njuni nadaljnji usodi, saj je Zenjullaha otroka že pred tremi leti poslal iz Slovenije svoji rodbini na Kosovo in jih mati ni videla vsaj dve leti. Pri tem je prišlo med njima do prepira, nenadoma pa je Zenjullaha potegnil nož iz torbe in nekakšno zabodlo ženo. Pri tem ni gledal, kam je zabodlo rezilo. Petkrat jo je zabodlo v vrat, enkrat v prsni koš, v levo dlan in stegno in dvakrat v trebuh. Oškodovanka je težko ranjena

obležala na tleh. Zenjullaha pa je pod visom dogodka zapustil stanovanje in odhval na postajo milice. Le hitra zdravniška pomoč je Muharemo rešila življenje.

Že preiskovalnemu sodniku je Zenjullaha povedal, da ni imel namena ubiti ženo in da noža ni kupil zato, da bi obračunal z njo. Povedal je, da sta se z ženo kregala in da mu ni dajala denarja za otroke od januarja 1980. leta. Kritičnega dne je prišla k njemu. Ko sta se začela prepirati, naj bi mu po njegovih trditvah prisilila dve zausnici, to pa naj bi ga tako razjezilo, da je izgubil razsodnost. V tistem je potegnil nož iz torbe...

Njegova žena je povedala drugače. Z možem naj bi se že dalj časa kregala, ker je ta samovoljno odpedal njuna otroka k svoji rodbini na Kosovo, pri tem pa njenih želja sploh ni upošteval. 28. septembra pred dvema letoma je odšla k možu, da bi se dogovorila za ločitev, vendar ta ni hotel nič slišati o tem. Rekla mu je tudi, da bo svoje pravice uveljavila pred sodiščem, tako kot jih je že prej poskušala uveljavljati na Centru za socialno delo, vendar ji tam niso mogli pomagati.

Tedaj ji je Zenjullaha rekel, da ne priznava nobenega sodišča in da ji bo sodil sam. Zanimaka je, da bi bila groba z njim in da bi mu primazala klofuto. Vsekakor pa je bila zelo nezadovoljna zaradi otrok, ki jih že nekaj časa ni videla.

TOMAŽ GORENC

»Ko pridem iz zapora, se maščujem!«

BEOGRAD, 17. junija – Pred okrožnim sodiščem so danes obsodili na pet let zapora 25-letnega ključavničarja Petra Jovanovića iz Beograda; obsodjen je zaradi ropa. Sedemnajstega oktobra lani je sredi belega dne okradel v prodajalni »Homolje« v beograjskem središču Mileno Nikolić iz Beograda.

Približno se je ženski in ji izvil denarnico s 4000 dinarji. Toda ženska je tatu opazila in stekla za njim. Dohetila ga je šele pri izhodu. Jovanović se ni zmedel, močno jo je dvakrat udaril s pestjo po glavi, jo pokodaval in nato pobegnil. Medtem ko so inspektorji iskali predzrednega roparja, je pobegnil v Italijo in tam naprej kradel le denarice.

Jovanović pa se je branil tako:

»Oškodovana mi je pomazala obleko, pa sem ji jo očital. Oklofutala me je in zaradi tega sem jo udaril, toda denarja nisem vzel...« Ko pa je sodnik Stojan Mikić prebral razsodbo, je obsodjen vzkliknil: »Maščeval se bom, brž ko pridem iz zapora.«

M. P.

1000 dinarjev kazni za krajo elektrike

LJUBLJANA, 17. junija – Na temeljnem sodišču v Ljubljani so izrekli 1000 dinarjev denarne kazni 22-letnemu Osmanu Bašiću iz Kozij zaradi kaznivih dejanj tatvine elektrike. Hkrati bo moral povrniti tudi sodne stroške.

Bašić je kot podnajemnik Bajra R. napeljal elektriko s strednega nosilca, ne da bi imel za to ustrezno soglasje. Električar se je tako »brezplačno selila« v njegovo stanovanje, saj Bašić ni na ta svoj izum priključil stveca, da bi mu lahko elektrikiarji sproti izstavili račun.

Do tega je prišlo tudi zato, ker je žele lastnik svoje težave z elektriko rešiti po svoje. Ker mu Podjetje za distribucijo električne energije, toz Elektro-Ljubljana – mesto hiše, ki je bila zgrajena na črno, ni priključilo na električno omrežje, je to naredil sam, le da je postavil ustrezen električni števec. Na Elektro Ljubljana – mesto so bili očitno zadovoljni s to rešitvijo in so mu redno pošiljali račune, za Bašića pa so se odločili, da zadevo rešijo na sodišču.

T. G.

Autobus se je prevrnil, deset potnikov ranjenih

RUŠE, 17. junija – Deset od tridesetih potnikov je bilo ranjenih v avtobusu mariborskega Certusa, ko se je le-ta, danes ob 12.45 v Rušah prevrnil na desni boki. Avtobus je na redni progi iz Maribora proti Rušam vozil 40-letni Jože Hariš iz Slemenja pri Rušah. Ko je pripeljal v Rušah do križišča s Tovarniško ulico, se je umikal neznanemu tovornjaku in pri tem zapeljal na bankino, nato pa na travnato pobočje, kjer se je vozilo prevrnilo. Ranjene potnike so odpeljali v mariborsko bolnišnico. Voznik je po nesreči odšel in so ga miličniki slabe štiri ure kasneje našli v gostišču »Dušič«. Škoda je za 250 tisoč dinarjev. (N. V., foto: Bogo Čerin)

James in Suzanne Pool

ODKOD HITLERJU DENAR

19. nadaljevanje

Toda tistim, ki bi radi verjeli, da Ford ni napisal *Dearborn Independent*, je bilo treba samo pogledati v najnovejšo izdajo njegovega življenjepisa, da so prišli na čisto. V njem piše o »studiju židovskega vprašanja«, ki jih je objavil *Dearborn Independent* in ki so bile izdane v knjizni obliki z naslovom *Mednarodni žid*. Članki, ki rekel Ford, naj bi bili »prispevek k vprašanju, ki globoko zadeva to deželo, k vprašanju, ki je po svojem izvoru rasistično...« Naše izjave nam presojajo nepristranski bralci, ki so dovolj bistri, da bodo naše besede primerjali s stvarnostjo, kot jo lahko vidijo sami. Če se naše besede in njihova opažanja ujemajo, je zadeva dokazana... Prva točka, o kateri je treba razmisлити, je resničnost tega, kar smo prikazali. In prav te točke se naši kritiki ogibajo.

»Bralcem naših člankov bo takoj jasno, da nas ne žene nikakršna pristranost, razen morda pristranost v prid tistim načelom, ki so naredili našo civilizacijo. V tej deželi so se pojavili nekateri vplivni tokovi, ki so povzročili močno nazadovanje v literaturi, zabavi in vedenju družbe; poslovnost se je odmaknila od svojih zdravil temeljev; vsespodov je čutili splošno zniževanje vrednot. Med izraze se ni vrnila groba zarobljivost belca, neotesano proststvo, denimo, Shakespeareovih junakov, ampak se je med plasti zahrbtno prikraj pokvarjen orientalizem – in to do take mere, da ga bo

treba izvažati. To, da vsi ti vplivi izvirajo od ene rase, je dejstvo, s katerim je treba računati...» »Naše delo si ne umišlja, da je o židu v Ameriki izreko zadnje besedo,« je rekel Ford. »Za sedaj je torej to vprašanje docela v rokah Židov...« Še vedno je mogoče da zavržemo prevelike nazore o (židovski) rasni superiornosti, ki jo vzdržuje gospodarska ali intelektualna prevratniška vojna proti krščanski družbi... Če so tako pametni, kot zatrjujejo, se bodo trudili, da bodo iz Židov napravili Američane, ne pa, da bi požidili Ameriko. Duh Združenih držav Amerike je krščanski v najširšem smislu besede in namenjeno mu je, da ostane krščanski... Naše nasprotovanje velja samo idejam, zlaganim idejam, ki spodbujajo moralno moč naroda. Te ideje izhajajo iz lahko spoznavnih virov, širijo se po metodah, ki jih je lahko odkriti, obvladati pa jih je mogoče že samo z razkrinkanjem. Mi smo uporabili le razkrinkanje. Ko se ljudje naučijo spoznati izvor in naravo vpliva, ki se vrtinči krog njih, je to dovolj. Ko bo ameriški narod dojel, da nas ni zadela naravna degeneriranost, ampak prečunano prevratništvo, bo rešen.«

V letih od 1920 do 1930 je Henry Ford v svojem *Dearborn Independentu* ves čas objavjal antisemitske članke. Potem se je leta 1927 zapletel v pravdo z Aaronom Sapirjem, uglednim čikaškim odvetočnikom. Sapir je tožil Forda zaradi žaljive časti, ker je trdil, da je z drugimi židovskimi prepričanostmi vpleten v zaroto, da bi prevzeli nadzor nad ameriškim kme-

»Nepričakovane« kontrole so omogočile krajo v banki

Ker je blagajničarka v Varaždinski banki že vnaprej vedela za kontrole, je lahko ukradla milijon din

VARAŽDIN, 17. junija – Evica Pauković, likvidatorica in blagajničarka Varaždinske banke v sozdu Varteks, je od septembra 1979 do februarja 1982, torej v 29 mesecih, poneverila 1.285.005 dinarjev. Okrožno sodišče jo je zato obsodilo na devet let in šest mesecev zapora, poleg tega pa pet let po prestani kazni ne bo smela opravljati nobenega dela, pri katerem bi lahko samostojno razpolagala z družbeno lastnino ali jo čuvala. Varaždinski banki bo morala vrniti ukradeni denar in še 7,5 odstotka obresti, začeti s 1. februarjem letos, piše Večernji list.

Med razpravo, ki je trajala dva dni, je vse presenetilo, ker Evica Pauković dva leti in pol ni imela nobene prave kontrole. Vse inventure in »nepričakovani« pregledi (kar štirje so bili v tem času) so bili po telefonu vnaprej napovedani, da je lahko blagajno pravočasno spravila v red.

Za pričo so poklicali Jelico Štefčić, šefinjo sektorja za stike s prebivalci. Ta je o kontroli povedala: »Imamo redno letno kontrolo, ki je ponavadi okrog novega leta, ter interno za uslužbenke, ki delajo pri okencih. Vnaprejšnja obvestila in opozorila niso dovoljena. Zato takšne nepričakovane kontrole tudi so. Spominjam se, da je bila opravljena tudi pri obtožnici, vendar zdaj ne bi mogla razložiti, kako se je lahko zgodilo, da je ta vnaprej vedela, kaj jo čaka.«

O »nepričakovanih« kontrolah torej niti Evica Pauković niti zaposleni v drugih podružnicah ne bi smeli biti obveščeni, pa vendar ji je nekdo vedno telefoniral, kdaj bodo prišli kontrolorji pregledovat blagajno in knjige.

Kdo požiga pizzerije in gostilne v nemških mestih?

V severni Nemčiji je v letu in pol zgorelo nič manj kot sedemdeset italijanskih lokalov – Mafija?

BONN, 17. junija – V severni Nemčiji je policija lani in letos zabeležila več kot sedemdeset požigov italijanskih gostiln, restavracij in pizzerij. Materialna škoda raste in se je povzpela že nad dvajset milijonov mark.

20. septembra 1981 so plameni zajeli picerijo »Bella Italia« pri Bremnu. To je bil že drugi požig priljubljene restavracije nekega Italijana v zadnjih osmih mesecih.

Dva meseca kasneje so na grškem otoku Rhodosu prijeli Italijana Vittoria Pillerija, starega 47 let. Pilleri je v Grčiji mudil zato, ker naj bi menda pripravil požig razkošne jahte italijanske grofice Ide Borletti Noblesse.

Novica, da so Vittoria Pillerija novembra prijeli v Grčiji, je razveselila nemško policijo. Kajti Pilleri, ki naj bi bil vodja požigalne skupine v severni Nemčiji, je že dolgo zbujal strah in trepet in je bil trn v peti hannoverske policije.

Kmalu zatem so prijeli še 27-letnega Franca Lorella in 29-letnega Maria Viola, oba po rodu iz južne Italije. Vse ugotovitve so kazale na to, da se bo zadeva kmalu zaključila, kajti oba sta

osumljena sodelovanja pri požigih gostinskih lokalov.

Toda požigi se nadaljujejo tudi letos. V začetku januarja je pogorel »Gozdni šank«, 12. februarja »Kološje«, 20. februarja bar »Noblesse« v Göttingenu, kjer se je pred plameni komaj rešilo devet ljudi, 12. marca je zagorela restavracija »Forum«, 16. marca pizzerija »Pinokio« v Svetem Andreasbergu. Storiteli uporabijo vedno znova iste taktike: gostilno ponudi polijejo z benzinom in podtaknejo ogenj. Oškodovani molčijo, v strahu pred grožnjami italijanskih mafijšev.

Načelnik policije Rainer Hofmann pravi: »Vse poskušamo, toda nič ni.«

POD PRISEGO

»Od obtožbenca ne zahtevam, da mi vrne denar, ker ga nima in ga tudi ne bo imel.«

M. P.

Boksar uporabil pištolo

BEOGRAD, 17. junija – Na okrožnem javnem tožilstvu v Beogradu so sestavili obtožnico Zoper Zdravka Bašića, boksarja Radničkovega iz Beograda in nekdanjega člana jugoslovanske boksarske reprezentance. Namestnik javnega tožila, magister Andrija Milutinović, je v obtožnici navedel, da je Bašić 26. aprila letos streljal s pištolo v Željka Budića iz Beograda in ga ranil v nogo.

Dogodek se je pripetil v poznih večernih urah pred kavarno »Kot Kočev« v Višnjevi pri Beogradu. Bašić in Budić sta se začela prepirati, beseda je dala besedo, potem pa je Bašić potegnil pištolo in ustrelil Budića v nogo.

Preiskovalnemu sodniku je Bašić povedal, da so ga napadli z nožem in da je pištolo potegnil iz žepa ter ustrelil v zemljo zato, da bi preprečil napadalca. Verjetno pa bo šele na glavni obravnavi jasno, kako se je dogodek v resnici pripetil.

M. P.

24 UR

Veliko dima, malo ognja

LJUBLJANA, 17. junija – Gost črn dim, ki je davi nekaj pred osmo uro vzbudil pozornost Ljubljancem, se je vail s podstrešja doma medicinskih sester na Plečnikovem trgu. Ljubljanski poklicni gasilci, ki so kmalu po obvestilu odšli na kraj požara, so imeli precej težav pri dovozu k omenjeni stavbi. Dovo pred Maximarketom je namreč preozek za gasilsko vozila, zato so enega izmed njih poškodovali. Še sreča, da se je samo kadilo, kajti v primeru, da bi gorelo, bi se akcija najbrž končala drugače.

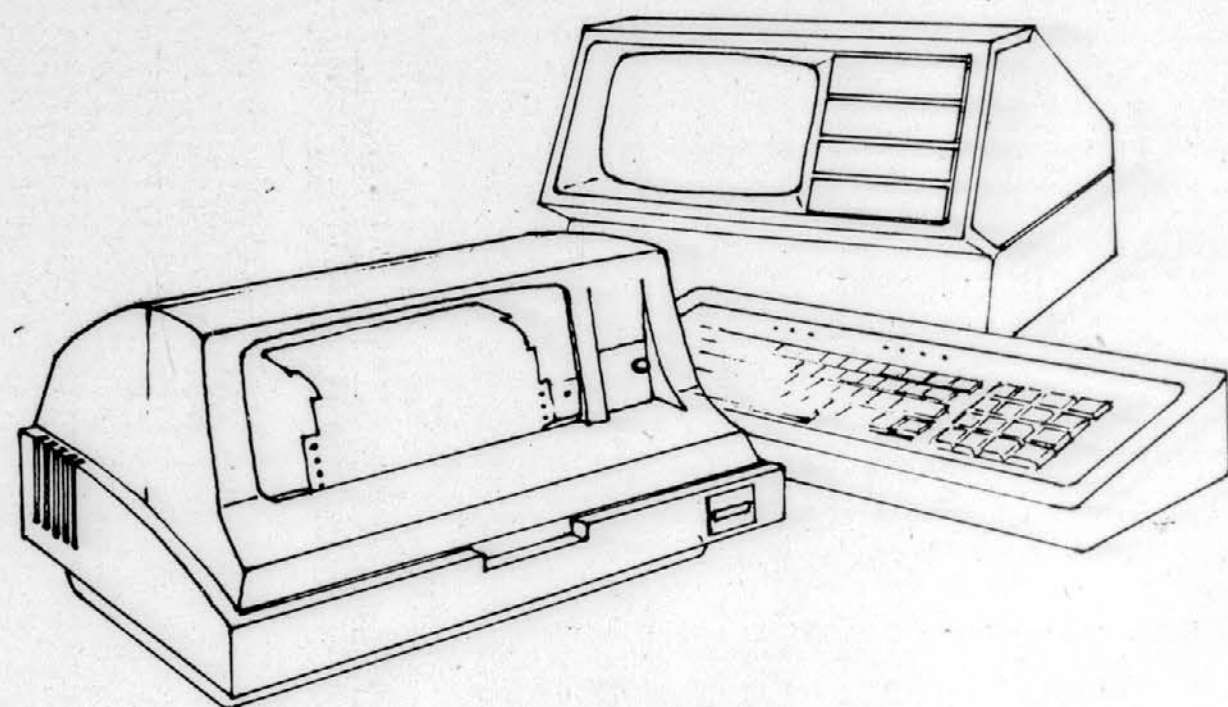
Sprva je kazalo, da gori na podstrešju, vendar so gasilci kmalu ugotovili, da dim prihaja po zračnikih, ki vodijo iz Emonske kleti. V kuhinji omenjenega lokala se je namreč zažgala maščoba. Dim, ki se je medtem nakopil v lokalih, je uhaljal po zračnikih, ki so speljali v podstrešje doma. Kajti je zagorelo, bodo ugotovili preiskovalci UNZ. Škoda še ni ocenjena, vendar pa ne bo velika.

Ž. H.

ZA DINARJE DOBAVA TAKOJ

PRINTERJI

VIDEOTERMINALI

V-300 linijski
V-900 linijski

Serijski IVEL 100, kompatibilni z:
DEC-DELTA
UNIVAC
HONEYWELL
in drugimi sistemi

IBM
CDC
SIEMENS

Poslovno proizvodno sodelovanje:

VELEBIT
Zagreb

IVASIM
Ivanić Grad

Poslovne informacije:
Predstavništvo Ljubljana, Vegova 5 a, tel. (061) 221-845 in 221-887.

Metalka je v dvorani II. na Šmartinski 152 pripravila bogato izbiro talnih in stenskih plošč VS kakovosti. Kvadratni meter ploščic dobite že od 220 din naprej.

Naprodaj so tudi steklene prizme po 79,36 din. Oglasite se med 8. in 18. uro 15., 16., 17. in 18. junija 1982.

metalka

Skozi rdečo luč v tovarnjak

BREŽICE, 17. junija – Danes ob 10.55 se je v Brežicah zgodila huda prometna nesreča, v kateri sta se hudo ranila voznik in sopotnica v osebnem avtomobilu. Sopotnica, 53-letna Marija Sivak iz Lastnice, pri Šmarje pri Jelšah, je umrla že med prevozom v ljubljansko bolnišnico.

Po regionalni cesti iz Bizelskega proti Brežicam se je peljal z osebnim avtom 54-letni Drago Sivak. V Brežicah je kljub rdeči luči zapeljal v križišče in pri tem treščil v levi bok tovarnjaka, ki

ga je (iz Šentlartarja proti Čatežu) vozil pri zeleni luči skozi križišče 29-letni Bojan Volčanšek iz Volčjega pri Šmarjah. Voznika Sivaka so odpeljali v breziško bolnišnico.

N. V.

Obvestilo za čebelarje

Opazovalna služba gozdnega medenja obvešča čebelarje o donosih na sledečih opazovalnih postajah:

Grčarjev vrh: 14. 6. + 0,30 kg, 15. 6. + 0,40 kg (medi smreka)

Strelšče Fridrihtaj: 15. 6. +

0,30 kg (paša na lipi)
Slivniško Pohorje: 15. 6. + 0,50 kg (medi smreka in hrast)
Remšnik: 15. 6. tehtnica izravnavna

Lovrenc na Pohorju: 15. 6. tehtnica izravnavna
Črni lug: 15. 6. tehtnica izravnavna
Revir – Ravnik – Loze: 15. 6. tehtnica izravnavna
Krnica: 15. 6. tehtnica izravnavna

Opazovalna služba gozdnega medenja

TELEKS

najvidnejših liberalnih časnikov v Evropi, je poročal, da je Hitler dobil »več kot moralno podporo« od nekega Američana, ki simpatizira z antisemitstvom in se zanaša, da mu bo Hitler pomagal v bitki proti bančnemu kapitalu. Leta 1922 je *New York Times* poročal, da se v Berlinu na široko šušlja o tem, da Henry Ford financira Hitlerjevo nacionalistično in antisemitsko gibanje v Münchnu. Dejansko so bile govorice tako hrupne, da se je *Berliner Tageblatt*, eden največjih časopisov v Nemčiji, obrnil na ameriškega poslanika Alansona B. Houghtona in zahteval, naj se vprašanje preide in prepriči nadaljnja finančna podpora Hitlerju. Nikoli pa ni bilo prav jasno, kaj se je s to zahtevo doseglo. Vsa dvajseta leta je bilo še velikokrat slišati, da Ford financira Hitlerja, potem pa so govorice potlačili in nanje pozabili.

Fordov glavni vzgib za financiranje nacistov je bila njegova želja podpirati organizacijo, ki bi nadaljevala boj proti Židom. Ker sta bili Amerika in Nemčija največji industrijski sili, je Ford upal, da se bo moč Židov močno zamažala, če bi v teh dveh državah delovalo močno protizidovske skupine.

V nacističnem programu je bila tudi točka, ki je bila ugodna za Fordove gospodarske interese. Na tihem je ameriški industrialec pozdravljaj Hitlerjeve silovite izpade zoper krivice versajške pogodbe. Trgovinske omejitve, ki jih je določala versajška pogodba, niso namreč prizadele samo Nemčije, ampak tudi ameriške firme, ki so poslovale na tujih trgih, na primer Forda. Amerika bi imela korist od trgovine z Evropo samo tedaj, če bi si Evropa opomogla od posledic prve svetovne vojne. Kot je rekel ekonomist J. Maynard Keynes, bi se lahko

Evropa gospodarsko razcvetela, samo če bi se razcvetela Nemčija. Dokler pa so Nemčijo dušile versajške restrikcije, ni bilo mogoče upati na izboljšanje.

Kot deček je Ford delal pri nekem nemškem orodjarju, ki ga je naučil marsikaj koristnega. Rad je imel Nemce, ker »so nadarjen in varčen narod«. V dvajsetih letih je hotel Ford ustanoviti v Nemčiji tovarno, kjer bi lahko nastavljal kvalificirane delavce, ki jih je bilo na pretek.

Leta 1921 si je šel ogledat poraženo in zasedeno Nemčijo neki Fordov predstavnik, da bi raziskal možnosti za gradnjo avtomobilskotovarne zaradi finančnih ovir, ki jih je nemški avtomobilski industriji postavljala versajška pogodba, gradnja tovarne ni bila mogoča. To leto je Ford po vsej Nemčiji prodal samo tri avtomobile modela T, tovarnjake in šest torijev. Ford je računal, da bodo Hitler in nacisti pritiskali na berlinsko vladu in s tem na zavezniške vlade, da bi morda preklicali omejitve versajške pogodbe, potem pa bi se trgovina z avtomobili izboljšala.

Na začetku dvajsetih let je nacistična stranka delovala povsem zakonito, zato je imel Ford vse pravice odkrito jo podpirati. Kakor pa je v glavnem vsako politično financiranje tajno, je bilo seveda tudi za Forda pametneje, da svojega imena ni povezoval z radikalno desničarsko stranko. Tudi ameriško zunanje ministrstvo ne bi bilo veselo njegovega zmanjevanja v notranje zadeve tuje dežele. Tudi nacisti so imeli odličen razlog, da so hoteli ohraniti vir svojih financ v tajnosti. Če bi nemški narod zvedel, da Ford financira Hitlerja, bi ga obtožili, da je lutka tujega kapitalista.

PROTIINFLACIJSKI PROGRAM

Uvodne pripombe

»Protiinflacijski program« je prvi dokument, ki konkretizira že objavljena »Izhodišča dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije«. Komisija zveznih družbenih svetov za vprašanja gospodarske stabilizacije ga je dostavila sodelavcem, ki sodelujejo pri delu sveta in je hkrati na vpogled najširši jugoslovanski javnosti.

Tematska vsebina tega dokumenta* so družbenogospodarski temelji, cilji, metode in ukrepi protiinflacijske politike in nekateri socialni vidiki protiinflacijskega programa. Njegova bistvena vsebina so temeljne metode in sredstva ekonomske politike, ki naj bi zagotovila, da bi odpravili vzroke in vire inflacije in da bi v kratkem radikalno znižali inflacijsko stopnjo z okoli 40 odstotkov, kolikor je znašala konec leta 1981, na okoli 10

odstotkov konec leta 1985. Da bi dosegli ta cilj, dokument opozarja da bodo naloge na tem področju težavne in zapletene. Še posebej poudarja nujnost povečanja učinkovitosti, smotnosti in intenzivnosti gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Posebej poudarja potrebo po razvoju odnosov samoupravnega združevanja dela in sredstev na temeljih skupnega ustvarjanja dohodka in svobodne menjave dela, pa tudi veliko obsežnejšega in bolj kakovostnega vključevanja našega gospodarstva v mednarodno delitev dela.

Protiinflacijski program je le del programa dolgoročne gospodarske stabilizacije, zasnovane na »Izhodiščih«. Zato v tem programu ni odgovorov na tista vprašanja, ki jih bodo vsebovali drugi deli programa. Te bo komisija, potem ko jih bo obravnavala, sukcesivno predstavila javnosti. V okviru komisije pripravljajo naslednje programe oziroma dokumente: Prilaganje možnosti za gospodarjenje s stališča krepitve materialne

osnove združenega dela in prizadevanj, da bi delavci postali gospodarji sredstev družbene reprodukcije; Politika razvoja kot dejavnik gospodarske stabilizacije; Tehnološka strategija; Energetska strategija; Strategija in razvojna politika prometa; Kmetijstvo in kmetijsko-industrijski kompleks; Stanovanjsko in komunalno gospodarstvo; Drobno gospodarstvo; Družbene dejavnosti; Regionalni vidik razvoja; Zaposlenost in zaposlovanje; Prvine politike in sistema gospodarskih odnosov s tujino; Dolgoročna socialna politika; Prilaganje gospodarskega sistema zahtevam stabilizacije; Družbene podmene dolgoročnega stabilizacijskega programa in Ukrepi gospodarske stabilizacije na področju pravnega sistema.

Sinteza nalog dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in ukrepov za njeno uresničitev bo skupaj z določitvijo prioriteta v okviru njenega dinamičnega uresničevanja

sklepno delo, ki bo lahko pristojnim organom v federaciji, socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah rabilo kot podlaga za snovanje ekonomske politike in nujnih sprememb v mehanizmi gospodarskega sistema ter za izdelavo srednjeročnih družbenih načrtov v skladu s temelji našega sistema samoupravnega družbenega planiranja.

* Dokument so pripravili v komisiji zveznih družbenih svetov za vprašanja gospodarske stabilizacije oziroma v njeni delovni skupini za pripravo dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, in sicer na podlagi gradiva posebne podskupine, ki jo sestavljajo: koordinator dela podskupine Milutin Čirović, in člani podskupine Predrag Božović, Branislav Čolanović, Milan Golijanin, Pero Jurković, Srbojub Jović, Marijan Korošić, Boško Lazarević, Dušan Miljković, Božo Marendić, Miloje Nikolić, Ivo Perišin, Dejan Popović, Zoran Pupovac, Miloš Radulović, Stanko Radmilović in Janko Smole.

I. Družbenogospodarski temelji protiinflacijskega programa

V idejnoteoretičnem smislu temelji protiinflacijski program na opredelitvah iz »Izhodišč dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije«. Izhodišče je ugotovitev, da je stabilnost gospodarskih gibanj odvisna predvsem od dejanskega vpliva delavcev v združenem delu na tokove materialnih in družbenogospodarskih odnosov v združenem delu, družbeni reprodukciji in družbi. V tem smislu je po splošnem mnenju uveljavljanje ustavnega položaja temeljnih subjektov gospodarjenja, t. j. delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, v sistemu družbene, še zlasti razširjene reprodukcije, v temeljni organizaciji in drugih oblikah združevanja dela in sredstev, in odnosih svobodne menjave dela v okviru interesnega organiziranja in v okviru odločanja v delegatskem sistemu nezadovoljivo. Takšen položaj delavcev je eden temeljnih vzrokov za nestabilnost gospodarskih gibanj oziroma eno temeljnih žarišč in generatorjev inflacije pri nas.

Spričo večdimenzionalne narave naše inflacije (z inflacijo povpraševanja se prepletajo inflacija stroškov, pa tudi strukturna in uvožena inflacija) temeljijo temeljne rešitve in predlogi protiinflacijskega programa na ugotovitvi, da je skupni imenovalec vseh bistvenih vzrokov inflacije pri nas dejstvo, da imajo delavci, kar zadeva gospodarjenje s celoto dohodka in presežka dela, v temeljnih organizacijah združenega dela podrejen položaj. Še zlasti nezadovoljive so razmere pri gospodarjenju z dohodkom (pridobivanju, razporejanju, upravljanju in samoupravnem nadzoru nad uporabo dohodka) v sistemu razširjene reprodukcije, in še posebej v sistemu akumulacije, in sicer tako v odnosih oblikovanja kot v odnosih uporabe akumulacije. Posledica tega je stopnjevanje inflacije, ki je med drugim močno zavirala samoupravne družbenogospodarske odnose, večala število administrativnih, etastičnih intervencij in spreminjala razmerja sil v družbi v prid krepitve državnolastniškega in tehnobirokratskega monopola.

Takšni odnosi v sistemu družbene reprodukcije (še zlasti dejstvo, da družbeno načrtovanje v doseganju družbeni praksi, še posebej načrti družbenopolitičnih skupnosti, niso temeljili na načrtih temeljnih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti) so vzrok za sprejemanje nerealnih načrtov in programov razvoja, ki so bili bolj načrti želja kot realnih ocen razvojnih možnosti na podlagi znanstvenih spoznanj itd. Načrtovanje mimo razvojnih možnosti je (zaradi delovanja ekonomske logike) pripeljalo do nesmotne uporabe razpoložljivih sredstev in pretirane uveljavitve deficitarnega financiranja posameznih delov finalne, še zlasti investicijske in splošne porabe iz denarne emisije, ter do pretirane zadolževanja v tujini, kar je prav tako zelo neugodno vplivalo tako na stabilnost gospodarskih tokov kot na kakovost družbenih odnosov.

Deficitarno financiranje posameznih oblik finalne, še zlasti investicijske porabe ter pretirano zadolževanje v tujini sta nujno pripeljala do stihskih sprememb možnosti za gospodarjenje mimo vpliva delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in njihovih delegatov v upravnih organih v delovnih in drugih organizacijah združenega dela, bankah, skupščinah samoupravnih interesnih in družbenopolitičnih skupnosti, ter do prerazdelitve družbenogospodarske moči v prid osamosvojenim centrom odločanja v teh organizacijah in skupnostih in v škodo delavcev v združenem delu.

Takšni odnosi pri financiranju in načrtovanju razširjene reprodukcije so nenehno v čedalje širših razsežnostih uveljavljali takšne odnose, ki so organizacije združenega dela v gospodarstvu spravili v položaj čedalje večjih dolžnikov v bankah, državno gospodarstvo kot celoto pa v položaj čedalje večjega dolžnika v tujini.

Spričo nujnosti spremembe odnosov v sistemu razširjene reprodukcije smo zato predvideli odpravo vseh oblik deficitarnega financiranja posameznih oblik finalne, še zlasti investicijske pora-

be, hkrati pa je treba dodatno akumulacijo iz tujine spraviti v razumne in smotne, se pravi gospodarsko upravičene meje.

Ko bomo napravili konec deficitarnemu financiranju posameznih oblik finalne, še zlasti investicijske porabe, in zmanjšali dolgove v tujini, se bodo bistveno zmanjšale stihijske spremembe možnosti za gospodarjenje mimo vpliva družbenega dela, odpravili bomo žarišča in generatorje inflacije, povečali akumulativno in reprodukcijsko sposobnost in bistveno zmanjšali tudi vlogo posojil, povečala pa se bo vloga samofinanciranja s sredstvi iz dohodka temeljne organizacije in sredstvi, združenimi na samoupravnih temeljih.

Ko bodo delavci v temeljni organizaciji združenega dela oziroma njihovi delegati gospodarji dohodka in bodo bolj neposredno nadzorovali pridobivanje in razporejanje dohodka, bo to bistveno vplivalo na smotno uporabo dohodka in zmanjšanje stroškov poslovanja in reprodukcijskih stroškov v organizacijah združenega dela, pa tudi v vseh oblikah njihovega združevanja. Omejitve sredstev za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb in skupnih potreb družbe, ki jih zadovoljujemo v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti, v okviru možnosti gospodarstva in družbe, bo skupaj z gospodarnostjo v organizacijah združenega dela zagotovila tudi krepitev akumulativne in reprodukcijske sposobnosti gospodarstva. To bo vplivalo tudi na zagotovitev stvarnejših materialnih možnosti za dosledno uveljavitev načela svobodne menjave dela in bolj neposreden vpliv temeljnih gospodarskih subjektov (prek delegatskega sistema) na odločanje o uporabi dela dohodka, ki ga namenjamo za te potrebe.

II. Cilji in metode protiinflacijske politike

Protiinflacijski program kot del programa dolgoročne gospodarske stabilizacije jugoslovanske družbe izhaja iz, ustavnega položaja in interesov delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, temelji v vseh oblikah združevanja njihovega dela in družbenih sredstev, izhaja pa tudi iz

Z izvajanjem teh ukrepov protiinflacijskega programa in omejitvijo vseh oblik porabe in sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb družbe v okviru razpoložljivega dohodka bomo hkrati vplivali tudi na zmanjšanje inflacije, večjo stabilnost gospodarskih gibanj, krepitev učinkovitosti gospodarjenja in kakovosti odločanja (še zlasti na področju investicijskih odločitev), rezultat vsega tega pa bo nadaljnja krepitev družbenogospodarske vloge delavcev v združenem delu in celotnih socialističnih samoupravnih družbenogospodarskih odnosov.

Protiinflacijski program se potemtakem v celoti opira na temeljne subjekte gospodarjenja – delavce v temeljnih organizacijah združenega dela – in njihovo gospodarjenje v razmerah, v katerih bo njihovo ravnanje kot ravnanje blagovnih proizvajalcev usodno določala moč gospodarske nuje in prisile z vsemi prednostmi dobrih in z vsem tveganjem slabih rezultatov gospodarjenja. To naj bi tudi spremenilo ravnanje delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in usmerilo njihovo dejavnost v nenehno večanje dohodka predvsem z zmanjševanjem proizvodnih stroškov, večanjem delovne storilnosti, varčevanjem s sredstvi in uspešnejšim prilagajanjem zahtevam domačega in tujega trga.

To pomeni, da je temeljna (v bistvu dohodkovna) motivacija za uresničitev tega protiinflacijskega programa motivacija delavcev – temeljnih subjektov gospodarjenja, ki tako krepijo materialno osnovo svojega dela in svojega osebnega in družbenega življenjskega standarda in si zagotavljajo možnosti za razširitev svojega vpliva pri odločanju o družbenih zadevah tako v materialni bazi kot v družbeni nadgradnji.

ustavnega položaja republik in avtonomnih pokrajin ter njihove odgovornosti za svoj in skupni razvoj države. Kot tak objektivno deluje v smeri krepitve samoupravljanja kot družbenoekonomskega odnosa in materialne osnove samoupravljanja.

V protinflacijskem programu so obdelane osnovne metode in sredstva gospodarske politike, ki naj bi ustvarile razmere za odpravo vzrokov in virov inflacije ter za zmanjšanje inflacijske stopnje, ki je bila ob koncu lanskega leta okoli 40-odstotna, na približno 10-odstotno ob koncu leta 1985.* Takšno radikalno zmanjšanje inflacijske stopnje je treba v čim večji meri uresničiti s povečanjem učinkovitosti gospodarjenja v času velikih preobrazb v jugoslovanskem gospodarstvu in družbi v smeri kvalitetnejšega gospodarjenja in znatno širšega vključevanja našega gospodarstva v mednarodno delitev dela.

Ekstenziven in avtarkičen razvoj države je zlasti v zadnjem desetletju ustvarjal možnosti za prehitro naraščanje investicij in porabe ter povečevanja monetarnih agregatov. Tak razvoj je malič strukturo proizvodnje in razmerja v delitvi dohodka, zmanjševal je učinkovitost gospodarjenja ter izvoz našega blaga in storitev. Da bi korenito spremenili tak trend in okrepili kvalitativne kriterije gospodarjenja, stabilnost plačilne bilance in občutno znižali stopnjo inflacije, bo nujno spremeniti sedanje odnose v gospodarskem razvoju države in uskladiti materialna strukturna neskladja njenega razvoja. Konceptijska osnova protinflacijskega programa je strategija gospodarskega razvoja, ki temelji na intenzivnejšem delovanju ekonomskih zakonitosti in vključevanju jugoslovanskega gospodarstva v mednarodno delitev dela. Na tej podlagi bi zagotovili potrebno koordinacijo gospodarske dejavnosti s pomočjo samoupravnega planiranja, pa tudi z aktivno socialno politiko.

Pri zasnovi protinflacijske politike smo v naših razmerah odkrili tri kriterije, ki bi jih moral vsebovati protinflacijski program, da bi bil družbeno sprejemljiv. Po prvem je treba z ustrezno kombinacijo metod zagotoviti veliko učinkovitost protinflacijske politike. Protinflacijski program, ki ni dovolj trden in zahteven, ne more dati ustreznih učinkov. Po drugem gre za uresničevanje take kombinacije metod in protinflacijskih ukrepov, s katerimi bomo preprečili pretirano zaviranje gospodarske rasti. Protinflacijski program, ki bi ga lahko uresničevali le z ekonomiko stagnacije ali celo ob negativni stopnji rasti, nč bi bil sprejemljiv. Po tretjem kriteriju mora biti protinflacijska politika zasnovana realistično in s trdno odločenostjo, da programa zniževanja inflacijske stopnje ne bomo prekinili med izvajanjem. Torej ne moremo sprejeti programa, po katerem bi s prestrogo protinflacijsko politiko pri zniževanju inflacijske stopnje dosegli spektakularne časne rezultate, ki se ne bi mogli obdržati.

Na podlagi teh kriterijev bi lahko v naših konkretnih razmerah sprejeli protinflacijski program, po katerem bi inflacijo znižali od 40 (koniec leta 1981) na približno 10 odstotkov leta 1985. V tem prehodnem obdobju bi se inflacija zniževala po naslednji lestvici:

koniec leta 1981	približno 40 odstotkov
koniec leta 1982	približno 25%*
koniec leta 1983	približno 20%
koniec leta 1984	približno 15%
koniec leta 1985	približno 10%

Pričujoče tabele ni treba razumeti kot fiksen program, ki ga med izvajanjem ne bi smeli prilagajati, če bodo objektivna gibanja v jugoslovanskem gospodarstvu to zahtevala.

Od leta 1983 do 1985 bi inflacijo zniževali postopoma. V tem času bi administrativne metode za zmanjšanje inflacijske stopnje manj uporabljali, kot v drugi polovici leta 1981 in kot leta 1982. Z drugimi besedami, težišče boja proti inflaciji bi postopno prenašali na ekonomske metode, ki temelje na doslednejšem delovanju ekonomskih zakonitosti. To vključuje ustvarjanje družbenoekonomskih razmer in uvajanje vseh potrebnih ukrepov za odstranjevanje vzrokov, ki ovirajo delovanje enotnega jugoslovanskega trga in svobodno povezovanje temeljnih organizacij združenega dela na celotnem jugoslovanskem gospodarskem prostoru. Naloga ni samo zmanjšati stopnjo inflacije, temveč da postane zmanjšanje inflacije dejanski kazalec saniranja jugoslovanskega gospodarstva na podlagi krepitve samoupravnih odnosov in povečanja učinkovitosti gospodarjenja.

Za prehodno obdobje predlagamo kombinirano uporabo štirih osnovnih metod:

1. Poglavitna metoda, od katere je odvisen dejanski uspeh protinflacijskega programa, pa tudi celotnega programa gospodarske stabilizacije, je **krepitev učinkovitosti gospodarjenja**. Osnovni vir krepitve učinkovitosti gospodarjenja so veljavne rezerve, ki so nastajale in se kopičile tako v gospodarstvu kot negospodarstvu in sicer kot rezultat zastoja v razvoju samoupravljanja, nedoslednega izvajanja delitve po delu, slabega gospodarjenja z družbenimi sredstvi, zapostavljanja ekonomskih zakonitosti ter ekstenzivnega in avtarkičnega razvoja v prejšnjem obdobju. Vsi vzvodi gospodarske politike bi bili naravnani tako, da bi objektivno, z delovanjem gospodarske prisile, pripeljale organizacije združenega dela v položaj, v katerem se bodo morale boriti za znatno izboljšanje kvalitativnih rezultatov gospodarjenja. Tako bi delovala tudi ostrejša družbena politika do organizacij, ki poslujejo z izgubo. V socialistični blagovni proizvodnji je znatno večje prevzemanje poslovnega tveganja (v vsakem toz-

du in njihovih medsebojnih odnosih) objektivni pogoj za dejansko samoupravno odgovornost.

2. V prehodnem obdobju bo nujno **zmanjšati delež investicij v družbenem proizvodu in zavreti rast porabe do realnih okvirov**. Investicije v osnovna sredstva bi se zmanjšale od približno 35 na okoli 25 odstotkov glede na družbeni proizvod. Zmanjšati bo treba tudi udeležbo sredstev za splošne in skupne potrebe v družbenem proizvodu. S tem bi vplivali na povpraševanje v državi in ga zmanjšali. Rast družbenega proizvoda bi, kot posledica omenjenega ukrepa, v prehodnem obdobju znašala približno 2 do 3 odstotke na leto. Upočasnjena rast povpraševanja bi stabilizirala domači trg, blago pa hitreje usmerjala v izvoz. Zmanjšanje deleža investicij v družbenem proizvodu je nadvse nujno, celo ne glede na protinflacijsko politiko, ker v naslednjem obdobju zaradi prezadolženosti države ne moremo uporabljati dodatne akumulacije iz tujine. Tudi protinflacijska denarna politika bo zavirala naraščanje povpraševanja na domačem trgu, še zlasti z odpravljanjem financiranja investicij iz primarne emisije.

3. Protinflacijska politika bi tudi **zmanjšala stroške reprodukcije**. Na ta način bodo delavci v organizacijah združenega dela primorani, da sami zmanjšajo neproduktivne stroške poslovanja, pa

tudi da skupno porabo zmanjšajo na nujno realno raven. Po drugi strani in z istim ciljem bi lahko nekoliko zmanjšali davke in prispevke, ki jih gospodarstvo plačuje za financiranje splošne in skupne porabe, le-to pa bi zmanjšali od okoli 35 (1981) na približno 30 odstotkov družbenega proizvoda do leta 1985.

To znižanje za 5 odstotkov naj bi povzročilo nadaljnje zniževanje stroškov reprodukcije v organizacijah združenega dela in sicer z izboljševanjem učinkovitosti gospodarjenja in korekcijo namenske delitve dohodka.

4. Zaradi obsežnosti gospodarskih motenj, pa tudi zato, ker je treba v komaj štirih letih stopnjo inflacije zmanjšati na četrtno, moramo v prehodnem obdobju **nujno uporabljati tudi neposredno družbeno kontrolo cen**, ki bo toliko učinkovitejša, kolikor jo bo spremljalo samoupravno sporazumevanje reprodukcijsko odvisnih ozdov. Družbeno urejanje cen bo še zlasti pomembno na začetku uresničevanja tega programa. V poznejših letih pa se bo njegov pomen postopno zmanjševal hkrati s krepitvijo delovanja predlaganih ekonomskih mehanizmov ter uresničevanja dejanskega vpliva in odgovornosti ozdov.

Omenjene metode protinflacijske politike bi uporabljali v ustreznih kombinacijah, z vrsto instrumentov in ukrepov gospodarske politike, ki bodo skladno povezani.

III. Ukrepi protinflacijske politike

1. Z monetarno politiko moramo v procesu zmanjševanja inflacijskih motenj zagotoviti zmanjšanje rasti denarne mase in bančnih posojil, ob ustreznih vlogi in odgovornosti Narodne banke Jugoslavije ter narodnih bank republik in avtonomnih pokrajin. V blagovno-denarnem gospodarstvu lahko s tem posredno vplivamo na delovanje različnih realnih inflacijskih dejavnikov, še zlasti na področju investicij, pa tudi na področju porabe. Omenjeni inflacijski dejavniki se vzdržujejo s pretirano emisijo, brez podpore monetarnih dejavnikov pa ne morejo dolgo nadaljevati svojega inflacijskega in ekspanzivnega delovanja. Zaradi tega moramo nujno odpraviti tisti del povpraševanja, ki smo ga dosedaj financirali z emisijo, torej na inflacijski način.

Stabilizacijsko monetarno politiko bi bilo treba podpirati z uresničevanjem samoupravne preobrazbe odnosov v gospodarjenju z denarnimi sredstvi in z dosledno preobrazbo bančnih organizacij, ki bi se iz podaljšane roke državnih in političnih organov spremenile v dejanske finančne asociacije združenega dela. Na tej podlagi bi se vloga bank krepila pri spodbujanju samoupravnega združevanja dela in sredstev, še zlasti pa pri oblikovanju in uresničevanju skupnih interesov ozdov kot ustanoviteljev in upravljalcev bank.

Pri uresničevanju pravic dela z družbenimi sredstvi bi preobrazilo odnosov v gospodarjenju z denarnimi in drugimi družbenimi sredstvi zagotavljali tudi z uporabo zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu.

Pri financiranju investicij in tekoči reprodukciji moramo vztrajati pri uporabi ekonomskih kriterijev, ki morajo biti po svoji naravi zastavljeni selektivno. Kreditna politika bank bi morala spodbudno delovati na akumulativne sile organizacij združenega dela ter na združevanje dela in sredstev. Omenjeni protinflacijski program zahteva tudi korenito omejevanje preobrazbe kratkoročnih sredstev v investicijske plasmaje bank.

Med prehodnim obdobjem (1982–1985) mora biti monetarna politika tako časovno programirana, da bo zagotavljala postopno zaviranje monetarne rasti, v skladu z možnostmi gospodarstva, pri ohranjenju rasti družbenega proizvoda za 2 do 3 odstotke na leto. V tej zvezi je treba vztrajati pri realnosti letnega programiranja denarne politike.

Da bi lahko monetarna politika učinkovito zniževala inflacijo v državi, je bistvenega pomena, da se ohranja solventnost (zmožnost plačila) gospodarskih organizacij – s pogojem njihovega relativno hitrega usklajevanja, če bi prišlo do izgub v poslovanju. Samo v takih razmerah lahko monetarna politika znatno prispeva k procesu stabilizacije gospodarskih gibanj, zmanjševanju stopnje inflacije z delovanjem mehanizma tržnih zakonitosti in krepitvijo učinkovitosti gospodarjenja. V primeru, da ozd na svojem žiro računu ne bo imel denarja za izplačilo osebnih dohodkov, predlagamo izjemno opustitev načela solventnosti. Če bi namreč strogo izvajali pravila tržnega poslovanja, potem osebnih dohodkov delavcev ne bi mogli izplačevati z uporabo začasnih posojil. V tem programu pa smo zavzeli stališča, po katerem se za izplačilo zmanjšanih osebnih dohodkov vendarle lahko uporabijo časna posojila. Teh posojil delovnim organizacijam ne bi dajale banke, temveč skladi skupnih rezerv, ki bi jih popolnoma reorganizirali, tako da bi bila njihova edina funkcija dajanje omenjenih začasnih posojil.

2. Predvideno **zmanjšanje sredstev za splošne in skupne potrebe** bi, kot zelo zapleteno nalogo, uresničili na ta način, da bi znižali te potrebe na družbeno in gospodarsko upravičeno raven, in sicer z racionalizacijo skupnega dela in poslovanja v vseh organizacijah in skupnostih, pa tudi z ustreznim znižanjem stopenj davkov in prispevkov, ki se plačujejo iz dohodkov temeljnih organizacij združenega dela in osebnih dohodkov delavcev oziroma na promet izdelkov in storitev, ki

sodijo v stroške reprodukcije ali v porabo delavcev. Zato je poleg organizirane politične akcije nujno izdelati programe racionalizacije v vseh institucijah in samoupravnih interesnih skupnostih. Pri tem se upošteva tudi potrebo po zniževanju vseh izdatkov za skupno porabo v organizacijah združenega dela. Gospodarstvo bi lahko sredstva iz prerazporeditve dohodka uporabljalo samo za kritje zvišanja stroškov reprodukcije, ki bi nastali v procesih gospodarske stabilizacije ali pa za ustvarjanje dodatne akumulacije in rezerv.

Pri financiranju splošne porabe so možnosti in je potreba, da se postopoma zmanjšuje udeležba posrednih davkov in drugih posrednih dajatev – prometnega davka, carin in necarinskih uvoznih dajatev – in da se krepí udeležba neposrednih davkov, t.j. davkov na dohodek organizacij združenega dela in osebni dohodek delavcev. S tem v zvezi bi bili posredni davki in druge posredne dajatve omejeni predvsem na vlogo, ki jo imajo kot instrumenti ekonomske in socialne politike.

S tem bi dosegli dvojni učinek. Prvič, namesto linearnega vpliva posrednih davkov in drugih posrednih dajatev na vse zavezanec, ne glede na njihove materialne možnosti, bi neposredni davki bremenili zavezanec sorazmerno z njihovimi možnostmi, ne da bi bila ogrožena njihova reprodukcijska sposobnost, kakršno jim zagotavljajo dohodki, ki jih ustvarijo. Drugič, delavci v organizacijah združenega dela bi neposredneje čutili vpliv davkov in drugih dajatev na dohodek organizacije in na svoje osebne dohodke, za kar posredni davki in druge podobne dajatve ne dajejo dovolj možnosti. Ti se namreč niti ne pojavljajo formalno kot element delitve dohodka – so skriti bodisi v materialnih stroških, na katere se plačujejo, ali v tim čistih osebnih dohodkih, iz katerih jih plačuje vsak delavec glede na potrošeno proizvodov in storitev, na katere se ti davki in dajatve plačujejo. Spremembe v tej smeri bi poleg tega tudi prispevale, da bi se aktivirale delegacije v organizacijah združenega dela kakor tudi v krajevnih skupnostih, ki bi svojim delegatom v zborih združenega dela oziroma tudi drugim zborom skupščin družbenopolitičnih skupnosti, pristojnim za sprejemanje sklepov o davkih in drugih dajatvah, dajali natančnejša izhodišča in smernice za odločanje o teh davkih in dajatvah, upoštevajoč možnosti in potrebe gospodarstva oziroma življenjski standard delavcev.

Nujna je tudi delna razširitev progresivnega obdavčevanja celotnega prihodka občanov, pri čemer je treba gledati, da davčna progresija ne pride navzkriž z ekonomsko stimulacijo delovnih ljudi. V istem smislu mora dobiti večji pomen obdavčevanje premoženja, dohodka od premoženja, dediščine, prometa nepremičnin ipd. Pri zagotavljanju sredstev za skupne potrebe, ki jih zadovoljujemo v okviru ali prek samoupravnih interesnih skupnosti, bi dosledno zagotovili pravico delavcev, ki združujejo sredstva v ta namen, da odločajo o teh sredstvih in da v svobodni menjavi dela plačujejo storitve organizacij združenega dela družbenih dejavnosti glede na dejanski obseg in kakovost storitev, ki jim jih nudijo. Poleg tega bi zadovoljevanje skupnih potreb v okviru ali prek samoupravnih interesnih skupnosti po načelih vzajemnosti in solidarnosti omejili, glede na dane razmere, na dejansko potrebno mero, kar narekuje tudi, da preučimo nekatere pravice, ki niso v skladu s stvarnimi materialnimi možnostmi. Druge storitve organizacij združenega dela družbenih dejavnosti organizacijam v materialni proizvodnji oziroma delovnim ljudem bi zagotavljali z neposredno menjavo, glede na njihovo sposobnost, da tako zadostijo ustreznim potrebam, in na njihov poseben interes za razvoj določenih dejavnosti.

Usmeritev, da se zmanjšajo sredstva za skupne potrebe in smotrnejše razporedijo na posamezne dejavnosti, na podlagi doslednega uresničevanja svobodne menjave dela, bo prispevala k racionalizaciji dela in poslovanja v družbenih dejavnostih.

Da bi zagotovili razvoj družbenih dejavnosti, smotrnejšo porabo skupnih sredstev in ustrezno večje zaposlovanje na tem področju, je treba postopoma uvesti participacijo za posamezne storitve organizacij iz sfere družbenih dejavnosti, s tem da bodo te participacije precej prožno zastavljene, upoštevajoč različne dohodkovne zmogljivosti gospodinjstev.

Dinamika in sorazmerje teh sprememb v sistemu financiranja splošnih in skupnih potreb, pa tudi konkretne oblike, v katerih bi jih uresničili – oblike delitve, osnove, stopnje itd. – naj natančneje proučijo in določijo pristojni organi. Glede na to, da je določanje posrednih davkov in drugih posrednih dajatev povečini v pristojnosti federacije, preostali del pa tudi v pristojnosti drugih družbenopolitičnih skupnosti, in glede na to, da sta sistem in politika neposrednih davkov v celoti v samostojni pristojnosti republik in pokrajin, je potreben tudi njihov dogovor o ustreznih rešitvah. Tak dogovor je potreben tudi, kar zadeva odnose oziroma merila pri zadovoljevanju skupnih potreb, še zlasti kadar so družbenopolitične skupnosti pooblašene, da s svojimi predpisi urejajo ustrezne odnose.

3. V **investicijski politiki** je treba izhajati iz treh strateških opredelitev. Prvič, v sferi investicij bi morala priti kar najbolj do izraza ekonomska merila. To bi dosegli z uporabo ekonomskih metod pri presoji ekonomske učinkovitosti investicij in z ekonomskimi in drugimi sankcijami, ki bi sledile v primeru investicijskih spodrsrljajev. Drugič, odpravili bi inflacijsko financiranje investicij, kar pomeni, da bi jih omejili na obseg, ki je v skladu z dejansko oblikovano in zagotovljeno akumulacijo. Tretjič, treba bi bilo doseči in spodbujati kar največje možno samofinanciranje investicij oziroma samoupravno združevanje sredstev, ki jih združujejo organizacije združenega dela.

Z uresničevanjem tako zastavljenega protinflacijskega programa bi se bistveno zmanjšalo eno največjih žarišč inflacije; investicijske odločitve bi bile učinkovitejše in zboljšal bi se položaj osnovnih subjektov gospodarjenja v gospodarjenju z dohodkom, zlasti s presežnim delom in akumulacijo.

Stopnja investicij v osnovna sredstva glede na družbeni proizvod bi se morala med uresničevanjem tega programa zmanjšati od okrog 35 odstotkov na okrog 25 odstotkov. Tako znižana udeležba investicij je nujna iz plačilnobilančnih razlogov in zaradi potrebe, da se umirijo inflacijska gibanja in omilijo negativne posledice za življenjski standard delovnih ljudi. Toda znižanje investicij pod zgornjo mejo ni sprejemljivo, ker bi to imelo neugodne ekonomske in socialne posledice v kasnejših letih. Poleg tega so pravilno izbrane investicije tudi učinkovito sredstvo za preosnovno jugoslovanskega gospodarstva v smislu njegove konkurenčnosti in neposrednega vplivanja na krepitve izvoznih tokov.

Konkretna poteca na področju investicijske politike bi bile naslednje:

(1) Med uresničevanjem protinflacijskega programa bi nadaljevali politiko, da se zmanjšujejo stopnje rokovno določene transformacije kratkoročnih sredstev bank v investicijske plasmaje.

(2) Sredstva poslovnih skladov gospodarstva bi v precej večji meri kot doslej izkoriščali za financiranje zalog. Minimum uporabe poslovnih skladov gospodarskih organizacij za financiranje obratnih sredstev kot merilo kreditne sposobnosti bi uredili s samoupravnim sporazumom bank, t.j. njihovih upravljalcev.

(3) Da bi zagotovili večje ravnotežje med ponudbo investicijskih sredstev in povpraševanjem po njih ter da bi se zmanjševala uporaba bančnih kreditov za financiranje investicij, je treba pri bančnem kreditiranju uporabiti sistem, po katerem je investitor obvezno udeležen z lastnimi in družbenimi sredstvi drugih organizacij združenega dela, vstevši tudi sredstva za hitrejši razvoj nezahtodno razvitih SR in SAP. Delež vseh teh sredstev bi znašal najmanj 40 odstotkov predračunske vrednosti investicij, samo v nekaterih prednostnih panogah pa bi lahko sprejeli tudi nižji odstotek.

Skupne programe je treba v večji meri financirati z družbenimi sredstvi v bankah, na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljnih plana banke in z njimi usklajenih planov OZD. V ta namen je nujno potrebno tudi ustrezno sodelovanje med bankami.

Vsekakor bi bilo treba določiti materialno odgovornost uporabnikov teh sredstev, da z njihovo uporabo ustvarjajo dohodek, neogiben za zagotavljanje reprodukcije, plačilo anuitet oziroma nadomestil za njihovo uporabo.

V poznejših letih bi se te minimalne stopnje deleža lastnih in družbenih sredstev postopoma povečevale. V okviru lastnih sredstev investitorjev bi se radikalno zboljšalo sorazmerje med že izločenimi (akumuliranimi) sredstvi za investicije in bodočim prilivom investicijskih sredstev.

(4) Pri sprejemanju investicijskih odločitev je treba mnogo dosledneje kot doslej upoštevati objektivna ekonomska merila za presojo ekonomske učinkovitosti raznih investicijskih projektov in jih na tej podlagi razvrščati. Treba je odpraviti vmešavanje političnih faktorjev v proces ekonomske vrednotenja investicijskih projektov, tako kot tudi pri sprejemanju investicijskih odločitev. O večji investiciji ne bi smeli odločati, ne da bi se poprej o njej izrekel na referendumu delovni kolektiv investitorja, ki nosi tudi sankcije v primeru spodrsrljaja. Vztrajati je pri krepitvi vloge bančnih organizacij kakor tudi ustreznih bančnih in strokovnih ustanov, ko gre za strokovne verifikacije investicijskih projektov. Pri zgrešenih investicijah je predvideno, da bodo ekonomske sankcije zadele tako investitorja kot tudi bančne organizacije. Poleg tega je treba krepiti osebno odgovornost poslovnih organov, projektantov in drugih za investicijske spodrsrljaje.

(5) Program določa, da se morajo prekoračitve predračunskih vrednosti investicij bistveno zmanjšati. Prvič, v procesu gospodarske stabiliza-

* Pri vseh odstotkih... in razmerjih, navedenih v protinflacijskem programu gre samo za velikostni red, torej za ekonomske kazalce, ki naj bi predložili doseg potrebnih sprememb z ustreznimi učinki na oblikovanje in delitev družbenega proizvoda; seveda pa bo treba opraviti še dodatno količinsko in bilančno preverjanje ter strukturno usklajevanje v okviru rebalansa sedanjega petletnega načrta.

* Če sodimo po dosedanjih gibanjih, se bodo cene letos povečale za približno 25 odstotkov. Če bodo ZIS in drugi pristojni organi pravočasno pripravili ukrepe za omilitve gibanj na tem področju in če jih bomo dosledno uresničili, lahko pričakujemo tudi nižji odstotek.

cije se bo zmanjšala stopnja investicij, s tem pa se bo povečala konkurenca med projektantskimi organizacijami, gradbenimi organizacijami in organizacijami, ki izdelujejo in montirajo opremo. Drugič, inflacijska stopnja se bo radikalno zmanjševala, to pa bo omogočilo, da se bodo zmanjševale preložitve predračunske vrednosti investicij. Tretje – in najpomembnejše – je, da bo krepitev ekonomskih meril in ekonomskih sankcij vplivala na bolj aktiven odnos investitorjev in bank, tako da ne bodo dovoljevali, da bi bili roki graditve in predračunska vrednost investicij prekoračeni.

4. Pri uresničevanju protinflacijskega programa do konca 1985. leta mora imeti pomembno vlogo tudi **politika cen**, ki naj prav tako podpre programirano znižanje inflacijske stopnje po letih. Spodbudi naj organizacije združenega dela, da bodo poiskale rezerve, tako da bi se z znižanjem stroškov za reprodukcijo in z večanjem učinkovitosti prilagajale družbeni politiki cen. Ta smer delovanja je zlasti pomembna v prehodnem obdobju do konca 1985. leta, ko ne moremo računati, da bomo s konkurenčnim uvozom preprečevali rast cen v nekaterih gospodarskih panogah in grupacijah.

Pri izvajanju politike neposredne kontrole cen bi veljala naslednja merila: (1) svetovna cena, (2) kazalniki uspešnosti gospodarjenja in (3) kazalniki namenske delitve dohodka. Najvažnejše bi bilo merilo svetovnih cen, ki naj bi bilo čedalje pomembnejši parameter tudi za oblikovanje razmerij cen v državi, upoštevajoč pri tem družbeno in ekonomsko smotno vključevanje naše države v mednarodno delitev dela, se pravi, upoštevajoč tudi naše razvojne prioritete. Drugi dve merili sta korektivne narave. Tako, če ima kaka gospodarska panoga ali grupacija nizko stopnjo akumulacije, a je to povezano s premalo učinkovitim izkoriščanjem sredstev za reprodukcijo ali z neustrežno politiko interne delitve dohodka, bi bilo to znamenje, da stopnje povečevanja akumulacije ne gre reševati s korekcijo cen. Uporaba teh meril narekuje, da se upošteva razmerje med ponudbo in povpraševanje kakor tudi učinek ukrepov, ki vplivajo na njihovo oblikovanje.

5. Treba je **nenehno izvajati politiko realnega tečaja dinarja**, ki naj prispeva k: (1) izboljševanju izvoznih rezultatov in uravnoteženju plačilne bilance in (2) racionalizaciji gospodarskih procesov in intenzivnejšemu delovanju zakonitosti blagovno-denarnega gospodarstva*. V obdobju do konca 1985. leta bo politika realnega deviznega tečaja objektivno pomenila politiko urejene deprecijacije tečaja dinarja. V tem prehodnem obdobju bo deprecijacija tečaja dinarja vsako leto čedalje manjša, ker se bo zmanjševal razpon med jugoslovansko inflacijsko stopnjo in povprečno inflacijsko stopnjo v razvitih državah trznega gospodarstva.

Politika urejene deprecijacije tečaja dinarja v prehodnem obdobju bo povzročila, da se bodo povečevale cene uvoza blaga v našo državo, kar bo učinkovalo kot faktor stroškovne inflacije. Toda ta negativni vpliv politike realnega tečaja dinarja je nujen in se mu med uresničevanjem protinflacijskega programa ni mogoče izogniti, prizadevali pa si bomo te inflacijske pritiske kompenzirati z drugimi komponentami programa za obrzdanje inflacije.

Pri uresničevanju politike neposrednega nadzora nad cenami gre za potencialno nevarnost, da bi raven cen umetno določili pod uravnoteženo ravni, to pa bi povzročilo izgube v poslovanju gospodarstva. Vendar se ni treba bati vseh izgub v poslovanju, do katerih pride zaradi politike nadzora nad cenami. V protinflacijskem programu je pravzaprav treba računati s tem, da bosta politiki relativnega zmanjševanja denarne rasti in nadzora nad cenami vplivali na večje izgube v poslovanju gospodarstva. Nanje je treba gledati kot na sestavni del procesa gospodarskih usklajevanj. Bistveno pri tem je ločiti med izgubami gospodarstva, ki začasno nastajajo v procesih ustvarjanja novega gospodarskega ravnotežja, in trajnimi izgubami – te gospodarstvo ne more pokriti s prilagajanjem novim razmerjem za gospodarjenje.

Revizijo paritete cen v prehodnem obdobju do konca leta 1985 bi uresničili postopoma, na podlagi meril politike cen in odnosov med cenami za vsako leto. Ta revizija je bistveni pogoj za močnejše delovanje gospodarskih zakonitosti v okviru jugoslovanskega gospodarstva. Gospodarstvo in trg bi relativno stabilizirali s postopnim zniževanjem splošne rasti cen ter postopnim odpravljanjem nesorazmerij med cenami, pri tem bi imeli za merila svetovne cene, vendar tako, da bi upoštevali tudi našo gospodarsko politiko. Med uresničevanjem tega protinflacijskega programa bi odgovornost za splošno gibanje cen, pa tudi za razmerja med cenami, postopoma vedno bolj prenašali na organizacije združenega dela v njihovih medsebojnih odnosih.

V protinflacijskem programu nismo sprejeli politike tako imenovane realne deprecijacije tečaja dinarja, ker bi to pomenilo, da bi bila deprecijacija tečaja naše valute večja od razpona med jugoslovansko in svetovno inflacijsko stopnjo. Načelno je napačno, če nekatere realne probleme zunanjega neravnotežja (ki lahko izhajajo denimo iz strukture ponudbe, kakovosti izdelkov itd.) poskušamo reševati s manipuliranjem z deviznim tečajem in njegovim odklonom od ravnotežne vrednosti. Naloga politike deviznega tečaja je reševati samo tiste izvozne probleme, ki nastajajo zaradi nesorazmerja med cenami pri nas in v tujini. Poleg tega bi politika premorne deprecijacije tečaja dinarja, prek meja oblikovanja novih

ravnatežnih sorazmerij splošne ravni cen doma in v tujini, premočno in nepotrebno vplivala na večanje stroškovne inflacije v državi.

Povsem nesprejemljiv je prenos deviznih (uvoznih) pravic z enega subjekta na drugega, če temelji na tečajih, ki veljajo na »črnem trgu«; ti so namreč zelo različni, ker jih oblikujejo ob vsaki konkretni transakciji. Pri takšni praksi gre pravzaprav za razbijanje realnega tečaja dinarja, kar povzroča močne inflacijske pritiske v gospodarskih organizacijah, ki kupujejo reprodukcijski material ali drugo blago po teh nezakonitih tečajih. Zato ta protinflacijski program vztraja, da je moč opravljati transakcije med gospodarskimi organizacijami oziroma drugimi subjekti le po uradnem tečaju dinarja, tega pa bi oblikovali seveda kot realni tečaj, izhajajoč iz nekaterih objektiviziranih meril.

6. Ko govorimo o **politiki obrestnih mer**, je nenormalno, če te ne bi bile v sorazmerju z inflacijsko stopnjo. Kako nenormalen je tak položaj, kaže tudi to, da so bile obrestne mere v letih 1980 in 1981 za okrog štirikrat nižje od inflacije. To povzroča vrsto deformacij v gospodarstvu, še zlasti pri prelivanju akumulacije. Zato smo zavzeli stališče, da je treba v dolgoročni gospodarski stabilizaciji jugoslovanskega gospodarstva prenehati s politiko negativnih realnih obrestnih mer ter normalizirati delovanje obrestnega mehanizma. Pri tem moramo upoštevati, da bi bilo naglo prilagajanje obrestnih mer sedanji inflaciji – glede na velike razlike med njimi in inflacijo v prehodnem obdobju močan udarec gospodarstvu, prav v času, ko je itak preobremenjeno z drugimi obveznostmi, ki izhajajo iz uresničevanja protinflacijskega programa. Naše gospodarstvo je zaradi dosedanjih odnosov v financiranju prezadolženo, zato bi utegnili biti ta dodatna obrestna obremenitev udarec, ki ga ne bi moglo prenesti. Zato bi bilo treba normalizirati razmerje med inflacijo in obrestnimi merami, predvsem tako da bi zmanjšali inflacijo v prehodnem obdobju do konca leta 1985.

Toda tudi med uresničevanjem tega protinflacijskega programa v prehodnem obdobju bi kljub naporom za spremembo razmerja v sistemu financiranja reprodukcije do neke mere popravili nominalne obrestne mere, še posebej njihove strukture, s čimer bi uskladili obrestne mere in stopnjo inflacije.

Na drugi stopnji izvajanja dolgoročne politike gospodarske stabilizacije bi, potem ko bi v prehodnem obdobju uspešno izpeljali protinflacijski program, izoblikovali pozitivne realne obrestne mere, osnovni dejavnik za normalno delovanje zdravega blagovnodenarnega gospodarstva.

7. Če pa hočemo, da bo protinflacijski program uspešen, bo morala družba nujno poostriiti odnos do organizacij združenega dela, ki poslujejo z izgubami. Zdaj izgube organizacij združenega dela preveč socializiramo, zaradi česar delovni kolektivi nimajo pravega odnosa do izgub.

Dogaja se celo, da nekaterim sploh ni kaj dosti mar, če imajo izgubo. Na osnovi tega protinflacijskega programa bi uvedli za takšne organizacije ostreje kriterije. Tako bi precej hitreje steklo usklajevanje organizacij združenega dela, ne samo zato, da bi pokrivalo izgube, temveč tudi, da bi jih odpravile. S tem bi hkrati preventivno vplivali na njihovo ravnanje, da ne bi več zabredle v izgube, temveč da bi se toliko trudile, da se niti približale ne bi stanju, iz katerega izvira izguba v poslovanju.

V protinflacijskem programu računamo s tem, da se bodo hkrati z upadanjem inflacijske stopnje izgube v poslovanju gospodarstva povečale. Zato so predvideni mehanizmi, ki bodo ob prehodu gospodarstva na zdrav razvoj pripomogli k odpravljanju teh izgub.

Ta protinflacijski program zajema tri skupine mehanizmov za preprečevanje izgub.

V prvo skupino spadajo tile ukrepi: (1) Organizacija, ki bi poslovala z izgubo, bi doletele ekonomske sankcije. Zaposlenim v njej bi se za določen odstotek znižali nominalni osebni dohodki. (2) Organizacija združenega dela, ki ima po zaključnem računu izgubo, ne bi plačala davkov in prispevkov iz dohodka. Poleg tega ne bi bila dolžna izločiti sredstev za obvezno združevanje, bodisi v sklade za nerazvite bodisi za prednostne naložbe, pri katerih je združevanje po zakonu obvezno. (3) Organizacijam, ki imajo po zaključnem računu izgubo, bi v sorazmerju z zakonsko določenimi stopnjami znižali amortizacijske odpise, vendar pod pogojem, da v kasnejših letih izgubljeno amortizacijo nadoknadijo. (4) V organizacijah združenega dela, ki imajo po zaključnem računu izgubo, pa tudi preveč zaposlenih delavcev, bi bilo treba v okviru izvajanja sanacijskega programa najprej ugotoviti, kolikšne so možnosti, da bi ta presežek odpravile z uvedbo novih delovnih izmen, z boljšim izkoriščanjem zmogljivosti in z razširitvijo proizvodnega programa. Če to ne bi bilo mogoče, bi bilo treba skrajšati število zaposlenih. Pri tem bi morali poskrbeti, da bi se presežek delavcev iz te temeljne organizacije zaposlil v drugih, ki poslujejo v okviru iste delovne oziroma sestavljene organizacije združenega dela. (5) Že ko bi ob koncu prvega leta poslovanja z izgubami pripravljali sanacijski program, bi ponovno volili člane delavskega sveta in poslovodnih organov. Če bi se sanacijski program raztegnil na dve leti ali več, bi morali vsako leto ponovno voliti člane delavskega sveta in poslovodnih organov, pri tem pa oceniti, kako uspešno so opravljali svoje dolžnosti.

Pri vsem tem niso izključeni začasni ukrepi za družbeno zaščito samoupravnih pravic in družbene lastnine.

V drugi skupini je težišče na solidarnosti in skupni odgovornosti drugih temeljnih organizacij, združenih v delovni ali sestavljeni organizaciji, kakor tudi v samoupravnih interesni skupnosti, in sicer v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju. Ekonomske sankcije bi veljale tudi za bančne organizacije, če posluje z izgubo orga-

nizacija združenega dela, ki pri njih najema bančna posojila. Prvič bi lahko sanacijski program organizacije združenega dela, ki posluje z izgubo, predvidel odpis obresti na bančna posojila. Z drugim ukrepom bi za to leto odložili odplačevanje investicijskih posojil, kar bi pomenilo, da se ta podaljšajo za leto dni.

Če bi izčrpali možnosti, ki jih ponujajo omenjeni mehanizmi, izgube pa bi še bile, bi posegli po tretjem, ki bi zahteval: (1) da družbenopolitične skupnosti na podlagi sanacijskega programa in hkrati z njegovim izvajanjem obvezno zmanjšujejo davčne obveznosti organizacijam, ki imajo izgube. To bi veljalo tudi za davek na osebne dohodke delavcev. (2) V samoupravne interese skupnosti bi se stekalo manj sredstev iz organizacij združenega dela, ki imajo izgubo, ker bi se v njih znižali nominalni osebni dohodki, vendar pa bi bilo mogoče v sanacijskih programih predvideti tudi delno zmanjšanje prispevkov iz osebnih dohodkov.

Kot izjemno možnost predvideva ta program tako imenovane načrtovane izgube, če pristojna ustanova za neko gospodarsko panogo uvede takšne cene, da imajo zaradi njih organizacije v njej zanesljivo izgube. V tem primeru bi morali presoditi, kolikšne bodo te načrtovane izgube in zagotoviti sredstva za kompenzacijo. Poleg tega je predlagano, da bi na regionalnih ravneh odpravili skupne rezerve organizacij združenega dela kot institucije za financiranje izgub, omenjene skupne rezerve pa bi se preoblikovale v institucije za izplačevanje zmanjšanih osebnih dohodkov delavcev v organizacijah, ki so začasno nelikvidne.

Če v neki organizaciji združenega dela ne bi uspešno izpeljali sanacijskega programa, bi bilo treba takšno organizacijo zapreti. Organizacije, ki imajo trajnejše izgube in ne kažejo uspeha pri izvajanju sanacijskih programov, je treba zapirati hitreje kot doslej. Pri tem pa je treba misliti tudi na ponovno zaposlovanje delavcev iz takšnih organizacij, vendar izključno na osnovi ekonomskih kriterijev, tako da bi poskrbeli za socialno varnost nezaposlenih.

8. Ta program terja od vseh organizacij združenega dela, da obvezno pripravijo programe za povečanje gospodarske učinkovitosti. To je potrebno iz dveh razlogov. Prvič, ker velik del jugoslovanskega gospodarstva posluje na robu rentabilnosti ali z zelo majhno akumulacijo, ki ne zadošča, da bi lahko govorili o uspešnem izkoriščanju proizvodnih dejavnikov, in drugič, ker bo program gospodarske stabilizacije ogrozil celo akumulativno zmogljivost tistih organizacij, ki doslej niso poslovale z izgubami.

Ne gre torej samo za prilagajanje organizacij združenega dela razmeram, ki bodo nastale v prehodnem obdobju zaradi izvajanja protinflacijske politike, temveč tudi za njihov kakovostno drugačen položaj, ki bo nastal zaradi intenzivnejšega vpliva ekonomskih zakonitosti in večjega potrjevanja ekonomskega učinka gospodarjenja na svetovnem trgu. Ker gre za korenito zaostrovanje gospodarskih razmer, bi morale vse delovne organizacije, še zlasti one v proizvodnji in prodaji, izoblikovati napadalno strategijo prilagajanja novim razmeram. To bi moralo biti natančno izraženo v programih za uspešnejše gospodarjenje, ki bi morali biti v okviru izvajanja stabilizacijskega programa v gospodarstvu in v družbeni reprodukciji sploh sestavni del načrtov vseh organizacij združenega dela.

Programi organizacij združenega dela o zvečanju gospodarske učinkovitosti bi morali zajemati: (1) ukrepe za dvigovanje produktivnosti dela, (2) ukrepe za zmanjšanje poslovnih stroškov, (3) ukrepe za zvečanje koeficienta obračanja obratnih sredstev, (4) ukrepe za zvečanje koeficienta učinka osnovnih sredstev, (5) nujne proizvodne inovacije in spremembe v proizvodnih programih, (6) ukrepe za izboljšanje organizacijskega modela v delovni organizaciji s stališča gospodarske učinkovitosti in učinkovitosti samoupravljanja, (7) izvozni in uvozni program, (8) ukrepe za spremembo finančne strukture delovne organizacije, tako da bi se zmanjšala njena zadolženost, (9) program rasti bruto in neto osebnih dohodkov, (10) program rasti amortizacije in akumulacije, (11) program uporabljanja bruto akumulacije in (12) program rasti rezervnega sklada.

Pri vseh stopnjah načrtovanja in izvajanja programa o povečanju gospodarske učinkovitosti mora sodelovati ves delovni kolektiv, ker je to v samoupravljanju zagotovilo za popolnost, realnost in uspešnost vseh programov. Oblikovanje in izvajanje le-teh bi usklajevali organi upravljanja in poslovodne strukture. Poglavitni vir za povečanje gospodarske učinkovitosti delovnih organizacij, tako v gospodarstvu kot v družbenih dejavnostih, so velike skrite rezerve, nastale z dolgotrajnim zniževanjem kriterijev gospodarjenja. Zdaj

je treba poseči po teh nakopičenih skritih rezervah, ker so temelj za krepitev gospodarske učinkovitosti.

9. Če pa hočemo spodbuditi dejavnike, ki vplivajo na večjo proizvodnost dela in uspešnejše poslovanje organizacij združenega dela sploh, se moramo zavedati, da je pri tem posebej pomembno dosledno uveljavljanje načela delitve po delu, najsi gre za razporejanje dohodka za osebne dohodke ter za razširjanje materialne osnove dela in za rezerve, ali pa za delitev sredstev za osebne dohodke med delavci*. Odnosi v sistemu razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke so poglavitna sestavina sistema socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. V skladu z enotnostjo tega sistema morajo v vseh organizacijah temeljiti na enakih načelih.

Osnove in merila za razporejanje dohodka ter osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke sprejemajo delavci samoupravno v vsaki temeljni organizaciji združenega dela, kajti vsaka organizacija ima drugačne delovne pogoje in si na drugačen način pridobiva dohodek; zaradi tega se razlikujejo tudi možnosti za oživljanje dejavnikov, ki vplivajo na večjo proizvodnost dela in uspešnejše poslovanje.

Vendar morajo dati te osnove in merila za enak delovni prispevek, vstevši tudi prispevek k upravljanju družbenih sredstev in poslovanju organizacije nasploh, izražen v dohodku in v njegovem razmerju do vloženega dela in uporabljenih sredstev, vsaj približno enak osebni dohodek, ne glede na to, v kateri dejavnosti ali v kateri organizaciji je bil ustvarjen. Zato je potreba določiti skupne osnove in merila prek samoupravnega sporazumevanja organizacij združenega dela. Pri tem je po ustavi in zakonu o združenem delu dana posebna vloga sindikatu kot sodelujočemu pri tem sporazumevanju in pooblaščenemu, da sproži tudi spor pred sodiščem združenega dela, če meni, da samoupravni sporazum o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev, namenjenih za osebne dohodke, ne ustreza načelu delitve po delu.

Ker pri razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke nastajajo v organizacijah združenega dela določena sorazmerja tudi pri delitvi celotnega dohodka, ustvarjenega v posameznih družbenopolitičnih skupnostih, in ker utegnejo zaradi neustreznih razmerij pri tem razporejanju in delitvi nastati motnje v tokovih družbene reprodukcije in ogroziti uveljavljanje na samoupravnih temeljih zastavljenih skupnih interesov in ciljev razvoja v posameznih družbenopolitičnih skupnostih, imajo tudi te skupnosti oziroma njihovi organi določeno vlogo pri zagotavljanju nujnih razmerij. Še posebej naj bi obvarovali pred kaljenjem normalnih tokov v družbeni reprodukciji z družbenimi dogovori, v katerih skupaj s sindikatom in drugimi zainteresiranimi družbenimi dejavniki utrjujejo temelje politike na tem področju.

Dosedanje samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje o teh razmerjih pa ni prineslo zadovoljivega uspeha. Ker protinflacijski program računa na trdno vztrajanje pri ustreznih sorazmerjih v delitvi narodnega dohodka in na bolj učinkovito delo ter poslovanje organizacij združenega dela kot na bistven pogoj za to, da spravimo tokove družbene reprodukcije v varne vode, sta uspešno samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje na tem področju izrednega pomena za uresničitev protinflacijskega programa gospodarske stabilizacije nasploh. Zato se pred vse dejavnike družbene reprodukcije, zlasti pred delavce v združenem delu, sindikat in organe družbenopolitičnih skupnosti, zastavlja neodločljiva naloga, da čimprej ustvarijo ustrezen sistem odnosov na tem področju in poskrbe, da ga bomo dosledno uresničevali, ter da s tem zagotovimo tudi uspešno uresničevanje tega protinflacijskega programa.

10. Ukrepi, ki se jih bomo lotili v skladu s tem programom, bodo na posamezna območja države različno vplivali, **glede na stopnjo njihove gospodarske razvitosti**. Zato moramo to upoštevati pri uresničevanju protinflacijskega programa, pa tudi dolgoročnega protinflacijskega programa, pa tudi dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije nasploh, zlasti, kar zadeva SAP Kosovo kot še posebej gospodarsko nerazvito območje.

* Razmere na tem področju bodo v okviru dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije obdelane tudi v posebnem programu, ki bo celoviteje razčlenil stanje. Z njim bodo predlagani tudi določeni ukrepi in naloge, da bi se na tem področju razmere izboljšale. Tukaj opozarjamo nanje samo kot na enega poglavitnih sestavnih delov protinflacijskega programa, brez katerega ne bi mogel biti uspešen.

IV. Socialne plati protinflacijskega programa

Pri obravnavanju poti in naglosti izkoreninjanja inflacije – s ciljem preiti k bolj zdravemu gospodarskemu razvoju – moramo nenehno imeti pred očmi socialne plati protinflacijskega programa, čeprav bo to še predmet posebne obdelave. Počasnejše naraščanje družbenega proizvoda v prehodnem razdobju do leta 1985, za približno dva do tri odstotke na leto – kar je zares nujno zaradi plačilno-bilancnih limitov – bo vsekakor vplivalo tudi na zaposlovanje. Čeprav je politika zaposlovanja tema posebnega dokumenta v okviru dolgoročnega programa gospodarske stabiliza-

cije, pa je v tem protinflacijskem programu predlagani nekaj ukrepov, s katerimi naj bi uresničili aktivno socialno politiko. Ta politika naj bi omilila negativne posledice, ki jih je čutili pri povečevanju zaposlovanja in ki neposredno izvirajo iz nujnega počasnejšega gibanja družbenega proizvoda v prehodnem razdobju.

Predlagali so naslednje ukrepe: 1. Delovni kolektivi naj bi s politiko dohodka v dobri meri vplivali na večjo zaposlenost, tako da bi zmanjšali stroške poslovanja in za precej povečali dohodek ter vzpostavili ugodnejša sorazmerja pri delitvi

* Ta program se ne spušča v druga vprašanja ekonomskih odnosov s tujino glede na to, da se ti odnosi obravnavajo v okviru posebnega programa ekonomskih odnosov s tujino, pri čemer je treba poudariti, da imamo tudi tukaj pred očmi cilj, doseči konvertnost dinarja.

dohodka med skladi, namenjenimi za porabo, in skladi za akumulacijo.

2. Na zaposlovanje vpliva tudi izbira ustreznih tehnologij, še posebej alternativa med delovno intenzivno in kapitalno intenzivno tehnologijo.

3. Predlagajo uvedbo skrajšanega delovnega časa za posamezne kategorije delavcev.

4. Zaposlenost naj bi se povečevala tudi prek politike nageljšega razvoja malega gospodarstva in posebej kmetijstva.

Druga plat problema zaposlenosti je tista nezaposlenost, ki nastaja v procesih precejšnjih strukturnih usklajanj jugoslovanskega gospodarstva in družbenih služb. Da bi omilili takšno nezaposlenost, so predlagali naslednje: 1. Šolski sistem bi moral biti tako organiziran, da ne bi samo spremljal sprememb v strukturi delavcev različnih strok in profilov, temveč da bi bil pred njimi. Poleg rednega bi morali imeti tudi poseben šolski sistem, ki bi prek sistema tečajev skrbel za prekva-

lifikacijo delavcev. 2. Imeli bi zaposlovanje s skrajšanim delovnim časom, da bi omilili socialne probleme pri presežku delavcev tam, kjer bi jih bilo preveč zaradi strukturnih sprememb v gospodarstvu in družbenih dejavnostih. 3. Predlagali so izdatno črpanje iz solidarnostnih skladov kot vira sredstev, iz katerega naj bi zagotavljali socialne dohodeke delavcev, ki so ostali brez dela v procesih strukturnih sprememb.

Pri skrajšanju delavnika moramo upoštevati, da bi skrajšan delovni čas tudi ustrezal nekaterim kategorijam delavcev (matere z majhnimi otroki, pripravniki na podaljšnem šolanju ob delu itd.). Zaposlovanje s skrajšanim delovnim časom lahko rabi tudi kot sredstvo za selekcijo pri sprejemanju na novo zaposlenih delavcev, ki lahko preidejo na delo s polnim delovnim časom, ko se z delom izkažejo. Ti problemi so na različnih delih države različno tehtni in moramo jih urejati v skladu z njihovimi specifičnostmi.

Uresničevanje protiinflacijskega programa nujno terjaja precej več delovne in tehnološke discipline. Nihče ne more imeti monopola na delovno mesto. Zato je potreba za hujše kršenje delovnih dolžnosti in delovne discipline še predvideti ostrejša sankcije, tudi prenehanje delovnega razmerja.

★ ★ ★

Ta program predvideva po uspešno opravljeni prvi fazi programa stabilizacije jugoslovanskega gospodarstva in bolj učinkovitega gospodarjenja ter ob živahnejšem poseganju po merilih svetovnega trga – kar naj bi opravili do konca leta 1985 – da se v drugi fazi politike gospodarske stabilizacije ponovno poveča gospodarska rast za približno 5 odstotkov na leto; tako rast naj bi dosegli na temelju boljšega gospodarjenja in visoke izvozne vsebine jugoslovanske proizvodnje. Tedaj naj bi prenesli težišče gospodarske in socialne politike,

na izpopolnjevanje dovolj živega gospodarskega tkiva, ki bo zmoglo povsem absorbirati delovno sposobno prebivalstvo.

Tudi po opravljeni prvi fazi gospodarske stabilizacije, približno do konca leta 1985, mora biti naša država še nadalje pripravljena na nenehne procese readaptacije, modernizacije in prestrukturiranja, kar izvira iz tehnološke revolucije, pa tudi iz sprememb v komparativnih prednostih držav v okviru svetovnega gospodarstva. Teh živahnih sprememb ni mogoče v jugoslovanskem gospodarstvu, usmerjenem k izvozu, izpeljati brez pomembnih sprememb v strukturi zaposlovanja. Samo na temelju k izvozu usmerjenega, visoko akumulativnega in dobro organiziranega jugoslovanskega gospodarstva lahko, ko se izteče prehodno razdobje, na trdni in kvalitativni podlagi dosežemo živahno gospodarsko rast, prek tega pa tudi skrbimo za ustrezno naraščanje zaposlovanja in izboljševanje življenjskega standarda.

Sklepne pripombe

V tem programu, ki vsebuje splošno strategijo boja proti inflaciji in zahtuje glavne smeri akcije ter ključnih sprememb, ki naj bi jih opravili, niso v enaki meri obdelane vse sestavine protiinflacijske politike. Začrtane so glavne smeri, metode in načini dela, saj je pogoj za uresničitev programa – uskladenost dejavnost na vseh področjih gospodarskega sistema in gospodarske politike. Pri tem je njegovo bistveno in najznačilnejše izhodišče – izkoreninjanje inflacije. Na mnoga vprašanja bodo odgovore prinesli še drugi deli dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, z obdelanimi predlogi.

Posebej so poudarili, da so vse kvantifikacije v tem programu indikativne. Navedene so samo zaradi tega, da bi imeli natančnejšo predstavo o tem, kakšne spremembe nas čakajo in kako daleč bodo segle. Kvantifikacije, ki jih bo vseboval dolgoročni program, naj bi šle sledile po preverjanju družbenih računov in celotne bilance, ko bomo prehtali učinek vseh ukrepov na ustvarjanje in delitev družbenega proizvoda. Ta strokovni del naloge moramo vestno opraviti. Vendar ne bo spremenil glavne poti in usmeritve, temveč jima bo samo dal prave kvantitativne razsežnosti.

Uresničevanje programa gospodarske stabilizacije je povezano z zavzemanjem subjektivnih sil in njihovo odločnostjo, da zač-

no najširšo akcijo za njegovo uresničitev, kot tudi z jasno opredelitvijo ZKJ in drugih subjektivnih sil, da enotno podpro to nalogo.

Ukrepi, ki naj bi spodbudili neizkoriščene zmogljivosti in ekonomiko dela ter družbenega kapitala, so zastavljeni tako, da bi dosegli še več, saj je poleg vseh tistih predpostavitev, o katerih smo govorili, tudi mogoče več doseči. To bo v marsičem odvisno od tega, kako in kolikaj uspešno se bodo uveljavili ti dejavniki razvoja, ki ne terjajo novih vlaganj – izkoriščanje premalo izrabljenih družbenih sredstev, boljši izkoristek delovnega časa, uvajanje več izmen, pa tudi tisti, ki ne terjajo večjega deleža tuje komponente – kmetijstvo, gradbeništvo, malo gospodarstvo, zasebno delo in pobuda itd. Uspešno delovanje enotnega jugoslovanskega trga, združevanje dela in sredstev, skupni prihodek in dohodek na temelju delitve dela in skupnih vlaganj – to so prave rezerve, ki lahko skrajšajo pot za prilagajanje gospodarstva ob večji rasti od predvidene, povežejo zaposlenost in proizvodnost dela. Enako pomembno je tudi nageljšje in pravočasnejše samoupravno sporazumevanje ter družbeno dogovarjanje in odločanje pri sestavljanju in sprejemanju stvarnih načrtov ter drugih odločitev, nanašajočih se na delegatski sistem.

V takšnih razmerah je mogoče pričakovati, da bodo delavci sprejeli tako usmeritev protiinflacijskega programa, saj vedo, kaj

pomeni spodsekati korenine zaslužkov brez dela in bolje gospodariti z družbenimi sredstvi, seveda pod pogojem, da to postane način dela in življenja tudi vse nadgradnje, od spodaj do vrha. Ob tej priložnosti mora namreč prevladati spoznanje, da se družbena nadgradnja ne more obdržati v tolikšnem obsegu, s tendenco nenehnega širjenja.

Preučiti je treba njene institucije in jih, če se izkaže, da nekatere niso nujno potrebne, odpraviti ali reorganizirati, zato da bi bile učinkovitejše in da bi manj stale. Način dela in odločanja je treba uskladiti s potrebami časa in z naravo naše samoupravne družbe. Brez tega bi delavci lahko občutili ta program kot restriktiven, ne po njegovem ekonomskem pomenu, marveč po tem, da enostransko zahteva samo od njih, da spremenijo ravnanje in se trudijo, in to zdaj, ko mora biti trud skupen in ko to zadeva vse.

V tem programu je upoštevano, da bo celotni sklop ukrepov politike in gospodarskega sistema ustvarjal možnosti za racionalno ravnanje delovnih kolektivov in samostojno odločanje o dohodku in njegovi delitvi kot bistvenem proporciju delitve družbenega proizvoda. Normalno je, da so v družbenih načrtih in načrtih organizacij združenega dela predvideni taki proporciji, a ne kot od zunaj predpisan ukrep, ki naj velja za vsako organizacijo združenega dela. Narava našega osnovnega gospodarskega subjekta, kot blagovnega proizvajalca in kot družbenega subjekta, upravičuje domnevo,

da delavec v normalnih gospodarskih razmerah misli tako na sedanost kot na prihodnost, da ravna hkrati kot delavec proizvajalec in kot upravitelj. To je bistven pogoj njegove eksistence in samoupravljanja kot sistema.

Dosedanje gospodarske težave so povzročile nekaj idejnega omahovanja in oživile nekatera že zastarela naziranja. Uresničevanje protiinflacijskega programa in stabilizacijskega programa v celoti bo sprožilo nadaljnje in globlje tokove v gospodarstvu in družbi, ki bodo deležni različnih idejnih presoj in povzročali idejna trenja. Komisija za vprašanja gospodarske stabilizacije je računala s tem, in to je bil poglobljen razlog, da se njen prvi dokument imenuje »Izhodišča...« in da vsebuje predvsem načelne in idejne poglede na stabilizacijske probleme. Zda, ko sprejemamo konkretne programe, je nujno, opozoriti tudi na potrebo po mnogo intenzivnejšem idejnem delu in neposrednih pripravah za njihovo uresničitev. Dvanajsti kongres ZKJ je priložnost, da naredimo neogiben korak na tej poti in da kongresu tako sledi dobro programirana, celostna akcija, ki bo segla do sleherne družbene celice, sleherne organizacije združenega dela in delovnega človeka. To bo omogočilo, da bo vsak delovni človek dojel cilje in ukrepe gospodarske stabilizacije kot tudi napore, ki čakajo vsakogar, da bi v tej dejavnosti našel sebe, svoj interes in perspektivo tako kot posameznik kakor tudi kot družbeni dejavnik.

RADIJSKI IN TELEVIZIJSKI PROGRAMI

OD 19. JUNIJA DO 25. JUNIJA 1982

DELO

MIMO
VSAKODNEVNIH
OCEN

Življenje po televizijsko

V svoji knjigi Znamenja ob poti, polni modrih misli, resnic in razmišljanj o življenju, je Ivo Andrić zapisal utrinke z obiska pri nekem sara-jevskem kurjaču in njegovi družini. Ta mu je, najbrž ob kavi, povedal: »Ko nam je vsega dovolj, vključimo radio. Nikjer ni toliko lepote kot na radiu.«

Ta pogovor je Andrić zapisal že zdavnaj.

Če bi se pogovarjal danes, bi mu sogovornik najbrž rekel, da vključiti televizor, samo da ne bi mogel govoriti o »salametu«, lepoti, vsaj kar zadeva dnevne informativne oddaje, ki so izgubile vso tisto svojo lakirano privlačnost, polno podatkov o tem, kako lepo nam je. Čuček, Terček, Maksimovič in vsi drugi televizijski delavci so se v zadnjem času potrudili in nam predstavili vse tisto, kar nas čaka, ker smo hoteli brez čakanja več, kot smo zmogli. Vse to so delali profesionalno in očarljivo, in njihovi smehljaji so vivali zaupanje, da je vse minljivo kakor spomladanski naliv. Zau-pati je treba v dobre namene televizi-je celo tedaj, kadar pride do napake, kakršna se je zgodila v sredo, 16. junija, medtem ko sta z zaslona sijala glava oddaje »v znamenju« in napis »zasedanje skupščine SFRJ«, tihi napovedovalčev glas pa je blagozvočno pojasnjeval: »Namen tega sejma...« Vse je prekinila hitra reakcija enega izmed tehnikov v studiu.

V teh dneh, ko je ves televizijski program posvečen spremljanju treh vojn – med Argentino in Veliko Britanijo okrog Falklandskih otokov, izraelske egresije in genocida v Libanonu in tiste nogometne v Španiji – ni treba skrbeti zaradi takšnih pripetljivosti niti se jim ni treba čuditi, pred televizijo pa lahko snamemo klobuk zaradi zares velikega truda, ki ga vlagajo za kar najbolj podrobno, objektivno in celovito obveščanje o njih, pa tudi pred dopisniki, zlasti pred Ludvikom Škobernetom, ki je vsak dan oziroma vsako noč poročal, komentiral, se udeleževal oddaj »v živo«, ne me-neč se za to, da bi o njem vsak trenutek lahko govorili kot o mrtvem.

Ce to nekaj pomeni, mislim, da je zaslužil vsa mogoča novinarska in druga priznanja, kajti pokazal je veličino svojega dela, tako kot drugi libanonski dopisniki, ki z vročega libanonskega peska pišejo kakor o cenah s trga.

To je samo dokaz več, da se z (dobrim) novinarstvom lahko uk-

OD 18. DO 25. JUNIJA

Tako vidijo ustvarjalci beograjske TV svojo kritičarko Olgo Božič-ković

varja samo človek, ki je malo »trčen«, ki verjame delu, ki ga opravlja, ki živi za delo, ne od dela. Delo v tem poklicu pogosto pelje tudi v smrt.

Poročanje o teh dogodkih je tudi dokaz za to, da lahko televizija, kadar hoče, sijajno dela, da je lahko središče, iz katerega se kakor pahljaka širijo vezi z vsem svetom in kamor se stekajo novice, slike in besede, ljudje in dogodki, skladno z najboljšimi novinarskimi tradicijami.

Vsaj doslej je to možnost televi-zija izrabila.

Kar zadeva tretjo vojno, tisto no-gometno, ki se začena na zaslonih in temu nogometnemu ljudstvu jemlje precej prostega časa, je res, da ostalih pravih vojn ni zasenčila, je pa, vsaj ko imamo v mislih zani-manje, ki ga vzbuja, enakopravna z njimi. Tudi tam so že padle prve žrtve. Nestrpni navijači v Peruju so v nogometnih razpravah posegli po nožih, kajti ni bilo potrpljenja, da bi počakali na konec tekme. Kakor sporočajo zdravniki, je hitro pora-sla poraba najrazličnejših sedati-vov, medtem ko čakamo na prvo srečanje naših, ne glede na to, ali bodo tekmo komentirali iz studia ali neposredno s stadiona. Modrim vsaj za zdaj vse odpuščamo in po-zablamo. Televiziji pa tudi.

ZORAN ODIČ

Pomanjkanje smisla za aktualnost

Zdaj ko je minilo že skoraj pol leta odkar je TV obzornik spreme-nil svojo vsebinsko zasnovno, že lah-ko nekoliko bolj kritično spregovo-rimo o prednostih in pomanjkljivo-stih teh oddaj, kakršna je zdaj.

Najprej velja ugotoviti, da je ob-zornik sicer s tem, ko je postal več-ji del »regijsko« obarvan, postal bolj atraktiven in za gledalce, po-sebno tiste, ki živijo v regiji, ki jo tisti dan obravnava, privlačnejši. Po

drugi strani pa je veliko izgubil na aktualnosti, saj dva dneva tede-sko, ko je namenjen prikazovanju dogodkov, ki so se zgodili v Slove-niji, še zdaleč ni dovolj za gledalca, ki si želi videti in slišati kaj o do-godkih, ki so se ta dan dogodili v naši ožji domovini. Drugače pove-dano: TV obzornik je sicer še na-prej ostal političnoinformativna od-daja, zgubil pa je pristavek dnevno

(političnoinformativna oddaja). Skoraj neverjetno pa je, da se v Sloveniji ne dogaja nič takega, kar ne bi bilo omembe vredno še istega dne, ko se je dogodek zgodil, pa mu zaradi tega ali onega vzroka ni me-sta v osrednji dnevni političnoinfor-mativni oddaji, TV dnevniku. V Sloveniji je 65 občin in kar težko je verjeti, da novinarji pri TV obzor-niku ne morejo ali pa nočejo po-sneti morda zasedanje kakšne dele-gatske skupščine, če je na dnevnem redu točka, ki je zanimiva za vso Slovenijo. Je to posledica slabo raz-vite dopisniške mreže, ali pa »le-žernost« dopisnikov? Na to vpraša-nje bi morali dati odgovor televizij-ci, ki obzornik oblikujejo.

Očitno je torej, da potrebujemo »regijske« obzornike, potrebujemo pa tudi oddajo, ki bi gledalce res hitro obveščala o dnevnih dogodkih v Sloveniji.

Običajno je namreč tako, da v TV obzorniku skoraj po pravilu predvajajo samo dogodke, ki so ve-zani na Ljubljano. Upam, da na televiziji niso pozabili, da smo se že zdavnaj opredelili za policentrični sistem in ta naj bi veljal tudi na področju informiranja. Da zaklju-čim: tak obzornik, kot je sedaj, sploh ni slab, lahko pa bi bil veliko bolj aktualen.

MARIJAN CANTARUTTI

IZID NAGRADNEGA NATEČAJA ZA RADIJSKE IGRE 1982

1) Žirija za izvirne radijske igre s poljubno tematiko v sestavi: Rapa Šuklje, predsednica, Aleš Berger, Andrej Inkret, Borut Trekman in Ciril Zlobec je prebrala 42 besedil, ki so prispela na letošnji natečaj, in po daljšem pretresu sprejela naslednje odločitve:

I. nagrade žirija ni podelila.

II. nagrado prejme radijska igra: 12011947511024

III. nagrado prejme radijska igra OBLETNICA.

Odločitve so bile sprejete soglasno.

Žirija predlaga uredništvu igranega programa v odkup naslednje igre: DAN KOT VSI DRUGI, GRAJSKI, IZ IZGUB-LJENIH DNEVOV HELENE M.

Hkrati predlaga žirija, naj uredništvo igranega programa naveže stike z avtorji iger: GODALNI KVARTET in MARA-TON.

2) žirija za izvirne radijske igre za otroke v sestavi: Niko Grafenauer, predsednik, Djurdja Flerè, Kajetan Kovič in Er-vin Fritz je prebrala 22 besedil, ki so prispela na letošnji natečaj in po temeljitnem pretresu soglasno podelila:

I. nagrado radijski igri za otroke LOV NA REP

II. nagrado radijski igri za otroke BRISOPIS

III. nagrado radijski igri za otroke VOLK IN RDEČA KAPICA.

Žirija predlaga uredništvu igranega programa v odkup na-slednje igre: NAROBE PRAVLJICA, KJE JE GOSPOD FICKO, DARKINI ZAKLADI in SRČEK NA OKNICI.

Uredništvo igranega programa naproša avtorje nagrajenih del, kakor tudi avtorje iger, ki so predlagane za odkup, naj se oglasijo s četrto kopijo v uredništvu, Čufarjeva 2, Ljubljana.

RADIOTELEVIZIJA LJUBLJANA
UREDNIŠTVO IGRANEGA PROGRAMA

SOBOTA, 19. JUNIJA

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

- 8.00 Poročila
8.05 Pedenjžep: Harfa na obisku
8.25 Tehnica za natančno tehtanje, otroška serija
8.55 Beograd: Kongres zvezde združenj borcev NOV Jugoslavije, prenos
11.30 Studio 2 | ponovitev
13.10 Pisani svet: Kako je Kusov Tone stopil na mrak
13.40 Človekovo telo: Kaj človeka drži pokonci (do 14.05)
15.55 Poročila
16.00 Račja juha, ameriški mladinski film
17.10 SNP – Brazilija: Škotska, posnetek iz Seville
18.50 Naš kraj: Ptujška gora
19.05 Zlata ptica – Japonske pravljice: Opica, mačka in miš
19.24 TV in radio noč
19.26 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.00 Dunaj-Ljubljana, zabavno glasbeno srečanje dveh mest (za JRT 2)

Avstrijska in ljubljanska TV pripravljata zabavno-glasbeno oddajo z naslovom Dunaj – Ljubljana, ki bo potekala v živo iz Cankarjevega doma v Ljubljani, kot tudi iz velikega dunajskega TV studia. Oddaja se bo pričela s prikazom obeh mest, iz katerih dva stara avtomobila s skupinoma Hazard in Mainstreet potujejo v drugo mesto in s seboj nosita mestni ključ, ki naj bi simboliziral začetek tesnejših kulturnih stikov in sodelovanja med obojema mestoma. Solisti dunajske državne opere nam bodo predstavili baletno točko Schubertove Rozamunde v koreografiji Gerlinde Gill. V delu oddaje, ki nosi naslov Od spevoželje do musicala, bodo zapeli Marianne Becker, Marianne Medat, Hainz Holčica, Hainz Petters, Ditka Habert, Elda Viler in Karli Arhar, spremljala jih bosta orkester KTV Ljubljana in godalna skupina iz Dunaja.

Slišali bomo vedno privlačne klasične dunajske melodije in melodije poznanih svetovnih musicalov.

V nadaljevanju oddaje bomo spremljali skupini Hazard in Mainstreet, ki potujejo skozi Slovenijo, oziroma Avstrijo k svojemu cilju – seveda ob izvedbi njihovih skladb. V Ljubljani pa nam bo v prijetni Emonski kleti ljubljanski oktet zapel pesem našega koroškega rojaka Pavla Kernjaka.

Ogledali si bomo odlomek o življenju mladih obeh mest. Zapeli pa bosta dve rock – pop skupini: Harry Stoika expres iz Dunaja in ansambel Janja Kovčiča. V srednji dvorani Cankarjevega doma nam bo folklorna skupina France Marolt predstavila splet plesov iz Bele Krajine. Naslednja točka pa prihaja z Dunaja. To bo nastop Philharmonije Schramel, ki nas bo popeljal v svet tradicionalnega Dunaja. Poslušali bomo Andreja Silfrerja, ki bo zapel popularno melodijo Vse manj je dober gostin in mladega dunajskega pevca Rainharda Fendricha.

V oddaji ne bo manjkalo tudi jazz, saj prav te dni v Ljubljani poteka mednarodni jazzovski festival.

Oddaja, ki jo bosta vodili napovedovalki Nataša Dolenc in Ingrid Wendt, bomo

sklenili s predajo ključev in izvedbo melodij Ljubim te Ljubljana bela in Wien nur allein.

Redakcija: Dušan Hren in Suzane Rathony

Režija: Mirč Kragelj, Herbert Fux

Glasbeno vodstvo: Jože Privšek

- 21.30 Zrcalo tedna
21.45 Kronika kongresa ZZB NOV Jugoslavije
22.05 Moja zmagovalka, ameriško-japonski film
23.45 Poročila

ODDAJNiki II. TV MREŽE

- 17.00 Razigrana mladost
18.00 Človek in pol, humoristična serija
19.00 TV dnevnik
19.45 Narodna glasba
20.00 Dunaj-Ljubljana, zabavno glasbeno srečanje dveh mest
21.35 Poročila
21.40 Deboltovi, dokumentarna serija
22.30 Športna sobota – SNP: Poljska: Kamerun, Belgija: Salvador in SZ: Nova Zelandija (do 23.30)

TV ZAGREB I. PROGRAM

- 15.30 Poročila
15.35 TV koledar
15.45 Kronika SNP
16.05 SNP – Sevilla: Brazilija: Škotska, prenos
17.50 Mali koncert
18.00 Povsem osebno, dokumentarna serija: prof. dr. Božvickav Boro Božović
19.00 TV dnevnik
19.45 Mali koncert
20.00 Poljub smrti, ameriški film
21.45 TV dnevnik
22.00 Kronika kongresa ZZB NOV Jugoslavije
22.20 Nočni žep
00.20 Poročila

TV ZAGREB II. PROGRAM

isto kot na II. TV mreži

TV KOPER

- 16.15 Košarka – Ženeva: Evropa – ZDA
17.00 Z nami pred kamero
17.05 TVD – vesti
17.30 Risanke
18.00 Jazz na ekranu
18.30 Nogomet: Svetovno prvenstvo La Coruna: Poljska – Kamerun
20.00 Nogomet: Svetovno prvenstvo Elche: Belgija – El Salvador med odmorom Stičiče – TVD danes
21.45 Nogomet: Svetovno prvenstvo Malaga: ZS – Nova Zelandija

RADIO

I. PROGRAM

- 4.30 Jutranji program – glasba
4.50 Dnevni koledar
5.00 Dobro jutro, rojaki na tujem
5.30 Prva jutranja kronika – obvestila
6.10 Prometne informacije
6.20 Rekreacija
6.35 Vremenska napoved za pomorščake
6.45 Prometne informacije (Koper, Maribor)
6.50 Dobro jutro, otroci
7.00 Druga jutranja kronika
7.30 Z radiom na poti
8.05 Pionirski tednik
9.05 Zapojmo pesem – OPZ OŠ Solkan
9.20 Komorni intermezzo
9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine
10.05 Panorama lahke glasbe
10.40 Svetovna reportaža
11.05 Zborovska glasba po želji poslušalcev – Dr. Albert Čebulj (ponovitev)
11.40 Iz baleta »Giselle« Adolpha Adama (Orkester Velikega gledališča v Moskvi, dirigent Algis Džuraitis)
12.00 Na današnji dan
12.10 Godala v ritmu
12.30 Kmetijski nasveti
12.40 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
13.00 Danes do 13.00-ih
14.05 Glasbená panorama
15.00 Dogodki in odmevi
15.50 Radio danes, radio jutri
16.00 Vrtljak
17.05 Kulturna panorama
18.00 Škaticla z godbo
18.30 Poje sopranistka Olga Gracelj
19.00 Radijski dnevnik
19.35 Mladi mostovi
19.55 Domovina je ena
20.00 Sobotni zabavni večer
21.00 Za Slovence po svetu
23.05 Lirični utrinki
23.10 Od tod do polnoči
00.05 Nočni program – glasba

II. PROGRAM

- 7.30 Sobotna na valu 202
12.00 Opoldanski poročevalec
13.00 Od enih do sedmih – (V nedeljo se dobimo – šport, glasba in še kaj...)
13.30 Zimzelene melodije
14.00 Mlada športna pota: Mišo Čizman, kajakaš iz Ljubljane
14.20 Morda niste vedeli
14.45 Živimo z naravo
15.00 Brez njih ni športa: Meta Petkovšek, vodja katedre za študentski šport iz Ljubljane
15.15 Šport in glasba
16.00 Pet minut humorja
16.10 Šport in glasba
17.00 Po naši deželi: Občina Ljutomer in njeni TK objekti
18.30 Planinske in alpinistične

novice – novice iz domovine in tujine: 14.30, 15.30 in 17.30

- 19.00 Radijski dnevnik
19.25 Stereorama
21.15 Pol ure za šanson
21.45 SOS – V soboto obujamo spomine
22.45 Zrcalo dneva
22.55 Glasba za konec programa

III. PROGRAM

- 15.30 Dober dan na III. programu
15.45 Književnost jugoslovanskih narodov
16.05 Luis de Pablo: »Yo lo vi«
16.25 Znani skladatelji, znani interpreti
17.00 Glasba je... glasba – Ferruccio Busoni: Sarabanda in Cortege, op. 51, Marij Kogoj – Alojz Srebotnjak: Bagatele, Bohuslav Martinu: »Istar« – suita iz baleta št. 2
18.05 Jugoslovanski feljton
18.25 Portreti jugoslovanskih zborovskih skladateljev – Josip Hatze
19.00 Pogledi v glasbeno preteklost – Telemann s slovenskimi izvajalci
19.35 Robert Schumann: Fantazijske skladbe za klavir, violino in violončelo (Igra Trio Gorjan)
20.00 Charles Gounod: Faust – opera v 5 dejanjih
22.45 Literarni nokturno – Pavel Golia: Tolažba angel-alkohol

KOPER

6.00 Glasba za dobro jutro; 6.37 Objave; 6.45 Cestne razmere; 7.15 Radijski, televizijski in filmski spored; 7.30 Val 202; 13.00 Na valu radia Koper: zamejska reportaža, glasba, objave; 13.15 Kinospored; 13.30 Reportaža iz zamejstva; 14.10 Predstavitev oddaj, glasba, informacije, intervjuji; 14.55 Ekonomska propaganda; 15.00 Dogodki in odmevi; 15.30 Glasba po željah; 16.00 Primorski dnevnik; 16.15 Objave in zabavna glasba; 16.30 Mladim poslušalcem: Mladi iz Kragujevca v Sežani

MARIBOR

7.30 Danes za vas; 8.10 V soboto dopoldne; 9.00 Glasbeni radiogram; 10.05 Mariborski bruc; 10.45 In še nekaj o filmu; 11.00 Otroški radijski studio; 11.30 Sestanek starejših; 12.40 Zeleži ste – poslušajte; 13.00 Poročila; 13.05 Oddaja za Slovensko Bistrico; 13.40 Iz Slovenskih gor; 14.05 Turistični napotki v nemškem jeziku; 14.30 Pojemo in igramo; 15.30 Prijetno popoldne vam želijo; 16.00 Danes; 17.00 Alfi Nipič vam predstavlja; 17.45 Reportaža dneva; 18.00 Po vaši izbiri

NEDELJA, 20. JUNIJA

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

- 9.40 Poročila
9.45 Živ žav, otroška matineja
10.35 J. London: Martin Eden, italijanska nadaljevanka
11.30 TV kazipot
11.50 Domači ansambli: Ansambel Vilija Petriča
12.50 Pevski tabor v Šentvidu, prenos (do pribl. 13.30)
Pevski tabor slovenskih zborov v Šentvidu pri Stični že dolga leta predstavlja masovno pevsko srečanje na Slovenskem, ki je danes prerasel v eno naših največjih amaterskih glasbenih manifestacij. Na letošnjem trinajstem Taboru bo nastopilo kar 260 amaterskih pevskih zborov, od teh tudi 10 zborov naših rojakov, ki živijo na tujem.
Zbralo se bo okoli 7500 pevcov, ki bodo v skupnem zboru zapeli štirinajst pesni. Tabor, ki je v kratkem času prerasel okvire kraja, občine in celo republike, bo danes neposredno prenašala tudi TV Ljubljana.

- 14.00 Poročila
14.05 Civilna zaščita v bivalnem okolju, oddaja ob dnevu civilne zaščite
14.30 Drakula, angleški film
Prvi »vampirski« filmi sodijo že v zgodovino, najbolj pa so cveteli v obdobju nemškega ekspresionizma. Tudi dandanes je v žanru thrillerjev ta tema nadvse priljubljena, čeprav gre največkrat za komercialne proizvode.
Med zgodbinami o vampirskem grofu Drakuli so še posebej priljubljene tiste, v katerih v glavni vlogi nastopa Christopher Lee in prav eno izmed teh smo vrstili tudi v naš program.
Dva para potujeta po vzhodni Evropi in prebivalci jim izdajo zgodbe o gradu grofa-vampirja Drakule. Čeprav jim odvstevajo obisk na tem gradu, pa se popotniki vendarle odločijo, da bodo prenočili na tem skrivnostnem kraju. Toda zgodi se, da Drakula tudi tokrat »vstane od smrti« in si požel svojih gostov...
Režija: Terence Fisher
Igrajo: Christopher Lee, Barbara Shelley, Andrew Keir, Francis Matthews, Susan Farmer, Charles Tingwell

- 16.05 SNP – Bilbao: Anglija : ČSSR, prenos; v odmoru propagandna oddaja
18.05 Poročila
18.15 625
18.45 Ribič, reportaža TV Novi Sad
19.05 Risanka
19.23 TV in radio nocoj
19.25 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
19.50 Vreme
19.58 SNP – Valencia: Jugoslavija : Španija, prenos; v odmoru propagandna oddaja
21.50 S. Zaninovič: Vojski, nadaljevanka TV Beograd
22.40 Kronika kongresa zveze združenj borcev NOV Jugoslavije
23.05 Poročila

ODDAJNIKI II. TV MREŽE

- 16.45 Topla leta, jugoslovanski film

- 18.00 Split: Vaterpolo – Pošk : Jug, prenos
19.00 TV dnevnik
20.00 Velikani jazza
20.50 Poročila
20.55 Obnovljivi energetski viri, poljudnoznanstveni film
21.25 Na pragu smrti, ameriška nadaljevanka (do 22.45)

TV ZAGREB I. PROGRAM

- 12.00 TV dnevnik
12.15 Kmetijska oddaja in »znanje-imanje«
14.15 Otroška predstava na festivalu otroka Šibenik '82
15.45 Kronika SNP
16.05 SNP – Bilbao: Anglija : ČSSR, prenos
18.00 Narodna glasba
18.25 Risanka
19.00 TV dnevnik in kronika kongresa ZZBJ
20.00 SNP – Valencia: Jugoslavija : Španija, prenos
21.55 Manj strašna noč, nadaljevanka TV Ljubljana
22.45 Športni pregled
23.15 Poročila

TV ZAGREB II. PROGRAM

isto kot na II. TV mreži

TV KOPER

- 17.00 Z nami pred kamero
17.30 Serijski film
18.00 Prislulnimo tišini – oddaja za slušno prizadeje
18.30 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Bilbao: Anglija – ČSSR
20.00 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Valencia: Španija – Jugoslavija
med odmorom Stičiče – tednik TV dnevnika
21.45 Jugoslovanska scena: Seid Memić-Vajta

RADIO

I. PROGRAM

- 5.00 Jutranji program – glasba
6.00 Dnevni koledar
6.15 Danes je nedelja – Rekreacija
7.00 Jutranja kronika
7.30 Zdravo, tovariši vojaki
7.40 Vedri zvoki
8.07 Radijska igra za otroke – V. H. Gies: Srečna roka
8.45 Skladbe za mladino
9.05 Še pomnite, tovariši
10.05 Nedeljska matineja
11.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
12.00 Na današnji dan
13.20 Za kmetijske proizvajalce
14.05 Humoreska tega tedna – Toni Gašperič: Humoreske
14.25 Z majhnimi ansambli
14.40 Pihalne godbe
15.10 Pri nas doma

- 15.30 Nedeljska reportaža
Porajbe sorazmerno slabo poznamo, zato je vsako srečanje s Porajskimi Slovenci posebno doživetje. Ob Rabi živi še okoli štiri tisoč slovensko govorečih ljudi, ki se združujejo v aktivna društva. Z najrazličnejšo izmenjavo in povezavo so Porajski Slovenci dobro povezani z matično domovino. Posebno v Gorenjem Seniku je čez leto vedno živahno. Ob letošnjem Dnevu narodnosti na Madžarskem se je na dvodnevni obisk odpravila tudi skupina novinarjev. Prav o tem študijskem potovanju pa bo kaj več spregovorila tudi Nedeljska reportaža, ki jo je pripravil med porajskim življenjem novinar Ivan Sivec.

- 15.55 Listi iz notesa
16.20 Gremo v kino
17.05 Popularne operne melodije – Christoph Willibald Gluck: Orfej in Evridika – uvodni prizor 1. dej., Wolfgang Amadeus Mozart: Don Juan – nastop Komturja iz 3. dej., Giuseppe Verdi: Trubadur – arija Leonore in Misere-re, Modest Musorgski: Boris Godunov – smrt Borisa
17.50 Zabavna radijska igra – Alain Franck: Obisk iz Pariza
19.00 Radijski dnevnik (prenaša tudi II. program)
19.35 Lahko noč, otroci
19.45 Glasbene razglednice
20.00 V nedeljo zvečer
22.20 Glasbena tribuna mladih – Skupni program JRT – studio
23.05 Lirični utrinki
23.10 Nočni koncert lahke glasbe
00.05 Nočni program – glasba

II. PROGRAM

- 7.30 Nedelja na valu 202
12.30 Opoldanski poročevalec
13.00 Od enih do sedmih – V nedeljo se dobimo, šport, glasba in še kaj
19.00 Radijski dnevnik
19.30 Stereograma
20.00 Skupni veseli večer JUG – radijskih postaj – studio Ljubljana (neposreden prenos za JRT)
21.00 Glasba iz starega gramofona
21.30 Iz francoske diskoteke
22.45 Nove plošče
22.45 Zrcalo dneva
22.55 Glasba za konec programa

III. PROGRAM

- 17.00 Dober dan na III. programu
17.02 Slovenska in svetovna zborovska glasba
17.30 En sam, za dva, za tri... (M. Kogoj, B. Ipavec in S. Osterc)
18.00 Z našimi opernimi umetniki
19.05 Izbrali smo za vas
Nocoj se bomo najprej ustavili pri glasbi, ki je v prejšnjem stoletju nastala za oper-

na gledališča. Tako boste slišali Suito iz baleta Lahodje jezero Petra Iljica Čajkovega, s tem delom je skladatelj ustvaril eno najbolj slavni del baletnega odra.

To kar pomeni Lahodje jezero na baletnem, pomeni verjetno Verdijevo Traviato na opernem odru. Slišali boste prvo dejanje s posnetka, ki ga je napravil z ansamblom Bavarske državne opere v Münchnu dirigent Carlos Kliber, prva bosta Ilana Contreras in Plácido Domingo. Noči v španskih vrtovih, simfonije impresije za klavir in orkester španskega skladatelja Manuela de Falla, kažejo nekoliko bolj zapleteno glasbeno sliko. Zvočna senčenja, ki jih pričakujemo od noči v španskih vrtovih, so le domiselni dodatki glasbeni obliki navdihnjeni iz preproste arhitekture gradu. Oddajo bomo sklenili s Prvo simfonijo slovenskega skladatelja Matije Bravničarja. Delo je napisal leta 1947 in v njem je moč opaziti sledove minulih težkih dni.

Oddajo je pripravil Kristijan Ukmar

21.05 Sodobni literarni portret

– T. S. Eliot
Nocoj vam bomo skušali vsaj bežno približati vodilnega anglo-ameriškega poeta današnjega starejšega rodu Thomasa Eliota. Rodil se je leta 1888 v St. Louisu, Missouri, postopoma premagoval nerazumevanja in sovražnost kritikov, ki so jih ovirale literarne konvencije 19. stoletja, in si pridobil avtoriteto, ki je ni užival noben angleški poet od Tennysona dalje avtoriteto poeta, s katero tekmujejo samo še njegov ugled kot kritika, publicista in dramatika.

V času, ko je pocirajo le malokdo resno upošteval, je iz nje ustvaril izrazno sredstvo, ki je pokrilo površino in seglo v globino reprezentativnega modernega duha, intenzivno zavedajočega se svojega okolja in mesta v zgodovini – in svojega intimnega odziva na oboje.

Bistvena pesniška vizija, trdi Eliot, je vizija »dolgočasa, groze in slave?«

Kot dramatik se ne more do kraja posvetiti dogajanju v igri, temveč najde njegov dramski impulz naravno izhodišče v poetičnem monologu, pri čemer se zaveda, da skuša ujeti bežne in nesprejmljive vrednote v eno samo zaznavo ali duševno stanje.

V nocojšnji oddaji bo odlomek iz njegove drame v verzih Umor v katedrali interpretiral Majolka Šuklje.

21.25 Nedeljska serenada (Mozart, Brahms, Beethoven)

KOPER

- 7.00 Veselo v nedeljsko dopoldne; 7.30 Naš čas; 8.07 Kinospored – objave; 8.10 Stoji, stoji lipica – glasbeni utrinki; 8.30 Polje, kdo bo tebe ljubil: Mlekarna Dekani, Siliranje; 13.00 Na valu radia Koper – Sosednji kraji in ljudje; 13.30 Glasbeni notes, ekonomska propaganda; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Radio Koper na obisku: Obisk pri borcu; 15.15 Poje skupina Earth Wind and Fire; 15.30 Domača rock scena; 16.00 Primorski dnevnik; 16.30 Primorska poje; 17.00 Za vsakogar nekaj

MARIBOR

- 11.00 Ljudje ob meji; 11.45 Novčič v Jugotonovem glasbenem avtomatu; 12.00 Mariborski feljton; 13.10 Železi ste – poslušajte

PONEDELJEK, 21. JUNIJA

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

- 16.00** Poročila
16.05 SNP – Ovideo: Alžirija : Avstrija, prenos – v odmoru propagandna oddaja
18.05 Znanstveno-tehnični film: Aparat Ilizarova, Spremembe v gozdnih življenjskih skupnostih
18.35 Obzornik
18.45 Jazz na ekranu: Rainbow Ime Rainbow si je nadel kvartet ameriškega saksofonista Johna Handya, ki je v jazzu zaslovel 1959. leta v New Yorku, ko je igral s slavnim Charlesom Mingusom. Skupina igra jazz, oprt na indijsko melodiko. Poleg Handya igrajo v kvartetu še: ALI AKBAR KHAN (sarod), SHAM KANE (tabla) in MARY JOHNSON (tampura). Posnetek je z enaindvajsetega mednarodnega jazzovskega festivala v Ljubljani.
19.15 Risanka
19.24 TV in radio nocoj
19.26 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.00 S. Milanović: Skupaj, drama TV Sarajevo

Scenaristični prvenec avtorja Slavka Milanovića pripoveduje o dveh osamljenih ženskah in o konfliktu, ki ga sprožita. Po svoje nesrečni ženski življenje pod isto streho sicer deli na dva svetova, hkrati pa zblnjuje, kar dokazuje, kako slabotna in neznatna je razmejitev med neposrednim interesom in potrebo po toplini bližnjega. Režija je bila zaupana Sulejmanu Kupusoviću. V glavnih vlogah nastopata Vera Margitić in Nada Đurevska. V ostalih vlogah igrajo Zoran Bečić, Rudi Alvađ, Hranislav Rašić, Sijah Sokolović, Zaim Muzaferija in Anđelko Šarenovac. Prevod in pridedba: Marjan Fojanec.

21.00 Ali se med seboj dovolj poznamo

Oddajo pod skupnim naslovom Ali se med seboj dovolj poznamo bo tokrat posnela TV Ljubljana v sodelovanju z drugimi jugoslovanskimi TV studii. Spregovarili bomo o industrijskem oblikovanju kot mestu, kjer se stikata estetika in ekonomika in kjer je estetski element lahko pogoj za povečanje naše izvozne sposobnosti.

22.00 V znamenju

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

- 18.00** Test
18.15 Lutkarski pogovori, otroška oddaja
18.30 Ljudske pripovedke
19.00 TV dnevnik
19.30 Matematika in umetnost, izobraževalna oddaja
19.50 Ali ste vedeli
20.00 Znanost in mi
21.00 Poročila
21.10 Zabava vas skupina Taj Mahal, ponovitev zabavno glasbene oddaje (do 22.10)

TV ZAGREB I. PROGRAM:

- 15.35** Napoved sporeda
15.45 Kronika SNP
16.05 SNP – Ovideo: Alžir : Avstrija, prenos
18.00 Poročila
18.05 TV koledar
18.15 Lutkarski pogovori
18.30 Ljudske pripovedke
19.00 TV dnevnik
19.30 Hit meseca, mladinska oddaja
20.00 B. Ivanda: Krležev portret Tita, drama
21.15 Glasbeni trenutek
21.20 Paralele, zunanje politična oddaja
22.05 TV dnevnik

TV ZAGREB II. PROGRAM

isto kot na II. TV mreži

TV KOPER

- 12.30** Odprta meja – Confine aperto – Oddaja v slovenskem jeziku
17.00 Z nami pred kamero
17.05 TVD – vesti
17.30 TV šola
18.00 Cinenotes
18.30 Nogomet: Svetovno prvenstvo Valencija: Španija – Jugoslavija (ponovitev)
20.00 TVD – Stičišče – TVD danes
20.15 Pozdravi – celovečerni film – Igrajo: Robert De Niro, Gerrit Graham, Jonathan Warden. Režija: Brian De Palma
21.45 Nogomet: Svetovno prvenstvo Ovideo: Alžirija – Avstrija med odmorom – TVD danes
Odprta meja – Confine aperto Oddaja v slovenskem jeziku

RADIO

I. PROGRAM

- 4.30** Jutranji program – glasba
4.50 Dnevni koledar
5.00 Dobro jutro, rojaki na tujem
5.20 Rekreacija
5.30 Prva jutranja kronika – obvestila
6.10 Prometne informacije

- 6.35** Vremenska napoved za pomorščake
6.45 Prometne informacije (Koper, Maribor)
6.50 Dobro jutro, otroci!
7.00 Druga jutranja kronika
7.30 Z radiom na poti
8.05 Aktualni problemi marksizma
8.25 Ringaraja
8.40 Izberite pesmico
9.05 Z glasbo v dober dan
9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine
10.05 Rezervirano za...
11.05 Ali poznate...
11.35 S pesmijo po Jugoslaviji
12.00 Na današnji dan
12.10 Veliki revijski orkestri
12.30 Kmetijski nasveti
12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru
13.00 Danes do 13.00-ih – Iz naših krajev – Iz naših sporedov
14.05 Zbori na koncertnih odrih, Od Pliberka do Traberka 4. oddaja
14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.00 Dogodki in odmevi
15.50 Radio danes, radio jutri
16.00 Vrtljak
17.00 Studio ob 17.00-ih
18.00 Na ljudsko temo
18.25 Zvočni signali
19.00 Radijski dnevnik
19.35 Lahko noč, otroci
19.45 Minute z ansamblom Henčka Burkata
20.00 V delavnici Josepha Haydna: J. Haydn: Godalni kvartet D-dur, op. 20 št. 4 – Simfonija št. 45 v fis-molu, Hob. I/45 – »Simfonija slovesa«
20.55 Domenico Scarlatti: Simfonia v D-duru
21.05 Iz naše diskoteke
22.00 Našim rojakom po svetu
22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini
22.30 Popevke iz jugoslovanskih studiev
23.05 Lirični utrinki
23.10 Za ljubitelje jazza
00.05 Nočni program – (samo na UKV omrežju I. programa)
1.30 Informativna oddaja v nemščini in angleščini (ponov.)

II. PROGRAM

- 7.30** Ponedeljek na valu 202
12.30 Opoldanski poročevalec
13.00 Od enih do sedmih – glasba, tema dneva »Znanost in tehnika«, koledar večernih prireditev, druge servisne informacije
13.10 Ponedeljkov križemkraj
14.55 Minute za EP
15.00 Dogodki in odmevi (prenos I. programa)
19.00 Radijski dnevnik
19.25 Stereorama
20.00 Jazz na II. programu – George Shearing – String Summit

- 20.30** Popularnih dvajset
22.45 Zrcalo dneva
22.55 Glasba za konec programa

III. PROGRAM

- 15.30** Dober dan na III. programu
15.45 Aktualni problemi marksizma (ponovitev)
16.05 Utrinki iz solistične in komorne glasbe (Lipovšek, Debussy, Haendel, Mozart)
16.30 Jugoslovanska vokalna glasbena ustvarjalnost in poustvarjalnost 20. stoletja: »Pesmi Emila Adamiča«
17.00 Tako muzicirajo... – Violist Mile Kosi s Simfoničnim orkestrom RTV Ljubljana pod vodstvom Gyorgya Lehla, – Veliki radijski simfonični orkester Ukrajinske socialistične sovjetske republike in dirigent Genadij Roždestvenski, Bela Bartok: Koncert za violino in orkester Sergej Prokofjev: Simfonija št. 6 v es-molu
18.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom (ponovitev – prof. dr. Stjepan Bunda)
18.20 Večerni pri slovenskih skladateljih – Marijan Lipovšek in Pavle Merku
20.00 Literarni večer, Paul Celan
20.40 Stereofonski operni koncert
21.45 Glasba 20. stoletja (I. Petrić, P. Merku, V. Globokar, P. Mihelčič in P. Ramovš)
22.45 Literarni nohturno, Franca Magajna: Miriam

KOPER

- 6.00** Glasba za dobro jutro; **6.37** Objave; **6.45** Cestne razmere; **7.15** Radijski, televizijski, filmski spored; **7.30** Val 202; **13.00** Na valu radija Koper – poročila, glasba, objave; **13.15** Kinospored; **13.30** Reportaže, zanimivosti; **14.10** Predstavitev oddaj, glasbene želje poslušalcev po telefonu – glasba; **14.30** Pogovor o jeziku; **14.40** Zapojmo pesem: otroški mladinski zbor osnovne šole Milojka Štrukelj iz Nove Gorice; **14.55** Ekonomska propaganda; **15.00** Dogodki in odmevi; **15.30** Glasba po željah; **16.00** Primorski dnevnik; **16.15** Glasba, objave; **16.30** V podaljšku – pregled športnih dogodkov

MARIBOR

- 7.30** Danes za vas; **8.10** Tretji polčas; **14.05** Turistični napotki v nemškem jeziku; **14.30** Želeži ste – poslušajte; **15.30** Prijetno popoldne vam želijo; **16.00** Danes; **17.00** Glasbeni zmizelen; **17.45** Študij in glasba; **18.30** Glasbena mladina

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

- 16.00** Poročila
16.05 SNP | La Coruna: Peru : Poljska, prenos - v odmoru propagandna oddaja
18.05 Palčki nimajo pojma, otroška oddaja TV Zagreb
18.35 Obzornik
18.45 Mostovi - Hidak, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost
 Madžarska narodnostna skupnost v Pomurju je sprejeta zelo zanimivo obliko stika s kulturo matičnega naroda, in sicer se vsako poletje odpravi skupina nekaj sto občanov madžarske narodnosti na izlet v L. R. Madžarsko.
 Tokrat so enodnevni izlet usmerili na Blatno jezero in njegovo okolico. Obiskali so več muzejskih ustanov - gradove, knjižnice in zanimiv kraj Sümeg. V Tihanju pa so izlet zaključili z ogledom Narodopisnega muzeja. O tem izletu bo spregovorila reportaža današnjih Mostov, sicer pa smo tokratni oddaji namenili nekaj minut tudi razmeram, v katerih živi madžarska narodnost v lendavski občini.
 Kot je že običaj v oddaji ne bo manjkalo kratkih novic o dogajanju na narodnostno mešanem območju.
19.00 Knjiga
19.15 Risanka
19.24 TV in radio nocoj
19.26 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
19.50 Vreme
19.58 SNP - Elche: Belgija : Madžarska, prenos - v odmoru propagandna oddaja
21.45 R. Wolffhardt: Franziska Reventlow, zahodnonemška nadaljevanka

Kratka nadaljevanka obravnava dogodke, ki so se odvijali v letih 1893-1903 v Schwabingu, znanem münchenskem predmestju, v tisteni časi je Schwabing postajal pravo »evropsko predmestje«, v njem so se zbirali izobraženci in umetniki z vseh koncev sveta, v njem se je srečevala napredna inteligenca in se upirala zakonom buržoazne družbe.
 V Schwabing se zateče Fanny von Reventlow ter si nadene ime Franziska. Prekinila je s svojo aristokratsko družino iz Schleswin-Holsteina. V nadaljevanju sledimo nekaterim odlomkom iz njenega otroštva, iz let, ko je odrasla, da bi razumeli njeno dokončno odločitev:

opravila je z življenjem v »varnem gnezdecu« in se uprila razrednim predsodkom ter konvencijam. Osvobodena vseh spon in utesenosti se poda v tok neodvisnega, svobodnega življenja v Schwabingu, ki pa ji prinese spet nove težave in razočaranja pa tudi zadoščenje in uresničitev nekaterih želja. Nadaljevanka ima tri dela.

Scenarij: Rainer Wolffhardt, igrajo: Donata Höfler, Thomas Astan, Henner Ouesst, Klaus Grünberg in drugi, režija: Rainer Wolffhardt, prevod in priredba: Stanko Jarc, urednik: Vladimir Frantar

ODDAJNIKI II. TV MREŽE

- 18.00** Test
18.15 Palčki nimajo pojma, otroška oddaja
19.00 TV dnevnik
19.30 Odprta knjiga
20.00 Narodna glasba
20.45 Spomeniki revolucije, dokumentarna serija
21.35 Poročila
21.40 Glasbena oddaja
22.25 SNP - SZ : Škotska, reportaža iz Malage (slov. kom. - do 23.10)

TV ZAGREB I. PROGRAM

- 15.35** Napoved sporeda
15.45 Kronika SNP
16.05 SNP - La Coruna: Peru : Poljska, prenos
18.00 Poročila
18.05 TV koledar
18.15 Palčki nimajo pojma
19.00 TV dnevnik
19.30 Popularni operni trenutki
19.50 SNP - Elche: Belgija : Madžarska, prenos
21.50 Ljubljena mati, španski film
23.30 TV dnevnik

TV ZAGREB II. PROGRAM

Od 19.00 isto kot na II. TV mreži

TV KOPER

- 12.30** Odprta meja - Confine aperto
 Oddaja v slovenskem jeziku
17.00 Z nami pred kamero
17.05 TVD - vesti
17.30 TV šola
18.00 Ta leta, ti dnevi - dokumentarna oddaja
18.30 Nogomet: Svetovno prvenstvo
 La Coruna: Poljska - Peru
20.00 Nogomet: Svetovno prvenstvo
 Elche: Belgija - Madžarska
 med odmorom: TVD Stičiče - TVD danes
21.45 Nogomet: Svetovno prvenstvo
 Malaga: SZ - Škotska
 Odprta meja - Confine aperto
 Oddaja v slovenskem jeziku

RADIO

I. PROGRAM

- 4.30** Jutranji program - glasba
4.50 Dnevni koledar
5.00 Dobro jutro, rojaki na tujem

- 5.30** Prva jutranja kronika - obvestila
6.10 Prometne razmere
6.20 Rekreativna
6.35 Vremenska napoved za pomorščake
6.45 Prometne informacije (Koper, Maribor)
6.50 Dobro jutro, otroci!
7.00 Druga jutranja kronika
7.30 Z radiom na poti
8.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
8.35 Iz glasbenih šol
9.05 Z glasbo v dober dan
9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine
10.05 Rezervirano za ...
11.05 Ali poznate ...
11.35 Naše pesmi in plesi
12.00 Na današnji dan
12.10 Danes smo izbrali
12.30 Kmetijski nasveti
12.40 Po domače
13.00 Danes do 13.00-ih - Iz naših krajev - Iz naših sporedov

- 14.05** V korak z mladimi
15.00 Dogodki in odmevi
15.50 Radio danes, radio jutri!
16.00 Vrtljak
17.00 Studio ob 17.00-ih
18.00 Sotočja (iz studia radia Maribor)
18.45 Glasbena medigra
19.00 Radijski dnevnik
19.35 Lahko noč, otroci
19.45 Minute za Ljubljanskim jazz ansamblom
20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi
20.30 S solisti in ansambli
21.05 Radijska igra - Miško Kranjec-Branko Šimen: Veselo gostovanje
 Glasbeni intermezzo
22.00 Našim rojakom po svetu
22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini
22.25 Iz naših sporedov
22.30 Operetna glasba
23.05 Lirični utrinki
23.10 Paleta papev jugoslovanskih avtorjev
00.05 Nočni program - glasba
1.30 Informativna oddaja v nemščini in angleščini (ponov.)

II. PROGRAM

- 7.30** Torek na valu 202
12.30 Opoldanski poročevalec
13.00 Od enih do sedmih - glasba, tema dneva, »Na obisku v...«, koledar večernih prireditvev, druge servisne informacije
19.00 Radijski dnevnik
19.25 Stereorama
20.00 Glasbeno skladišče
21.30 V živo ...
22.15 Blues - 12. oddaja
22.45 Zrcalo dneva
22.55 Glasba za konec programa

III. PROGRAM

- 15.30** Dober dan na III. programu

- 15.45** Radijska šola za srednjo stopnjo
16.15 Minute za Vero Soukopo - Gustav Mahler: Pesmi za umrlo deco - ciklus za glas in orkester na besedila Friedricha Rückerta, Gustav Mahler: Vandrovčeve pesmi - ciklus samospelov za alt in orkester
17.00 Z našimi solisti - Božidar Lotrič - pozavna (pri klavirju Vlasta Doležal-Rus), Tomaž Sever - violončelo (pri klavirju Andrej Jarc)
18.05 Pota sodobne medicine - Cviklav Greta: Fizioterapija na domu
18.20 Iz oper in glasbenih dram
 Za oddajo smo pripravili odlomke iz naslednjih odsko-glasbenih del: Samsona in Dalile Camilla Saint-Saënsa, Aide Giuseppea Verdija, Parsifala Richarda Wagnerja, Capriccia Richarda Straussa in iz Francesce da Rimini Riccarda Zandonija.
20.00 Dvignjena zavesa
20.20 Z repertoarja Londonškega simfoničnega orkestra: Edvard Grieg: Lirična suita za orkester, Maurice Ravel: »Moja mati gos« - baletna glasba, Paul Hindemith: Koncert za violino in orkester, Johannes Brahms: Simfonija št. 4 v e-molu
22.20 Skupni program JRT - studio Ljubljana - Jugoslovanska glasba

KOPER

- 6.00** Glasba za dobro jutro; **6.30** Poročila; **6.37** Objave; **6.45** Cestne razmere; **7.15** Radijski, televizijski, filmski spored; **7.30** Val 202; **13.00** Na valu radia Koper - glasba, objave; **13.15** Kinospored; **13.30** Reportaža, zanimivosti; **14.10** Predstavitve oddaj, glasbene želje poslušalcev po telefonu - glasba; **14.30** Iz zborovskega arhiva: mešani zbor Marij Kogoj iz Trsta in moški zbor Igo Gruden iz Naborine; **14.55** Ekonomska propaganda; **15.00** Dogodki in odmevi; **15.30** Glasba po željah; **16.00** Primorski dnevnik; **16.15** Aktualna tema: Novosti v mednarodnem železniškem prometu; **16.30** Zabavna glasba, ekonomska propaganda

MARIBOR

- 7.30** Danes za vas; **8.35** Za dobro voljo igrata ansambel Avsenik in ansambel Jožeta Burnika z Ivanka Kraševcem; **14.05** Turistični napotki v nemškem jeziku; **14.25** Napevi, ki jih radi poslušamo; **14.40** Naši zbori - moški zbor KUD Edi Grubelnik, Ribnica na Pohorju, vodi Stojan Podlesnik; **15.30** Prijeto popoldne vam želijo; **16.00** Danes; **17.00** Zabavna glasba; **17.30** Mladi - mladim; **18.00** Sotočje; **18.45** Mladina igra - nastop gojencev Srednje glasbene šole Maribor.

SREDA, 23. JUNIJA

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

- 17.35 Poročila
17.40 Ciciban, dober dan: Na počitnice
17.55 Gusarji kapitana Gancha, brazilska nadaljevanka
18.20 Pozdravljena, Makedonija
18.35 Obzornik
18.45 Republiška revija MPZ Zagorje '82, reportaža

Republiška revija mladinskih zborov v Zagorju ob Savi je prireditev, ki se bialno izmenjuje s celjskim mladinskim festivalom in predstavlja zborom in zborovodjem preprosto priložnost, da preverijo svoje delo. Nastop v Zagorju je za zbor že priznanje, tako je letos stopila na oder Delavskega doma 53 zborov vseh kategorij (namreč otroških, mlajših mladinskih, mladinskih, dekliških in mešanih mladinskih), izbranih izmed več stotih, kolikor jih premore Slovenija. Ob slovenskih so zapeli še otroci iz Aleksinca in Kavadarcev, to je iz krajev, ki so pobrateni z Zagorjem, pa se njihovi stiki krepijo tudi ob takih priložnostih. Zbori pravzaprav niso tekmovali, strokovna žirija je vsakemu namenila obrazložitve, ki naj pevcem in zborovodjem pomagajo pri nadaljnjem delu, izmed udeležencev pa je izbrala tiste, ki bodo decembra peli na festivalu Kurirček, prihodnje leto pa na celjskem festivalu. Polurna televizijska reportaža skuša gledalcem posredovati nekaj značilnih nastopov z revije, pa nekaj izvedb skladb, ki so nastale pred nedavnim, seveda pa ne more pričarati vseh lepih trenutkov, ki so jih poustvarili mladi s svojimi grli. Nekaj nastopov otroških zborov, kolikor smo jih s skopo odmerjenimi sredstvi lahko posneli, pa bomo prihranili za oddajo, ki bo na sporedu 22. julija.

Oddajo sta posnela Ubald Trnkoczy in Janez Kalisnik, režiral je Jože Klobov. Urednica: Jasna Novak

- 19.24 TV in radio nocoj
19.26 Zrna do zrna
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.00 Film tedna: Reka, iraški film

Film REKA, s katerim začnemo ta cikel, pripoveduje o življenju ribičev na Tigrisu, njihovi borbi z naravo. Hkrati se ti ljudje vsak dan srečujejo z ekonomsko ogroženostjo pa tudi družbene razmere in psihologija ljudi prinašajo dnevno na videz nepremostljive zaplete...

Prav zaradi razkrivanja življenja, ki ga pri nas vse premalo poznamo, zato pa tudi včasih ne razumemo, so filmski izdelki iz tega dela sveta toliko bolj dragoceni.

Scenarij in režija: Faisal Al Yasiri. Igrajo: Sami Qaid Al Noumani, Hana Mohamed, Sawan Shukri

- 21.25 Propagandna oddaja
21.30 V znamenju

ODDAJNIKI II. TV MREŽE

- 17.25 Test
17.40 TV dnevnik v Madžarsčini
18.00 TV dnevnik
18.15 Zgodbe iz gozda, otroška risana serija
19.00 TV dnevnik

- 19.30 Narodna glasba
20.00 Športna središča: SNP - Italija: Kamerun, Brazilija: Nova Zelandija (skrajšana posnetka) (do 21.45)

TV ZAGREB I. PROGRAM

- 17.50 Napoved sporeda
18.00 Poročila
18.05 TV koledar
18.15 Zgodbe iz gozda
19.00 TV dnevnik
19.30 Narodna glasba
20.00 Športna središča
21.45 Velike zarote, serijski film
22.15 TV dnevnik

TV ZAGREB II. PROGRAM

- 19.00 TV dnevnik
19.30 Obramba in zaščita
20.00 A. Arbuzov: Staromodna komedija, gledališka predstava
21.30 Poročila
21.35 Ali se med seboj dovolj poznamo, kulturna oddaja

TV KOPER

- 12.30 Odprta meja - confine aperto
Oddaja v slovenskem jeziku
17.00 Z nami pred kamero
17.05 TVD - vesti
17.30 TV šola
18.00 Narodna glasba
18.30 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Vigo: Italija - Kamerun
20.00 TVD - Stičišče - TVD danes
20.15 Morilec iz obupa - celovečerni film - Igrajo: Giorgio Ardisson, Annabella Incontrera Režija: Mario Moroni
21.45 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Siviglia: Brazilija - Nova Zelandija
med odmorom - TVD danes
Odprta meja - confine aperto
Oddaja v slovenskem jeziku

RADIO

I. PROGRAM

- 4.30 Jutranji program - glasba
4.50 Dnevni koledar
5.00 Dobro jutro, rojaki na tujem
5.20 Rekreacija
5.30 Prva jutranja kronika - obvestila
6.10 Prometne informacije
6.35 Vremenska napoved za pomorščake
6.45 Prometne informacije (Koper, Maribor)
6.50 Dobro jutro, otroci
7.00 Druga jutranja kronika
7.30 Z radiom na poti
8.05 Pisan svet pravljic in zgodb
8.30 Izbor v sredo
9.05 Z glasbo v dober dan

- 9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine
10.05 Rezervirano za...

- 10.40 Lokalne radijske postaje se vključujejo
11.05 Ali poznate... (prenos iz Maribora)

- 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji
12.00 Na današnji dan
12.10 Veliki zabavni orkestri
12.30 Kmetijski nasveti
12.40 Ob izvirih ljudske glasbene kulture
13.00 Danes do 13.00-ih - Iz naših krajev
14.05 Razmišljamo, ugotavljamo
14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo

- 15.00 Dogodki in odmevi
15.50 Radio danes, radio jutri
16.00 Vrtljak
17.00 Studio ob 17.00
18.00 Zborovska glasba v prostoru in času (Madrigal v sodobni zborovski glasbi)

- 18.15 Naš gost
18.30 Odskočna deska
19.00 Radijski dnevnik
19.35 Lahko noč, otroci
19.45 Minute z ansamblom Ludvika Lesjaka

- 20.00 Zborovska glasba Karola Szymanowskega in Krzysztofa Pendereckega
20.25 Iz opusa Lucijana Marije Škerjanca (Klavirske improvizacije, Pihalni kvintet in Capriccio za čelo in klavir)

- 21.05 Georges Bizet: Odlomki iz opere »Carmen«
22.00 Našim rojakom po svetu
22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini

- 22.30 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe
23.05 Lirični utrinki

- 23.10 Jazz pred polnočjo - George Gruntz in njegov Koncertni jazz-orkester

- 00.05 Nočni program - glasba (iz studia radia Maribor)

- 1.30 Informativna oddaja v nemščini in angleščini (ponovitev)

II. PROGRAM

- 7.30 Sreda na valu 202
13.00 Od enih do sedmih - glasba, tema dneva »Iz kulture«, koledar večernih prireditvev, druge servisne informacije, Minute za EP in še kaj
14.30 Iz naših sporedov
14.55 Minute za EP
15.00 Dogodki in odmevi
19.00 Radijski dnevnik
19.25 Stereorama
20.30 Melodije po pošti
22.45 Zrcalo dneva
22.55 Glasba za konec programa

III. PROGRAM

- 15.30 Dober dan na III. programu
15.45 Pojo male vokalne skupine - Vokalni kvintet Gorenjci

- 16.05 Ars antiqua... François Couperin - »Veliki«: »Parnas ali corellijeva apoteza« za orkester, Antonio Vivaldi: Koncert za dve mandolini in orkester št. 2 v G-duru, Georg Philipp Telemann: Suita za orkester v C-duru

- 17.00 Popoldanski komorni koncert (A. Weingerl, P. Kopač in M. Logar) Albin Weingerl: Sosledja za pihalni kvintet, Peter Kopač: 12 preludijev za klavir, Mihovil Logar: Partita concertante

- 18.05 Ekonomska politika

- 18.20 Iz manj znanih oper

- 19.30 Večer Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana, dirigent Samo Hubad, solista Irena Grafenauer - flauta, Aci Bertonec - klavir; Gioacchino Rossini: »Italijanka v Alžiru« - uvertura, Wolfgang Amadeus Mozart: Koncert za flavto in orkester št. 2 v D-duru, K. 314, Joseph Haydn: Simfonija št. 92 v G-duru, Hob. I/92 - »Oxfordska«, Uroš Krek: Mouvements concertants za godala, Maurice Ravel: Koncert za klavir in orkester v D-duru, Igor Stravinski: »Petruska« - burleskni prizori v štirih slikah

- 21.40 Izbrana proza - Fran Levstik: Iz minule srečne mladosti

- 22.00 Komorni studio - S srbskimi skladatelji (S. Hofman, S. Atanacković, V. Mokranjac)

- 22.45 Literarni nokturno - Štefan Moravčik: Tihi teden

KOPER

6.00 Glasba za dobro jutro; 6.37 Objave; 6.45 Cestne razmere; 7.15 Radijski, televizijski, filmski spored; 7.30 Val 202; 13.00 Na valu radia Koper - poročila, objave, glasba; 13.15 Kino spored; 13.30 Reportaža, zanimivosti; 14.10 Predstavitev oddaj, glasbene želje poslušalcev po telefonu, glasba; 14.30 Z našimi glasbenimi umetniki; 14.55 Ekonomska propaganda; 15.00 Dogodki in odmevi; 15.30 Glasba po željah; 16.00 Primorski dnevnik; 16.15 Aktualna tema: Devizni sistem; 16.30 Glasba in objave; 16.35 Glasbeni kiosk.

MARIBOR

8.30 Danes za vas; 8.10 V sredo dopoldne; 11.05 Ali poznate (prenos iz Ljubljane); 14.05 Turistični napotki v nemškem jeziku; 14.30 Želeli ste - poslušajte; 15.30 Prijetno popoldne vam želijo; 16.00 Danes; 17.00 Petnajst minut z ansamblom Ottavia Brjaka; 17.15 Malo mešano; 18.00 Veliki mojstri v moderni preobleki; 18.15 Iz novejših del slovenskih skladateljev (prof. Vlado Golob); 18.45 Literarna oddaja.

ČETRTEK, 24. JUNIJA

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

- 16.00 Poročila
16.05 SNP – Valladolid: Francija : ČSSR, prenos – v odmoru propagandna oddaja
18.05 Lolek in Bolek, poljska risana serija
18.15 ZBIS – V. T. Arhar: Hej, konjiček hiša-hi
18.35 Obzornik
18.45 Zaroka, reportaža TV Skopje
19.10 Risanka
19.24 TV in radio nocoj
19.26 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
19.50 Vreme
19.58 SNP – Zaragoza: Honduras : Jugoslavija, prenos – v odmoru propagandna oddaja
21.45 Capriccio op. 134 (Naši baletni umetniki: Iko Otrina)

Tokrat smo naslovili oddajo iz serije »Naši baletni umetniki« Capriccio op. 134. Tako kot se v glasbi capriccio imenuje skladba, ustvarjena izven določenih obrazcev, z invencijo in s fantazijo, tako tudi te oddaje ne moremo postaviti v določen okvir. To ni življenjski Iko Otrina, ki ga predstavljamo. Življenje tega umetnika se odraža skozi njegovo dolgoletno delo: kot plesalca, koreografa, vodjo baleta SNG Maribor (Iko Otrina že 20 let opravlja to delo!), pedagoga in vodjo na Šoli za glasbeno in baletno izobraževanje v Mariboru.

Kot koreograf ga zanimajo predvsem originalne koreografije ter dramaturške in koreografske obnove starih baletov. Stil, v katerem koreografira je odvisen od glasbe in vsebine vsakega baleta. Poskuša ustvariti sintezo klasičnega baleta in sodobnega plesnega izraza. Postavil je številne kraje in daljše koreografije po raznih opernih in dramskih gledališčih, plesnih skupinah, baletnih šolah, folklornih skupinah (Kolo) v Jugoslaviji, Nemčiji in ZDA. Ob vseh teh pa še številne koreografije za TV. Poleg tega je Iko Otrina napisal vrsto člankov in razprav v strokovnih etnoloških in baletnih revijah, predaval o baletni umetnosti in o plesni vzgoji v Jugoslaviji, Nemčiji, ZDA, Švici, Italiji, bil je vodja številnih seminarjev in simpozijev za plesno vzgojo doma in v svetu. Je redni član Royal Academy of Dancing v Londonu, član Dance Notation Bureau v New Yorku in član Etnološkega društva v Ljubljani.

ODDAJNiki II. TV MREŽE

- 17.45 Test
18.00 Tito o bratstvu in enotnosti, dok. oddaja
19.00 TV dnevnik
19.30 O kibernetiki, izobraževalna serija
20.00 Filmski večer: Zgodbe brez besed, italijanski film
21.00 Zimski dopust, sovjetski film (do 22.10)

TV ZAGREB I. PROGRAM

- 15.00 Napoved sporeda
15.10 Poročila
15.15 TV koledar
15.25 40 zelenih slonov, otroška serija TV Ljubljana
15.45 Kronika SNP
16.05 SNP – Valladolid: Francija : ČSSR, prenos
18.00 Tito o bratstvu in enotnosti

- 18.30 Risanka
19.00 TV dnevnik
19.30 Glasbeni intermezzo
19.50 SNP – Zaragoza: Honduras : Jugoslavija, prenos
21.50 TV Kiosk, zabavna serija
22.50 TV dnevnik

TV ZAGREB II. PROGRAM

- 18.25 Dokumentarni film
18.40 Na štirih kolesih, oddaja o prometu in turizmu

Od 19.30 isto kot na II. TV mreži

TV KOPER

- 12.30 Odprta meja – Confine aperto
Oddaja v slovenskem jeziku
17.00 Z nami pred kamero
17.05 TVD – Vesti
17.30 TV šola
18.00 Obzorja
18.30 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Valladolid: Francija – ČSSR
20.00 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Saragoza: Honduras – Jugoslavija
med odmorom – TVD Stičiče – TVD danes
21.45 Film – ponovitev
Odprta meja – Confine aperto
Oddaja v slovenskem jeziku

RADIO

I. PROGRAM

- 4.30 Jutranji program – glasba
4.50 Dnevni koledar
5.00 Dobro jutro, rojaki na tujem
5.30 Prva jutranja kronika – obvestila
6.10 Prometne informacije
6.20 Rekreacija
6.35 Vremenska napoved za pomorščake
6.45 Prometne informacije (Koper, Maribor)
6.50 Dobro jutro, otroci
7.00 Druga jutranja kronika
7.30 Z radiom na poti
8.05 Radijska šola za višjo stopnjo

8.35 Mladina poje

V današnji glasbeni oddaji bomo predstavili življenje in delo slovenskega skladatelja, glasbenega pedagoga in zborovodje Slavka Miheliča, ki je velik del svojega ustvarjanja namenil mladini. Priljubili bomo njegovi instrumentalni glasbi ter zlasti skladbam za otroške in mladinske pevske zборе.

Oddajo je pripravila Darja Fretih.

- 9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine
10.05 Rezervirano za ...
11.05 Ali poznate ...
11.35 Naše pesmi in plesi
12.00 Na današnji dan
12.10 Zname melodije
12.30 Kmetijski nasveti
12.40 Od vasi do vasi
13.00 Danes do 13.00-ih – Iz naših krajev – Iz naših sporedov
14.05 Enajsta šola
14.20 Koncert za mlade poslušalce
14.40 Jezikovni pogovori
15.00 Dogodki in odmevi
15.50 Radio danes, radio jutri
16.00 Vrtiljak
17.00 Studio ob 17.00-ih
18.00 Z ansambлом Alpski kvintet
18.15 Lokalne radijske postaje
18.35 Minute z Zvonimirjem Cigličem (Iz njegove solistične in komorne literature)
19.00 Radijski dnevnik
19.35 Lahko noč, otroci
19.45 Minute z ansambлом Slavka Žnidaršiča
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
21.05 Literarni večer – S komedijo skozi čas – VI.
21.45 Lepe melodije
22.00 Našim rojakom po svetu
22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini
22.30 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiev
23.05 Lirični utrinki
23.10 Mozaik lahke glasbe
00.05 Nočni program – glasba
1.30 Informativna oddaja v nemščini in angleščini (ponovitev)

II. PROGRAM

- 7.30 Četrtek na valu 202
12.30 Opoldanski poročevalec
13.00 Od enih do sedmih – glasba, Za mlade radovedneže, Mehurčki, tema dneva, »Vročice-hladno«, Koledar večernih prireditev, druge servisne informacije

- 14.55 Minute za EP
15.00 Dogodki in odmevi
19.00 Radijski dnevnik
19.25 Stereorama
20.00 Od ena do pet
21.00 Zavrtite, uganite ...
22.00 S festivalov jazz – Mid-delheim – 81 (II. del) Bigband Belgijske RTV – Frank Foster
22.45 Zrcalo dneva
22.55 Glasba za konec programa

III. PROGRAM

- 15.30 Dober dan na III. programu
15.45 Radijska šola za višjo stopnjo
16.15 Iz jugoslovanskih oper
17.00 »Sen kresne noči... (iz popularne simfonične literature)
18.05 Zunanjepolitični feljton
18.20 Ohridsko poletje 81 – Marija Tippo, klavir (D. Scarlatti, W. A. Mozart, F. Chopin)
19.40 Naši umetniki pred mikrofonom (ponovitve) Ivo Petrič
20.00 Večer skladatelja Sergeja Prokofjeva; Sergej Prokofjev: Simfonijski št. 1 v D-duru, »Klasična« – Romeo in Julija (7 fragmentov iz baleta) – Koncert za violino in orkester št. 2 v g-molu, – Simfonijski št. 5 v B-duru
22.00 Okrogla miza III. programa

KOPER

6.00 Glasba za dobro jutro; 6.37 Objave; 6.45 Cestne razmere; 7.15 Radijski, televizijski, filmski spored; 7.30 Val 202; 13.00 Na valu radia Koper – Poročila, Glasba, objave; 13.15 Kinospored; 13.30 Reportaža, Zanimivosti; 14.10 Predstavitev oddaj, glasbene želje poslušalcev po telefonu, glasba; 14.30 Mladi izvajalci; 14.55 Ekonomska propaganda; 15.00 Dogodki in odmevi; 15.30 Glasba po željah; 16.00 Primorski dnevnik; 16.15 Aktualna tema: Pred kongresom; 16.30 Objave, glasba; 16.40 Juke bo.

MARIBOR

0.00 Nočni program (prenos v Ljubljano); 7.30 Danes za vas; 8.35 Pester spored izvajajo ansambel Mihe Dovžana in Dobri znanci s pevci; 14.05 Turistični napotki v nemškem jeziku; 15.30 Prijeto popoldne vam želijo; 16.00 Danes; 17.00 Vedno lepe melodije; 17.30 Četrtekovi razgovori; 18.00 Iz arhiva naših posnetkov; 18.15 Mali recital godalnega kvarteta (Mirko Petračič, 1. violina, Ratko Lukša – 2. violina, Ivan Orešič-violončelo, Unčat Gros-violončelo; 18.30 Jazz, rock in še kaj

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

- 16.00 Poročila
16.05 SNP – Gijon: ZRN : Avstrija, prenos – v odmoru propagandna oddaja
18.05 Tehnica za natančno tehtanje, otroška serija TV Beograd
18.35 Obzornik
18.45 Pot v prihodnost: Dar življenja, izobraževalna serija
19.15 Risanka
19.24 TV in radio nocoj
19.26 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
19.50 Vreme
19.58 SNP – Valencia: Španija : Severna Irsko, prenos – v odmoru propagandna oddaja
21.45 Propagandna oddaja
21.50 Ne prezrite
22.05 Včeraj... za jutri: Vsi za enega, dokumentarna serija
22.35 Spremljajmo – sodelujmo, športna oddaja
22.45 Nočni kino: Psica, francoski film

Film PSICA Jeana Renoira sodi v sklop njegovih predvojnih filmov, ki so največkrat grajeni na sistemu kontrastov. Lahko celo trdimo, da je prav s tem filmom dosegel vrh v tem ustvarjalnem obdobju, tako po zunanji, kot po notranji zgradbi. Kontrast se pojavlja že na nivoju samih protagonistov, saj na eni strani nastopajo kot predstavniki ugledne meščanske družbe, ki po vsej sili hočejo v razvrat, na drugi strani pa vidimo zvodnike in predvsem prostitutke, ki si poželijo urejenega življenja.

Jean Renoir pa igra na nasprotjih tudi v prikazovanju resnice, h kateri nikakor ne pristopa realistično, temveč jo vztrajno razkriva s satiro in grotesko in tako ustvarja prvo veselo, a vendarle tragično dramo.

Režija: Jean Renoir

Igrajo: Michel Simon, Janie Marezze, Georges Flamant, Magdaleine Berubet, Jean Gehret, Alexandre Rignault

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

- 17.45 Test
18.00 Tito in kongresi, dokumentarna oddaja
19.00 TV dnevnik
19.30 Človek in čas: Dr. Jusuf Kurtović, dokumentarna oddaja
20.00 Glasba ob osmih
20.50 Poročila
20.55 Vidiki, dokumentarna serija
21.45 Nočni kino: Humoreska, ameriški film (do 23.15)

TV ZAGREB I. PROGRAM:

- 14.50 Napoved sporeda
15.00 Poročila
15.05 TV koledar
15.15 Tedenski zabavnik, otroška oddaja
15.45 Kronika SNP
16.05 SNP – Gijon: ZRN : Avstrija, prenos
18.00 Tito in kongresi
19.00 TV dnevnik
19.30 Jazz na ekranu: Jazz orkester RTB
19.50 SNP – Valencia: Španija : Severna Irsko, prenos
21.50 TV dnevnik
22.05 Jutri kruh, kulturno dokumentarna serija
23.25 Poročila

TV ZAGREB II. PROGRAM

isto kot na II. TV mreži

TV KOPER

- 12.30 Odprta meja – Confine aperto
Oddaja v slovenskem jeziku
17.00 Z nami pred kamero
17.05 TVD vesti
17.30 TV šola
18.00 Aktualna tema
18.30 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Gijon: Nemčija – Avstrija
20.00 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Saragossa: Jugoslavija – Honduras (ponovitev)
med odmorom – TVD Stičiče – TVD Danes
21.45 Nogomet: Svetovno prvenstvo
Valencia: Španija – Irsko
Odprta meja – Confine aperto
Oddaja v slovenskem jeziku

RADIO

I. PROGRAM

- 4.30 Jutranji program – glasba
4.50 Dnevni koledar
5.00 Dobro jutro, rojaki na tujem
5.20 Rekreacija
5.30 Prva jutranja kronika – obvestila
6.10 Prometne informacije
6.35 Vremenska napoved za pomorščake
6.45 Prometne informacije (Koper, Maribor)
6.50 Dobro jutro, otroci!
7.00 Druga jutranja kronika
7.30 Z radiom na poti
8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
8.35 Glasbena pravljica
9.05 Z glasbo v dober dan
9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine
10.05 Rezervirano za....
11.05 Ali poznate....
11.35 S pesmijo po Jugoslaviji
12.00 Na današnji dan

- 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti
12.30 Kmetijski nasveti
12.40 Pihalne godbe
13.00 Danes do 13.00-ih – Iz naših krajev
13.50 Človek in zdravje
14.05 Škatlica z godbo
Bedrich Smetana: »Prodana nevesta« – uvertura
Henryk Wieniawski: Koncertna poloneza za violino in orkester
Jakov Gotovac: Ero z onega sveta – zbor deklet in arija
Djule iz 1. dej.
14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.00 Dogodki in odmevi
15.30 Napotki za turiste
15.50 Radio danes, radio jutri
16.00 Vrtljak
17.00 Studio ob 17.00-ih
18.00 Pojemo in godemo
18.30 S knjižnega trga
19.00 Radijski dnevnik
19.35 Lahko noč, otroci!
19.45 Vsa zemlja bo z nami zapela...
(Pesmi Marjana Kozine)
20.00 Uganite, pa vam zaiigramo...
21.05 Oddaja o morju in pomorščakih
22.00 Poročila – Našim rojakom po svetu
22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini
22.30 Radi ste jih poslušali
23.05 Lirični utrinki
23.10 Petkov glasbeni mozaik
00.05 Nočni program – glasba (iz studia radia Koper)

II. PROGRAM

- 7.30 Petek na valu 202
12.30 Opoldanski poročevalac
13.00 Od enih do sedmih – glasba, tema dneva »Ob koncu tedna«, koledar večernih prireditev, druge servisne informacije
15.00 Dogodki in odmevi
19.00 Radijski dnevnik
19.25 Stop pops 20 in novosti
21.30 Večerni radio
22.45 Zrncalo dneva
22.55 Glasba za konec programa

III. PROGRAM

- 15.30 Dober dan na III. programu
15.45 Radijska šola za nižjo stopnjo
16.15 16 strun (J. Brahms in T. Baird)
17.00 Popoldanski koncertino
Pavel Mihelčič: Koncert za rog in orkester
Vasiljko Mokranjac: Simfonija št. 5
Lojze Lebič: »Sentence« za dva klavirja in orkester
Branimir Sakač: Simfonija »Matrix«

- 18.05 Radijska igra
Uroš Kalčić: Ko bom velik, bom žaba
Glasbene miniature
19.15 Poje Slovenski oktet
19.30 Z jugoslovanskih koncertnih odrov
21.45 Mednarodna radijska univerza
Radio Ljubljana in Radio Beograd sta spomladi 1981 na skupščini Mednarodne radijske univerze v Parizu predlagala tej mednarodni radijski ustanovi, da bi v svoj program uvrstila med drugim tudi cikel predavanj o samoupravljanju, ki bi ga napisali jugoslovanski strokovnjaki in v njem spregovorili o nekaterih bistvenih elementih tega družbenega pojava, ki je v današnjem svetu vedno bolj prisoten, v Jugoslaviji pa je doživel in doživlja realizacijo, ki tudi drugod zbujajo veliko zanimanje. Pobuda je bila sprejeta, in aprila letos je bilo pet predavanj o tej temi že objavljenih v Radio France v Parizu. Zdaj bomo cikel objavili tudi v naši oddaji Mednarodne radijske univerze.

Cikel o samoupravljanju obsega, kot rečeno, pet predavanj. Prvi dve – Samoupravljanje in problemi sodobne družbe ter Samoupravljanje in njegove kritike – je napisal prof. dr. Bogdan Kavčič iz Ljubljane, drugo in tretje – Samoupravljanje in participacija ter Participativna in samoupravna izkušnja, njeni dosežki in razpota – prof. dr. Stanislav Grozdanović iz Beograda, zadnje – Prihodnost samoupravljanja – pa akademik prof. dr. Jovan Djordjević, prav tako iz Beograda.

- 22.00 Georg Friedrich Haendel: 2. Dejanje opere »Orlando«
22.45 Literarni nohturno
Marko Ristić: Življenje anorganskega

KOPER

6.00 Glasba za dobro jutro; 6.15 Obvestila in ekonomska propaganda; 6.37 Objave; 6.45 Cestne razmere; 7.15 Radijski, TV in filmski spored; 7.30 Val 202; 13.00 Na valu radia Koper – Poročila – Glasba, objave; 13.15 Kinospored; 13.30 Zanimivosti; 14.10 Predstavitev oddaj, glasbene želje poslušalcev po telefonu – glasba; 14.30 Jeklotehna; 14.55 Ekonomska propaganda; 15.00 Dogodki in odmevi; 15.30 Glasba po željah; 16.00 Primorski dnevnik; 16.15 Aktualna tema; 16.30 Glasbena medigra, objave; 16.40 Piknik ob koncu tedna

MARIBOR

7.30 Danes za vas; 8.15 Čez tri gore; 13.20 Pregled sporeda in zabavna glasba; 13.30 Po domače; 14.05 Turistični napotki v nemškem jeziku; 14.30 Želeži ste – poslušajte; 15.30 Prijetno popoldne vam želijo; 16.00 Danes; 17.00 Mladi iz naše produkcije; 17.15 Ste pripravljeni za ples; 17.45 Reportaža dneva; 18.00 Iz diskotek naših poslušalcev; 18.30 Wolfgang Amadeus Mozart: Čarobna piščal, odlomki iz opere

MALOGLAS TEL. 223-311

MERCEDES kiper, 6 t, motor generalno popraviljen, močna registracija, prodam. Omerzu, C. na Dobrovo 85, Celje, telefon 34-993. **633-80**

FORD fiesta prodam. Tel. 59-382. **11823-80**

MERCEDES repaš 190, bencin-plin in 585.1200, letnik 71, prodam. Tel. (061) 553-926. **PT-114178-80**

JETTO, bordo rdečo, staro 5 mesecev, prevoženih 5.000 km, prodam. Tel. (071) 511-313. **PT-113787-80**

GOLF, letnik 1981, bordo barve, prodam. Tel. (071) 33-766, po 14. uri. **PT-113699-80**

GOLF JGL, oktober 1981, prevoženih 8.500 km, prodam. Inf. po telefonu (071) 512-834. **PT-113778-80**

ZASTAVO 750 de luxe, letnik 1976, prodam. Informacije po tel. 831-922, int. 50, popoldne, pri Podbevšk. **PT-11692-80**

SUNBEAM 1600 super, kovinsko ru-men, l. 1977, stalno garažiran, izredno ohranjen, novi lastnik, prodam. Informacije po tel. (061) 641-050. **PT-9710-80**

BMW 318, letnik 79, prodam. Tel. (064) 25-745. **PT-114023-80**

R-16 TS, l. 72, vozen za (75000) in R-16 TL za dele prodam. Ponudbe po tel. **PT-11549-80**

FIAT 750 LUX, l. 73, ugodno prodam. Dremelj, ob Kvedrovi A2, po 16. uri. **PT-97-80**

AUDI 80, letnik 75, dobro ohranjen, prodam. Vinko Savnik, Radovljica, Kopališka 3. **PT-11738-80**

MERCEDES 280 F 75/12 (kot nov) prodam. Ojaka 557-539, 19. 6. v Mariboru, Korotška 50, med 16. in 18. uri. **PT-113843-80**

FAP 13 kiper prodam. Tel. (065) 71-095 ali Viktor Šmit, Idrija, Kosovelova 9. **PT-113903-80**

AUDI 100, letnik 1969, prodam za 8,5 M. Krajnc, Ig 34. **P-9681-80**

126 P, oktober 1979, prodam. Inf. po tel. (065) 852-501, od 15. ure dalje. **PT-113789-80**

GOLFA, bele barve, starega dva dni, prodam. Tel. (011) 463-794. **PT-113985-80**

GOLF JGL, nov, prodam. Informacije po tel. (071) 526-360, od 18. ure dalje. **PT-114064-80**

VOLVO 343, l. 1977, 77.000 km, odlično ohranjen, prodam. Cerkevnik, Melikova 22, blizu Kolodvora Rakovnik. **PT-11842-80**

KOMBI zastava 435 L, star 3 leta, prodam. Tel. (061) 556-528. **PT-11798-80**

GOLF J, letnik 1978, prodam. Tel. (064) 28-549, zvečer. **P-097568-80**

GOLF GL, nov, neregistriran, bel, prodam. Tel. (061) 557-539. **PT-114044-80**

FIAT 132, tip S, 1800 cm³, letnik 1973, prodam po zelo ugodni ceni. Ključite po tel. (065) 86-038, od 7. do 12. ure. **PT-114043-80**

TOVORNI avto mercedes kiper 15-19 trambus s kabino, letnik 1972, prodam. Mirno Garzoda, Lutsko soto 5 A, Oroče. **PT-114080-80**

CAMPAGNOLO, letnik 1969, z vgrajeno klopno napravo, prodam. Tel. (061) 325-943, popoldne, 50-029 ali 50-945 popoldne. Ogled mogoče v nedeljo popoldne. **PT-114042-80**

ZASTAVO 101 prodam. Sojca Sever, Srednje Jarše 4, Domžale. **PT-114106-80**

GOLF JGL, nov, neregistriran, prodam. Tel. (011) 132-183. **PT-114162-80**

ZASTAVO 750 S, letnik 1977 in školjko in karamboliran volvo, 1200 ugodno prodam. Inf. po 19. uri po tel. (067) 21-348. **PT-114012-80**

CROSS junior, odlično, prevoženih 500 km, prodam za 2,5 M. Cena je določena. Tel. (061) 214-964, 322-934. **PT-11820-80**

AUDI 80, kot nov, 35.000 km, garažiran, prodam. Tel. (061) 267-067, popoldne. **PT-114166-80**

BMW 518, letnik 79, 22.000 km, zelo dobro ohranjen, prodam za 60 M. Tel. (061) 72-024. **PT-113920-80**

SKODO 110 LS, letnik 1973, motor generalno obnovljen, karoserija rjava, prodam. Tel. (061) 772-680. **PT-113813-80**

NSU 1200, letnik 70, obnovljen, karamboliran spredaj, reg. do marca 1983, prodam. Ogled popoldne. Janko Serina, Galjevič 11, Ljubljana. **PT-9513-80**

SPACKA, letnik 74, vozen, prodam za 1,5 M. Tel. 344-470. **11948-80**

126 P, prodam za 6 M. Tel. (061) 441-944, int. 2029, od 6. do 14. ure. **10995-80**

WARTBURG limuzina, staro 4 leta, prodam. Tel. (061) 771-133. **PT-114176-80**

GOLF JL, letnik 79, prodam. Tel. (068) 65-739. **PT-114171-80**

LADO 1600, maj 1979, plinska naprava, 34.000 km, prodam. Tel. (066) 57-326. **PT-114206-80**

AUSTIN allegro 1300, star 3 leta, prevoženih 48.000 km, prodam. Informacije po tel. (061) 52-313, od 20. do 21. ure. **P-11794-80**

ZASTAVO 101, l. 1975, obnovljeno, odlično ohranjeno, prodam. Podbevšk, Sitenška 19, Ljubljana. **PT-11830-80**

R 4, oktober 1978, lepo negovan in ohranjen, prodam. Informacije po tel. (061) 25-263, po 18. uri. **9638-80**

TORO avtomat dobro ohranjen, ugodno prodam. Telefon (061) 313-043. **11592-80**

ZASTAVO 101, letnik 1974, vozen, neregistriran, ugodno prodam. Inf. po tel. (064) 88-563, od 8. do 14. ure. **PT-114016-80**

MINI 1000, letnik 1972, prodam. Tel. (061) 551-039. **PT-114018-80**

R 4, letnik 1970, odlično ohranjen, prodam. Tel. (061) 454-888. **11721-80**

MZ 250/81 prodam, Aleš Krievan, Serikova 1, popoldan. **PT-9717-80**

ZASTAVO 101, starejšo, poceni prodam. Informacije dobite po telefonu 47-963, od 15. ure naprej. **9716-80**

MAN 230 km, kiper, letnik 1974 in mercedes 14-18, letnik 1970 kiper ugodno prodam. Nauc Lesjak, Sitenška 77, Ivancova gorica, tel. (061) 783-172. **PT-113949-80**

SPACKA, letnik 1975, prodam. Inf. po tel. (061) 324-891, dopoldan. **PT-114009-80**

FIAT 124, letnik 68, 10.000 po generalni, prodam ali zamenjam za bencin. telefon. Tel. (061) 57-203. **PT-113983-80**

FIAT 126, letnik april 79 ugodno prodam. Aleška Koper, Ulica Pohorskega bataljona 115. **PT-114024-80**

125 PZ, letnik 1977, prodam. Informacije po tel. (061) 343-600, od 14. do 16. ure ali od 19. do 21. ure. **PT-114063-80**

GOLF JL 80, rdeč, 30.000 km, prodam za 250.000. Tel. (071) 510-166. **PT-113982-80**

MOTORNO kolo BMW-250, letnik 1958, registrirano, prodam. Stane Tislar, Hraše 14, 61216 Smlednik. **11570-80**

BMW 2000 ugodno prodam. Informacije po telefonu (061) 348-750, od 16. ure naprej. **PT-11365-80**

NSU 1200 prodam za dele ali kupim motor. Tel. (061) 341-231. **11768-80**

ZASTAVO 750, letnik 76, registriran do maja 83, prodam. Tel. (061) 791-570. **96234-80**

RENAULT 4, karamboliran sprednji del, prodam za 30.000 din. Ogled vsako popoldne od 15. ure naprej. Radoljca Akentijević, Taborska 28, Grosuplje. **PT-114013-80**

126 P prodam. Ključite po tel. (061) 50-214, popoldne. **11896-80**

LADO SL 1500, letnik 1975, 85.000 km, ugodno prodam. Ogled vsak od 15. do 18. ure. Pečan, Svetinavska 24 a, Ljubljana. **9707-80**

GOLF J, letnik 1978, garažiran, prodam. Tel. 551-927, po 16. uri. **1126-80**

AVTOMATIK 3 M prodam. Inf. po tel. (061) 264-414, popoldne, od 15. do 17. ure. **PT-114114-80**

LADO 1500 SL prodam. Tel. (061) 666-082. **PT-114109-80**

FIAT 750, letnik 1971, neregistriran za dele, prodam. Tel. (061) 752-397. **PT-114112-80**

MINI 1000, letnik 1971-72, prodam. Inf. po tel. (061) 324-857, od 15. ure. **PT-113668-80**

GOLF JGL, nov, neregistriran, prodam. Tel. (071) 616-970. **PT-114156-80**

TOVORNAK FAP, registriran, 10 ton, vozen, prodam. Dušan Simić, Vogrška 73, 65293 Voljača draga, Nova Gorica. **114148-80**

GLASBILA

prodam

PIANINO, nov, ugodno prodam. Tel. (061) 721-770. **P-9780-100**

KITARO gibson Les Paul deluxe prodam. Cena 4 M. Branko, tel. (062) 27-332. **638-100**

kupim

POZAVNO, kakovostno takoj kupim, DSG (061) 325-584. **T-114122-102**

GLASBENI avtomat wurliizer ali rocken-rola kupim. Telefon (062) 68-613. **623-102**

AKUSTIČNI APARATI

prodam

HIFI stol sony, samui (ojačevalec A 5 tuner T 5, kasetofon TCXN 2, gramofon SR 626) z zvočniki pioneer z 60 W prodam za 6,6 M. Inf. po tel. (061) 322-816, po 12. uri. **T-114217-105**

ZVOČNIKE nisson od 15-100 W in ojačevalec samui A 7 45 W prodam. Tel. (061) 558-472. **PT-113996-105**

KOLUTNI magnetofon akai 1722, zvočnike jamo 230 R, stroboskop 1500 W, reflektor s kaleidoskopom in dva spaka (let. 73 in 71) ugodno prodam. Tel. 666-146 od 15. do 18. ure. **P-11595-105**

CB radijsko postajo president AR 7 z vsemi dokumenti ter sharp prenosni stereo radiokasetar z 20 W zvočniki prodam. Zoran Fatur, Martina Krpana 20, (Šiška), popoldne. **P-11472-105**

BARNVI televizor Gorenje korting, nov, prodam. Tel. (065) 31-796. **PT-113967-105**

OJAČEVALEC nikko prodam. Inf. po tel. (061) 49-148. **11848-105**

TV hitachi, prenosni, črno bel, z vgrajenim VKV radioprodam. Tel. (061) 225-801. **T-114132-105**

KASETOFON technics M 250 metal prodam. Tel. 721-714, popoldne. **11742-105**

ZVOČNIKE pioneer HPM 300, 35 W, nove, deklarirane, prodam. Tel. (061) 325-584. **P-9746-130**

TV barnvi Gorenje, 66 cm, prodam. Tel. (064) 82-457. **T-113998-105**

ELEKTRONSKI telefon s tastaturo in spominom prodam. Telefon (061) 322-517. **P-114037-105**

STEREO avtokasetofon znanke VI - VI prodam. Tel. (061) 215-511, int. 2557. **T-114061-105**

TV COLOR, 66 cm, Gorenje 950, dobro ohranjen, prodam. Tel. (061) 317-525. **T-113969-105**

HARMONIKO, hohner IV N de-lux, 120-basno, prodam za 36.000 din. Tel. (061) 48-389, dopoldne. **T-114003-105**

kupim

ČRNO-BEL televizor, rabljen, kupim. Inf. po tel. (061) 343-052, od 19. do 20. ure. **P-11934-106**

DELO

dobi

FRIZERSKO pomočnico s prakso sprejem. Salon Princ, Cankarjeva 4, tel. (061) 210-136. **P-9746-130**

OPERATERKO - prakso za delo na IBM disketi takoj redno zaposlim v dopolnjenem času. Tel. (061) 447-693. **PT-113963-130**

KV zidarja in PK gradn. delavca takoj zaposli obrtnik, stalna zaposlitev. Inf. po tel. (061) 445-236, Hočevar ali osebo v Iskri, rabljen, prodam. Tel. (061) 447-693. **P-9657-130**

DVA KV ali pričuena elektroinstalaterja takoj redno zaposlim. Pise ponudbe s krajšo biografijo na naslov: Elektro Sallamon, Ljubljana, Rožna dolina C. II-3. **PT-113835-130**

KOVINOSTRUGARJA in priučenega delavca v kovinoplastiki zaposlim. Ponudbe pod »Sentrida«. **PT-114166-130**

DEKLE, za pomoč v kuhinji in drugo dela, išče takoj gostinca Metod Brčić, Ljubljana, Na peči 35, Kodeljevo. Tel. (061) 448-679. Hrana in stanovanje v hiši. **PT-114004-130**

OPERATERKO - prakso na IBM disketi zaposlim. Tel. (061) 313-813. **PT-113600-130**

DELAVCA za delo v kovinski galanteriji takoj zaposlim. Brijan Jemec, Trzin, Mengeška 55 ali tel. (016) 722-861. **PT-114077-130**

išče

INŽENIR elektrotehnik z lastno hišo in telefonom sprejme predstaviteljo ali prodajo na terenu za Slovenijo in Istro. Alojz Cep, Rudija Mahnič 6, Ankarar, tel. (066) 61-606. **PT-113623-132**

HONORARNO delo v vpopolnjenem času, išče mlada ženska. Ponudbe pod »Postena in vestna«. **9612-132**

HONORARNO delo na svojem domu ali v vaši delavnici iščem. Sem tudi sofer B. Ckatergoj. Tel. (061) 264-276. **PT-114073-132**

varstvo

ELAN 080 in chrysler, 105 KM, z dodatno opremo, prodam. Tel. 268-268 ali 264-351, od 17. ure. **PT-113135-90**

DVE JADRALNI deski ingradov razing D 2, ugodno nakat in novo salibred, prodam. Tel. (061) 612-284. **P-11787-90**

JAMAHO 500 cross, novo, z dokumenti, ugodno prodam. Tel. (061) 557-013. **P-11727-90**

DIRKALNO kolo amater, prodam. Tel. (061) 448-091. **P-11920-90**

KATAMARAN semperit 360 (za naplinit), dobro ohranjen, prodam. Tel. (064) 74-732. **P-11796-90**

JADRNIKO, glavno jadro flok 7 m², 3,5 m dolgo, nepotopljivo, samogradnja, staro štiri leta, ugodno prodam. Grašč, Celovška 466, ogled v soboto in nedeljo. **PT-11767-90**

JADRNIKO raca, tri letišča, kuhinja, filancaška tekalca, tri jadra, tomos 18 in drugo opremo, ugodno prodam. Tel. (061) 261-160, po 20. uri. **PT-11728-90**

DVOOSNO prikolico za prevoz čolnov prodam. Tel. (061) 225-168. **11928-90**

GLISER s prikolico in motor nad 40 KM kupim. Tel. (061) 831-972, popoldan. **T-114121-90**

ŠOTOR za 4 osebe, skoraj nov, prodam. Ključite od 18. ure dalje po tel. (061) 556-024. **PT-114185-90**

OBLEKO za surf ali smučanje, za otroka (12 let), prodam. Telefon (061) 552-539. **9774-90**

FRANCOSKO športno jadrnico, L=4,85 m, S=2,00 m, jadra 16 m², s trapezom in prikolico prodam. Informacije po tel. 262-834. **PT-11772-90**

LOK za jadrnico desko ingrad, novi tip, prodam. Tel. (064) 23-345, dopoldne. **11780-90**

KOLO specialno motobecane prodam. Ogled vsako soboto in nedeljo. Igor Trlar, Pot v Bitnje 22, Kranj. **PT-113752-90**

JADRNIKO s kabino elan pasara, 5 m, s privezom v marini. Puna, prodam. Informacije po tel. (061) 216-759. **11775-90**

kupim

KOLO, jensko, rabljeno, kupim. Tel. (061) 57-701, zvečer. **9648-92**

prikolice

PRIKOLICO za štiri do pet oseb v Istri oddam od 28. julija dalje. Tel. od ponedeljka dalje (061) 822-587. **T-114011-93**

BRAKO KAMP prikolico s predstoznom 45 gumarim platformo za streho prodam. Tel. (061) 348-388. **P-11772-93**

KAMP PRIKOLICO tip sport 435 za 4 + 2 osebe, s baldahinom, postavljeno v Medveji, prodam za 11 M. Podjetja lahko plačajo preko žiro računa. Tel. (062) 842-547, zvečer. **PT-114058-93**

razno

PLETILNI stroj, enoredni, šivalni stroj singer in pograd (189x7

Umrla je naša ljubljena sestra, teta in svakinja

ANKA FILIPOVIČ

roj. Lavrenčič

Pogreb blage pokojnice bo v petek, 18. junija 1982, ob 15.30 na pokopališču v Kranju
Na posebno željo pokojnice cvetje in vence hvaležno odklanjamo v korist Onkološkega inštituta

Žalujoče družine:
Lavrenčič, Habicht, Trefalt, Zalesjak in Fric

Kranj, Ljubljana, Maribor, Arandjelovac, Rijeka, Dvorje pri Cerkljah in Radomlje, 16. junija 1982

Bil je tak ptič – samoživ, nenavaden, s perutma iz prihodnosti, a s telesom v današnjosti

MIHU PETROVČIČU

Videli smo ga lahko le med preletom od gore h gori (Cijo-Ni)

2. c in razrednik

Umrla je naša dolgoletna sodelavka

JOŽICA KUMP

Ohranili jo bomo v lepem spominu

Delavci Mestnega muzeja Ljubljana

ZAHVALA

Ob bridki in nenadomestljivi izgubi našega dragega

KONRADA KRAŠKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, prijateljem in znancem, ki so mu darovali cvetje, sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se za iskreno poslovljene besede ter zapete in zaigrane žalostinke. Posebna zahvala za izkazano čast kolektivu Lesnine, TOZD LI Bor Laško, članom GD Laško in drugim gasilcem ter štabu civilne zaštite občine Laško. Njegovemu kolektivu iskrena zahvala za vso pomoč.

Žalujoči:

žena Ottilia, otroci Jolanda, Edvard, Konrad z Zdenko, mama, brata in sestra z družinami ter drugo sorodstvo

Laško, 12. junija 1982

Zapustil nas je naš ljubljani mož, očka in dedek

IVAN PAGON

Pogreb bo v petek, 18. junija 1982, ob 16. uri na koprskem pokopališču

Žalujoči:
žena Olga in vsi njegovi

Koper, 18. junija 1982

Umrl je tovariš

ANTON JEGLIČ

delavec milice v Republiškem sekretariatu za notranje zadeve SRS

Poslovitev bo v ponedeljek, 21. junija 1982, ob 15. uri iz 10. mrliške vežice na ljubljanskih Žalah

Delovna skupnost in družbenopolitične organizacije Republiškega sekretariata za notranje zadeve SRS

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

FRANČIŠKE KRAŠOVEC

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali in sočustvovali z nami; nam izrekli ustna in pisna sožalja, naši dobri mami pa poklonili vence in šopke cvetja. Posebna zahvala dr. Jožetu Petrovčiču za skrb in dolgoletno zdravljenje, DU Borovnica za organizacijo pogreba, KO ZB NOV Borovnica in predstavnici te organizacije tov. Martinčičevi za sočutne besede ob slovesu ter pevcem za ganljivo petje. Hvala duhovniku za opravljen obred.

Žalujoči:

otroci

Dol pri Borovnici, 10. junija 1982

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš ljubljani mož, očka, stari očka, tast, brat, stric in svak

STANISLAV ŠKERBINA

upok.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 18. junija 1982, ob 16.30 na litijskem pokopališču

Žalujoči:
vsi njegovi najdražji

Litija, Ljubljana, Polzela, 16. junija 1982

Po večletnem hudem trpljenju se je ustavilo dobro srce našega ljubega moža, brata, strica, bratranca in svaka

FRANCA KOVIČA

upokojenca Integrala

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, 21. junija 1982, ob 16. uri iz zahodne poslovljene dvorane na ljubljanskih Žalah
Na dan pogreba bo žara s posmrtnimi ostanki v šesti mrliški vežici

Globoko žalujoči:

žena Draga rojena Bergant, sestra Minka poročena Žargi in drugo sorodstvo

Ljubljana, Tacen, Domžale, Maribor, Kranj, 16. junija 1982

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta

BRANKA KAVČIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za številne izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti. Zahvaljujemo se dr. Maroltovi za dolgoletno zdravljenje ter vsemu osebju infektološke klinike, gastro kirurgije in onkološke B klinike, ki so mu lajšali bolečine med težko boleznijo. Posebna hvala dr. Moreli in tov. Pavli za toplo pravo besedo in razumevanje duševnega trpljenja. Iskrena hvala govornikom za poslovljene besede, pevcem za zapete žalostinke in kolektivu Opere za organizacijo pogreba. Hvala premnogim znancem za nesebično pomoč v težkih trenutkih med boleznijo.

Žena Milica in vsi njegovi

Kočevje, junija 1982

V 84. letu starosti nas je zapustila naša draga, nadvse skrbna mama in stara mama

URŠULA REPŠE

roj. Glavan

Od nje smo se poslovili 15. junija 1982 na pokopališču v Kamniku
Vsem, ki ste ji lajšali zadnje dni življenja, darovali cvetje in jo pospremili na zadnji poti, se iskreno zahvaljujemo. Prav tako prisrčna hvala vsem za izraženo sožalje.

Hčerki Slava in Nada v imenu sorodstva

Kamnik, Celje, Šentjanž na Dolenjskem, Domžale, Ljubljana

V upanju, da bo zmagalo življenje, nas je v sedemdesetem letu starosti nepričakovano zapustil naš najdražji atek

IVAN UDİR

obrtnik

Od njega se bomo poslovili v soboto, 19. junija 1982, ob 16. uri izpred domače hiše žalosti na pokopališču v Goricah pri Golniku
Vence na željo pokojnika hvaležno odklanjamo

Žalujoči:

žena Cilka, hčerka Vika z družino, brat, sestra in drugo sorodstvo

Kamna Gorica, Koroška Bela, Duplje, Radovljica, 16. junija 1982

ZAHVALA

Ob izgubi mojega moža

DRAGA DOLINARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga tako številno spremenili na zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, posebno hvala sosedom Strnad, ki so mi stali ob strani in bili v pomoč ter stanovalcem hiše. Posebna hvala predstavniku tovarne Peko Tržič za prelep govor ob krsti in odprtem grobu, za številno udeležbo ter vence. Hvala tudi družbenopolitičnim organizacijam Kodeljevo za poslovljeni govor ob krsti in za vence
Lepa hvala pihalnemu orkestru za spreved ter pevcem za zapete žalostinke ob krsti in grobu
Iskrena hvala vsem za ustno ali pisno izraženo sožalje
Vsem še enkrat iskrena hvala

Žalujoča žena Julka

ZAHVALA

Tiho in skromno, kot je živel, nas je 26. maja 1982 nenadoma na pragu 80. leta starosti zapustila naša zlata mati, stara mama, sestra in teta

PEPCA MARTINČIČ

roj. Meden, Lovretova mama iz Dolenje vasi pri Cerknici

Iskreno se zahvaljujemo dobrim sorodnikom, sosedom in vsem prijateljem, ki so nam v težkih dneh stali ob strani, ki so z nami sočustvovali in nam izrekli sožalje. Hvala vsem, ki so prinesli cvetje in jo tako številno spremenili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala tov. Jenčkovi in tov. Bellovi, ki sta se v imenu upokojencev in ZZZB NOV tako lepo poslovili od nje. Najlepša hvala župniku Vidicu za spremstvo in pevskemu zboru Tabor, ki se je od nje poslovil s pesmijo.

Žalujoči:

vsi njeni

Dolenja vas, Cerknica, Depala vas, Vrhnika, Sodražica, Ljubljana, Unec, Avstralija, ZDA

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je v 80. letu starosti 7. junija 1982 strnila naša ljubljena

OLGA ZAVRŠNIK

roj. Rogač

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izraze sožalja in cvetje. Posebna zahvala dr. Drinovcu in zdravstvenemu osebju bolnišnice na Golniku za trud in prizadevnost, pevcem in duhovniku za obred
Hvala vsem, ki ste našega ata spoštovali, mu kakorkoli pomagali in ga spremenili na njegovi zadnji poti

Vsi njeni

Kranj, 9. junija 1982

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža in očeta

MATIJE JUROVIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, krajanom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, darovano cvetje in pomoč, zdravniškemu osebju bolnišnice na Golniku za trud in prizadevnost, pevcem in duhovniku za obred
Hvala vsem, ki ste našega ata spoštovali, mu kakorkoli pomagali in ga spremenili na njegovi zadnji poti

Žalujoča žena Ivanka in otroci Marjeta, Matija z družino, Ivanka, France z družino, Marija in Slavka z Rokom

Dolnice pri Ljubljani, 14. junija 1982

ZAHVALA

Ob bridki in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta, dedka in brata

ŠTEFANA PETERLINA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in darovali cvetje. Hvala govornikom za poslovljene besede, godbenikom iz Kočevja, pevcem iz Velikih Lašč in Gasilskemu društvu iz Roba. Zahvala osebju Torakalne klinike Kliničnega centra. Posebej se zahvaljujemo dr. Darinku Grmek-Štrukljevici in sestri Majdi za trud in požrtvovalnost ter sosedom, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani. Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam ustno ali pisno izrazili sožalje in sočustvovali z nami.

Vsi njegovi

Rob, junija 1982

Umrl je naš kolega

dr. BRANKO ŠUBIC

specialist-kirurg

Ohranili ga bomo v trajnem spominu

Goriško zdravniško društvo

5

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE
GLAVNI UREDNIK JAK KOPRIVC – ODGOVORNI UREDNIK BORIS DOLNIČAR

LJUBLJANA, PETEK, 18. JUNIJA 1982
LETO XXIV • 140 • CENA 9 DIN

MILJANIĆ IGRA NA NEDELJO

ZARAGOZA – »Špance smo v Valenciji že premagali in zakaž ne bi tega pojutrišnjem ponovili,« meni Miljanić, ki je tudi prepričan, da proti Ircem nismo igrali slabo.

REŠITEV ZA SRCE

Stran 11

UŽIVANJE PUČISTOV

Stran 4

NAŠI V ZARAGOZI – Zajec in Deverić.

Konec mrka v Šoštanju

ŠOŠTANJ – Ko to poročamo že spet deluje četrti blok šoštanjske termoelektrarne, katerega so popravili danes ob 8.35, potem pa dve uri potrebujejo za zagon. Turbino četrtega bloka so ustavili včeraj zjutraj zato, ker jim je zaradi poškodovanega tesnila iz kotla uhajala para. Včeraj si je Elektrogospodarstvo Slovenije pomagalo z elektriko iz drugih republik in iz tujine. Ob 15. uri je usahnila elektrika iz drugih republik, zato so ustavili tok trem železarnam in ruški tovarni dušika. Davi ob 6. uri so ponehale tudi električne pošiljke iz Italije. Iz Avstrije še prihaja elektrika, ki jo dobivamo po 3,5 milijona kilovatnih ur na dan tudi takrat, ko šoštanjska elektrarna obratuje z vso močjo.

Iz tega sledi, da je treba v Sloveniji z elektriko skrbno gospodariti tudi v gospodinjstvih.

ŽARKO ROJNIK

Umrli »hudičev general«

Davi je na Dunaju nena doma umrl znameniti gledaški in filmski igralec Curd Jürgens. V bolnišnici mu je odpovedalo srce.

Curd Jürgens je rojen 1915 v Münchnu. Leta 1941 je postal član igralskega ansambla najpomembnejšega dunajskega gledališča Burgtheatra. Po vojni je začel strmo gledališko kariero in si je veliko popularnost pridobil zlasti s filmom »Hudičev general« (na sliki v tej vlogi). Sodeloval je v 160 filmih, tudi v jugoslovansko-nemških in drugih koprodukcijah. Leta 1973 je začel igrati vlogo v svetovno znani Hofmannsthalovi verski igri »Slehernik«. Kot samosvoja osebnost je bil vedno v središču poročanja tako imenovanega »škandalnega tiska«. Njegova knjiga »Šestdeset let in niti za spoznanje pametnejši« je dosegla izredno visoko naklado.

SLAVKO FRAS

Ljubljana največji izvoznik

LJUBLJANA, 17. junija – »Ljubljana bo do konca leta izvozila za šest milijard dinarjev blaga, od tega 70 odstotkov na konvertibilno in 30 odstotkov na klirinško tržišče,« je povedal Gregor Berkopec, direktor Zavoda za družbeno planiranje Ljubljana.

Delovne organizacije republiškega središča tako prispevajo 21,5 odstotka vsega slovenskega izvoza oziroma 20 odstotkov konvertibilnih deviz.

Največji ljubljanski izvoznik je Agrotehnika Gruda, ki je v letošnjih petih mesecih prodala v tujino za 354,6 milijona dinarjev živine in mesa – v glavnem v Italijo in Libanon. Na drugem mestu med izvozniki je Iskra Center za elektrooptiko – v petih mesecih so »zaslužili« 297 milijonov dinarjev v devizah. Na tretjem mestu je Mercatorjev Slovenija Sadje z 271,6 milijona dinarji izvoza. Na tuje – v Italijo, Nemčijo, Avstrijo – prodajajo predelano sadje, veliko pa tudi suhih in vložnih gob.

K. M.

Reagan: SZ krši Jalto

Dosti je besedi – pričakujemo dejanja! To je osrednja ost sinočnjega govora ameriškega predsednika Ronalda Reagana pred posebnim zasедanjem generalne skupščine OZN. Reagan predlaga »štiri točke dnevnega reda za mir«. Sovjetski strani očita, da je v minule desetletju šla v največje oboroževanje v zgodovini. ZSSR obtožuje za »kršitev sporazuma v Jalti«, in to zaradi okupacije Afganistana, angažiranja v jugovzhodni Aziji, pomoči gverilcem v Južni Ameriki, Afriki, na Bližnjem vzhodu ter v Evropi.

92

● 18.00 - V pridržanje odpeljali Martina V. Hudo se je sporekel s taksistom in ker le-ta ni hotel uslišati njegove prošnje, ga je še napadel. Srboritega potnika so vzeli v svoje varstvo milicniki in ga namesto s taksijem odpeljali z marico.

● 20.00 - V prostor za pridržanje je odšel Ivo J. Ta je v prepiru pobesnel in izžival druge goste k pretepu. Kaže, da je dobrodu »nalit« prišel v gostilno, kjer je še samo dolil.

● 21.00 - Z železno palico, ki ima na koncu svinčeno glavo, je Asim B. v Zaloškem hramu grozil gostom in jih hotelj celo pretepati. Še sreča, da so prišli milicniki in mu odvzeli nevarno orodje. Vinjenega so odpeljali v pridržanje. Sledi predlog sodniku za prekrške.

● 21.00 - V središču mesta je Sašo J., precej pod paro preganjal mladoletnike in jih hotel tepsti. Tudi njega so pridržali.

● Nekaj pred polnočjo je intervencijska skupina odhitela na Rudnik. Zvedeli so, da Viktor Š. grozi ženi in otrokom ter jih podi iz stanovanja. Po pomoč so se zatekli k milicnikom, ki so pijanega moža pomirili. Stanovanje je zapustil on.

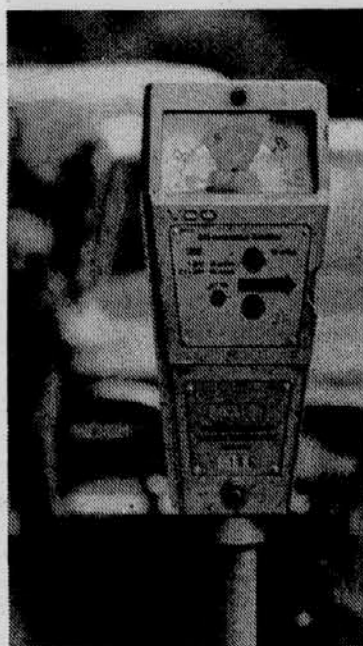
93

Za ljubljanske poklicne gasilce je bila tudi minula noč dokaj mirna. Posredovali so le dvakrat: včeraj zjutraj, ko se je v Emonski kleti žgala maščoba in davi, ko so na Šišenski ulici z vodo ohladili razžarjeni drog javne razsvetljave.

94

Reševalci so davi opravili 233 prevozov, največkrat zaradi notranjih obolenj občanov, pomagali pa so tudi pri prometnih nesrečah. Kot zanimivost in hkrati opozorilo naj zapišemo, da so včeraj prvič letos prepekljali v bolnišnico bolnika s sončarico. Štirikrat so odšli po bodoče mamice. S hitrim posredovanjem so rešili trboveljska dvojčka. Sinoči je neki vnet gledalec v Križankah padel z zidu. Pri Bavarskem dvoru so hiteli na pomoč otroku, ranjenemu v prometni nesreči. Najdlje so bili v Zgornji Trebuši, kjer je, kot so povedali, izredno slaba cesta.

ŽARKO HOJNIK

POGOLTNA POŠAST - Polna dinarjev, hlepi še po devizah.

Parkirne ure žro že marke!

LJUBLJANA - Mar ni sklep ljubljanskega komunalnega podjetja, oziroma njegovega tozda Parkirišča, da bo za 3.700 zahodnonemških mark uvozil rezervne dele za parkirne ure - samo zapravljanje deviz?

Niti iz ur, ki po naključju še delujejo, »namreč« komunalci ne poberejo kovancev. Pravijo, da zaradi pomanjkanja delavcev. Edini še aktivni komunalni redar pred Magistratom je zadnji ostanek službe, ki je finančno veliko obetala in zdaj hira, na nemalo veselje mnogih voznikov.

Ljubljanske šoferje je večinoma že prešnilo, da (ne)vržen kovanec ne pomeni kazni. Za vseh 560 parkirnih ur v Ljubljani pa ni treba uvoziti samo rezervne dele, morali bi jih tudi prilagoditi novemu dinarskemu kovancu in zaposliti nove ljudi. Po nekaterih razlagah pa je postavitev parkirnih ur sploh zakonsko vprašljiva.

Pa še to: službe, ki bi porabile kovanice iz parkirnih ur, preprosto ni, denarja, zanjo tudi ne. Zakaj naj bi potem zapravili še 3.700 mark?

ŽARKO HOJNIK

Marlana še ljubi Borgia

PARIZ - »Borg in Mariana demantirata govorice«, dokazuje s posnetki revija »Paris-Match«. Sloviti teniški par, o katerem se je zadnje čase vse glasneje šušljalo, da se ločuje, je namreč v Kjöbenhavnu s šampanjcem zalil Borgov 26. rojstni dan. Sodeč po posnetkih Mariana ni niti bolna (tudi ena od vztrajnih govoric, celo z namigovanjem, da so ji šteti dnevi) niti zaskrbljena zaradi domnevne nezvestobe svojega šampionskega moža.

Zastonj po kenguruje

BEOGRAD - Samo v aprilu je letos v jatavih avionih s servisnimi kartami tujih letalskih družb brezplačno potovalo 580 potnikov. Največ je bilo med zastojnkarij prav jatavih uslužbencev, ki so dobili brezplačne vozovnice od nekaterih vodilnih uslužbencev JAT. Zastonj pa ne letijo le oni, temveč tudi njihovi prijatelji, prijateljev prijatelji itd. In redni potniki? Ti pogosto pošteno plačajo vozno karto - in ostanejo brez sedeža.

Pri JAT te zlorabe mirno priznava. Dodajo še, da je nekoč tozda Komercialna operativa že zahteval, naj vožnje z brezplačnimi tuji-

mi kartami ukinejo, prav iz tega tozda pa se sedaj pogosto pojavljajo podpisi vodečih, ki dovoljujejo takšne polete. Tako se sedaj iznajdljivejši pridno vozijo v Ameriko, skočijo pa tudi do Avstralije, čeprav mednarodni sporazum med JAT in Quantas brezplačnega ogleda kengurujev niti ne omogoča.

Aprilski podatki tudi govore, da nekateri jatavi uslužbenci, ki so na delu v tujini, kar dvakrat na teden priletijo domov. Nekaterim zadošča za prosti vstop že kar letalska uniforma. Če kakšen potnik ostane zato na tujem letališču, nikogar ne boli glava. Vse torej kaže, da so nekateri vodilni pri jatavi uspešno preleteli različne zakone in pravilnike in iz avionov jugoslovanskega aero transporta napravili svoje zasebne taksije. Le še znakov, ki bi pričali, od koga je kakšen avion, na letalska krila zaenkrat še niso natisnili.

SLOBODAN DUKIĆ

Dvomesečni izvoz - samo za obresti

LJUBLJANA - Če se izvoz v drugi polovici leta ne bo povečal, bo moralo slovensko gospodarstvo nameniti za vračilo dolgov, ki zapadejo v plačilu v drugi polovici leta - kar trimesečni izvoz. Do konca leta bo morala namreč Slovenija vrniti kar za 319 milijonov dolarjev tujih kreditov.

Doslej je slovensko gospodarstvo izvozilo mesečno za okoli 109 milijonov dolarjev. Če se bo hotelo, zaradi omejitev uvoza izogniti občutnim proizvodnim zastojem, bi moralo mesečni izvoz povečati vsaj na 180 milijonov dolarjev.

Še slabše se godi jugoslovanskemu gospodarstvu. Zaradi podražitve tujih posojil, naj bi namreč samo obresti za letos zapadla posojila »požrla« celoten izkupiček od dvomesečnega izvoza jugoslovanskega gospodarstva v letošnjem letu.

V. B.-P.

Tudi gnoj je lahko krmilo

KRUŠIĆ - Ob sedanjem pomanjkanju mesa bo novica iz Krušića zanimiva tako za tiste, ki jim je mesna suša še prizanesla, kot za one, ki trimčkajo od mesnice do mesnice. Mesa bo kmalu več, saj bodo živino lahko krmili tudi z gnojem. Pa brez skrbi, ni treba posebej ovohavati zrezka, kmetijski kombinat Crvenka je namreč iz Japonske uvozil najsodobnejšo napravo za predelavo živinskih odpadkov v krmilo. Letno bodo lahko iz gnoja pridobili okrog 200 vagonov proteinsko bogate surovine za bližnjo tovarno živinske krme.

H. K.

Vroča kri sprožila nož

SLOVENSKE KONJICE - Sinoči ob 19.30 je 30-letni Ganiu Sabit, ki živi v Zagrebu, z nožem v gostišču Jadran zabodel 47-letnega Ametija Ruxhija, ki živi v Slovenskih Konjicah. Iz prepira med skupino delavcev albanske narodnosti se je vnel splošni pretep. Hudo ranjenega Ruxhija so odpeljali v celjsko bolnišnico in operirali, Sabita, ki je osumljen poskusa umora, so pridržali do izteznitve.

Ž. H.

Zaprto za devize

KRANJ - V turističnih in deviznih prizadevanjih gremo včasih tako daleč, da vidimo le goloba na strehi, ne zmenimo pa se za vrabca v roki.

Zgovoren (vrabčevski) primer je počitniški dom Tekstilindusa v Novemgradu. Ker v juniju in septembru dom ni polno zaseden, so v preteklih letih podjetni Kranjčani v »praznih« mesecih v dom sprejemali tudi avstrijske turiste.

Letos je dom še zaprt. Avstrijci so sicer znova spraševali, če bi lahko prišli na počitnice (plačali bi seveda s šilinki), toda občinski odlok to prepoveduje. Dom mora biti zaprtega tipa, zato pa ne sme sprejemati tujih gostov. Devize pa gredo pa-pa.

G. P.

PAZITE SE ME, SICER PLJUNEM - Lame v ljubljanskem živalskem vrtu so resda videti krotke, prijazne... Vendar naj vas ne zanese preveč v bližino teh živali, še posebej, če ste živali dražili. Samec Joško (na sliki je sicer na tleh) se takoj postavi po robu. Čim ga boste videli, da začenja uhleje vleči h glavi, samo umaknite se. Ne mislim, da se ga morate bati. Bodite le previdni. Joško je res samo lama, ki pa se brani vsiljivcev. Tako vas bo na dva metra zadel tja, kamor bo hotel. Pa ni svetovni prvak v pljuvanju, pač pa je le žival, ki se brani pred vsiljivci. Za zdaj je tak samo samec, kaj pa, če bosta postali tudi samici Meta in Biba (Meta je povsem bela, Biba pa ima samo glavo belo). Sicer je pa tudi prav: če ne boste dražili živali, se nimate kaj bati. (Besedilo in slika: Vladimir Ajdič)

ZAMENJAVA »NA VRHU« - Na skupščini Gospodarske zbornice Slovenije so včeraj za novega predsednika izvolili Marka Bulca, ki je ob tej priložnosti poudaril Kardeljevo misel, da mora biti zbornica gospodarska organizacija, ne pa podaljšana roka države. Marko Bulc je ob tem dejal, da sedanje težave v proizvodnji ne bi smele povzročiti zastoja v izvozu. Na sliki: novi in prejšnji predsednik GZS, Marko Bulc (na levi) in Andrej Verbič. (Foto: Miško Kranjec)

Nenasitne banke in...

Lahko se je zadolževali na tujem, dokler gre, toda kredite je treba tudi pravočasno vrniti

BEOGRAD – Delegati obeh zborov zvezne skupščine so podprli gospodarsko strategijo, ki jo predlaga zvezni izvršni svet na podlagi izhodišč programa dolgoročne gospodarske stabilizacije. Spremembe družbenega načrta Jugoslavije pa bo treba sprejeti do konca oktobra.

Prepričali so jih argumenti, s katerimi sta poleg Milke Planinc nastopila še podpredsednik ZIS Zvone Dragan in guverner Narodne banke Jugoslavije Radovan Makić. Prvi je med drugim dejal, da mora zatezanje pasu, ki smo ga dolga leta le razglašali, postati vsakdanja potreba Jugoslovancev, kajti ni več časa za velike razprave, kajti potrebna bo »železna disciplina« pri izvajanju dogovorjene politike. Do konca maja smo poravnali vse tekoče obveznosti do tujine, kar je 1,7 milijarde dolarjev, do konca leta bo zapadlo v plačilo še 3,1 milijarde dolarjev.

Guverner Makić je v poročilu o likvidnosti ponudil vlogo poslovnih bank in naštel nekatere njihove napake: ne-realno so ocenjevali okvire zadolžitve v tujini, imele so nepopolno evidenco o dospelosti vračanja kreditov, pri rokih niso bile preveč natančne, niso jih zanimale posledice takega poslovanja, prevladovala je miselnost, da bo že kdo drugi vrnil dolgove, predvsem Narodna banka Jugoslavije. Tako se je zgodilo, da so čakale na upnikove opomine. Pri tem se je zlasti »izkazala« zagrebška gospodarska banka, ki

je najela kratkoročne in dolgoročne kredite, te bo treba poravnati že letos, v manjših zamudah pa sta se nekajkrat znašli kosovska in titograjska banka. Seveda pa vsa krivda ne zadene le bank, temveč so za tako zadolževanje krivi družbeni dejavniki zunaj bank.

V razpravi so delegati opozorili na nekaj bistvenih vprašanj gospodarskega položaja, slovenski delegat v zveznem zboru Rado Roter je med drugim tudi omenil, da se temeljni prometni davki ne bi smeli povečevati, Slovenija pa je prav zaradi obveznosti do zveznega proračuna morala sprejeti celo nove davke. Glede kave pa ima hrvaški delegat Dušan Pekić takole stališče: čemu je Zvone Dragan med prednostnimi nalogami v uvozu omenil kavo. Nekaj, kar je v normalnih razmerah normalna poraba, je v nenormalnih razmerah luksuz.

Dražje vzdrževanje računalnikov

LJUBLJANA – Uporabniki Iskrinih računalniških sistemov so na delovnem srečanju na Bledu opozorili, da so se cene za vzdrževanje teh sistemov (po združitvi Iskrine tozdr Računalniki in Elektrotehnine delovne organizacije Delta v enovito delovno organizacijo Iskra-Delta) občutno zvišale. Henrik Blažič, vodja AOP v LIP Lesna industrija Bled, ki je vodil to srečanje, nam je o tem navedel konkretne podatke: »Cene za vzdrževanje Iskradate računalniškega sistema, ki ga imamo v našem centru za avtomatsko obdelavo podatkov, so se zvišale za povprečno 70 odstotkov, pri tem za posamezne naprave tudi za 200 odstotkov. Poslej moramo za vzdrževanje vsak mesec odšteti 40.000 dinarjev več, torej na leto 480.000 dinarjev več – to pa ni majhen znesek. Zato smo na blejskem delovnem srečanju sklenili, da bomo problem povišanja cen za vzdrževanje načeli na posvetovanju jugoslovanskih uporabnikov računalniških sistemov, ki bo konec tega tedna v Portorožu.«

Direktor enovite delovne organizacije Iskra-Delta inž. Janez Škrubelj je zvišanje cen za vzdrževanje Iskrinih računalniških sistemov pojasnil takole: »Cene za vzdrževanje Iskrinih računalniških sistemov, ki jih je zaračunavala vzdrževalna služba Iskrine tozdr Računalniki, smo sklenili s cenami, ki jih je zaračunavala za računalniške sisteme enake konfiguracije vzdrževalna služba v Elektrotehnini delovni organizaciji Delta; s prejšnjimi cenami vzdrževalna služba Iskrine tozdr Računalniki ni pokrivala vseh stroškov vzdrževanja, tudi zato je bila usklajenost s cenami za vzdrževanje Deltinih računalniških sistemov nujna in upravičena.

Z. S.

Seanse kuharice Olivera

BEOGRAD – Avgusta bo stopila pred beograjsko sodišče nev-sakdanja prevarantka, 57-letna Olivera Stefanović, invalidska upokojenka iz Beograda. Olivera je namreč gojila zanimiv hobi: bolnike, ki so jo obiskovali v njenem stanovanju – je zdravila »s polaganjem rok«.

Kako je potekalo to magično zdravljenje, je povedala ena od žrtev, Beograjčanka N. N., ki so jo, in jo še vedno, dajejo težave v trebuhu: »Olivera mi je naročila, naj ležem na kavč. Ležala sem okoli 2 uri. Med tem časom je Olivera pridno kuhala v sosednji kuhinji, mene pa se ni niti dotaknila!«

Za prvo zdravljenje je ročna polagalka zahtevala 9 tisoč dinarjev. Ker se ji zdravje ni izboljšalo, je pacientka Olivero Stefanović ponovno obiskala. To pot je »seansa« trajala pol ure – kolikor je žrtev znova preležala na kavču. Druge usluge ji ni bilo treba plačati.

Pred preiskovalnim sodnikom se je Olivera branila, da svojih uslug ne zaračunava, temveč sprejema le prostovoljne prispevke, zdravi pa na ta način, da krajši čas na bolna mesta polaga roke. Sodnika, ki je očitno dobrega zdravja, sicer ni prepričala, morda pa bo imela več sreče na sojenju.

M. P.

Krivec bo plačal 8 milijonov dolarjev

LJUBLJANA – Naša prva jedrska elektrarna v Krškem že od sredine maja ne dela. Elektrarno so ustavili, ker je Westinghouse na podlagi merjenja treslajev na ceveh v obeh parnih generatorjih ugotovil, da elektrarna ne bi smela delati z več kot 75-odstotno močjo. Pri večji obremenitvi so se namreč pojavili treslaji, ki bi utegnili poškodovati cevi v parnih generatorjih.

Westinghouse je takoj sklenil odpraviti težave. Zdaj obljublja, da bodo dovod vode v generator predelali do konca junija. Zatem bodo morali opraviti še vse potrebne teste. Čeprav v jedrski elektrarni vsi zatrjujejo, da bodo dela v obljubljenem roku končana, pa so stvari okoli stroškov gradnje še vedno nerazčiščene.

Pred približno dvema letoma se je namreč Westinghouse z dodatno pogodbo zavezal, da elektrarna do

sredine lanskega oktobra začne proizvajati s polno močjo. Če bi Westinghouse obljubo izpolnil, bi moral od investitorja dobiti še 13 milijonov dolarjev. Nuklearna do danes še ni delala s polno močjo in očitno še nekaj časa ne bo. Del omenjene vsote (okoli 5 milijonov dolarjev), so v elektrarni že odpisali. Še vedno pa je spornih osem milijonov dolarjev!

Westinghouse skuša dokazati, da je glavni vzrok za zamude prepočasno izdajanje dovoljenj za posamezne faze poskusnega dela in za polni pogon, medtem ko ga predstavniki Krške nuklearke prepričujejo, da se pravi razlog za zamude skriva v napačnem načrtovanju, ki je tudi pripeljalo do nujne predelave naprav.

Zaplet je dodatno zaostri la še zadnja podražitev nuklearke za 2 milijardi dinarjev (sedaj nas stane elektrarna že 23 milijard dinarjev) ter izgube našega gospodarstva, ker ga elektrarna ni oskrbela z načrtovanimi količinami elektrike. Ker je elektrarna (do ustavitve) delala le z 75-odstotno močjo, je imelo gospodarstvo vsak dan okoli 3,6 milijona dinarjev ali 80 tisoč dolarjev škode.

TONJA SLOKAR

V skupen žakelj enkrat več deviz

Namesto dosedanjih 35 odst. bo slovensko gospodarstvo dajalo za skupne potrebe republike in zveze kar 69 odstotkov deviz – SRS: v drugi polovici leta 1,3 milijarde dolarjev deviz

LJUBLJANA – Odločnejša skrb za sprotno plačevanje deviznih obveznosti države je pomembno posegla v pogoje poslovanja vsega jugoslovanskega gospodarstva, tudi slo-

venskega. Vsem manjka deviz, uvozne potrebe pa imajo še naprej velike. V Sloveniji računajo, da bodo v drugi polovici leta ustvarili za okoli 1,3 milijarde dolarjev konvertibilnih deviz. Dobro četrtino tega dotoka pa bodo morali dati za vračilo svojih deviznih posojil. Naša republika mora po podatkih slovenske SIS za gospodarske stike s tujino vrniti do konca leta 319 milijonov dolarjev dolgoročnih, srednjeročnih in kratkoročnih posojil.

Zato je bilo treba razpolaganje z devizami tudi v Sloveniji odločno preurediti. Organizacijam združenega dela bo namesto dosedanjih 65 odstotkov deviz, ostalo za lastne potrebe, tudi za samoupravno združevanje, le 37 odstotkov konvertibilnih deviz. Za plačilo uvoza nafte, za devizne potrebe federacije in za vzajemno odplačevanje deviznih posojil bo treba na zvezni ravni združiti 37,9 odstotka konvertibilnega deviznega dotoka republike. Za skupne potrebe v republiki bodo združevali okoli 10,9 odstotka deviz in za odplačilo republiških dolgov še 20,9 odstotka deviz.

To pomeni, da bo slovensko združenje delo dajalo za vse skupne potrebe v republiki in v zvezi namesto dosedanjih 35 odstotkov, kar dobrih 69 odstotkov vse deviz. To bi sicer prineslo slovenskemu združenemu delu le 30-odstotno razpolaganje z devizami. Vendar nameravajo v republiki uvesti neke vrste interni devizni trg, na katerem bi organizacije združenega dela lahko kupile še 6,76 odstotka svojega konvertibilnega deviznega dotoka. Tako torej pridemo do 37 odstotkov.

Iz dela deviz za odplačilo dolgov v republiki, bomo v Sloveniji odplačevali tudi zapadle obveznosti od grad-

nje nekaterih objektov splošnega družbenega pomena.

V glavnem gre za energetske objekte, tako za krško nuklearko, TE Šoštanj in Trbovlje, soške in dravske elektrarne, potem REK Trbovlje in Velenje, republiško skupnost za ceste, Dom Ivana Cankarja itd.

VESNA BERTONCELJ-POPIT

Knjiga je, knjige ni

Najbolj iskana knjiga je trenutno v Ljubljani zadnja novost pisateljice Han Suyin »Moj dom ima dvoje vrat« – to pa še ne pomeni, da je tudi najbolj prodajana. Knjige namreč v triletni ljubljanski knjigarni ni dobiti. Pošla jim je. V knjigarnah zato te dni vneto izpolnjujejo naročilnice, namenjene Pomurski založbi, kjer je uspešnica izšla.

Prihodnji teden bo zato knjiga najbrž spet na knjigarniških policah. A kljub temu ne izdamo, kje je tista četrtina knjigarn s še stariimi zalozami.

L. Š.

Izgubilo se je 3000 delegatov

LJUBLJANA – Tretje splošne delegatske volitve so sicer že krepko za nami, pa vendar še vedno natančno ne vemo, ali smo v Sloveniji 11. in 14. marca izvolili 203.648 ali 206.773 delegatov!

Ko je namreč zavod za statistiko obdelal podatke o številu izvoljenih delegatov, se je izkazalo, da je seštevek manjši od vsote, izračunane na osnovi poročil občinskih konferenc SZDL. Pač pa se statistični podatki natančno ujemajo s podatki, ki so jih o številu izvoljenih delegatov pripravile občinske volilne komisije.

Težko je povedati, kdo se je zmotil, dokler se ne bo sestala republiška volilna komisija in odločila, kateri od podatkov so verodostojni, ali pa se bo odločila za usklajevanje oziroma iskanje napak.

V tem primeru dela ne bo malo. Od 65 slovenskih občin je namreč skoraj petdeset takih, kjer se podatki o številu izvoljenih delegatov

v poročilih občinskih volilnih komisij in poročilih občinskih konferenc SZDL ne ujemajo.

Po podatkih občinskih volilnih komisij je bilo 11. marca ob volitvah v združenem delu izvoljenih 37.523 delegatov, v nedeljo 14. marca pa v krajevnih skupnostih 11.621 delegatov, torej skupaj 49.144 delegatov. Po podatkih občinskih konferenc SZDL pa je bilo izvoljenih 1.722 delegatov več: v združenem delu 39.228 in v krajevnih skupnostih 11.638; skupaj 50.866.

Razlika je tudi v številu izvoljenih delegatov za delegacije samoupravnih interesnih skupnosti. Po podatkih občinskih volilnih komisij je bilo v združenem delu (vključeni so tudi kmetje, obrtniki itd.) izvoljenih 108.683 delegatov, v krajevnih skupnostih pa 45.821; torej skupaj 154.504 delegati. Poročila občinskih konferenc SZDL pa pravijo, da je bilo izvoljenih 1.403 delegatov več: v združenem delu 109.954, v krajevnih skupnostih 45.953, skupaj 155.907 delegatov.

JANA TAŠKAR

Raj za zarotnike »železne roke«

General del Bosch in kolovodje zarote zoper špansko demokracijo preživljajo zaporniško kazen v luksuzni vili blizu Madrida

MADRID - Španski zarotniki so dobili nov dom. Uradno se imenuje »Vojaški zapor Alcala de Jénarez« in leži zelo blizu Madrida. Priče trdijo, da je to pravi »raj za zarotnike«, katerega vrata prav gotovo ne bodo strogo zaklenjena, vsaj za ideološke somišljenike ne.

Ta zarotniški raj ima točno 30 - recimo jim - celic. Vsaka meri sedem kvadratnih metrov in vsaka ima svojo kopalnico z vsemi sanitarnimi napravami. Pohištvo, posteljno in kristal so skrbno izbrali domiselni dekoraterji znamenitega podjetja »Artiespaña«. V zaporu sta dve televizijski dvorani, dva salona in družabne igre, dve razkošni jedilnici, dva klasično opremljena bara, kjer tedaj vse vrste pijač, dva salona za sprejemanje obiskov in še marsikaj. Vse skupaj spominja na razkošno vilo.

Glede pohištva so se dekoraterji »Artiespaña« odločili za masivni »španski slog«. Niso pozabili na preproge in tudi ne na zavese, saj so za vzdušje nujne, zakrivajo namreč pogled na rešetke. Zavese so seveda tudi v celicah.

Ta vojaški zapor je bil zgrajen posebej za španske zarotnike, ki so hoteli zrušiti demokratično ureditev in obnoviti režim »železne roke«. Sodna dvorana, v kateri so 22 zarotnikom izrekli skupaj 211 let zapor, je že izginila. Iz prostora so odnesli baročno pohištvo, težke žametne zavese, ki so pokrivalle vse stene in zlato razpelo. Najrazkošnejša sodna dvorana v zgodovini sod-

stva je spet postala to, kar je bila prej - skladišče papirja.

Proces stoletja pa ni končan. Vlada se je formalno pritožila na vrhovnem sodišču in izrazila ogorčenje, ker je 12 zarotnikov že na svobodi. Pritožili pa so se tudi zarotniki, ker menijo, da so obsojeni po krivici, saj je njihova krivda le »ljubezen do domovine in zvestoba kroni«.

Čečakati bo treba najmanj deset mesecev, dokler vrhovno sodišče ne bo presekalo tega »zarotniškega vzroka«. Do takrat pa bodo kolovodje počivali v svojem novem raju. Med

njimi je vsekakor najpomembnejši »njegova ekscelenca« general del Bosch, kakor ga imenuje uradni tekst sodbe.

Na voljo jim je dano vse, da se ne bi počutili osamljene in da jih ne bi mučilo dolgočasje. Vsak dan jih lahko obiskujejo sorodniki in prijatelji ter celo neznani ideološki somišljeniki, ki jim izražajo svoje občudovanje. Pravi »narodni heroj« je brkati osvajalec parlamenta Antonio Tejero in vsepovsod po Španiji lahko naletite na parole »Tejero na svobodo«. Ta pa v zaporu trenutno piše spomine.

PIŠEJO O NAS

Z drugimi besedami povedano, tudi v Jugoslaviji se začenejo zavedati, da bo lahko in moralo priti do globljih preizkušenj. To pa tudi v okviru ZKJ poraja razprave in razhajanja ter terja odkrito pisanje o njih. Kar zadeva gospodarske opredelitve, je stvar že povsem jasna; kar zadeva politično plat, pa lahko pozornejši opazovalci in boljše poučene plasti javnosti (zdi se, da je takih čedalje več, to pa daje splošnemu ozračju v državi, če lahko tako rečemo, ne toliko provincialen in ne

Kardelj v zadnjih letih svojega življenja, je nedvomno omogočil Jugoslaviji doseči, da množice sodelujejo pri odločanju kot še nikoli v zgodovini - štiri milijone delegatov v različnih proizvodnih in družbenih telesih na 22 milijonov prebivalcev ter ozračje družbene in humane solidarnosti, ki ne more uiti pozornosti opazovalca. Toda morda v Jugoslaviji še niso naredili skoka, ki bi povsem omogočil širiti samoupravljanje. Naša praksa kaže, je dejal eden izmed uglednih voditeljev ZKJ, da tudi samoupravljanje ni imuno pred tistim, čemur bi lahko dejali »vzhodni greh«, to je stalinistično teoretiziranje o socializmu v zaostali državi kot neizogibnem etatizmu. Tudi tu etatizem in birokracija težita in bosta še dolgo težila k obnavljanju; kljub velikanjskim naporom, ki jih vlagamo, pa samoupravni mehanizem kot protiutež ne zadostuje. Samoupravljanje je daleč od tega, da bi bilo model, pravzaprav je to zapleten zgodovinski proces, prisiljen, da nosi v sebi - kot je stalinizem nosil v sebi državno-buržoazne vrednote, ki bodo še dolgo veljale.

V tem primeru pa nosi tudi zakone svetovnega trga, ki je še vedno pod kapitalistično oblastjo, pa tudi vse tisto etatično, kar je bistvo naših sedanjih težav.

Rinascita

tako omejen videz kot v drugih državah sveta) opazijo znamenja posebnih in globokih procesov, ki so dobili nove razsežnosti. Po našem mnenju gre za naslednji problem: zapleten samoupravni sistem, ki si ga je zamislil (vendar ne na enkrat za vselej dan način)

(NE)MIRNI SVET

● **ZDRUŽENI NARODI** - Zvezni sekretar za zunanje zadeve Lazar Mojsov se je sinoči sestal na sedežu OZN z ameriškim državnim sekretarjem Alexandrom Haigom. Pogovarjala sta se o vprašanih razorožitve, ki so na dnevnem redu posebnega zasedanja generalne skupščine OZN, posebno pozornost pa sta posvetila bilateralnim odnosom med SFRJ in ZDA.

● **IRAK** - Romunski predsednik Nicolae Ceausescu je po dvodnevem obisku v Bagdadu podpisal sporazum o dolgoročnem gospodarskem, tehničnem in trgovinskem sodelovanju med obema državama. Ceausescu se zdaj mudi v Jordaniji.

● **AVSTRIJA** - Francoski predsednik François Mitterrand in avstrijski kancler Bruno Kreisky zahtevata popoln umik izraelskih enot iz Libanona in vzpostavitev popolne suverenosti te države, ob zagotovitvi varstva za pripadnike vseh narodov. To sledi iz skupnega sporočila po dvodnevem Mitterrandovem obisku na Dunaju: francoski predsednik se je po polnoči vrnil v Pariz.

● **FRANCIJA** - Za ozdravitev svojih valutnih težav dobi Francija od Evropske gospodarske skupnosti dve milijardi dolarjev posojila. Gre za dodaten ukrep po nedavni devalvaciji francoskega franka in revalvaciji nemške marke.

● **TURČIJA** - Iranske in iraške vojne ujetnike bodo predvidoma repatriirali tudi preko Turčije. Sporazum, ki ga pripravljajo vse tri države ob sodelovanju Kuvajta, najprej predvideva, da bi ujetniki smeli obiskati svojeje.

● **SAUĐSKA ARABIJA** - Zahodnoevropska deseterica EGS zahteva od generalnega sekretarja organizacije islamske konference Habiba Šatija, da se konkretno zavzema za prekinitev sovražnosti v Libanonu ter sporoča, da je EGS pripravljena pomagati žrtvam.

● **SINGAPUR** - Državniki jugovzhodne Azije izražajo optimizem, kar zadeva ustanavljanje skupne kampučijske fronte za boj proti vietnamski okupaciji. Na čelu fronte je princ Norodom Sihanuk.

● **FALKLANDI** - Nepopisna gneča je nastala sinoči na ulicah Port Stanleyja, kjer več tisoč argentinskih vojnih ujetnikov čaka, da bi se vkrcali na ladjo »Canberra«, s katero naj bi se vrnili v domovino. Vmes so morale poseči britanske sile, da bi napravile red. Med neredi sta izbruhnila požara v neki prodajalni in neki šoli. Po trditvah so ogenj podtaknili argentinski vojaki.

● **ČSSR** - Pop skupina pred sodiščem: ker so mladeniči ansambla »Plastic 4« očitno izražali svoje nezadovoljstvo s stanjem v domovini, so se znašli pred sodnikom. Člani te skupine so namreč pripadniki oporečniškega gibanja »listina 77«, se pravi tistih, ki zahtevajo, da se tudi v ČSSR uresničujejo določila helsinške listine.

Bančnik goljuf

Podjetni zasebni bankir 750 španskih zdomcev v Bruslju izgini z 20 milijoni belgijskih frankov neznano kam

BRUSELJ, 18. junija - 750 španskih družin v belgijski prestolnici obliva mrzel znoj: kot strela z jasnega je vanje udarilo spoznanje, da je neznano kam izginil denar, ki so si ga po malem pritrgovali vse leto in tako varčevali, da bi si od prihodnjega meseca dalje, ko se bo unesla vročica ob »mundialu«, privoščili dopust ob domači obali. Vsota, ki jo pogrešajo, je kar 20 milijonov frankov ali približno toliko novih dinarjev.

Bruselski Španci imajo že dolgo navado, da prihranke namesto na hranilne knjižice ali posebne račune, oddajajo kar v svojih priljubljenih bistrojih, kjer oštirji - prav tako španskega rodu - zapisujejo naložbe in denar izročajo poverjeniku, ki skrbno izbira finančno institucijo, kamor bo denar deponiral, da bi bile obresti pred poletnimi počitnicami čim višje. Takole na deset odstotkov so računali vlagatelji, kar je precej višje kot v bankah. A finančne institucije so tolikšne obresti vlagateljem lahko privoščile, kajti denar, ki ga imajo na voljo, izposojajo po dvajset ali celo 25 odstotnih posojilnih obrestih.

Vlaganje denarja v gostilniške »hranilnice« ne pomeni le varčevanje za poletne počitnice, pač pa tudi priložnost, da srečajo rojake, popijejo kozarec ali dva, se povešajo, predebatirajo politične dogodke, omenijo draginjo ali se hudejejo čez čedalje dražji bencin. Skratka, v takšni »banki« je prijetneje kot v »ta pravi«, kjer blagajnik za steklenim okencem brez-

sežno prešteje bankovce in jih vpiše v knjižico.

Da privarčevani denar ne bi nenadoma dobil nog, so si bruselski Španci omislili poverjenika, prav tako rojaka, 27-letnega agenta finančne institucije Assubel, ki je kar nekaj let pridno zbiral denar rojakov in jim ga nato izplačeval. Septembra lani pa se je Victor Lopez odločil, da se bo osamosvojil. Napisal je odpoved Assubelu in ustanovil »Credit Familial de Brabant«, kamor se je poslej stekal denar španskih varčevalcev. A depoziti, ki so jih španski zdomci poglajali v 18 bruselskih bistrojih, večinoma v občini Saint-Gilles, so bili čedalje redkejši. Ta podatek je prišel na svetlo šele pred dnevi, ko so uslužbenci »Credit Familial«, obvestili policijo, da je njihov šef nenadoma izginil in s seboj odnesel ves denar, hranilne knjižice in celotno dokumentacijo o varčevalcih. Policija je takoj sklicala varčevalce, a za sedaj ni nobenega podatka o Lopezu, razen vznemirljivega in nič kaj obetavnega dejstva, da je »poverjenik« svojo firmo pred dnevi prodal Italijanu tridesetih let, Alfonsu Piparu, ki ga Španci komajda poznajo.

Razburjenje med španskimi zdomci v Bruslju je popolno. Firma Assubel je takoj izjavila, da z zadevo nima nič opraviti, kajti Lopez je takoj po ustanovitvi svoje »banke« pobral ves denar in od septembra 1981 ga niso videli, v zadregi pa so tudi španski oštirji, ki se hudejejo, ker jih je Victor Lopez - sam ali v družbi s Piparom - potegnil za nos ter izkoristil njihove goste. Slednji imajo še največ razloga za bes: ker denar ni bil zavarovan in ker je šlo za »zasebno naložbo« je škoda na njihovih plečih, razen če policija najde Lopeza in Pipara, še preden jima bo uspelo pretopiti ukradene prihranke 750 španskih družin.

BOŽO MAŠANOVIĆ

Schilling, ki ni bil vreden niti šilinga

Švicarsko vojaško sodišče obsodilo svojega nadporočnika Schillinga, češ, da je izdal Avstrijcem, ki so ga pa kot vohuna že obsodili

DUNAJ - Pred švicarskim vojaškim sodiščem se je blizu Andermatta pravkar končala avstrijsko-švicarska vohunska afera, ki bi bila lahko čudovita snov za opereto.

Na šest mesecev zaporu pogojno so namreč obsodili 60-letnega švicarskega nadporočnika Kurta Schillinga, ker je avstrijski obveščevalni službi izdal vojaške skrivnosti. Ampak to ni bil njegov edini greh. Leta 1979 je stal namreč že pred avstrijskim sodiščem, in sicer zategadelj, ker je za švicarsko obveščevalno službo zbiral podatke o avstrijskih vojaških skrivnostih.

V novembru 1979 je Kurt Schilling opazoval avstrijske vojaške manevre v bližini Scheibbsa na Spodnjem Avstrijskem. Fotografiral je, filmal, hodil po manevrskem ozemlju, spraševal ljudi, kje da so avstrijske enote. Avstrijska obveščevalna služba ga je več

dni spremljala, ga snemala na filmski trak, ko je sam snemal premike avstrijskih čet in ga aretirala v trenutku, ko je hotel »zaslišati« enega od vojakov.

Zdaj je bil za zasliševanje na vrsti on. Prav razgovoril se je: da ga je na vohunsko misijo poslal polkovnik Albert Bachmann, da je švicarska obveščevalna služba zainteresirana za natančne podatke o vojaških napravah v vseh sosednjih državah, tudi v Italiji in Franciji, ne samo v Avstriji, da ima švicarska vojska posebne tajne enote za ugotavljanje stanja pripravljenosti evropskih armad, da je sam bil v oddelku, kjer »najbolj sposobne« urijo za podtalno vojno.

Avstrijcem se je zadeva zdelo tako smešna, da so ga obsodili na pet mesecev zaporu pogojno, potem pa ga naglajali iz države. Zdel se jim je tako nenevaren, da ga nihče ni spremljal na letalo, ko se je ves poklapan vračal v Zurich.

»Kot vohun ni bil Schilling niti šilinga vreden«, je takrat pisal avstrijski tisk.

Švicarjem je bilo skrajno nerodno, opravičevali so se, da je vsega kriv nerodni polkovnik Baumann in so ga tudi takoj upokojili. Toda »nekaj« je že moralo biti, kajti Schillinga so obtžili, da je Avstrijcem »preveč« povedal, da je izdal (švicarske) vojaške skrivnosti, namesto da bi jih (avstrijske) nabiral. In tako je imela opereta še drugo dejanje in občinstvo ploska, srečno, da se na svetu dogaja tudi še kaj zabavnega.

SLAVKO FRAS

Ura za 75 milijonov

Znani švicarski juvelir Yves Piaget je v New Yorku razstavil novo kolekcijo. Varnostni organi so imeli polne roke dela. Gre za najdražjo uro na svetu iz platine in 296 perfektne brušenimi diamanti. Cena: 75 milijonov šilingov. (N. S.)

YU-štart kot pred 8 leti Je krivec za 0:0 Miljanić

Naša reprezentanca je v uvodni tekmi 12. SP v Španiji v Zaragozi razočarala in je proti Severnim Irce, ki so se kar zadovoljili z remijem, ostala dolžna vse – Nekaj priložnosti so Jugoslovani zapravili v prvem polčasu, v drugem pa jih takorekoč ni bilo – ne na eni, ne na drugi strani – Zdaj imajo vse štiri ekipe v 5. skupini po eno točko

ZARAGOZA – Ko je jugoslovanska nogometna reprezentanca zadnjič nastopila na finalnem turnirju za svetovno nogometno prvenstvo – bilo je leta 1974 v ZR Nemčiji, je v uvodnem nastopu igrala 0:0 in vsi so bili zadovoljni. Nič čudnega, kajti tedaj je bil v Frankfurtu njen nasprotnik v otvoritveni tekmi SP nihče drug kot branilec naslova svetovnega prvaka Brazilija. Čisto drugače pa je tokrat, kajti prvi tekme Jugoslovani v Španiji je bilo povprečno severnoirsko moštvo, ki sicer ni neizkušena ekipa, a ga prav gotovo ne gre šteti med favorite tega prvenstva.

Reprezentanca Severne Irske ni nasprotnik, ki bi ga morali modri v svo-

jem prvem nastopu tako spoštovati kot so ga. Zdi se, da je bila pri tej strahopetni taktiki proti očitno slabšemu, a discipliniranemu nasprotniku odločilna vloga selektorja Miljanića, ki najbrž previsoko ceni britanski nogomet. Naši igralci so v delih prvega polčasa dokazali, da bi jih Miljanić lahko odločneje in z ambicioznejšimi navodili poslal v ta prvi boj. Ne more

in »virtuozni« (Sušić, Petrović, Šljivo), zato igra modrih ni imela nobene prave podobe. To je bila brezlična igra, ki ji je ton dajal strah pred višjim ritmom igre. Bil pa je povsem odveč, kajti prav ta ležernost je onemogočila, da bi imeli naši več prostora za napadalne akcije, ki naj bi prinesle realizacijo premoči. V tej statični igri so naši aduti Sušić, Vujović, Petrović in Šurjak

mislili vsak zase, prodirali pa so preveč po sredini. Irce so bili veliko kolektivnejši, to pa jim je tudi prineslo uspeh.

● **Martin O'Neal:** »Dosegli smo svoj cilj, če bi več napadali, bi bilo lahko še bolje. Jugoslovani so bili odlični, zlasti v prvem delu.«

● **Zlatko Vujović:** »To je bila najtežja tekma v moji karieri, v nekaterih trenutkih sem mislil, da se bom zgrudil, čeprav nisem največ tekel.«

● **Ivica Šurjak:** »Vročina je močno vplivala na igro. Ko nismo izkoristili priložnosti v prvem polčasu, smo postajali vse bolj živčni, v takšnem stanju pa v drugem delu nismo mogli organizirati niti enega dobro zamišljenega napada.«

● **Safet Sušić:** »Vročina je bila neznosna. Zdaj razumem vsa ta velika presenečenja, ki so jih na lastni koži občutile ekipe ZRN, ČSSR, Peruja in Španije.«

FRANCI BOŽIČ

Ocene naših

Pantelić 6, Jovanović 6, Zajec 6, Stojković 5, Hršić 4, Šljivo 5, Gudelj 6, Petrović 5, Šurjak 5, Sušić 6, Zlatko Vujović 6.

biti sporno, da je bil nasprotnik po ravni znanja in sposobnosti slabši, manjkala je torej tudi ustrezna taktika.

V našem moštvu je bil zelo očiten razkorak med igralci tempa (Gudelj, Šurjak, Jovanović, Zl. Vujović, Zajec)

delovali kot igralci s spodreznimi krili. V drugem delu so bili povsem nemožni, medtem ko so v prvem (5:2 v priložnostih) demonstrirali razliko v nivoju naše in severnoirske igre.

V primerjavi s tistim, kar smo na mundialu videli doslej, je bila to močno podpopovprečna tekma. Veliko več kot naši so pokazale mnogo anonimnejše in po znanju slabše reprezentance, toda za to z ambicioznostjo, ki očitno ni naša vrлина. In to – da je trend uspešnosti tak, pred nadaljnjimi nastopi modrih lahko resnično skrbi.

Izjave

● **Dragan Pantelić:** »Igrali smo preveč individualno, moji soigralci so

KUVAJT PRIJETNO PRESENETIL – Tako je Fathi Kamil preigral češkoslovaškega igralca Bergerja in nevarno ogrozil vrata ČSSR. Tekma se je končala neodločeno 1:1. (Telefoto: UPI)

Halo...00!

V anketi »Dela 5« tisti, katerih telefonska številka se končuje kot rezultat naše prve tekme

LJUBLJANA – Sinoči seveda ni bilo ljubitelja nogometa, ki si po TV ne bi ogledal uvodne tekme Jugoslovani za točke v 5. skupini svetovnega nogometnega prvenstva. K sodelovanju v anketi »Dela 5« pa smo povabili nekatere izmed tistih, katerih telefonska številka se končuje tako, kot se je razpletla tekma – torej na 00.

OLGA TIHOLE, Ljubljana (zobna asistentka, 52 let): »O nogometu veliko ne vem, vseeno pa sem tekmo gledala. Tako naši kot irski nogometaši so po mojem mnenju igrali dobro in se tudi borili, žal pa ni bilo nobenih golov. Upam, da bo naslednjič bolje.«

JANKO MIKLOŠIČ, Ptuj (obrtnik, 40): »Tekma je bila zelo slaba in verjetno naša reprezentanca nima veliko možnosti, da bi se uvrstila v 2. krog. Zdi se mi, da so se naši nogometaši s selektorjem Miljanićem vred pred prvenstvom preveč hvalili. Obljubljali so, da se bodo pošteno borili, tega pa na igrišču ni bilo videti.«

VESNA BAVEC, Koper (študentka, 18): »Gledala sem samo 1. polčas tekme. Nogomet sicer rada gledam, a se ne spoznam preveč na igro. Današnja tekma mi ni bila preveč všeč, če bom pa imela čas, si bom še kakšno ogledala. Upam, da bo boljša!«

MIJA MAGAZIN, Jesenice (mojstrica v Iskrji, 40): »Tekmo sem gledala skupaj z družino. Bila je slaba, mislim pa, da so naši nogometaši sposobni igrati veliko bolje. To bodo lahko pokazali na naslednjih srečanjih.«

DARINKA LESNIČAR, Maribor (ekonomski tehnik, 42): »Danes nisem imela časa, da bi gledala tekmo, zato pa bom, upam, naslednjo. Od naših reprezentantov pa pričakujem dobro uvrstitev na tem prvenstvu.«

MARJETA ŠKAPER, Murska Sobota (prodajalka, 28): »Igra naše reprezentance bi lahko bila boljše, rezultat pa je vseeno zadovoljiv. Omo-goča namreč, da se uvrstimo naprej in popravimo vtis, ki je po tem srečanju precej blede.«

MARINA ŠRAJ, Vrhnika (uslužbenka, 38): »Vsekakor sem pričakovala zmago naših, in sicer vsaj 2:0. Tekma je bila dobra in če bi naši nogometaši tudi v drugem polčasu zadržali tako kot so v prvem, bi lahko dosegli kakšen gol.«

D. K.

ZARKO PETAN Telegrami iz Španije

Zgodilo se je najslabše: tekma med Jugoslavijo in Severno Irsko se je končala brez golov, brez zmage in brez poraza. Nič ne more biti hujše za satirika. Pripravil sem bil pikre na rovaš Jugoslavije, če bi izgubila; tudi s porazom Severne Irske sem teoretično računal, neodločen rezultat pa mi jo je zagodel. Iz koga se naj zdaj ponorčujem?

Miljanić je pred tekmo izjavil, da skriva svoje adute – najlaže je skrivati adute, če jih nimaš.

Severnoirski golman Pat Jennings pa je rekel, da pot v Madrid pelje prek Jugoslovani. Kaj če bi prihodnjič poskusil priti v Madrid čez Jugoslovance.

Ljubljanski TV reporter je tekmo komentiral iz studia, to delo bi lahko za slovensko televizijo honorarno opravil eden izmed številnih slovenskih turistov, ki so gledali tekmo v Zaragozi. Tako bi televiziji prihranili devize za dnevnice, gledalci pa bi spremljali komentar v živo.

Izvedeli smo, da je imel Sušić na tekmi levo nogo obuto v čevljev znamke Adidas, desno pa v čevljev znamke Puma. Zvest svojim principom je podpisal dve pogodbi. Ta spodrslijaj mu je Miljanić oprostil, ker ve, da ima dve levi nogi.

Andreja Leskovšek je stavila na zmago naših, Tone Gogala pa na zmago Severnih Ircev. Ker se je tekma končala neodločeno, bosta pojedla vsak po 10 blejskih kremnih rezin na račun redakcije Dela 5.

Pantelić se je poboljšal: sodnika se ni niti dotaknil.

ZARKO PETAN

IGRALI SO S PRAVIMI ČEVLJI – Posnetek dvoboja Stojković (desno) – Hamilton nazorno kaže, da naši nogometaši v tekmi proti Severnim Irce niso obuli prepovedanih čevljev. Morebiti pa je bil zato rezultat samo 0:0? (Telefoto: UPI)

Vsi so odhajali...

LJUBLJANA – Le redkokdaj je bilo v mestu takšno mrtvilo, kakršno je v času tekme Jugoslavija – Severna Irska doživljala naša metropola: pretiravali bi seveda, če bi rekli, da daleč naokoli ni bilo nikjer nikogar, toda osnovne trditve ne bi zgrešili niti za milimeter, če ugotovimo, da so ljudje kar »noreli«.

V »Sestici«, gostilni nasproti nebotičnika, smo zaman klicali natakarje. »Gledajo tekmo!« je hitro priznala njihova kolegica in nam vsa oznojena postregla s »hitro« pijačo. »Norijo«, je še dodala in bliskovito praznila vsebino steklenic v naše kozarce »brez dna«. Le malo manj so se potili pri »Konjskem repu« ob Tromostovju. »Stregli bomo najdlje do devetih, potem pa bomo šli«, so izjavili v en glas in hiteli pomivat

kozarce. Lepi dekleti – fantov ni bilo – sta jih skušali zaustaviti, vendar zaman. »Zmenjeni sva, vendar »playboyev« še ni na spregled«, sta bili nervozni učiteljici Marička in Silva izza Bežigrada. Toda natakarji so jima takoj dali vedeti, da je v »zraku« nekaj velikega, kar bi si srčno radi ogledali. Najprej tekma, potem pa služba! so si očitno rekli tudi šoferji mestnih »zelencev«, nato pa ob pol deseti zvečer s svojimi dolgimi avtobusi zatrpali dotlej »mrtvi« Center. Če bi naši zmagali, vrat še dolgo ne bi odprli, to je jasno, nato pa so po službeni dolžnosti vendarle morali peljati domov ljudi, čeprav je bila v njihovih avtobusih tolikšna gneča, da so morali stati – še sami.

D. K.

D. L.

Žoge - kot menu hotela Lev

MADRID - Opis žog, ki so na voljo na svetovnem prvenstvu, vseh je 700, je videti kot jedilni list ljubljanskega hotela Lev: Tako Espana, 32 delov najboljše teletrečje usnja, ob vratu, 420 gramov, cena približno 100 mark.

Preden nogometaši zaigraj z njimi, jih pregledajo člani sodniške komisije, zmerijo in stehajo jih, Poltoretjo uro je trajalo opravilo.

Veliko vetra za košček usnja s pritiskom 0,9 do 1,1.

Eder je preveč še za psihiatra

Brazilska ekipa je reprezentanca z največ zvezdniki, ki pa jih trener Tele Santana vendarle obvladuje - Njegov predhodnik, tragično umrl Coutinho, pa med igralci ni bil priljubljen

SEVILLA - Brazilci, trikrat svetovni prvaki, v svojem uvodnem nastopu niso razočarali. Pospravili so zmago nad SZ, drevi pa imajo za nasprotnika Škotsko.

Brazilci so pravzaprav moštvo z največ resničnimi zvezdniki: Eder, Socrates, Zico in seveda trener Tele Santana.

Pravijo, da je Eder najbolj nor igralec na svetu. Menda je tudi psihiater

obupal nad tem, da bi ga spravil k pameti. Tega najbrž ne poskuša niti trener Tele Santana, pač pa se mu je posrečilo, da je dobro izkoristil Ederjeve igralne sposobnosti. Tele Santana je sicer že zdavnaj na lastni koži izkusil, kako težko je včasih živeti z Ederjem Alexom do Assisom. Ko je bil Santana trener v Gremiu, se je Eder poskušal v ga je poslal domov. Toda Eder je odšel v bife, se napil in stpel. Ko se je vrnil na stadion, ga ni hotel Santana niti pogledati. Namesto njega je postavil v moštvo Paula Isidoro, ki tudi ni čisto znan brazilskim in svetovnim navijačem. Eder je odšel v slačilnico, poiskal Santanove čevlje in se od besa podelal v nje.

Toda Eder ni samo trmast in vroče-krven, ima tudi najmočnejši strel na svetu. Na treningu v Seville so se lahko vsi prepričali o tem, ko je snel rokavice vratarju Paulu Sergiu, jih položil na prečko, potem z roba kazenskega prostora ustrelil silovito in tako natančno, da je žoga posnela rokavice s prečke. Poročevalci iz Ria in Sao Paola sicer niso bili presenečeni. Pravijo, da Eder tako useka po žogi, da se splošči in med letom kar vijuga. Zato se nihče več ne čudi, da je letos zabil že sedem golov naravnost s kota.

Toda Brazilija ni samo Eder. Socrates, kapetan moštva, je »prava duša ekipe«, kot je povedal eden izmed največjih strokovnjakov za brazilski nogomet-Pele. Ta je seveda tudi tokrat na mundialu. Poroča za televizijo, komentira za časopise, dela reklamo za brazilsko kavo, za pijačo, fotograf-ske aparate, televizorje...

Mnogi pravijo, da je Pelejev pravi naslednik Artus Atunes Zico. V Argentini sicer ni napravil kdove kaj in tudi v Seville je na prvem srečanju razočaral, toda pravi »kralj« je še vedno on, on je najdragocenejši član tega moštva, ki spravlja Brazilce v ek-stazo.

To moštvo je sestavil Tele Santana. Zakaj mu je ime Tele? Zato, ker je njegovim bratom ime Pepe, Herve,

Clodove, Rene, Ante, Zeze, sestram pa Alva, Malva, Rosalva in Dialva. Telejev oče je imel najbrž podoben okus kot Socratesov. Mnogi pravijo, da je Tele po Coutinhin pravo olajšanje za igralce. Coutinho, ki je pred nekaj meseci utonil pri potapljanju, je bil bivši kapetan in ne samo, da je imel, kot pravijo, grda prijateljstva v brazilski vojski in policiji, marveč je tudi reprezentanci vladal z železno roko. Sestavil je notranji pravilnik v tridesetih točkah, s katerim je bilo vse določeno vnaprej, od tega, kdaj morajo igralci hoditi spat, do tega, da ne smejo nikdar hoditi obuti v croke.

Sicer pa ni čudno, da Coutinho ni bil priljubljen. Kako naj bo v Braziliji priljubljen človek, ki je govoril: »moramo se učiti od Evropejcev, moramo bolj paziti na obrambo? Brazilci nočejo igrati kot Evropejci in nočejo dati obrambi prednost pred napadom. Tele se obnaša ravno nasprotno, vsaj v besedah. Igralci pravijo, da je kot »dober oče.« Tele je sestavil imenitno moštvo, pravi Paulo Cesar Lima, svetovni prvak iz leta 1970. »Pravijo, da je bila naša ekipa boljša, tista iz Mehike, toda to so pravljice. Res je, da so takrat igrali Pele, Tostao, Gerson, Rivelino... toda to moštvo igra prav po brazilsko, po nagonu, naravno.«

Santanovo moštvo je pravi mozaik. Igralce je pobral iz trinajstih klubov: Sao Paolo (Valdir Perez, Oscar, Serginho, Renato), Atletico Mineiro (Luizinho, Eder, Cerezo), Flamengo (Leandro, Junior, Zico), Fluminense (Edinho, Edevaldo), Ponte Preta (Carlos, Juninho), Corinthians (Socrates), Gremio (Paulo Isidoro), Internacional (Batista), Palmeiras (Pedrinho), Vasco de Gama (Roberto), Botafogo (Paulo Sergio). Poleg teh igra še dva »inozemca«: Falcao, ki igra v Romi in Dirceu, ki nastopa v madridskem Atletico. Bolj mešano družbo bi si težko predstavljali in pravijo, da so mnogi igralci skregani med seboj. Toda Brazilci so doslej eno izmed redkih favoriziranih moštev, ki je zaigralo tako, kot je bilo pričakovati.

STAVA DNEVA

Slavko Pregl : Borut Pečar

Danes stavita v naši rubriki direktor TOZD Koprodukcija »Madlinske knjige« in pisatelj Slavko Pregl in dipl. inž. arh. Borut Pečar, zaposlen kot projektant SGP Gorica, sicer pa še bolj znan kot karikaturist non plus ultra.

Slavko Pregl trdi: Argentina : Madžarska 3:1.

Borut Pečar napoveduje: zmagali bodo Madžari.

Slavko Pregl je takole utemeljil svojih 3:1. »Pri nas vemo, da so vsi, ki so na najvišjih položajih, najboljši. Oni tudi vedno zmagajo. Argentinci so svetovni prvaki. Po-

buda, da se na nogometnem prvenstvu opravi postopek za izbor novega svetovnega prvaka, mora zato naravno voditi k ponovnemu izboru Argentine. Ni nujno, da je naziv svetovni prvak. Položaju bi lahko rekli tudi prvak sveta. Tako bo lahko dobila Argentina novo ime na novi funkciji. Če pa bi Madžari vseeno premagali Argentino, moram reči, da bi bilo to dejanje, uperjeno proti normalnemu toku stvari; to bi bila neusklajena poteza brez širše podpore in dogodek, vreden javne obsode. Pravzaprav bi bilo najbolje, če tekme niti ne bi odigrali, zaradi napetih razmer v svetu bi lahko preizkušni reprezentanci Argentine enostavno podaljšali mandat.«

Borut Pečar pa pravi: »Nikoli nisem bil in tudi ne bom fanatičen privrženec nogometa, sploh pa ne takšen, da - recimo - zaradi izgubljene tekme Olimpije ne bi mogel spati. Sicer pa: ni mi vseno, kaj bo z našimi geniaci v Španiji. Če bi verjel Miljaniku, bomo najmanj prvi. A pustimo naše gre za Argentine in Madžare. Moji, Madžari, bodo zmagali z enim golom prednosti, a zmagali bodo, poznaj njihov temperament. Lani sem bil gost madžarske kuhinje v hotelu Lev. Od teh pekočih specialitet postane nogometaš, tudi če popravi nisi bil nikoli. Če pa si že bil

Stavil na Madžare: Borut Pečar (Karikatura: Borut Pečar)

Ivo Daneu: Nogomet ni košarka

Dobitnik prve stave »Dela 5«, košarkar Ivo Daneu, meni o svetovnem prvenstvu v Španiji tole: »Že začetek mundiala je pokazal, da nogomet ni košarka. Outsiderji premagujejo dosti boljše tekmece. Tega v košarki ni: slabši tekme ne more premagati boljšega. A velika športna tekmovalna posebnost SP, so polna takih presenečenj. Kdo bi si mislil, da bo Alžirija premagala ZRN. Presenetljivih rezultatov prve dni mundiala pa je še več. Bojim se, da bo tudi naše kod prese-netil. Iz lastne nekdane prakse vem, da je treba vsakega tekmečca spoštovati, nikoli podcenjevati. Po tem pravilu sem se ravnal, ko sem igral še sam. Nogometu pa je sicer treba priznati, da je v teh dneh razburkal ves svet, ne glede na nekatere tragične dogodke po svetu je osrednji dogodek teh dni. Če bi nogomet prispeval še k temu, da bi bilo npr. konec uničujočih vojn, bi bilo prelepo...«

Kar zadeva moje stave z Marjano Deržaj, sem bil tudi v stiski. Ko sem povprašal pri mesarju, če mi bo skomandiriral tri keletine, za primer, da bi izgubil stavo, me je najprej vprašal, kaj je to meso... Pa še to: v naši družini igrajo, kadar karikamo igralo, v adidasu, s pumo se nismo prišli v stik, razen v živalskem vrtu.«

Španska šala tedna

Ko ne bi bilo tiste preklete ničle, ki jo je prav na skrajni desnici videti samo pol, bi bil rezultat na semaforu stadiona v Elcheju ugoden za Salvadore. Tako pa - saj veste, je bilo v resnici 10:1 za Madžare - doslej najvišji rezultat na tekmah finalnih turnirjev za svetovno nogometno prvenstvo. (Telefoto: UPI)

Madžari protestirajo

Vodstvo madžarske reprezentance se je uradno pritožilo zaradi sojenja tekme Madžarska : Salvador, češ da pravila dovoljujejo osvežitev igralcev s pijačo zunaj igrišča. Sodnik pa je med madžarsko »goleado« proti Salvadoru prav zaradi tega pokazal rumena kartona dveh madžarskima reprezentantom.

Eusebio je uganil

Sloviti portugalski reprezentant in napadalec Benfice Eusebio, ki ga danes komaj kdo še spozna, ker se je močno zredil in postal, je sedaj radijski reporter in je menda med poslušalci močno priljubljen. Kako tudi ne, saj se do-dobra spozna na delo. Pred tekmo Madžarska : Salvador je že v začetku preno-sa napovedal točo golov.

Zoff hvali N'Kono

Vratar reprezentance Kameruna, 26-letni Thomas N'Kono je navdušil marsikatero strokovnjaka, ki so na ogledih v Španiji, pa tudi mnogi nogometaši so polni hvale o tem afriškem vratarju. Eden najboljših golmanov na svetu, vratar italijanske reprezentance Dino Zoff pravi o njem tole:

»N'Kono je velik vratar. Pred njim je še lepa prihodnost. Izvrstno obvlada parabole, pa tudi pri nizkih žogah je nadvse spreten. Fizično je močan in med vrati nenehno agilen.

Prvič tudi v ZDA

Ameriški ljubitelji nogometa bodo imeli prvič priložnost videti neposreden prenos finalne tekme svetovnega

Če si Škot, se znajdeš povsod

Kilt in »goraj brez« - taka je podoba škotskega navijača, ki se je utaboril nekje v Španiji. Danes ga čaka naporen dan, saj bo njegova reprezentanca spet igrala, tokrat v Seville proti Braziliji.

Vzdevki

MADRID - »Poet z leve strani« je preigral »rjavo gazelo«, ukanil pa je celo »angleškega lorda v vratih«, toda »Diva z Rena« ni priznala zadetka.

»Trlica« na tribuni je dejal »poglav-varju s srebrnim kodrom«: »Cesar in poet pa čisto spredaj pošast, v tem primeru lahko premagamo tudi kamele.« »Don Hennes«, ki naj bi po svetovnem prvenstvu sestavil svetovno enajsterico, zapisuje v svojo beležko.

Na SP je komaj kako moštvo, v katerem igralci nimajo vzdevkov. Za navedenimi imeni se skrivajo: poet = Cueto (Peru), rjava gazela = Fathi (Kuvajt), angleški lord = Arconada (Španija), diva z Rena = sodnik Eschweiler, trlica = trener Menotti (Argentina), poglavar Srebrni koder = Jupp Derwall (ZRN), cesar = Beckenbauer (ZRN), pošast = Hrubesch (ZRN), kamele = enajsterica Kuvajta, ZRN Hennes = Weisweiler (ZRN), račka = Fillol (Argentina), deda Dino = Zoff (Italija), arabski kanonir = Jamal (Kuvajt), čarovnik = Gonzales (El Salvador), močna miš = Keegan (Anglija), zajček = Tarantini (Argentina)

MLADI »REPREZENTANTJE« - Rosanna Giannini s svojimi šesterčki.

»Mundial« s šesterčki

V Sociju pri Arezzu živijo ta čas najznamenitjši otroci na Apeninskem polotoku - V dneh nogometa so tudi sami postali nogometaši, četudi mati Rosana ne ljubi te igre, ki po njenem mnenju samo moti družinsko življenje

SOCI - Mundial je spravil svet ob pamet. Komaj se je v Španiji dobro začelo, že je domala vsa Južna Amerika zanemarila vse drugo, nogometna Evropa sedi pri televizorjih, najbolj vneti so krenili

V zapor zaradi »mundiala«

Za Horsta Wilhelma, zahodnonemškega kavarnarja, pomeni nogomet - življenje. Ko si je hotel na malem zaslonu ogledati neposredni prenos otvoritvene tekme na SP med Argentino in Belgijo, sta se z ženo sprla. Hkrati je bil namreč na drugem kanalu film »Komu zvoni...« in boljši polovici se je seveda stozilo po Garyju Cooperju, Ingrid Bergman. Kaj hujšega! Mož je v besu pograbil svojo soprogo in jo preprosto vrغل skozi (zaprt) okno. Končala je v bolnišnici s polomljenimi rebri, razbitimi nogometni privrženec pa - v zaporu.

v Španijo, škotske nogometaše »horde«, ki se selijo na stadione svetovnega prvenstva, vzbujajo strah in trepet v Franciji in Španiji...

Reveži tisti, ki jim je nogomet deveta briga. Vseh domislic je na pretek, samo če prelistiš revije, ki posvečajo dolge strani mundialu. Bruno Oliviero, nekdanji igralec Rome, sedaj fotoreporter italijanske revije Gente in nogometni zanesenjak Franco Giannini iz Socija pri Arezzu, oče šesterčkov, sta vsi ljubko otročad obklesla v dres italijanske reprezentance, mati Rosanna pa je izkoristila priložnost in povedala nekaj pikrih o nogometu.

Linda, Letizia, Giorgio, Francesco, Roberto in Fabrizio, najbolj znani italijanski otroci so dobili lične drese »azzurro« in vsak svoj žogo. Ni bilo na rojstni dan (rojeni so 11. januarja 1980), a so se kar radi šli nogometne manekene.

»Toda mene od nogometa zvije v trebuhu.« pravi mati šesterčkov. »Zame je žoga neobdobje, ki v hiši razbija ogledala, luči in kozarce. Se huje pa je, ker v nedeljo ločuje druž-

no. Raje bi videla, da bi se moji otroci ogreli za kak drug šport, samo za nogomet ne. V hiši sem že imela nogometaša - moža. To je čisto dovolj. »Meni pa je bil nogomet zmeraj všeč in mi je še,« trdi oče. Že kot otrok sem dobro igral. Seveda bi me nadvse ugajalo, če bi se kdo izmed mojih otrok vnel za nogomet. Fabrizio

FABRIZIO KAŽE TALENT - Bo šel dvojnopolletni po stopinjah svojega očeta Franca?

že poskuša. V njem že vidim dobrega igralca, pa naj je ženi to všeč ali ne.« »Ja, nogomet razdira družinsko življenje. Ko sem spoznala moža, sem morala z njim ob nedeljah hoditi na stadione, kjer je igral. Odkar pa je prenehal, ga vidim še manj, sedaj hodi na tekne sam, ali pa bulji v televizor. Meni nogomet ni nikoli ugajal, le zakaj naj bi imela rada ta šport,« se je pritoževala mati šesterčkov.

»Žena pretirava,« je mrlil Franco. »Res pa je, da imam težave, kadar želim gledati nogomet po televiziji. Žena mi ima prav tedaj kaj povedati.«

»Doma že ne sme gledati nogometa, saj ima televizor tudi v gostlini. Kaj me briga mundial,« se je jezila Rosanna. »Jaz imam mundial vsak dan od jutra do večera. Veste kaj se pravi skrbeti za šest otrok. To je mundial. Če misli gledati tekme doma, bom kuhala mulo. Bo že videl. Kdo so sploh ti »azzurri«? Paolo Rossi. Tega se spominjam, saj pišejo o njem kot da je astronom. Za druge še vem ne, kako se pišejo. Mislim, da nisem edina ženska v Italiji, ki ji je tako malo mar ta priljubljena igra. Zame so v življenju veliko važnejše reči.«

ŠOŠKIČEVA BORZA

Os ekipe Honduras

Svetovno prvenstvo je festival najboljših nogometašev, zato ni odveč pričakovati povsem dozorele igralce tudi v manj znanih ekipah. Takšna je na primer reprezentanca Honduras, ki je pripravila veliko presenečenje, ki jo igrala neodločeno s Španci. Vsi igralci te ekipe so se borili do skrajnih moči. Mnogi so se posebej opozorili nase, kot golman Chavez, dolgonogi Laing in srednji napadalec Bulnez, toda najboljši je zame bil igralec za zvezo Yearwood. On je bil os, okoli katere se je sukala igra Honduras. Hkrati nevaren napadalec in sijajen organizator igre. Bil je tisti, ki je znal tudi v najbolj kočljivih položajih ohraniti mirno kri, gibal se je suvereno, z milimetro natančnostjo je podajal žoge. Pri 26 letih ima tudi že dovolj izkušenj, ki si jih je mnogo nabral tudi kot zdomec v Španiji, saj je igral najprej za Elche, sedaj pa za Valladolid. Najpomembnejše za ekipo pa je vsekakor, da Yearwood zna zdaj umiriti igro, zdaj spet pozvati v napad vse moštvo.

Še dva igralca sta mi posebej ostala v spominu. 25-letni angleški

napadalec Brian Robson, ki utegne postati prvi strellec prvenstva, saj je že v uvodnem nastopu dosegel dva gola, zelo nevaran za nasprotnikove vratarje pa je tudi avstrijski napadalec Walter Schachner, ki je proti Čilu dosegel edini gol tekme in se nekajkrat nevarno ogrozil vrata. Izredno hiter je, neustrašen v dvobojih in stalno menja položaj. Takorekoč na vsem igrišču ga je dovolj.

SP REZULTATI

Prvi krog, 1. skupina	Prvi krog, 2. skupina	Prvi krog, 3. skupina	Prvi krog, 4. skupina	Prvi krog, 5. skupina
ITALIJA POLJSKA PERU KAMERUN 14. JUNIJ - 17.15* VIGO ITALIJA - POLJSKA 0 : 0 15. JUNIJ - 17.15 LA CORUNA PERU - KAMERUN 0 : 0 18. JUNIJ - 17.15 VIGO ITALIJA - PERU : 19. JUNIJ - 17.15 LA CORUNA POLJSKA - KAMERUN : 22. JUNIJ - 17.15 LA CORUNA POLJSKA - PERU : 23. JUNIJ - 17.15 VIGO ITALIJA - KAMERUN :	Z R NEMČIJA ALŽIRIJA ČILE AVSTRIJA 16. JUNIJ - 17.15* GIJÓN Z R N - ALŽIRIJA 1 : 2 17. JUNIJ - 17.15 OVIEDO ČILE - AVSTRIJA 0 : 1 20. JUNIJ - 17.15 GIJÓN Z R N - ČILE : 21. JUNIJ - 17.15 OVIEDO ALŽIRIJA - AVSTRIJA : 24. JUNIJ - 17.15 OVIEDO ALŽIRIJA - ČILE : 25. JUNIJ - 17.15 GIJÓN Z R N - AVSTRIJA :	ARGENTINA BELGIJA MADŽARSKA SALVADOR 13. JUNIJ - 20.00* BARCELONA ARGENTINA - BELGIJA 0 : 1 15. JUNIJ - 21.00 ELCHE MADŽARSKA - SALVADOR 10 : 1 18. JUNIJ - 21.00 ALICANTE ARGENTINA - MADŽARSKA : 19. JUNIJ - 21.00 ELCHE BELGIJA - SALVADOR : 22. JUNIJ - 21.00 ELCHE BELGIJA - MADŽARSKA : 23. JUNIJ - 21.00 ALICANTE ARGENTINA - SALVADOR :	ANGLIJA FRANCIJA ČSSR KUVAJT 16. JUNIJ - 17.15* BILBAO ANGLIJA - FRANCIJA 3 : 1 17. JUNIJ - 17.15 VALLADOLID ČSSR - KUVAJT 1 : 1 20. JUNIJ - 17.15 BILBAO ANGLIJA - ČSSR : 21. JUNIJ - 17.15 VALLADOLID FRANCIJA - KUVAJT : 24. JUNIJ - 17.15 VALLADOLID FRANCIJA - ČSSR : 25. JUNIJ - 17.15 BILBAO ANGLIJA - KUVAJT :	ŠPANIJA HONDURAS JUGOSLAVIJA SEV. IRSKA 16. JUNIJ - 21.00* VALENCIA ŠPANIJA - HONDURAS 1 : 1 17. JUNIJ - 21.00 ZARAGOZA JUGOSLAVIJA - IRSKA 0 : 0 20. JUNIJ - 21.00 VALENCIA ŠPANIJA - JUGOSLAVIJA : 21. JUNIJ - 21.00 ZARAGOZA HONDURAS - IRSKA : 24. JUNIJ - 21.00 ZARAGOZA HONDURAS - JUGOSLAVIJA : 25. JUNIJ - 21.00 VALENCIA ŠPANIJA - IRSKA :
Prvi krog, 6. skupina	Drugi krog, skupina A	Drugi krog, skupina B	Drugi krog, skupina C	Drugi krog, skupina D
BRAZILIJA SOVJETSKA ZVEZA ŠKOTSKA NOVA ZELANDIJA 14. JUNIJ - 21.00 SEVILLA BRAZILIJA - SZ 2 : 1 15. JUNIJ - 21.00 MALAGA ŠKOTSKA - N. ZELANDIJA 5 : 2 18. JUNIJ - 21.00 SEVILLA BRAZILIJA - ŠKOTSKA : 19. JUNIJ - 21.00 MALAGA SZ - N. ZELANDIJA : 22. JUNIJ - 21.00 MALAGA SZ - ŠKOTSKA : 23. JUNIJ - 21.00 SEVILLA BRAZILIJA - N. ZELANDIJA :	28. JUNIJ - 21.00 BARCELONA ZMAGOVALEC 1. SKUP. : ZMAGOV. 3. SKUP. : 1. JULIJ - 21.00 BARCELONA PORAŽENI 28. JUN. : DRUGI IZ 6. SKUP. : 4. JULIJ - 21.00 BARCELONA ZMAGOV. 28. JUN. : DRUGI IZ 6. SKUP. :	29. JUNIJ - 21.00 MADRID ZMAGOV. 2. SKUP. : ZMAGOV. 4. SKUP. : 2. JULIJ - 21.00 MADRID PORAŽENI 29. JUN. : DRUGI IZ 5. SKUP. : 5. JULIJ - 21.00 MADRID ZMAGOV. 29. JUN. : DRUGI IZ 5. SKUP. :	29. JUNIJ - 17.15 BARCELONA DRUGI IZ 1. SKUP. : DRUGI IZ 3. SKUP. : 2. JULIJ - 17.15 BARCELONA ZMAGOV. 6. SKUPINE : PORAŽENI 29. JUN. : 5. JULIJ - 17.15 BARCELONA ZMAGOV. 6. SKUP. : ZMAGOV. 29. JUN. :	28. JUNIJ - 17.15 MADRID DRUGI IZ 2. SKUP. : DRUGI IZ 4. SKUP. : 1. JULIJ - 17.15 MADRID ZMAGOV. 5. SKUPINE : PORAŽENI 28. JUN. : 4. JULIJ - 17.15 MADRID ZMAGOV. 5. SKUP. : ZMAGOV. 28. JUN. :

Polfinale

Tekma za 3. mesto

Zdaj smo spoznali vse

Z včerajšnjimi tekmami so odprti nastopi vseh 24 udeležencev 12. svetovnega prvenstva končani. Vsako moštvo je zdaj nastopilo po enkrat in tudi izidi petega tekmovalnega dne so bili presenetljivi. Izmed »mladih« je tudi Kuvajtu uspelo iztržiti točko (proti ČSSR), z jakovim remijem se je končal uvodni spopad Jugoslovanc in Severnih Ircev in le Avstriji je uspelo

igrati po napovedih. Naši severni sosedje so z enim samim golom prišli do prvih dveh točk v tekmi s Čilom.

Prvo kolo prvega kroga je tako končano in samo dve reprezentanci sta, ki se lahko s kolikor tolikšno zanesljivostjo že vidita v drugem krogu: brazilska in angleška. Vsi drugi pa lahko le upajo...

PRED ČILSKIMI VRATI - S tekme Avstrija : Čile (1:0)

6. JULIJ - 17.15
BARCELONA

ZMAGOVALEC SKUPINE A

:

ZMAGOVALEC SKUPINE C

8. JULIJ - 21.00
SEVILLA

ZMAGOVALEC SKUPINE B

:

ZMAGOVALEC SKUPINE D

10. JULIJ - 20.00
ALICANTE

PORAŽENI IZ POLFINALA

:

PORAŽENI IZ POLFINALA

Tekma za 1. mesto

11. JULIJ 1982 OB 20.00 V MADRIDU (SANTIAGO BERNABEU)

ZMAGOVALEC IZ POLFINALA

ZMAGOVALEC IZ POLFINALA

:

NOGOMET JE SPRAZNIL ULICE – Ljubljana med sinočno tekmo Jugoslavije in Irske. (Foto: Janez Pukšič)

SP 90 – za dinarje

Predsednik FIFA Havelange o prihodnjem SP in kandidatih za SP 1990 – Kandidat tudi SFRJ

ZARAGOZA, 17. junija – Opoldne je na obisk v Zaragozo dopotoval tudi predsednik mednarodne nogometne zveze (FIFA) Joao Havelange. Najprej se je udeležil manjše slovesnosti v zaragoški mestni hiši ob otvoritvi tekmovanja v Zaragozi, nato obiskal katedralo »Pillar«, zatem priredil novinarsko konferenco, zvečer pa si je ogledal tekmo Jugoslavija – Sev. Irska.

Na novinarski konferenci je najprej odgovoril na vprašanje o prihodnjem svetovnem prvenstvu v Kolumbiji leta 1986 ter dilemah v zvezi z njim: »Do konca leta bo znana odločitev: ali Kolumbija, ali namesto nje Brazilija. Še enkrat bomo obiskali Kolumbijo ter pregledali trenutno stanje in se podrobno seznanili z razmerami, v katerih so tam pripravljeni prirediti prvenstvo. O tem bomo razpravljali že 9. julija tudi na kongresu FIFA v Madridu. Jaz verjamem, da bo prvenstvo čez 4 leta v Kolumbiji.«

– Kaj pa prvenstvo 1990, za katerega kandidira tudi Jugoslavija?

»Za to odločitev ima izvršni komite FIFA še dovolj časa. Najprej je treba vse razjasniti s Kolumbijo. Šele leta 1984 bo izvršni komite sklepal o kandidaturah Jugoslavije, Italije, Francije, SZ ter Belgije in Nizozemske, ki konkurirata skupaj. Mislim, da je šest let dovolj dolg rok za priprave na prvenstvo.«

– Ali pred tem načrtujete ogled možnih prizorišč, med njimi tudi v Jugoslaviji?

»Po SP v Španiji bom najprej obiskal SZ, 15. in 16. septembra letos pa bom v Jugoslaviji, kjer me bo čakal moj prijatelj dr. Mihajlo Andrejević in odgovorni možje jugoslovanske nogometne zveze.«

– In kaj mislite o dosedanjem poteku »mundiala« v Španiji?

»Moram najprej reči, da sem izredno srečen, da je prvo prvenstvo s 24 reprezentancami že na startu dokazalo, da gre za upravičeno razširitev prvenstva. Nogomet v Aziji in Afriki ter celo Srednji Ameriki se neverjetno hitro razvija.«

FRANCI BOŽIČ

Boniekova šokantna izjava

RIM – Zaradi Poljaka Bonieka je bil pravi ogenj v strehi v italijanskem taboru, pa tudi med Poljaki ga nekateri po tekmi z Italijo gledajo postrani. Lato mu je med vrsticami, a povsem neprikrito očital, da je igral »na čisto poseben način«. Z drugimi besedami: ni igral z vso močjo, ker ga je aprila kupil torinski Juventus, v italijanski reprezentanci pa mrgoli njegovih bodočih soigralcev. In da je bila stvar še huja, je Boniek menda šel nekemu reči, da ni mogel zaigrati z vso silo proti bodočim kolegom.

Italijanskega trenerja Bearzota je kar metalo s stola, ko so ga vprašali, kaj misli o tem. Celo pred televizijsko kamero mu je ušla sočna psovka, potem pa se je kar vsulo iz njega: »To je provokacija, to je žalitev. Ne bom pustil več, da me žalijo. Ne dovolim, da bi kdo mislil, da je bilo kaj dogovorjeno. Dokler bom jaz tu, bo imela reprezentanca čiste roke,« je vpil nad novinarji.

Igralci so vzeli Boniekovo izjavo bolj filozofsko.

»Lepa reč,« pravi Conti. »Najprej ti reče, da nam bodo zabili dva gola, potem pa pravi, da ni mogel igrati, ker ga je prevzelo prijateljstvo. Verjemite mi, Boniek samo išče izgovor za slabo igro.« Zlobni jeziki pa pravijo, da govori zdaj, ko še lahko – ko bo prišel v Juventus, mu bodo že zavezali jezik.

Jalova premoč

BRUSELJ – »Irske ni mogoče premagati s sprehajanjem«, ugotavlja današnji »La Dernière Heure« v dolgem poročilu o sinočni tekmi naših nogometašev proti Severni Irski, poudarjajoč da so Miljaničevi izbranci dobro začeli merjenje moči v Zaragozi in že v prvih desetih minutah imeli dve lepi priložnosti.

A intenziteta napadov jugoslovanskih nogometašev se je od minute do minute zmanjševala. »Pričakovati je bilo, da bo Jugoslaviji v drugem polčasu uspelo številčno izraziti premoč na igrišču, a žal se je obrnilo drugače in drugi polčas je kmalu utonil v monotonijo. Petrović, Šurjak in Sušić so popolnoma izginili, šljivo se je čedalje bolj ukvarjal z defenzivnimi nalogami in prodori odličnega Zajca niso bili dovolj, da bi predrnili napadalce. Ostalo je torej pri 0:0, kar najbolje kaže na žalostni spektakel, ki so nam ga ponudili Jugoslovani, ki niso upravičili svojega slovesa nogometnih umetnikov.

»Irska energija proti slovanskemu šarmu«, označuje »Le Soir« spopad dveh različnih nogometnih šol, pri čemer pa postavlja v ospredje tehnično, a jalovo premoč naših nogometašev. Komentator časnika, ki je v Španijo poslal kar pet poročevalcev, kar se v zadnjih štirih letih ni zgodilo še za noben politični ali športni dogodek, niti »Tour de France«, ugotavlja da so bili Jugoslovani več pri žogi, da jim je uspelo nekaj dobrih manevrov na sredini terena, a primanjkovalo jim je živahnosti in ritma, ko je bilo potrebno terensko premoč realizirati v nasprotnikovem prostoru.

»Za sedaj ni mogoče reči, da bi se katera od ekip v peti skupini posebej odlikovala in napovedi ostajajo kar

LJUBLJANA – Potem ko je Gligorić naposled tudi javno priznal, da se z Matanovićem nista pobotala in da ne more igrati v naši državni šahovski reprezentanci, če bi bil Matanović njen kapetan, se je s tem, ko ga je »nagnal«, seveda zavedal, da bo igral na letošnji olimpiadi v Luzernu. Pred dvema letoma si je namreč naš najboljši igralec vseh časov privoščil potezo, ki si jo zdaj ne more: v zadnjem trenutku je odpovedal svoj nastop v olimpijskem moštvu brez prave obrazložitve. Glede na formo, ki jo je pokazal v Bugojnu, pa mu gotovo ne bo lahko, še zlasti, ker si bo zanesljivo »rezerviral« vsaj drugo desko.

najbolj negotove, kajti niti Španija niti Jugoslavija nista zapustili posebej ugodnega vtisa o svoji igri.« B. M.

Samo dva odklonila nežko

»Tole me pa zanima ravno toliko, kot lanski sneg!« je rekel Mijo Popović, šef ljubljanskega težkometalnega benda Pomaranča.

Po tako neobetavnem začetku moje instant kolporterske kariere – Mijo je bil namreč prvi, ki sem mu ponudil drugo številko Dela 5 – je bilo nadaljevanje presenetljivo dobro. Z eno izjemo, ki tako rekoč potrjuje pravilo. Ko sem jo od Pošte, kjer sem nastavljal glasilke do konca – »Jugoslavija bo zvečer zmagala!«, »Kaj pravita Oblak in Miljanič?!«, »V Alžiru ljudsko veselje, v Nemčiji dan žalovanja!« in »Nevarni piščanci!« – mahnil po Čopovi proti Tromostovju v Ljubljani, sem pred Slonom spet opazil sedečega starega kavboja. »Tale izvod je za vas, brezplačno...« sem mu ponudil še toplo naslovnico. »Hvala«, je odvrnil. »I don't understand.« »I'm sorry«, sem dodal. Res mi

je bilo žal. Tako dober časopis. Ampak eno dobro delo, tako kot tabornik, sem imel ta dan za seboj.

Potem pa dol po Čopovi. Pri Slončku se je začelo, pri Konjskem repu končalo. »A zdaj pa kajtenge prodajaš?!« so spraševali. »A je pri tem več denarja kot pri muziki?«

»Niti ne, ampak se več dogaja! Tale novi Delov izdelek na primer, ki ga dobite že opoldne!« In so ga skorajda razgrabili. Pa tisti dinar razlike so mi kar pustili. »Ga bom dal v sklad za ostarele rockerje«, sem obljubil.

Z zaslužnim denarjem pa sem odšibal v Helidono-trgovino in kupil štiri nove plošče. Ne tako sveže kot Delo 5, ampak trajale bodo dlje.

TOMAŽ DOMICELJ

P. S.: Miju Popoviću bom jutri predlagal, naj ime svojega ansambla spremeni v »Naranjita«!

MERKUR
KRANJ

LJUDJE

● **PATTY PRAVO**, 34-letna italijanska pevka, s pravim imenom Nicoletta Strambelli, se je po štirih letih bivanja v ZDA, v San Franciscu in Los Angelesu, vrnila v Italijo. V letalu za Evropo je spotoma v Londonu »naložila« š svojega frizerja, da jo je pripravil na bučen sprejem na rimskem

letališču Fiumicino. Po vrnitvi je pevka napovedala nov podvig s koncertno turnejo, ki jo bo začela v rojstnih Benetkah.

● **REINERJA WERNERJA FASSBINDERJA**, 36-letnega zahodnonemškega filmskega režiserja, so pred dnevi pokopali v Münchnu, kjer je bil nepričakovano umrl. Pogrebni slovesnosti v neki münchenski kapeli so se udeležili številni kolegi iz filmskega sveta, med njimi francoska igralka Jeanne Moreau, italijanski igralec Franco Nero, nemška režiserja Fassbinderjeve generacije Volker Schlöndorff in Werner Schroeter. Fassbinderjeva najljubša igralka, ki ji je dal igrati v številnih svojih filmih, Hanna Schygulla - poleg njih pa veliko njegovih občudovalcev, ki so imeli radi njegovo umetnost. Zdravniška komisija, ki je naredila obdukcijo, še ni sporočila, ali je režiser umrl zato, ker mu je odpovedalo srce, ali pa se je zgodilo kaj drugega. Strupne raziskave še trajajo.

IZLET

Jakob nad Medvodami

Mesto, ki ima v svoji okolici veliko prijetnih izletniških točk, je srečno mesto. Že od nekdaj so prebivalci velikih krajev radi hodili na bližnje griče in eden takih je prav gotovo Jakob nad Medvodami, cerkva v bližini priljubljene Katarine in Topola. Na 806 m visok grič pridemo lahko iz več strani. Poti nanj vodijo prek Golega brda mimo Slavkovega doma, skozi Presko naravnost v hrib, po cesti iz Sore do Topola in po cesti od Žerovnika prav tako do Topola. Iz medvoške strani je povprečno po dve uri hitre hoje, če pridemo na Topol z avtom, se v pol ure povzpemo na grič. Ta je bil še do lanske jeseni porasel z borovci, ki so jih posekali, ker baje Jakob ni pravi, če stoji na poraslem griču. Zato so borovci padli. Jakob je ena od najlepših razglednih točk v ljubljanski okolici. V lepem vremenu vidimo venec Julijcev,

Karavank in Kamniških planin, zasavsko hribovje s Kumom, na jugu Krimsko pogorje, Nanos in v bližini še Blegoš, vrh Lubnika in Šmarno goro. Tošče in Grmada sta tako blizu, da marsikdo obišče še enega od teh vrhov. Pod nami je kot na dlani ves severni in vzhodni del Ljubljane, pogled na center in jugozahodni del mesta nam žal zastira Šišenski hrib. Vidimo Kranj, celo Ljubljansko polje in čisto pod nami še Medvode. Primeri se, da je spodaj megla, takrat iz meglenega morja strlijo le najvišji dimniki, ki dajo slutiti, kje je mesto. Lačni pešec ima na voljo dve gostilni na Topolu, ena je zaprta v četrtlet, ta je Dobnikarjeva, ki slovi po domačih salamah. Dvajset minut od tod je še Robež, ki se ukvarja s kmečkim turizmom in prav tako dobro postreže.

B. SOTOŠEK

FELJTON

ROMY SCHNEIDER

Najlepša zaročenca na svetu

Med snemanjem »Mladenk v uniformi«, že druge različice ibsenovskega filma o mračnih lezbijskih vezeh med gojenko in vzgojiteljico v starem pruskem internatu, se je Romy Schneider dvakrat onesvestila. Mater Magdo je že skrbelo, ali ni filmska kariera nemara prenaporna za hčerko, toda v resnici se je leta 1958 v Berlinu rodila nova Romy, zrela igralka, ki je dokončno pretrgala popkovino z operetnim svetom, v katerem sta nekdanj blesteli mati in babica, »nemška Garbo« in »avstrijska Sarah Bernhardt«. Tega leta je Romy že drugič snemala v Parizu. Partner, ki jo je po naročilu producentov s šopkom vrtnic pričakal na pariškem letališču Orlyju, se je pisal Alain Delon.

Film se je imenoval »Christine« in bil je že tretja različica dela »Liebelei«, tragične ljubezenske zgodbe s starega Dunaja. V obeh predvojni različici je junakinjo igrala Magda Schneider. Tokrat pa se je za kulisami odigrala še ena zgodba, ganljiva, ki je pet let polnila časopisne strani. Zgodba

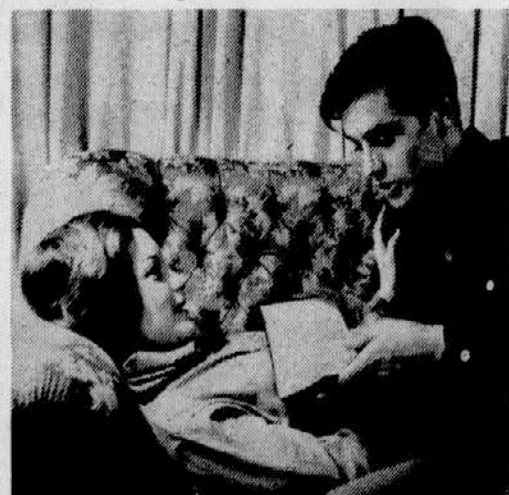

Romy in Alain kot zaročenca. Zaročka je bila v mamini vili ob Luganskem jezeru. Poroke ni bilo

Piše Vilko NOVAK

o Romy in Alainu, »najlepšima zaročencema na svetu«.

Nemško časopisje ni svoji junakinji nikoli odpustilo »dezerterstva«. Romy je namreč kaj kmalu sklenila, da se bo za vedno naselila v Franciji, v Alainovi domovini. V Zahodni Nemčiji so njeni filmi na lestvici obiska zdrsnili na 28. mesto. Toda

Trenutki sreče: Romy Schneider in Alain Delon med snemanjem filma »Christina«, v Parizu 1958

nejevoljni so bili tudi v meščanski družini mame Magde Schneider, in ljubimca sta se morala 22. marca 1959 uradno zaročiti, v razkošni vili, ki sta si jo na bregu Luganskega jezera v Italiji uredila Magda in njen drugi mož, »nemški hotelirski kralj« Blatzheim.

Toda na poroko so reporterji zamažali čakali, čeprav si je Romy že izbrala poročno obleko in čeprav Alain Delon v spominih pripoveduje, kako je nekega jutra na svojem podeželskem posestvu metal kamenčke v okno speče Romy, da bi jo pozval, naj odhitita na županstvo in objavita datum poroke.

»In vendar iz tega ni bilo nič. Zakaj? Vse bolj in

bolj so po nama segale lovke najinij karier. In nato sem nekega večera srečal dekle, ki mi je bila pripravi vsč: Nathalie...«

Nekega dne, ko se je Romy vrnila z daljšega snemanja v Pariz, je v stanovanju, ki sta si ga ob enem najlepših parkov francoske prestolnice delila z Delonom, našla samo šopek cvetja in pisemce s telegrafskim pojasnilom: »Sem v Mehiki z Nathalie. Vse najlepše. Alain.«

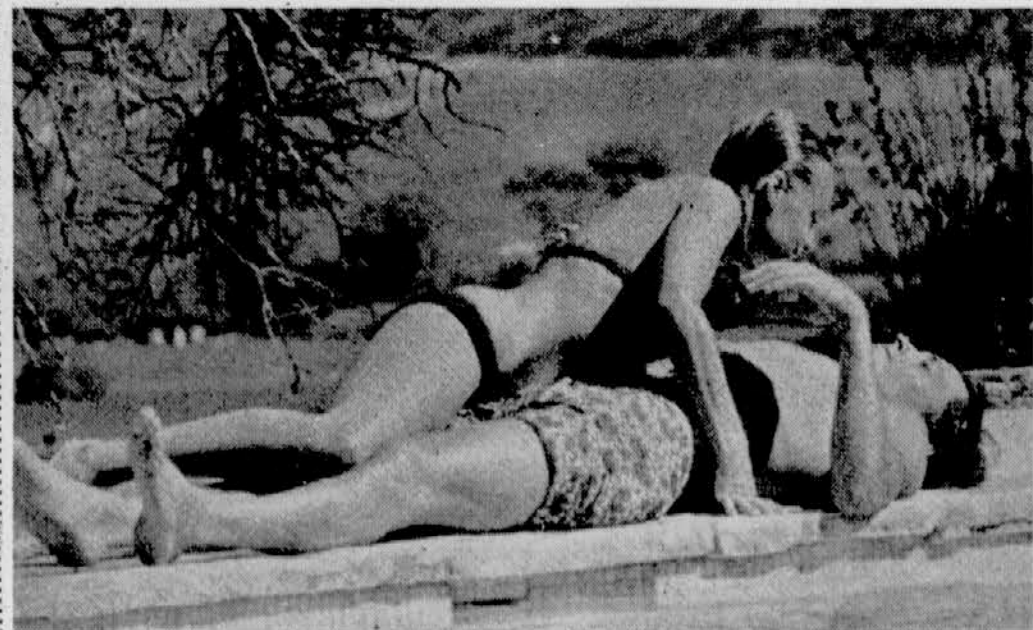
Vmes so bila seveda nova snemanja, novi filmi. In bile so odrske deske, na katerih je Romy z Alaihom odigrala nepozabni par v elizabetinski drami Johna Forda »Škoda, ker je vlačuga«, v režiji samega Lucchina Viscontija. Tik pred premiero je Romy obležala: vnetje slepiča z dodatnimi komplikacijami, namreč vnetje trebušnice. Preklicati so morali rezervacije, gledališče je izgubilo 60 milijonov tedanjih frankov. Jean Cocteau je rekonvalescentki poslal risbo vojaka z besedami »Francija ti ukazuje, da ozdraviš!« In Romy je tri tedne po operaciji stopila na oder, s krvavečimi obvezami pod gledališkim kostumom...

Uspeh je prekosil vsa pričakovanja, Romy je zares postala »kraljica Pariza«, kot ji je vzkliknil soigralec Delon, potem ko je padla zavesa in preden je izčrpana Romy nezavestna omahnila materi v roke. Ljudje so se z vlaki vozili na pariške predstave, z vsega sveta so deževale ponudbe za turnee, omehčal se je celo zahodnonemški tisk.

Vmes je bila tudi vloga v »Utvi« Antona Čehova, nov odrski uspeh Sissi, ki je postala Nina. Petindvajsetletna Romy se je večer za večerom tako razdajala, da so jo med turnejo v Avignonu morali odpeljati v bolnišnico.

In vmes je bila tudi nova hollywoodska epizoda, tokrat uspešnejša, s pogodbami za sedem filmov pri Columbii. Romy se je leta 1964 vrnila prav s snemanja »Kardinala« režiserja Otta Premingerja, ko je našla hišo ob parku Monceau prazno. Alaina Delona ni bilo več. Čez dobro leto se je poročil z Nathalie. Romy, skrušeno in izgubljeno, je mati odvedla s seboj v Berlin.

(Prihodnjič: Najlepša leta njenega življenja)

Prizor iz filma »Plavalni bazen«, 1969. Romy in Alain sta se naposled spet pobotala, toda samo pred kamero

POLETNI OBRAZI

VČERAJ NA SAVI – Lidija (Foto: Dragan Arrigler)

Motor za srce

Zdravniške ekipe, od ameriških, japonskih, do tistih iz vzhodne Evrope in Zahodnega Berlina že dvajset let iščejo način ali pripomoček, ki bi rešil smrti zapisano srce. Presajanje človeškega srca je izredno zapleteno in težko delo, ki se vse prevečkrat konča s hitro smrtjo operiranega. Pri eni najuspešnejših operacij doslej, namreč pri operaciji Francoza Emmanuela Vitrie 27. novembra 1968, ki od vseh bolnikov s presajenim srcem živi najdlje, je sodeloval francoski kirurg Jean-Raoul Montiez, ki zdaj dela poskuse z umetnim srcem na kozah. Veliko znanstvenikov kot on išče mehanični pripomoček, ki bi zamenjal slabo srce ali mu pomagal. Preskušajo jih na živalih. Najdlje je z umetnim srcem zdržalo tele v Salt Lake Cityju (268 dni), v glavnem pa umro po dveh mesecih in pol, verjetno zaradi infekcije, kajti nobena od plastičnih snovi, iz katerih so izdelane aparature, ne zdrži dolgo. Montiez se je stvari lotil drugače. Idejo je dobil v motorju Maillarda-Wenkla. Prototip revolucionarne srčne črpalke so izdelali iz nerjavečega jekla in zdaj izpopolnjuje napravo iz keramičnega poroznega ogljika.

Montiez ima v načrtu še mikroskopski motor in varnostne baterije.

VREME

NAPOVED VREMENA

Danes bo deloma jasno s spremenljivo oblačnostjo. Najvišje dnevne temperature bodo od 20 do 26 stopinj.

JUGOSLAVIJA

Ob severnem Jadranu in v severozahodnih krajih države bo spremenljivo oblačno, drugod po državi precej jasno.

VREMENSKA SLIKA

Nad Balkanom se zadržuje šibko območje visokega zračnega pritiska, ki pa slabi pod vplivom ciklonskega območja, ki se iznad zahodne Evrope širi proti vzhodu. Atlantski frontalni val, ki se zadržuje nad zahodno Evropo, se počasi pomika proti vzhodu, pred njim pa doteka v višinah nad naše kraje toplejši zrak.

OBETI ZA SOBOTO

Pooblaščitve in čez dan občasno padavine, deloma z nevihtami.

NAPOVED ZA POMORŠČAKE

Ob severnem Jadranu bo zmerno do pretežno oblačno, drugod ob Jadranu še precej jasno. Ob Jadranu bo pihal jugo, ki se bo jutri okreplil. Jutri ob severnem Jadranu padavine deloma z nevihtami.

Vreme in temperatura
dne 18. junija 1982
ob 4. uri

kraj	vreme	stop.
Ljubljana	pret. oblačno	14
Planica	—	—
Brnik	oblačno	14
Kredarica	—	4
Maribor	pret. oblačno	13
M. Sobota	oblačno	13
Sl. Gradec	pret. oblačno	13
Celje	—	—
Novo mesto	oblačno	14
Nova Gorica	—	—
Portorož	pret. oblačno	16
Reka	oblačno	18
Pulj	pret. oblačno	18
Hvar	jasno	19
Dubrovnik	jasno	17
Zagreb	pret. oblačno	15
Beograd	jasno	12
Sarajevo	oblačno	11
Titograd	jasno	17
Skopje	pret. oblačno	13
Celovec	oblačno	14
Gradec	oblačno	14
Dunaj	jasno	18

TEMPERATURE MORJA:

Portorož 21, Rab 22, Lošinj 22,5, Hvar 22.

ANEKDOTA ZA DANES

Ruski pisatelj Maksim Gorki, ki je umrl na današnji dan pred 46 leti, je po očetovi smrti živel pri dedu. Nekega večera ga je ded vprašal, ali spi.

»Ne, zelo me zebe,« je odgovoril deček.

»No, sinko moj,« je rekel ded, »dobro se pokrij, angelčki te bodo pa grelj.«

Mali Aleksej (tako mu je bilo zares ime) se je nekaj časa premetaval po postelji, potem pa vstal in zamišljeno pogledal deda.

»Kaj pa je?«

»Dedek, ali bi lahko namesto angelčka dobil odejo?«

Slovenski oktet za las ušel...

To, da bo imel Slovenski oktet danes kar dva koncerta, enega popoldan v Mislinju, drugega pa zvečer v Slovenj Gradcu, pri nekaj tisoč koncertih tega ansambla doslej ni niti tako izjemno. Zanimivo pa je to, da se bodo trije pevci okteta tokrat prvič postavili koncertno na noge po nedavni avtomobilski nesreči, v kateri so le za las ušli hujšim poškodbam.

Vračali smo se s koncerta v Piranu domov. Prišli smo že do Vrhnike in še naprej, bili smo že blizu plačilne postaje za cestnino, in nehote sem si mislil: zdaj smo pa že doma« se je spominjal šofer avtomobila Marjan Štefanič, basist v oktetu in profesor na osnovni šoli v Polju. »Pravzaprav sem tako mislil samo jaz, kajti sopotnika za menoj sta oba že zakinkala. Očitno pa je spanec tudi mene v hipu zagrabil. Pri hitrosti 100 kilometrov je vozilo zapeljalo v desno na travico ob ograji. V hipu me je zbudilo, tako da sem spet ujel volan. Avto je zavrtelo v levo preko avtomobilske ceste tako, da sem treščil v ograjo z desnim žarometom. K sreči ni bilo nobenega avtomobila, ki bi pripeljal za nami in nas zadel. Kljub temu me je hud udarec vrgel s sedeža skozi desna vrata avtomobila in me vrgel na cesto. Hkrati sem izgubil zavest, ker sem se šele zavedel, ko sta me kolega pobirala. Z rešilnim avtomobilom so me odpeljali v bolnišnico, toda k sreči ni bilo hujšega razen bolečin, podpludb in poško-

dovanih mišic. Po nekaj dnevnem počitku spet delam. Kopriva ne pozebe. Pa tudi pojem spet: Gremo naprej!

Sopotnika, prvi tenorist Igor Zierenfeld je pri tem nalomil eno rebro, drugi baritonist Peter Bedjanič pa si je odrgnil koleno. Da so pevci kljub nesreči pri moči, dokazuje že to, da spet nadaljujejo s študijem slovenskih novitet za jubilejni koncert.

Sicer pa je Slovenski oktet ušel v tem času še eni nesreči. Na večkratno povabilo Glasbene mladine v Libanonu in posebnem prizadevanju jugoslovanskega veleposlanika Zdravka Trojanoviča bi moral Slovenski oktet odpotovati v Bejrut, kjer naj bi imel dva

koncerta v obeh ločenih in danes najbolj razrušenih polovicah mesta, pa tudi drugje v Libanonu, kjer so sedaj potekali uničujoči boji ob izraelski invaziji. Tudi stavbo jugoslovanskega veleposlaništva v Bejrutu, kjer je bil predviden sprejem, je poškodovala granata, medtem ko so veleposlanika Trojanoviča napadli neznani revolve-raši in mu odnesli torbo. Pa ne, da bi bila v torbi tudi plošča slovenskega okteta, ki jo je prejel veleposlanik po ljubeznivem posredovanju predstavnika Ljubljanske banke v Bejrutu Ivana Rudolfa, potem ko je bilo gostovanje zaradi napetega položaja začasno preloženo.

BOGDAN POGAČNIK

ZA DOBER TEK

Piščanec v ponvi

Štefka Malnar, strokovna učiteljica na srednji šoli za gostinstvo in turizem v Novem mestu, je že od mladih nog zaljubljena v kulinariko. Še danes se rada spominja vseh tistih dobrot, ki so jih znale mamine roke »splesti« iz domače šrambe.

»Danes, v tej splošni hitrici, ljudje preveč zanemarjajo domače jedi, češ da jih je preveč zamudno pripravljati,« pravi. »Doma se vedno rada spoprime z domačimi recepti. Še najbolj

cenim štruklje in podobno. Bogato izročilo slovenske ljudske jedi prenašam tudi na učence, da bodo pozneje znali tudi slovenske ljudske jedi pripravljati sladokusem.« Za današnje, kosilo pa vam predlaga »piščanca v ponvi«. Pač zato, ker boste morda le kje staknili piščančja bedra ali prsi.

Za šest člansko družino potrebujete:

- 6 piščanjčjih beder ali prsi;
- 12 dkg šunke;
- 2 jajci;
- 4 dkg moke;
- masčobo za cvrtje;
- preliv, za katerega rabite 20 dkg svežih gob, 4 dkg čebule, 1 dkg moke, 6 dkg masčobe, 1 del smetane;
- sol, poper, majaron, zeleni peteršilj.

Piščanec s spomladansko oblogo

Priprava: 25 minut; kuhanje 1 uro; za 6-člansko omizje potrebujete kilo-

gram in pol težkega piščanca, 2 kg zelenega graha, kilogram korenja, 6 mladih čebul, srček zelene solate, 50 g masla, šopek aromatičnih zelišč, sol, poper in sladkor.

Piščanca zvežite tako, kot bi ga zvezali, če bi ga hoteli speči. V skledo, globoka mora biti, najprej vrzite žlico masla. Šele ko se bo začelo maslo peniti, položite vanj posoljenega in popopranega piščanca. Počasi ga popecite in ko bo lepo porumenel, ga obložite z prepolovljeno glavo solate, s celimi korenčki, graham, s čebulo in aromatičnimi zelišči. Vse skupaj še posolite, popoprajte in dodajte 2 kocki sladkorja. Vse skupaj zalivajte s hladno vodo toliko časa, da bo voda prekrila zelenjavo. Posodo pokrijte in jo pustite na odprtem ognju toliko časa, da bo zmes zavrela. Potem zmanjšajte plamen in dovolite piščancu, da se bo cmaril dobro uro. Tudi grah in korenje se bosta medtem skuhalo.

Zdaj pa najpomembnejše: piščanca vzemite iz posode in ocedite zelenjavo. Piščanca položite na pladenj in ga

obložite z zelenjavo. Tudi ocedjeni sok ne bo odveč. Zavrite ga na močnem ognju, da se bo spovrel, dodajte ostalini ostanek masla in posodo odstavite. Zmes dobro stepajte toliko časa, da se bo maslo razporedilo po vsej ostalini. Omako zlijte na piščanca.

V soli pečen piščanec

Čudno se sliši, toda piščanec se da peči tudi v solni oblogi. Priprava: 10 minut; kuhanje uro in pol; za 6-člansko omizje potrebujete kilogram in pol težkega piščanca, 6 do 7 kg morske soli.

Očiščenega piščanca povežite, kot za običajno peko. V posodo natresite za približno 4 cm debelo plast soli in nanjo položite piščanca. Njega posujte s približno štiri-centimetrsko plastjo soli. Pazite: piščanec mora biti ves prekrit s soljo. Nepokrito posodo potisnite v razbeljeno pečico in ga tamkaj pustite pri miru celo uro. Pozor na kazalce! Vzemite piščanca iz pečice, razbite solno oblogo, ki se je medtem strdila. Pred očmi se vam bo prikazal lepo zarumenel piščanec. Ne samo na oko prijeten, tudi sočen bo in žledodu bo teknil. Opomba: soli ne vrzite v smeti; je vsestransko uporabna.

alpina

OBUTEV ZA ŠPORT IN TRIM

Tudi drugi znajo igrati

To je na tiskovni konferenci po tekmi z Irco priznal tudi naš zvezni selektor Miljanić

ZARAGOZA – Zakaj niste menjali ekipe?» To je bilo prvo vprašanje našemu selektoru Miljaniću po razočaranju v uvodnem nastopu z Irco:

»Ni lahko pripraviti igralce za takšno tekmo, še težje jih je menjavati, kadar se za to pokaže potreba. Nasploš smo pa v strokovnem štabu sodili, da si lahko s to ekipo in njenimi igralci ustvarjamo priložnost. Celo v drugem polčasu, ko je bila ekipa v najtežji krizi. Imali smo priložnost, vendar smo jo zlahka spustili od nog...«

– Zakaj ne igramo »svoje« igre?

»Mi smo igrali našo igro, toda tudi nasprotnik je igral svojo. Irce nismo dobro poznali. Vedeli smo le, da so nam lani povzročali težave tako v Belfastu kot tudi v Beogradu, ko smo le stežka zmagali. In vedeli smo, da so britanski prvaki za prejšnje leto. Njihova ekipa, če nič drugega, zna preprečevati igro. V napadu smo imeli dovolj igralcev, toda tudi Irce so imeli tri zelo visoke igralce, ki so nam povzročali velike preglavice.«

– Zakaj so razočarali igralci naše »konice«?

»Napadali smo in se vračali v obrambo. Tako kot vselej doslej. Tudi v kvalifikacijah. Zgodilo se nam je pač, da drugi v 20 tekmah nismo zabili gola. V preostalih dveh tekmah v tej »super zapleteni skupini« se bo-

mo morali potruditi za napredovanje.«

– Kaj storiti proti Španiji?

»Španski ambient nam je znan. Špance smo z golom Šurjaka enkrat že premagali na njihovem terenu. Zdaj bomo storili vse, da to ponovimo.«

– Kako proti Hondurasu?

»Gledal sem jih že prej in vem, da je treba spremeniti naše spoznanje o njih. Sprijazniti se namreč moramo, da tudi drugje po svetu znajo igrati nogomet.«

– Zakaj se vselej »bojimo nekoga«?

»Irci so imeli tri visoke igralce, ki so samo čakali, kdaj nas bodo presenetili. Mi takšnih igralcev nimamo, zato smo se morali potruditi, da nasprotniku nismo dali praktično niti ene priložnosti. Seveda bi govorili drugače, če bi dali vsaj en gol.«

Srečnejši kot Miljan Miljanić pa je bil seveda irski selektor Billyingham: »Ponosni sem na vsakega igralca v naši ekipi. Dosegli so izvrsten rezultat in dokazali kvaliteto britanskega sloga igre. Naša skupina je zdaj »odprta«, naš cilj – napredovanje v drugo fazo SP – pa dosegljiv. Proti koncu tekme smo celo dokazali, da smo močnejši od Jugoslovancev.«

Jaka Sulc: PREURANJEN OPTIMIZEM

Junetina dražja za 10%?

MURSKA SOBOTA, 18. junija – Kljub novim cenam, ki od danes veljajo za junetino – v povprečju je kilogram mesa dražji za trinajst dinarjev ali za deset odstotkov – v mesnicah tudi po napovedih direktorja Pomurke Mesne industrije Drageca Salavca, v prihodnjih mesecih še zdaleč ne bo dovolj junetine.

I. G.

General zamenjal generala

Šef argentinske vojaške hunte general Leopoldo Galtieri je odstopil; pritisk javnosti in kritika v lastni vladi je bila le prehuda. Galtieri odstopa z obeh položajev, se pravi kot predsednik države in vrhovni poveljnik obojenih sil. Začasno nadomestuje šefa države general Cristino Nicolaidese, znan kot »trd vojak«; do zdaj je bil poveljnik korpusa za glavno mesto Buenos Aires.

Libanon: 48 ur za posrednika

Izraelska vlada prekinja ogenj v Libanonu za prihodnjih 48 ur, da bi tako omogočili ameriškega posredovalcu Philipu Habibu nadaljevati posredovanje. Posebni odposlanec ameriškega predsednika išče politične rešitve za Libanon, posebej še oblikovanje trdne vlade v Bejrutu. Izraelska vlada je sprejela ta sklep po predhodnem posvetu s premierom Beginom, ki se trenutno mudi v ZDA. Begin je tu izjavil, da teži k sklenitvi enakega sporazuma z Libanom, kot ga je Izrael sklenil v Camp Davidu – ob posredovanju ameriškega predsednika Carterja – z Egiptom.

Nežka smo

Delo 5, najprej »petica«, je že dobila nov vzdevek nežka! Kot petica pri nas sicer...

Leopard zaprl vrata

BEOGRAD – Mestni komite za komunalne storitve in stanovanjske zadeve pri mestni skupščini Beograda je sklenil, da bodo vrata mestnega zoološkega vrta do daljnjega zaprta za obiskovalce. Povod za tak sklep sta bila torkova pobeга leoparda in jaka. Še ta teden bo posebna komisija ugotovila pod kakšnimi pogoji živijo živali v zoološkem vrtu in kaj vse bodo morali delavci vrta narediti za varnost obiskovalcev. Verjetno bo beograjski zoo dolgo časa zaprt, vsaj tako lahko sklepamo iz besed njegovega direktorja, ki je povedal, da bi za redno delovanje potrebovali 11 milijonov dinarjev letno, dobili so pa samo milijon. Vrt na Kalemegdanu niso obnavljali od leta 1935. Za generalno obnovo bi potrebovali najmanj 150 milijonov.

Haig in Gromiko: Reagan-Brežnjev

Sovjetski voditelj Leonid Brežnjev in ameriški predsednik Ronald Reagan naj bi se sestala, po vsem sodečim prej, vsekakor še letos. To sta oba dala večkrat vedeti v zadnjih dneh. Danes pa se pogovarjata njuna zunanja ministra Andrej Gromiko in Alexander Haig o tem srečanju na vrhu. Haig novinarjem: pogovor poteka o mnogih resnih zadevah in ne želi se spuščati v kakršna koli pričakovanja.

Prazni vlaki za Trst

LJUBLJANA – Odkar so vlaki, ki vozijo na relaciji Novi Sad–Beograd–Trst postali mednarodni, je na njih le malo potnikov. Še pred nedavnim se je s temi vlaki prepeljalo v konicah tudi do 15.000 Jugoslovancev, sedaj pa vozijo na pol prazni.

Podražitev in to občutna, je vzrok tako majhnega zanimanja. Ko vlak dobi status mednarodnega, so cene za prevoz tudi mednarodne z obvezno rezervacijo sedeža. Vlak torej sprejme le toliko potnikov kot je sedežev na njem. Pri ŽTP Ljubljana so pričakovali, da se bodo vselej znajdljivi Jugoslovani hitro znašli in pripotovali v Ljubljano s cenejšimi lokalnimi vlaki nato pa prestopili na mednarodnega za Trst. Na sliki: Davi na ljubljanski železniški postaji: pred in v tem vlaku skoraj ni bilo potnikov. Le nekaj deset jih je vstopilo v nekdanj natlačen vlak. (Foto: Marjan Zaplatil)

Novo je lepše

velja za vaše stanovanje, če ga boste obnovili z novimi talnimi oblogami, ki jih boste kupili pri Metalki v Ljubljani, Mariboru in Kamniku. Na enem mestu boste dobili tudi vse potrebno za pritrjevanje in lepljenje pa tudi strojene kože, modne dekorativne dodatke, svetila. Pazljivo izberite, saj pri tako bogati zalogi odločitev ni lahka.

metalka

Ljubljana,
Maribor,
Kamnik

Petek – 18

Včeraj je Delo 5 na naslovni strani krepko zapisalo: »Prva zmaga Jugoslavije«. Pa smo se zmotili, ker smo verjeli napovedim naših nogometašev, je pa tudi res, da je Delo že kdaj nasedlo. A kot pravimo, na napakah se učimo, zato bomo morda lahko še kdaj kje zapisali: »Jugoslavija zmagala«.

Naši so v napadu tokrat odpovedali, ker so se najbrž pred tem na ulicah Zaragoze preveč posvečali miroljubnim golobom. Kljub temu pa na igriščih mundiala očitno le zmagovito prihaja do izraza miroljubna ideja. Čez noč se je rodilo nekaj novih nogometnih nacij iz dežel v razvoju. Zato se ne bi strinjali s podcenjevalnimi komentatorji ob nekaterih nastopih, na primer da je bila igra nogometašev iz Kameruna – dolgačasna predstava. V vsakem boju zmaguje vitalnost. Tudi v boju za mir in v boju za žogo.

BOGDAN POGAČNIK

DELO

IZDAJA ČGP DELO, TOZD »DELO«, glasilo SZDL Slovenije. Naslov uredništva: Ljubljana, Titova 35. Telefon 221-555, 221-517. Telefon dežurnega urednika 215-752. Urednik Dela 5 – posebna izdaja – Stane Trbovc.

TELEKS YU Delo 31255, poštni predal 29, 61001 Ljubljana. STIK – Oglasno trženje. Telefon 221-525. Tisk ČGP Delo, toz Tisk časopisov in revij, Ljubljana, Titova 35.

Priznanje Gorenjskemu sejmu

S sejmi opreme in sredstev civilne zaštite si je zaslužil zvezno plaketo

KRANJ, 17. junija – Zvezno plaketo civilne zaštite bodo jutri, v petek, na predlog republiškega štaba civilne zaštite in sklepa IS SRS, izročili kolektivu poslovno prireditelne centra Gorenjskega sejma v Kranju. Visoko priznanje so si zaslužili s sejmi opremo in sredstev civilne zaštite. Na prvem sejmu je bilo le 5 razstavljalcev, organizatorji so si takrat zastavili cilj, da na enem mestu pokažejo vse, s čimer naj bi bila opremljena civilna zaštita. Sejem v Kranju je hitro prerasel republiške meje. Postal je edini tovrstni jugoslovanski sejem. Letos so nasteli že 156 razstavljalcev iz vseh republik in pokrajin in sedem tujih ponudnikov specialne opreme. Letos, na desetem sejmu, so že osmič pripravili strokovne seminarje za udeležence iz vseh jugoslovanskih občin. Sejem v Kranju je hkrati tudi stičišče uporabnikov in proizvajalcev opreme in sredstev civilne zaštite. M.K.

Podaljšana tržiška kopalna sezona

TRŽIČ, 17. junija – »Tu se še nikoli nismo v začetku junija kopali. Voda v bazenih ima 25 stopinj Celzija, zrak ima tri stopinje manj. Vse je kot nalašč za kopanje,« nam je danes opoldne povedala Polka Piskar, blagajničarka na tržiškem kopalisku. Z naložbo štirih milijonov dinarjev v toplovod, od tovarne ZILIT do kopalnice in bližnje Metalke-Triglav, so Tržičani dosegli dva učinka. S toplo vodo so podaljšali kopalno sezono z enega na pet mesecev, vse druge mesece pa bo odvečna toplota grela tudi delavce v Triglavu. Maja so po toplovodu že spustili vodo in tako je 22 let staro tržiško kopalisko začelo. TVD Partizan bo med počitnicami organiziral tečaj pletanja, pripravil tekmovalno in skrbel za red na kopalisku. (Besedilo in slika: Mirko Kunšič)

V otroških vrtcih že zmanjkuje prostora

V novomeški občini je v otroško varstvo zajetih le 1.875 otrok – Za vse prijavljene ni mesta

NOVO MESTO, 17. junija – Pred jesenjo se bo v novomeški občini pričel tradicionalni 'lov' na prosta mesta v vrtcih. Čeprav so v zadnjem desetletju na Dolenjskem namenili otroškemu varstvu veliko skrb, nikakor ne morejo nadoknaditi zamujenega. Zgradili so precej vrtcev (Novo mesto, Ločna, Drska, Bršljin), vendar je v organiziranem vzgojno-izobraževalnem procesu vključenih samo 1.875 malčkov (ali 35 odstotkov predšolskih otrok), kar je občutno premalo.

Največje težave so v Novem mestu, kjer nikakor ne morejo na 'zeleno vejo'. Komisija pri vzgojno-izobraževalni ustanovi Novo mesto je obravnavala več kot 700 prošelj, žal pa je zaradi premajhnih zmogljivosti morala odkloniti kar 296 otrok. Prednost so imeli otroci zaposlenih staršev, dalje tisti, ki so vzgojno, materialno ali socialno ogroženi in tisti, ki zaradi vedenjskih ali drugih značilnosti potrebujejo posebno skrb.

Pred leti se s podobnimi problemi kot jih imajo v Novem mestu niso srečevali v drugih večjih občinskih središčih, saj je na primer bilo v Dolenjskih Toplicah, Škocjanu, Žužemberku in Sentjernej, prostih mest v vrtcih preveč. Kot kaže je tudi tam s tem konec, saj so morali v Škoc-

janu odkloniti 22 otrok, v Dolenjskih Toplicah 10. Skupnost otroškega varstva novomeške občine si že dalj časa bori glavbo, kako najti izhod iz slepe ulice. Pri tem nima najbolj srečne roke. Preveč je bilo napak v preteklosti, ki se zdaj maščujejo. Otroško varstvo je bilo pred desetimi in več leti na stranskem tiru. Včasih je manjkalo denarja, potem spet ni bilo primernih lokacij, največkrat pa je zmanjkalo dobre volje pri odgovornih, da bi zlozili tudi nekatere lokalne težnje. Tako že več kot 20 let načrtujejo otroški vrtci v Kandiji. Zanj je bil že zbran denar, ker pa so bili vmes nekateri maloposelniški interesi, danes ni več tistega denarja, pa tudi vrtca ne.

SLAVKO DOKL

Uspehi jih ne uspravajo

Posebna skupina bo obiskala ribniška kolektiva in se podrobneje seznanila z njihovimi težavami, ki jih tudi ne manjka – Upravičena skrb Eurotransa

RIBNICA, 17. junija – V naslednjih dneh bodo začeli v ribniški občini z obiski posebne skupine, ki jo bodo ustanovili v ribniškem merilu in bo obiskala vse delovne organizacije. Namen teh obiskov je natančno seznanjanje s položajem, tako da bi Ribničani lahko pravočasno ukrepali v širših okvirih in da bodo lahko tudi vsi delavci v občini dali ustrezno podporo gospodarstvu. Ribniško gospodarstvo že sedaj krizi uspešno kljubuje, vendar se Ribničani zavedajo, da jih težave ne bodo obšle, radi pa bi jih že v kati zatrli.

»Rezultati, ki jih dosegajo naše gospodarstvo, res niso slabi, vendar nas to nikakor ne sme uspravati,« pravi predsednik izvršnega sveta Ribnica Franc Lapajne.

V Ribnici je splošna poraba nekaj nad republiškim povprečjem, vendar je tudi res, da je dohodek porasel v Ribnici za 38 odstotkov, v republiku pa za 29 odstotkov, tako da je Ribnica še vedno v boljšem položaju. Ribniški uspehi pri doseganju dohodka je še toliko večji, če upoštevamo pretežno izvozno usmerjenost gospodarstva te občine. Izvozi štirikrat več kot pa uvozi. Izvoz na konvertibilni trg pa je tudi znatno večji kot uvoz od tam.

»Ljudem moramo nenehno pojasnjevati položaj in jih sproti

informirati, kako stojimo kot občina in seveda tudi širše. Le tako bomo lahko tudi v prihodnje dosegali uspehe. Gospodarstvo pa moramo tudi tesneje povezati, saj je medsebojna odvisnost vedno večja,« je povedal predsednik občinske skupščine Ribnica Stanko Rus.

V največji ribniški delovni organizaciji Inles prodaja malec zastaja, ker njihove izdelke uporabljajo največ zasebni graditelji, takšna zidava pa je v upadajo. Ker se stagnacija nadaljuje, so v Inlesu v skrbih, vendar še niso zalozili tako velike, da bi bili plat zvona. Inlesovci pa se pripravljajo na nov položaj na našem trgu in so že sklenili pogodbo za izvoz. Na Švedsko bodo prodajali posebne plošče.

V dobovskem Dekorlesu ne gre več po starem

Brežiški izvršni svet zavrača sanacijski program Lesnine – Mar bo potreben ukrep družbenega varstva? – Nujne so celovitejšie rešitve

DOBOVA, 17. junija – Tudi potem ko se je kolektiv Dekorlesa pripojil k ljubljanski Lesnini in postal njena temeljna organizacija, leta 1976 pa dobil tudi sodobne proizvodne prostore, delo ni prav steklo, že več, ves čas so poslovali na meji rentabilnosti in povečevali izgubo.

Ob koncu minulega leta je znašala že 7,2 milijona dinarjev, kar predstavlja 37 odstotkov odhodka, z doseganim dohodkom pa lahko pokriva vsega 53 odstotkov osebnih dohodkov. Vzrokov za nastali položaj – blizu 10 milijonov dinarjev primanjkljaja je pričakovati tudi ob polletju – je seveda več, v glavnem pa so organizacijskega, tehnološkega in proizvodnega značaja, slabe priprave dela, prevlekega razkoraka med proizvodnjo in možnostjo prodaje posamičnega in maloserijskega poslovanja pohištva, čemur je priročno na tudi tehnologija. Nima jo linjske ureditve strojev, izredno so razpršena tudi prodajna mesta

(lani so 300 regalov prodali na 160 različnih mestih), temeljno organizacijo pa bremenijo tudi vse višji stroški – materialni so se dvignili za 90 odstotkov – in obresti.

Vse to pa je vendarle le ena plat položaja, v katerem se je znašlo 106 zaposlenih, kajti oceniti bi veljalo tudi pripravljenost delavcev za boljše gospodarjenje in samoupravljanje, saj je produktivnost za 42 odstotkov pod povprečjem, pa tudi Lesnine. Za načrtovani izvoz v vrednosti 8 milijonov dinarjev niso, denimo, sklenili še nikakih poslov.

Rešitev iz nastalega položaja nakazuje sanacijski program, ki pa ga brežiški izvršni svet ne

sprejema, saj v njem ni videti rešitve problema. Dekorles je prezadolžen, izguba pa narašča. Nujne bodo zato celovitejšie tehnološke, programske in organizacijske rešitve. Dekorles je prezadolžen, izguba pa narašča. Nujne bodo zato celovitejšie tehnološke, programske in organizacijske rešitve.

● Kaj čudno luč mečejo na gospodarjenje v Dekorlesu tudi podatki o gibanju osebnih dohodkov ter kadrovske zasedbi oziroma kvalifikacijski strukturi zaposlenih. Kljub izgubi so namreč osebnih dohodkov povečali kar za 41 odstotkov in s tem grobo kršili dogovor. Sicer pa je med 106 zaposlenimi 41 režijskih delavcev, tako da jih je v neposredni proizvodnji samo 65, posebej pa primanjkuje strokovnjakov. Zadnji čas je torej za ukrepanje.

zaciške spremembe, vključno tudi kadrovske rešitve, praviho v Brežicah, sicer bo potreben tudi ukrep družbenega varstva.

VLADO PODGORŠEK

Sto let mokronoških gasilcev

V soboto folklorno srečanje, v nedeljo občinsko gasilsko tekmovalno za pokal društva

MOKRONOG, 17. junija – V tem večjem zasedbi trebanjske občine, ki je šele v zadnjem času ujel korak z bolj razvitema sosedoma Trebnjem in Mirno, bodo gasilci praznovali 100-letnico ustanovitve. V soboto, 19. junija bodo v mokronoškem gasilskem domu odprli razstavo gasilskega orodja in opreme in pripravili občinsko tekmovalno pionirskih gasilskih enot.

S slavljem bodo nadaljevali v soboto zvečer, ko bo v mokronoškem gradu tradicionalno folklorno srečanje »igraj kolo«, oziroma v nedeljo dopoldne, ko bo občinsko gasilsko tekmovalno za pokal 100-letnice gasilskega društva.

Praznovanje bodo končali prihodnjo nedeljo, ko bo skupna seja organov krajevnih skupnosti in gasilskega društva Mokronog. Pripravili bodo tudi akademijo, na kateri bodo podelili gasilska priznanja.

S. D.

Dnevi slovenske folklore

V Piranu se bo prihodnji četrtek pričela privlačna poletna prireditve

PIRAN, 17. junija – Ena najbolj privlačnih poletnih prireditev na slovenski obali »Praznični dnevi slovenske folklores« se bo letos četrtek začela prihodnji četrtek, 24. junija, z večerom ljudskih pevcev, na katerem bodo nastopili pevci iz Dramelj in okolice, Rozalija Ofi-Kolar, pevci z Bizeljskega in Slavica Krstić.

V petek zvečer, 25. junija, bo večer slovenskih ljudskih pesmi in plesov in spoznavni večer vseh nastopajočih v poletniškem domu rudarjev Titovega Velenja v Fiesi. V soboto, 26. junija zvečer, bo na piranskem Prvomajskem trgu »Pesem današnjega trenutka«, nastopili pa bodo »Istranovci« iz Kopra, brata Čiče in Rozalija v Ana in Čeco iz Benečije. Ta prireditve bodo posvečene novemu poudarjanju na temo ljudske glasbe.

Folklorne skupine Tine Rožanc, Tone Breznar iz Zgornje Korene, Ivan Navratil iz Metlike in Val iz Režije bodo letos nastopile tudi v oddaljenih krajevni skupnostih (Dekani, Sečovelje), na terasah skoraj vseh hotelov na obali, na trgu in ulicah. Za te praznične dni bodo Piran primeren okrasili, razobesili zastave, poskrbeli tudi za domače jedi v gostinskih lokalih »Riva«, »Delfin«, »Sidro« v Piranu in v restavraciji »Ljubljana« v Portorožu. Tako da bo v zvečer je praznično. V lokalih bodo na primer ponujali med drugim »Fuže« (istrske testenine podobne žlikrofu), bobiče (koruzno minštro brez zabele), istrsko nabodalo, ombolo...

V prihodnjem tednu bo v Piranu tudi republiški seminar za vodje folklornih skupin. Praznične dneve slovenske folklores bodo zaključili s skupnim nastopom vseh skupin v portoroškem Avditoriju.

● Pri KUD »Karol Pahor« iz Pirana, ki bo poskrbel za največji delež tehničnih priprav, si že nekaj časa prizadevajo, da bi dneve slovenske folklores prenesli tudi v poletniško vzdušje na obali, kjer bi lahko vsak drugi ali tretji dan nastopila (pa čeprav za kratek čas) slovenska folklorna skupina in to povsod tam, kjer bi bilo zbranih veliko ljudi. Pri dosedanjih nastopih folklornih skupin je bil namreč delež domačih skupin prav gotovo še zmeraj premajhen.

BORIS SULIGOJ

UTRIP

Stanislava Sluga razstavlja v Kočevju

KOČEVJE – V likovnem salonu razstavlja akademska slikarka Stanislava Sluga, bolj znana kot Stana iz Pudohe. Slikarka predstavlja Kočevcem 21 slik, nastalih največ na študijskem potovanju po Indiji in Nepalu. Ob otvoritvi pa je izjavil indijsko glasbo Martin Lumbur na istem mestu sitar. Besedila iz indijske književnosti sta recitala Vera Šijanec in Saša Spasinovič. Razstava v Kočevju je že osma samostojna razstava te slikarke, ki je sodelovala tudi že v petih skupinskih razstavah. (M. D.)

Razvili bodo prapor ZZB NOV

NOVO MESTO – Borci iz novomeške krajevnih skupnosti Mestne njive pripravljajo v soboto, 19. junija večje slanje. Pred športno dvorano Marof bodo podelili več priznanj aktivnim udeležencem narodnoosvobodilne borbe, ter preživelim svojem umrlih in padlih partizanov. Ob tej priložnosti bodo razvili borčevski prapor organizacije. (S. D.)

Revija glasbenih amaterjev

TRŽIČ – V petek se bodo v avli osnovne šole heroja Mirka Bračiča, v Bistrici pri Trzinu predstavili tržiški glasbeni amaterji. Zveza kulturnih organizacij in glasbena mladina Trziča obljublja bogato in pestro prireditev. (M. K.)

Krajevni praznik na Jezerskem

JEZERSKO – V spomin na množični odhod domačinov v partizane praznujejo v krajevni skupnosti Jezersko 19. junija krajevni praznik. Počastili ga bodo s slovesnostjo, ki bo jutri zvečer na športnem igrišču pri hotelu Kazina. V soboto bodo priredili odboj-karski turnir, v nedeljo pa tradicionalni smučarski dvoboj med Jezersko kaplo na avstrijskem Koroškem in Jezerskim, ki bo pri Čiški koči. (L. S.)

Razstava del Janeza Ravnika

BLED – Likovna sekcija KUD Bled in Kulturna skupnost Radovljica bosta v festivalni dvorani na Bledu v petek odprli razstavo del akademskega slikarja Janeza Ravnika. Otvoritev razstave bo ob 18. uri, odprta pa bo, razen ob ponedeljkih, do 2. julija. (V. F.)

Zbor skupnosti borcev II. brigade VDV na Gorenjskem

BOHINJSKA BISTRICA – Odbor 5. bataljona vojske državne varnosti bo v soboto v kulturnem domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici pripravil prvi zbor skupnosti borcev II. brigade VDV na Gorenjskem. Ob osmih bo zbor bataljona, osrednja proslava ob desetih, slavnostni program pa se bo pričel opoldne. (V. F.)

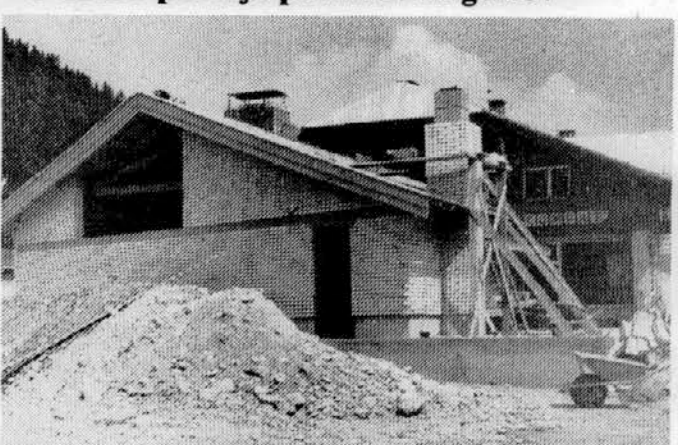
Valvazorjev dan v Izlakah

IZLAKE – Turistično društvo Izlake je v zadnjem času močno poživilo svoje delo. Pred kratkim je zelo uspešno očistevalna akcija, 3. julija pa nameravajo pripraviti Valvazorjev dan, na katerem bi želeli domačine seznantiti z nekaterimi zanimivostmi iz življenja tega moža, ki je preživel mladost na bližnjem Medijskem gradu. Dobitek bodo vneti turistični delavci namenili za obnovo strehe na kapeli pri porušenem gradu, v kateri je po nekaterih podatkih Valvazor tudi pokopan. (N. R.)

Obnavljajo spomenik na Zasavski gori

ZAGORJE – Na Zasavski gori je eden najlepših in najbolj zgornjih spomenikov, postavljenih v spomin padlih vojakov v prvi svetovni vojni. Skulpturo, kleečnega Kranjca, je v dvajsetih letih izdelal Tone Kralj. Čas pa je na spomeniku pustil vidne sledove, zato sta se, na predlog Regionalnega zavoda za naravno in kulturno dediščino, skupščina občine Zagorje in občinska kulturna skupnost odločili, da bosta spomenik obnovili in zaščitili. Obnovitvena dela tečejo pod strokovnim vodstvom kiparja Moma Vukovića. (N. R.)

Za dobro počutje potnikov in gostov

KORENSKO SEDLO – V začetku maja so pri Komposovi restavraciji in menjalnici na Korenskem sedlu začeli graditi prizidek oziroma tako imenovano vrtno lopo, kjer bo dobra gostinska ponudba tudi v koničnih sezonah in za razne praznike. Dela bodo stala 10 milijonov dinarjev, končana pa bodo do začetka julija. Kasneje bodo povečali tudi menjalnico. (Foto: V. F.)

V Radgoni vse manj otroških dodatkov

GORNJA RADGONA – Število upravičencev do otroških dodatkov precej upada. Pred letom dni jih je bilo nad 3000, sedaj pa jih je le še nekaj več kot 2600. Po novem izračunavanju pogojev pa naj bi jih bilo po prvem maju še za kakih 20 odstotkov manj. Med sedanjimi upravičenci je tudi 242 tistih, ki dobivajo otroški kmečki dodatek. (F. K.)

Boštajnski oktet se predstavlja

SEVNICA – Člani okteta Boštajnski fantje so se pretekli teden mudili pri naših združbi v Essnu, to nantjejo pa bodo z novim programom nastopili tudi doma. V Lutrovi kleti bodo peli renesančne in druge umetne skladbe ter borbeno pesmi jugoslovanskih narodov. (V. P.)

Les potuje na tuje

BREŽICE – Gozdno gospodarstvo, ki vključuje področje devetih občin, zadnja leta tudi izvažajo. Letos so sklenili prodati na tuje za 78 milijonov dinarjev lesa. Do konca maja so izpolnili že 70 odstotkov obveznosti. (V. P.)

Med obiskovalci je največ šolarjev

KOSTANJEVICA – Slovečo »Formo vivo« v Kostanjevici te dni obiskujejo številni avtobusi šolarjev iz vse Slovenije in bližnjih hrvaških sol, upokojencev, članov teh ali onih organizacij ter domačin in tujih izletnikov. Učence višjih razredov Osnovne šole »Franja Pučkarića« iz Lučkega pri Zagrebu (na sliki) je posebno prevzel ogled slikarskih galerij v starem samostanu, najbolj pa Jakčeve slike z obiskov v Franciji in ZDA ter njegovi portreti, in pa, po svoje je zanimivo, tudi slike Franceta Kralja. Zanimiv je bil tudi »leteči« pogovor s prodajalko spominkov in katalogov na vhodni ploščadi, Ali Strgarjevo. »Zagrebčan skoraj ni več. Včasih je bila ob sobotah in nedeljah vsa ploščad polna njihovih osebnih avtomobilov, zdaj jih je vsaj polovico manj. Ja, ja, to bo od podražev bencina! Več pa je skupinskih obiskov z avtobusi. Tujci kar prihajajo. Letos je precej Italijanov in Francozov, ni pa več toliko Nemcev kot prejšnja leta...« (Foto: Sveto Busić)

VSE, ČESAR NAM NI USPELO OBJAVITI V DELU

- doma in drugod
- med včeraj in danes
- Mundial in svet

SVET SE VRTI HITREJE – DELO 5 OBVEŠČA PREJE

SPREHOD PO TRŽNICAH

Gobarji so že prinesli lisičke

LJUBLJANA, 17. junija – Založenost stojnic na tržnicah je vse večja, s tem so kupci kar zadovoljni. Manj vabljive pa so cene, ki so za mnoge previsoke.

Pri večji ponudbi pričakujemo, da bodo tudi cene nižje. Na celjski tržnici pa so se češnje in jagode, ki jih je dovolj, celo podražile, tako da so češnje po 100 do 110, jagode pa po 90 do 120 din. Po 100 din so češnje še na novomeški in ljubljanski tržnici, na slednji so tudi po 70 din. Najcenejše so v Novi Gorici – po 50 do 53 din jih prodajajo. Jagode so najvišje ocenjene v Celju – od 90 do 120 din, na ljubljanski tržnici in v Kopru so po 60 do 80 din. Posamezno lahko že tudi po breskvah, ki so naprodaj po 60 do 100 din. Po slednji ceni jih je prodajal na ljubljanski tržnici prodajalec, ki jih je pripeljal iz Dalmacije in po njegovih besedah se mu tako dolga pot tudi izplača. Kar na 100 din je poskočila cena za limone na soboški tržnici, medtem ko jih lahko na Vodnikovem trgu v Mariboru dobite kilogram za 57 din.

Kupci negodujejo nad astronomsko ceno korenja, saj ga zasebniki v Mariboru in Ljubljani

prodajajo po 200 din. Celjanom pa po 60 do 100 din. Kilogram čebule stane v Kopru 40 din, v Mariboru 60 do 70 din, na ljubljanski tržnici pa 70 do 100 din. Paradiznik še ni tisti pravi, reče, sočni paradiznik, naprodaj pa je po 40 do 80 din. Precej dražja je paprika, ki je v Novi Gorici po 160 din, v Kopru in Mariboru po 200 din, v Celju je pa 180 do 200 din, na ljubljanski tržnici pa ima najvišjo ceno – od 160 do 250 din stane kilogram paprike. Na ljubljanski tržnici jo lahko kupite tudi posamično – ena stane 15 din, pekoča pa 10 din. Kumariče so po 50 do 60 din kilogram, solata se dobi od 20 do 60 din, kolera-ba je v Mariboru po 50 din, v Ljubljani 60 in na novogoriški tržnici po 100 din. Za kilogram bučk boste na koprski tržnici plačali 30 din, na ljubljanski pa 50 do 60 din.

Pojavljajo se že borovnice, ki jih prodajajo v Celju po 150 din, na ljubljanski tržnici pa po 180 din liter. Liter lisič velja v Ljubljani 140 din, v Celju pa 200 din, druge gobe na celjski tržnici pa 400 din. Tudi gozdne jagode so bile naprodaj na ljubljanski tržnici – po 100 din po litru.

DOPISNIKI DELA

	ČEŠNJE	JAGODE	BRESKVE	LIMONE	SOLATA	KROMPIR	ČEBULA	KORENJE	PARADIZNIK	PAPRIKA	KUMARE	GRAH	JAJCA
LJUBLJANA	70-100	60-80	60-100	61.5	50-60	30-60	70-100	100-200	50-80	160-250	50	80-100	6-7
MARIBOR	60-70	70-100	80	57	20-40	35-50	60-70	150-200	60-80	200	60	80	6-7
CELJE	100-110	90-120	80	80	30-50	15-50	45-70	60-100	40-70	180-200	50-60	70	5-5
MUR SOBOTA	60-70	72	65-80	100	36	35	60	100	70	176	60	72	5-5
NOVO MESTO	100	90	75	63	40	35	70	100	70	205	50	45-52	6-7
NOVA GORICA	50-53	—	60-70	66-70	45	30	50-58	100	72-74	160	55-60	37-45	7-7.5
KOPER	60	60-80	70	—	50-60	20-40	40	SOP 10	73	200	60	60	7-8

Osnovna naloga: sproti vračati dolgove tujini

Skupščina SFRJ podprla dokument Temeljna izhodišča dolgoročne gospo-
darske stabilizacije – Spremembe družbenega načrta sprejeti oktobra

● Razvoj samoupravljanja in dolgoročni program stabilizacije sta celovit proces. To posebno poudarjamo zato, ker se naša družba mora izklopiti iz zdajšnjih težav. Vendar, če ne bomo zagotovili, da bodo delavci odločili o razporejanju svojega dohodka, bomo spet samo na videz urejali stvari administrativno, kar pa nas bo slej kot prej potisnilo v nove težave.

● Največje težave so v naših odnosih s tujino. Eden glavnih vzrokov za zadolževanje v tujini je v tem, ker se odločimo o zadolževanju zlasti za največje naložbe sprejemajo zunaj združenega dela, in to ne glede na to, ali bodo tisti, ki so si denar sposodili, zagotovili tolikšen izvoz, da bodo ta posojila sploh lahko vračali.

● V ZIS ni dileme, ali naj imamo prednost likvidnosti pri plačilih v tujini ali zagotavljanje uvoza reprodukcijskega materiala. To je pogojeno drugo z drugim. Vsi računi namreč kažejo, da se naše gospodarstvo iz teh težav ne more izvleči, če se ne bomo mogli dodatno zadolžiti v tujini zato, da bi lahko premostili zdajšnje težave in si hkrati zagotovili manevrski prostor za odvijanje proizvodnje.

● Sedanji način oblikovanja plačilnih in devizno-bilansnih položajev republik in pokrajin se ne ravna po temeljnih opredelitvah deviznega zakona. Ti položaji so se spremenili v plačnine in devize bilance in zavrti sodelovanje med organizacijami združenega dela na celotnem jugoslovanskem prostoru.

● Samo boljše nagajevanje proizvodnega in ustvarjalnega dela in težkih pogojev dela nas lahko izvede iz nizke produktivnosti dela in nizke učinkovitosti gospodarjenja.

(Iz govora Milke Planinc na zasedanju skupščine SFRJ)

OD NAŠEGA DOPISNIKA
BEOGRAD, 17. junija – Potem ko so na prvih delovnih zasedanjih delegatov skupščine SFRJ razpravljali o nujnih spremembah v naši gospodarski strategiji, so na današnjem zasedanju po obilni razpravi, podprli dokument Temeljna izhodišča dolgoročne gospodarske stabilizacije.

Dokument, ki ga je pripravila posebna komisija dveh zveznih delegatov, predstavlja predstavnika zveznega izvršnega sveta Milka Planinc. Rekla je, da »Temeljna izhodišča« pravzaprav poudarjajo strateške opredelitve naše družbe, kar je potrebno zaradi nevarnosti, v katere nas vodijo stihijna gibanja v zadnjih letih ter vse večji razkorak med načelnimi opredelitvami in uresničevanjem.

O zasedanju skupščine SFRJ obširneje poročamo na 10. in 11. strani.

BORIS JEŽ

Diplomatska srečanja L. Mojsova

Na sedežu svetovne organizacije se je pogovarjal z zunanjimi ministri SZ, Italije in Švedske

NEW YORK, 17. junija (Tanjug) – Zvezni sekretar za zunanje zadeve Lazar Mojsov se je danes pogovarjal z generalnim sekretarjem OZN Perezom de Cuellarjem in izmenjal z njim mnenja o nekaterih najaktualnejših kriznih žariščih.

V nadaljevanju svojih diplomatskih stikov na sedežu svetovne organizacije se je zvezni sekretar sestel še z zunanjimi ministri Italije in Švedske. S Colombom se je pogovarjal o dvostranskem sodelovanju med državama, z Urtenom pa o problemih evropskega sodelovanja in prihodnji skupni dejavnosti nevrščenih in nevtralnih držav v Evropi.

Sinoči se je zvezni sekretar za zunanje zadeve srečal s sovjetskim zunanjim ministrom Andrejem Gromikom.

Zdaj je v Španiji presenetil še Kuvajt
VALLADOLID, 17. junija – Tudi popoldanski del petega dne na 12. svetovnem nogometnem prvenstvu ni minil brez presenečenja. Kuvajt je z 1:1 odčepil točko ČSSR (na sliki: veselje Kuvajčanov ob zadetku), Avstrija pa je premagala Čile z 1:0. (Telefoto: UPI)

TEMA DNEVA Izjem ne bo

Pri uresničevanju dolgoročne programa ekonomske stabilizacije, ki so ga večerj sprejeli z zvezni skupščini, naj ne bi bil tako rekoč nihče izjema, vendar je jasno, da so zdaj vse oči bolj ali manj uprte v zvezno vlado. Na dlani je namreč, da je treba najprej potegniti nekaj kratkih potez, pri čemer bo povečanje kratkoročnih ukrepov z dolgoročno cilji skorajda prava umetnost. Ni moč, na primer, mimo dejstva, naj bi stabilizacijski program izvajali v razmerah, ko bo letos in v prihodnjih letih vsa družba morala manj trošiti kot bo proizvedla.

Zdi se, da vlada poprima po pravem meču, s katerim naj bi presekal ta navidezni gordijski voz. Predvsem očito namerava dosledno izpolnjevati obveznosti do tujih kreditorjev, četudi na račun težav v tekoči reprodukciji. Tako si ne bi samo utrdili zaupanja bank v tujini in s tem spet odprli pot kapitalu v naše gospodarstvo, marveč je možno doseči tudi večjo disciplino delovnih organizacij in njihovih bank pri poslovanju z inozemstvom. Če doseže samo to, je že pravzaprav dosegla veliko.

Se bolj kot to pa razveseljuje prepričanje zvezne vlade, da je tudi v razmerah, ko bo pomemben del domače akumulacije odtok v tujino, moč voditi »aktivno politiko«. Z drugimi besedami, kljub vsem omejitvam je mogoče z ustreznim prestrukturiranjem in reorganizacijo gospodarstva zagotoviti razvoj, celo kvalitetnejši kot doslej.

BORIS JEŽ

Edini izhod je izvoz

Spremembe v vodstvu Gospodarske zbornice Slovenije – Novi predsednik Marko Bulc – Ohranjanje proizvodnje in povečevanje izvoza osrednja naloga

LJUBLJANA, 17. junija – Skupščina Gospodarske zbornice Slovenije je danes razrešila dosedanjega predsednika zbornice Andreja Verbiča in podpredsednika Ljotca Fortunca; za novega predsednika je izvolila Marka Bulca, za podpredsednika pa Rudolfa Kropivnika in Alojza Rožmana. Kot člana izvršilnega odbora je razrešila Slavka Bernika in Bogomilo Mitič ter namesto njiju izvolila Silvo Gorenc in Stefana Hajdinjaka.

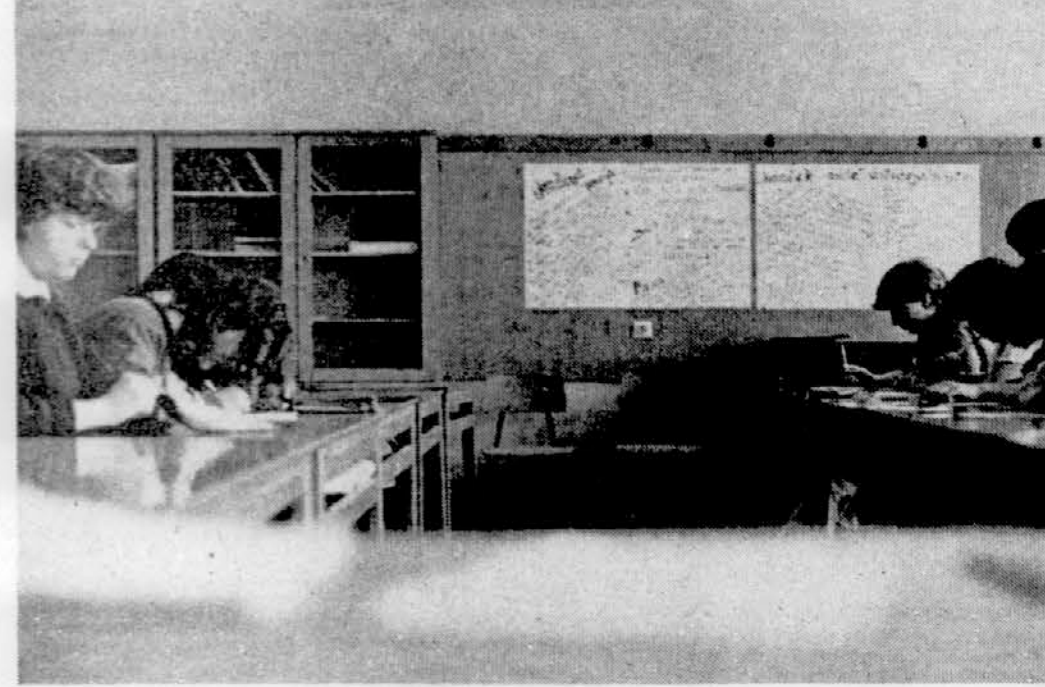
»Prebral sem, kaj je o vlogi in mestu gospodarske zbornice napisal Edvard Kardelj. V zbornici je videl organizacijo gospodarstva in ne podaljšano roko države,« je dejal Marko Bulc, ko se je delegatov skupščine zalival za izkazano zaupanje. »Vodstvo zbornice skupaj z vami prevzema številne odgovorne naloge, ki so postavljene pred gospodarstvo. Če se jih bomo skupno lotili, bomo lahko s skupnim delom dosegli rezultate.« Še posebej je poudaril, da težave v proizvodnji ne bi smele povzročiti zastaja v izvozu, temveč da je treba z do- slednim uresničevanjem aktivnosti programa za zagotavljanje likvidnosti in odvijanje proizvodnje

MARKO BULC: zbornica je organizacija združenega dela

nega izvoza. Ohranjanje proizvodnje in povečevanje izvoza sta namreč edini možnosti za uspešno premagovanje težav. Več na 2. strani.

ZDRAVKO STEFANČIČ

Sprejetih bo 2164, odklonjenih 650
LJUBLJANA, 17. junija – Na 17 srednjih šolah bodo od danes do ponedeljka sprejemni izpiti oziroma preizkusi znanja, na katerih se bo okoli 2800 osnovnošolcev potegovalo za 2164 razpisanih mest v prvih letnikih teh šol. To so tiste srednje šole (vseh srednjih šol je v Sloveniji okoli 150), na katerih se del prijavljenih kandidatov ni odločil, da bi že v aprilu ali maju odšli prijavnice na manj zasedene šole. Za tiste učence, ki bodo odklonjeni (predvidoma jih bo okoli 650), je v drugih srednjih šolah, vsaj številčno gledano, dovolj prostih mest. Na sliki: danes dopoldne na srednji pedagoški šoli v Ljubljani (Foto: Janez Pukšič)

Danes v Delu: Program proti inflaciji

Danes v posebni prilogi objavljamo protinflacijski program, ki ga je pripravila komisija zveznih družbenih svetov za probleme gospodarske stabilizacije.

Dokument o zmanjšanju inflacije je najvažnejši del dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, saj so v njem zahtevane glavne strateške smeri in osnove naše nove gospodarske reforme.

Osnovni poudarek v besedilu tega pomembnega dokumenta je, kako v treh letih zmanjšati inflacijo s štirideset na deset odstotkov.

Več na 17. in 18. strani.

Tragedija v Libanonu

Med izraelskimi napadi je bilo ubitih 30.000 ljudi, deset tisoč jih pogrešajo, 800.000 pa jih je moralo zapustiti domove – Arafatova poslanica OZN

NEW YORK, 17. junija (Tanjug) – Svetovni organizaciji so sporočili, da je bilo med izraelskimi napadi na Libanon doslej ubitih ali ranjenih 30.000 Palestincev in libanonskih državljanov. Deset tisoč ljudi pogrešajo, 800.000 ljudi pa je moralo zapustiti svoje domove. Izraelske invazijske sile so docela uničile 14 palestinskih begunskih taborišč, porušile tri libanonska mesta – Tir, Sidon in Nabatijo – hudo razdejale pa so zapustile tudi v desetih drugih libanonskih mestih in vaseh.

To so prvi podatki o posledicah izraelskega napada na Libanon, ki jih je predsednik PLO Jaser Arafat sinoči navedel v posebni poslanici generalnemu sekretarju ZN Perezu de Cuellarju in ga prosil, naj s tem seznanijo članice varnostnega sveta in generalne skupščine.

»To poslanico vam pošiljam iz Bejruta, ki ga nenehno bombardirajo iz zraka, s morja in kopne, del Bejruta so že zasedli, drugi deli pa so obkoljeni, da bi ves svet zvedel za barbarsko zaroto proti libanonskemu in palestinskemu ljudstvu, za tragedijo, ki jo je prinesla ta fašistična vojaška invazija,« je rečeno v dramatični Arafatovi poslanici.

Predsednik PLO opozarja, da navzlic pozivom varnostnega sveta k prekinitvi ognja in umiku izraelskih čet izraelske vojske

pregnani iz domovine in so se bili prisiljeni zateči na libanonsko ozemlje.

● JERUZALEM, 17. junija (AFP) – Izraelski obrambni minister Ariel Šaron je izjavil, da se Izrael ne bo umaknil iz Libanona, dokler ne bodo dosegli politične rešitve. Pristavil je, da bi izraelske oblasti rade zanesljivo v Libanonu, ki bi bila usmerjena prozgodno in bi se znebila groženj Sirije in palestinskih sil.

Neurščeni so zahtevali dosledno spoštovanje libanonske ozemeljske neodvisnosti in izrazili vsestransko podporo palestinskemu ljudstvu.

Jaser Arafat je prek premiera Vazana in bivšega premiera Seaba Salama zahteval, naj bi se Washington začel neposredno pogajati s PLO, Washington pa tega ne more storiti, ker ga zavezuje Kissingerjeva obljuba Izraelu, da ZDA ne bodo vzpostavile stika s PLO, dokler palestinska organizacija ne bo priznala židovske države.

jo ter poudaril, da je njen cilj uničiti palestinsko ljudstvo, še zlasti tiste Palestince, ki so jih

PORAŽENA VOJSKA ODDAJA OROŽJE – Zajeti argentinski vojaki odlagajo puške v navzočnosti britanskih komandosov. Tisoče vojnih ujetnikov naj bi zdaj britanske ladje prepeljale v argentinska pristanišča. (Telefoto: UPI)

Vreme danes

Ocene spomladanske seve, ki smo jih danes slišali na seji republiškega izvršnega sveta in na tiskovni konferenci, ki jo je pripravil republiški komite za informiranje, so dokaj ugodne. Delno jih sicer kvarijo neizpolnjeni načrti pri setvi sladkorne pese na zasebnih njivah, ker v naši republiki ne bo zraslo toliko pese kot smo načrtovali kljub temu, da so v družbenem sektorju posejali peso še na dodatnih njivah, ki v jesenskem načrtu niso bile predvidene.

Priprave za spravilo pridelkov

Stran 2

Devize lahko ustvari samo združeno delo

V kongresnih razpravah je bilo izraženo splošno mnenje, da nam več deviz prav gotovo ne bo prineslo okrepljeno ad-

Danes Književni listi

- Svetovni kongres o knjigi: Za pisni svet in beročo družbo
- S kumrovškega pisateljskega zbora
- Podirati ali graditi mite v literaturi?
- O avtobiografski knjigi Antona Ingoliča
- Zanimiv roman sovjetskega pisatelja Valentina Rasputina
- Beseda z nizozemskim pesnikom
- Poglavje iz petdesete knjige Pavleta Zidarja

Merilo napredka

Cirkulane v Halozah, pokrajini, ki je bila dolga desetletja simbol revščine, so te dni proslavile dvosotletnico domače šole, ki je v tem še vedno manj razvitem kraju nosilka izobraževalnih, kulturnih, gospodarskih, komunalnih, športnih in družbenopolitičnih akcij. Znanje je edina popotnica, ki jo mladi Haložani dobi danes, ko se nameri v življenje. Pomen šole poudarja tudi Red zaslug za narod s srebrno zvezdo, ki so ga izročili šolskemu kolektivu in krajanom.

Stran 13

Četrti blok TE Šoštanj v okvari

Zaradi tega je v omrežju za 6 milijonov kilovatih ur manj elektrike

ŠOŠTANJ, 17. junija – Danes zjutraj se je pokvarilo tesnilo na enem od glavnih ventilov v četrtim bloku šoštanjske termoelektrarne, ki je prispevala v omrežje vsak dan skoraj 6 milijonov kilovatih ur elektrike. To pomeni, da dobimo zdaj v slovensko omrežje četrtino toka manj, kot bi ga potrebovali. Nekaj elektrike smo danes dobili iz Avstrije in Italije, nekaj pa iz drugih republik. Kljub temu pa so bile danes potrebne redukcije, zato je potrebno varčevati z energijo.

Prišli izseljenci iz Avstralije

LJUBLJANA, 17. junija – Danes nekaj pred šesto uro zjutraj je na brniškem letališču pristalo letalo s 150 slovenskimi izseljenci iz Avstralije. Med njimi so bili tudi člani moškega pevskega zbora slovenskega kluba Triglav in folklorne skupine Rogelja iz Sydneya ter moški pevski zbor slovenskega socialnega kluba Jadran iz Melbourne, ki bodo imeli v naslednjih dneh vrsto nastopov po Sloveniji. (K. J., foto: Janez Zrnc)

Neurščeni obtožujejo velesile

Splošna razprava na zasedanju Generalne skupščine o razorožitvi

NEW YORK, 17. junija (Tanjug) – Velike sile se ne morejo znebiti odgovornosti za spodbujanje destabilizacije po vsem svetu in za prodajo velikih pošiljk orožja državam tretjega sveta, ki se spričo te destabilizacije čudijo ogrožene. To je izjavil zambijski zunanji minister Lameck Goma v nadaljevanju splošne razprave na drugem posebnem zasedanju generalne skupščine o razorožitvi. Razprava se bo končala čez en teden. Med tem so delovni odbori začeli pripravljati dokumente, ki naj bi jih sprejeli na koncu zasedanja 9. julija.

V splošni razpravi je Peru obtožil velesile, da druga drugo obtožujeta jedrske premoči, hkrati pa umetno podžigata lokalne in regionalne spore, Kamerun pa se je zavzel za to, da bi hkrati s pogajanjem o razorožitvi ustanovili sklad iz sredstev, ki bi se spustila z razorožitvijo, za pomoč državam v razvoju.

Jutri v prilogi

Vlado Jarc
Zakaj so »statistični« Jugoslavlani znova sporni?

Dušan Snoj
Naš kreditni ugled skozi ameriška očala

Alja Košak
Kaj naredi vojna iz porednih fantov?

Živa Paulin
Zdravljenje z odvzemanjem in dodajanjem

Jure Mikuz
Pogled na beneški bienale

140 PREBOLD

Naši pred tekmo dobro razpoloženi

ZARAGOZA – Tudi zadnje ure pred prvim nastopom na 12. svetovnem prvenstvu so jugoslovanski nogometaši preživeli po programu, ki ga je pripravilo strokovno vodstvo. Vsega je bilo: sestanek, počitek, sprehod. Za naklonjenost španskega občinstva na tekmi s Severnimi Irčji pa so se jugoslovanski nogometaši pobirali že prej, ko so se v Zaragozi pojavljali tudi kot pravi »turisti«. Posnetek je z enega izmed takih sprehodov po mestu: Zoran Vujović slika za spomin brata Zlatka v družbi s šestem in Pudarjem. (Telefoto: AP)

EDINI GOL NA TEKMI V OVIEDU – Čilski vratar Mario Ignacio Osben leži nemočen na tleh: strel Avstrija Schachnerja je v 21. minuti tekme zadel mrežo. (Telefoto: AP)

Še Kuvajt – 1:1 s ČSSR Prvi točki Avstrije

Tudi zadnji med »malimi« je pokazal zobe: Kuvajt izsilil remi proti tretji ekipi Evrope – Avstriji štartali z zmago 1:0 proti Čilu

MADRID, 17. junija – Serija presenečenj se na 12. SP nadaljuje. V popoldanskih tekmah petega dne je Avstrija sicer premagala Čile, ki je zastrejal enajstmetrovko. ČSSR tretjevrstena na zadnjem EP, pa se je morala zadovoljiti z remijem v dvoboju s Kuvajtom.

Srečna zmaga Avstrijcev

OVIEDO – Tekma med Avstrijo in Čilom je bila že v prvih minutah živahna. Obe ekipi sta igrali dokaj odprto. Že v 3. minuti je Caszely, najljubši čilski nogometaš, dobi žogo na robu kazenskega prostora, močno je streljal, toda avstrijski vratar Koncilia je žogo odbil v kot.

Tudi Avstriji so »pokazali zobe«. S hitro, brezkompromisno igro in dolgi podajami so osvajali teren. Čilenci so imeli največ težav z avstrijskimi krilnimi napadalci. Večkrat so jih nepravilno zaustavljali. Toda v 21. minuti je Schachner, med najboljšimi na igrišču, dosegel lep gol. Podajo z desnega krila je prestregel z glavno in zadel desni spodnji kot čilskih vrat – 1:0.

Čilenci pa se niso predali. Na spolkem terenu so igrali s kratkimi podajami in večkrat spravili skorjaja v »obup« avstrijsko obrambo. V 27. minuti je Caszely popeljal žogo s čilenske polovice igrišča. Ničesar od Avstrijcev ga ni mogel ujeti. Šele v kazenskem prostoru, ko se je pripravil za strel, so ga zrušili. Sodnik je upravičeno dosodil enajstmetrovko. Najstrožji kazen je izvedel Caszely sam. Toda premalo je bil zbran. Njegov strel z bele točke je zletel mimo desne vratnice avstrijskega vratarja Koncile.

Tudi v drugem polčasu sta se obe ekipi srčno borili. Obe sta imeli več priložnosti. Čilenci so male popustili, dobro pripravljene Avstrijce pa niso bili kos. V 65. minuti je Schachner zadel vratnico. Do konca tekme so oboji jurišili proti nasprotnikovim vratom, a oboja vratarja sta bila nadse uspešna, pa tudi obrambi zanesljivi.

2. SKUPINA

Avstrija : Čile 1:0 (1:0)

OVIEDO – Stadion Carlos Tartiere, gledalcev 20.000, igrišče splošno, vreme primerno za igro, sodnik Cardellino (Urugvaj).

STRELEC: 1:0 Schachner (21).
ČILE: Osben, Garrido, Valenzuela, Figueroa, Bigorra, Dubo, Yanez, Bonvallet, Caszely, Neira (M. Rojas), Moscoso (Gambao).

AVSTRIJA: Koncilia, Krauss, Obermayer, Degeorgi (Baumeister), Pezzey, Hattenberger, Schachner, Prohaska, Krankl, Hintermaier, Weber (Jurtin).

4. SKUPINA

ČSSR : Kuvajt 1:1 (1:0)

VALLADOLID – Stadion El Prado, gledalcev 7.000, igrišče in vreme primerno za igro, sodnik Dwornik (Čukana).

STRELEC: 1:0 Panenka (21).
ČSSR: Hruska, Barmos, Fiala, Jurkemik, Kukučka, Panenka, Berger, Vizek, Nehoda, Jančka, Križ (Bičovský).
KUVAJT: Al Tarabulsi, Saad, Majuf, Mubarak, Džasem, Buluš, Houti, Karam (Kamil), Al Dakhil, Jakub, Anbari.

5. SKUPINA

Španija : Honduras 1:1 (0:1)

VALENCIA – Stadion Luis Casanova, gledalcev 48.000, igrišče suho, vreme lepo, sodnik Ithurralde (Argentina).

STRELEC: 1:0 Zelaya (7), 1:1 Ufarte (65 – 11 m).
ŠPANJA: Arconada, Camacho, Gordillo, Alonso, Tendillo, Alesanco, Juanito (Suara), Joaquin (Sanchez), Satriuste, Zamora, Ufarte.

HONDURAS: Arzu, Gutierrez, Villegas, Bulnez, Costley, Maradiaga, Zelaya, Yerwood, Betancourt, Norales (Caballero), Figueroa.

Bodo svetovni prvaki popravili slab vtis?

Danes: Argentina – Madžarska, Brazilija – Škotska in Italija – Peru

MADRID – Danes bodo na sporedu tekme drugega kola v I., III. in VI. skupini. V igro bosta igrala Italija in Peru, v Alicanteju Argentina in Madžarska, v Sevilji pa Brazilija in Škotska. Ljubiteljem nogometa se obeta torej tri imenitne predstave.

»Pripravljeni smo umreti na nogah«, zatrjujejo Argentinci, branilci naslova svetovnih prvakov pred dvobojem z Madžarsko. »Poraz z Belgijo v prvem kolu nas ni vrzel iz tira«, trdi vedno hladni Menotti. »Več sem pričakoval od Diaza, ki pa me je razočaral, zato bo njegovo mesto v napadu prevzel Jorge«, pravi zvezni selektor Argentina.

Zvezni selektor Madžarske Meszöly nima težav s sestavo moštva. Ekipa, ki je zabila kar 10 golov Salvadorju, po vsej verjetnosti ne bo menjal. »Kempes se mi zdi najnevarnejši. Njegov čuvár Garaba, ki je sicer s 24 leti že manj izkušen, a ima odlične telesne sposobnosti,« pravi Meszöly.

3. skupina

Madžarska	1	1	0	0	10:1	2
Belgija	1	1	0	0	1:0	2
Argentina	1	0	1	0	1:1	0
Salvador	1	0	0	1	1:10	0

Brazilci so v doslej najlepšem boju na »mundialu« proti SZ navdušili vse strokovnjake. Trikratni svetovni prvaki bodo, da bodo ponovili igro. Zvezni selektor Tele Santana tokrat ne more računati s Cerezo, ki si je v kvalifikacijski tekmi za SP z Bolivijo »prislužil pravi rumen karton, na tekmi s SZ pa se drugega. Tako bo moral »podvati« eno tekmo. Kdo ga bo zaenkrat, Tele Santana še neče povedati.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

6. skupina

Škotska	1	1	0	0	5:2	2
Brazilija	1	1	0	0	2:1	2
SZ	1	0	0	1	1:2	0
N. Zelandija	1	0	0	1	2:5	0

Italijani in Perujci v prvih dveh nastopih, čeprav so bili proti Poljski oziroma Kamerunu favoriti, niso dosegli gola. Oboji so iztržili »pikavos« remija. Zato bo njun neposredni dvojni brččas odločen v I. skupini za napredovanje v drugi krog SP.

1. skupina

Italija	1	0	1	0	0:0	1
Poljska	1	0	1	0	0:1	1
Peru	1	0	0	1	0:0	1
Kamerun	1	0	1	0	0:1	1

2. skupina

Alžirija	1	1	0	0	2:1	2
Avstrija	1	1	0	0	1:0	2
ZRN	1	0	0	1	1:2	0
Čile	1	0	0	1	0:1	0

»Milijonarji« niso slabi

VALLADOLID – Kuvajski nogometaški, ki so postali milijonarji že s samo uvrstitvijo na SP, so igrali presenečujočo zmago. Slovitestih nasprotnikov se niso ustrašili. V 3. minuti je Al Buloshi lepo prodiril, močno streljal, a vratarja ČSSR Hrusko je »rešila« prečka.

Ko so nogometaši ČSSR spoznali, da bo šlo bolj zares, kot so menili, so zaigrali bolj napadalno, toda njihova igra ni bila presenečujoče zagrinjena, »smili« in dobri ugrabi Kuvajtskih zvodolca.

Kuvajt je minuto za minuto postal nevarnejši. Anbari je le malo kasneje zadel vratnico.

V 21. minuti je Kuvajtska obramba prevladala. Sodnik je pokazal na belo točko. Zanesljiv strelac je bil Panenka, toda stadion je bil prepričan, da je bila kazen prestraša, zato se življajo koncert sodnika iz Gane še dolgo ni polegel.

V drugem polčasu je Kuvajt zaigral še bolj napadalno.

V 59. minuti je Al Dakhil z ostrim strelom z roba kazenskega prostora izenačil.

Reprezentanca ČSSR se je v sklepnem delu še bolj trudila, a prizadevanja Panenke, Nehode in njihovih soigralcev so se izjalovila. Najboljši na igrišču je bil kuvajtski vratar Al Tarabulsi.

4. skupina

Anglija	1	1	0	0	3:1	2
ČSSR	1	0	1	0	1:1	1
Kuvajt	1	0	1	0	1:1	1
Francija	1	0	0	1	1:3	0

Špancem le točka proti Hondurasu

VALENCIA – Španci, v krogu favoritov »mundiala«, so v prvem nastopu razočarali 48.000 vnetih navijačev. Reprezentanca Hondurasu se je s izenačenjem 1:2 SP malokdo kosala. Španci so sicer silovito pritiskali proti njihovim vratom, pa vendar so prvi gol dosegli gostje. Zelaya je dobil žogo iz ozadja. Prodiril je zadel boljše prostor z leve strani in z močnim diagonalnim udarcem premagal španskega vratarja Arconado. Stadion je omelel. Na semaforu se je v 7. minuti tekme pojavil napis – Španija : Honduras 0:1. Španci so potem še bolj okrepili napade. Toda vse njihove poskuse je pravda odločno odbila odločna hondurška obramba, ki jo je vodil odlični vratar Arzu. Ta je klonil šele v 65. minuti, ko mu je Ufarte z enajstmetrovko zabil gol. V zadnjih minutah so Španci na vse kriplje skušali zmagati, kar pa jim ni uspelo.

Alžirci slavijo, Nemci se jezijo

Komentarji po srečanju med Alžirijo in ZRN so odraz rezultata tekme

ALŽIR, BONN – »Lepega darila si ob 20-letnici neodvisnosti ne bi mogli zaželeli,« je domala ves četrtek alžirski tisk komentiral senzacionalno zmago njihove reprezentance proti ZRN. Alžirci so si edini, da je njihova nacionalna selekcija s tem napravila pravi podvig, še bolj zadovoljni pa so ob dejstvu, da njihovi zmagi ne more ugovarjati nihče, ker je bila »čista kot solza«. Najbolj zadovoljno si manjev roke ob branju »starših« izjav zahodnonemških reprezentantov, »da bodo Alžirci pregazili s petimi ali osmimi goli razlike«.

Zato pa zahodnonemška javnost toliko teže preživlja »alžirski šok«. Številni rodoljubi so takoj po tekmi zahtevali, »naj se Jupp Derwall nemudoma vrne domov, selektorsko mesto pa prepusti sposobnejšemu možu«. »Nacionalni ponos je raznjen« so sklozi eter tulili tudi »audio«-reporterji, čeprav so v isti sapi priznavali, da so dvakratni svetovni prvaki proti »outsiderjem« izgubili – zasluženo.

DNEVNIK 12. SP

Vsak Španec rad in venomer stavi

ZARAGOZA – »Caballero, Que apostamos?« (Gospod, staviva?) To je stavek, ki ga tu v Španiji slišim večkrat. Španci so pravi hazarderji, odrasli moške okrog 6 odstotkov svojih dohodkov zapravijo za igre na srečo.

Stavo mi ponuja teleprinterist, pri katerem oddajam poročila v tiskovnem središču. Moja vloga s 100 pesetami (okrog 50 dinarjev) je vsoto vseh, ki so stavili, zaokrožila na 3000 peset, šlo pa je za tekmo Španija – Honduras. Vsi najbolj možni rezultati so bili že vpisani, zato sem napovedal izid, ki ga na njegovem seznamu še ni bilo – 7:0 za Španijo. Teleprinterist seveda navija za Španijo, zato se je moje napovedi najbolj razveselil. Bil sem najdlje od točne napovedi, toda jaz sem imel svoj račun. Zlhaba sem pogrešal tistih 100 peset, zato pa mi je šlo v tiskovnem redu. Ni me posebej skrbelo niti to, da sem javno izprijel svoje neznanje. Alžirijci je namreč pred nekaj dnevi izjavil, da se je v Srednji Ameriki prebral, da ima Salvador (od Madžarov je dobil 10 golov) boljšo obrambo kot Honduras (1:1 s Španijo). Pri »Don Carlosu«, kjer včasih popijem večerno pivo, sem imel več sreče. Za napoved izida tekme Italija – Poljska sem dobil 1800 peset. Če pa nihče ne ugane izida, gre denar v »sklade« za prihodnjo tekmo.

Pri »Don Carlosu« je na polici s pišajo spraviljenih že 10.000 peset (5.000 dinarjev). Če hočem računati nanje, bom moral popraviti svoje »rezone«, ki sem si jih ustvaril tedaj, ko sem analiziral statistike prejšnjih prvenstev. Na enem prvenstvu je bil kvečjemu eno ali dve presenečenju. Poraza Anglije z Ameriko 1950 v Braziliji ter Italije s Severno Korejo leta 1966 v Angliji sta bili takšni senzaciji, da jih poznavalci nogometa pomnijo do danes. Še štart 12. svetovnega prvenstva pa je dokazal, da se stvari spreminjajo. Remija Hondurasu in Kamerunu te zmaga Alžirije bodo po letu ali dveh najbrž pozabljivi kot »normalni« izidi.

FRANCI BOŽIČ

Avstralci ogorčeni nad televizijo

Zanimanje za mundial ogromno, ves čas pa samo dva neposredna prenosa

SYDNEY, 17. junija – Kdo bi si mislil! Avstrali, ki jim sploh ni kaj dosti mar za »najlepšo igro na svetu«, naj se sliši še tako absurdno, saj je kar dve tretjini prebivalcev te celine iz »domovne nogometne« – Anglije, so zdaj užgali po televiziji, ker jim ne da, da bi uživali v tem, v čemer te dni uživajo ljudje na drugih štirih celinah – v nogometu.

Dasiuravno nogomet tukaj ni v središču pozornosti športnega občinstva, ki se mnogo bolj navdušuje nad tukajšnjimi različnimi ragbiji, nad kriketo, tenisom in seveda nad konjskimi dirkami, je bilo športno zanimanje pred začetkom svetovnega prvenstva v Španiji tako zelo napeto, da so si gledalci resno obetali televizijske prenose »največje predstave na svetu«. Seveda so bili potem poparjeni, ker jim je televizija posredovala le neposredni prenos otvoritve in prvo tekmo, zdaj pa jim že tri dni servira 50-minutne lepljenke dnevnih dogodkov na španskiš stadionih, v katerih je nogometa najmanj.

Na reakcijo ni bilo treba dolgo čakati. Dandanej časopisje je preplavljeno z žolnimi napadi na televizijsko mrežo ABC, ki si je kupila ekskluzivno pravico do prikazivanja mundiala po vsej Avstraliji. To si je priborila v hudi konkurenci s tremi komercialnimi televizijskimi mrežami, predvsem zaradi tega, ker njeni programi pokrivajo večji del celine. Očitno pa so televizijski delavci ABC podcenjevali zanimanje avstralskega občinstva za nogomet.

Ze prvi večer, natančneje povedano prvega jutra, ker se je zaradi časovne razlike začel prenos v ponedeljek ob treh zjutraj, je bilo to zanimanje toliko, da je neposredni prenos iz Barcelone spremljalo na malih zaslonih kar blizu pet od vseh skupaj petnajst milijonov Avstralcev.

Podatek je osupljiv, ker moramo poleg tega tudi vedeti, da ponedeljek ni bil delovni dan, kar so proslavljali rojstni dan njenega velikanstva Elizabeth II., ki je hkrati tudi avstralska vladarica, zato so si ljubitelji nogometa lahko privoščili sedenje pred televizorji prav do zjutraj.

ABC je torej strelj po vseh splošnih ognjem ljubiteljev nogometa, pa ne samo teh, kajti do konca prvenstva ne bo več nobenega neposrednega prenosa, več do finalne tekme, ki jo bodo tukaj spet lahko gledali kot povod drugod po svetu. Seveda, če se odgovorni pri omenjeni televizijski mreži zdajdi hip ne premislijo in željam številnih gledalcev ne ugodijo.

VLADIMIR HOLOVKA

Cubillas daje slovo reprezentanci

MADRID – Perujski veteran Teophil Cubillas je izjavil, da bo po SP sezul reprezentančne čevlje in se posvetil trenerskemu delu z mladimi. »Se pet let bom živel v Miamiu in otroke učil nogometa«, je povedal Cubillas, ki mu bo po petih letih skupaj s klubom Fort Lauderdale potekla decembra 1983. Leto. Zlodežni so takole komentirali njegovo izjavo: »Po tekmi s Kamerunom je težko verjeti, da ga bodo otroci ubogali...«

BRANE ELSNER

Miljan Miljanić tolaži Špance

Naš selektor uči gostitelje svetovnega nogometnega prvenstva, naj se končno zavejo, da prihaja tudi v nogometu do »dekolonizacije« – Na novo obdobje opozarjajo Honduras, Kamerun in Alžirija

ZARAGOZA, 17. junija – Osrednja pozornost našega nogometnega tabora seveda velja lastnim nastopom in pripravam nanje, toda očesa »modrih« so uprta tudi na igrišča, kjer igrajo drugi, še zlasti naši že določeni nasprotniki iz predtekmovalja, ter možni tekmeči v nadaljevanju. Med prve sta včeraj sodila Španija in Honduras, med druge pa ZRN in Alžirija. Presenetljiv razplet teh tekem pa našega tabora ni šokiral; prej bi lahko rekli, da jih je »zaposlobi« s pravimi nogometnimi temami in opozoril na nevarnosti, ki jih v nadaljevanju »mundiala« še čakajo.

Takoj po tekmi v Valenci med Španijo in Hondurasom so bile kamere španske televizije (za oddajo »Telemundiala«) vključene tudi v hotelu »Corona de Aragon«, kjer stanujejo naši. Pred tem je nekdanji slovi španski nogometaš Amancio v Valenci že spustil prvi rafal obtožb na račun španskega selektorja Santamarie, češ da je psihološko slabo pripravil igralce, da je igral z nepravilnimi močmi ter da je bil njegova taktika »vrhunec« neznanja. »Santamaria za »Telemundiala« ni hotel nastopiti, zato so bili španski televiziji toliko bolj ogorčeni. Z ust Miljana Miljanica so hoteli ostro kritiko na rovaš Santamarie in španskega moštva, toda naš selektor je znova predstavljal izredno bogat repertoar diplomacije in izpričal tudi širino svojega duha.

»Vi res mislite, da gre za probleme španske reprezentance? Jaz pa ne. Problem vidim takole: obstaja tudi velik del sveta, ki je na obrobij našega nogometnega zanimanja, a si tega mesta ne zasluži. Gre za proces nogometne »dekolonizacije«. Prihaja novo obdobje, na katerega danes opozarjajo Honduras, Kamerun in Alžirija. V tem procesu so med evropskimi trenerji pomembno vlogo odigrali tudi jugoslovanski trenerji, ki so taktično-tehnično raven igre v teh in še mnogih drugih deželah dvignili na raven, ki mora biti zanimiva za vse nogometno radovedne strokovnjake. Hitrejši stik pa je z »razvitiimi«, tem deželam omogočilo tudi dejstvo, da vrsta njihovih igralcev igra v Evropi in Južni ter Severni Ameriki. Gilberto Yerwood iz Hondurasu je zanimiv tudi za madridski Real, njegov soigralec Armando Bellocourt je pojem v Ameriki. Tokoto iz Kameruna prav tako, Milja je zvezdnik v Franciji, za Alžirca Kourichija se vsako leto pulijo najboljši francoski klubi, njegov soigralec Dahleb je med najbolje ocenjenimi igralci francoske lige, transfer Belloumija po »Mundialu« pa bo morda odmeval kot Maradonin. Ti igralci so s svojimi izkušnjami obogatili nogomet »nerazvitihi«. »Nogometni tretji svet« se prebujajo, zapomnite si to! Njihov čas prihaja. »Tako je govoril za španski televiziji Miljan Miljanić, toda spraveval je ga prekinitelj: »Toda, gospod Miljanić, nas ne zanima nogometna filozofija, temveč Španija, ki naj bi postala svetovni prvaki, a je že v prvi igri poplunoma razočarala.« Miljanić se je malce nejevoljno vživel v novo vlogo, čisto pa se je ni uklonil. »Vi preveč razmišljate samo o Španiji, toda obstaja tudi na-

sprotnik. Ste mar mislili, da bodo igralci Hondurasu prišli bosi? Španski igralci so bili po mojem mnenju psihološko obremenjeni. To je kriza, iz katere pa se lahko izvečijo kaj hitro. Za nas Jugoslovane to ni preveč ugodno položaj, kajti mi bomo njihov naslednji nasprotnik. Tak razplet nam ne ustreza, zmaga Španije v drugih tekmah nas sploh ne bi motile. Položaj je zdaj bolj zapleten, toda ne ostaja nam drugega, kot da namj priistnemom. »Iz Tegucigalpe, glavnega mesta Hondurasu, pa so prišle novice, da vlada tam pravo nacionalno slavo. Na tisoče prebivalcev je preplavilo mestne ulice in slavilo dolgo v noč. Strelji iz pušk in pištoli ter svetleče petarde so dajale ton nacionalnemu veselju, ki je trajalo do dne...«

FRANCI BOŽIČ

računa, še zlasti, ker ima nekaj lažje pokodovanih mož (Breitner, Dremmler, Magath, M. Müller).

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače. Zato napoveduje zvezni kapetan Škotske Stean presenečenje, a ne le v moštvi, marveč tudi v taktiki. Toda tudi v škotskem taboru so tiho, nobenih natančnejših napovedi ni mogoče dobiti.

Škoti so proti Novi Zelandiji gladko zmagali (5:2). Igrali so mirno, hitro in fair. Proti Braziliji pa bo seveda precej drugače.

Položaj delavca se mora še hitreje uveljaviti

V primorskih občinah je čutiti delovanje komunistov predvsem v osnovnih organizacijah ZK, manj pa v družbenopolitičnih organizacijah

NOVA GORICA, 17. junija – Slovenski komunisti so svoje aktualne naloge sedanega družbenopolitičnega in gospodarskega trenutka jasno opredelili na nedavnem 9. kongresu. Da pa bi te naloge enotno in seveda čim bolj učinkovito povsod uresničili, so na današnjem posvetu, ki so se ga udeležili izvršni sekretarji komitejev ZK večine primorskih občin, podrobneje spregovorili o konkretnih programih za delo na posameznih področjih. Posvet so vodili izvršni sekretarji predsedstva CK ZKS Valerija Škerbec, Emil Stern in Ivan Godetec s sodelavci.

V razpravi so komunisti namenili pozornost predvsem trem temam in sicer delu zveze komunistov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja, organiziranosti in razvoju ZK in kadrovske politiki ter idejnopolitičnemu izobraževanju. Opozorili so med drugim, da je tudi v primorskih občinah še zmeraj čutiti delovanje komunistov predvsem v okviru osnovnih organizacij ZK, raznih občinskih organov in občinske organizacije ZK, da pa učinkovitega akcijskega dela komunistov še ni dovolj zaznati v drugih družbenopolitičnih organizacijah, delegacijah in drugih. Marsikje namreč druge družbenopolitične organizacije tudi sicer stoji še preveč ob strani, na primer sindikat v tozidih, SZDL v krajevnih skupnostih, in le spremljajo dogajanja, vse premalo pa se dejavno vključujejo v akcijske programe.

V večini osnovnih organizacij ZK na tem območju so po kongresu slovenskih komunistov in v pripravah za 12. kongres ZKJ že pripravili podrobnejše akcijske programe, v katerih so določili prednostne naloge sedanega trenutka, torej predvsem naloge za

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

Davke so »pozabili« plačati

Davčni zavezanci v koprski občini dolgujejo za lansko leto 10 milijonov din

KOPER, 17. junija – Kot ugotavljajo pri koprski upravi za družbene prihodke, se je odstotek izterjave davčnih obveznosti občanov v minulem letu, v primerjavi z letoma 1980 in 1979, povečal od 88 odstotkov lani na 92 odstotkov, letos pa naj bi dosegli že 95 odstotkov. Lani so davčni zavezanci od 128 milijonov dinarjev plačali 118 milijonov in dolgujejo še dobrih deset milijonov. Na upravi za družbene prihodke pravijo, da gre pri tem za relativno majhno število občanov, ki se na vse načine izogibajo plačevanju družbenih obveznosti.

Zanimivo je, da je relativno velik del nastal kljub temu, da tako kot lani, še niso izvajali prisilnih ukrepov izterjave.

D. G.

SLAVICA CRNICA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

Poslovni uspehi so tudi plod razvite samouprave

Skupna seja občinske konference ZKS Izola in komunistov osnovnih organizacij ZK v Mehanotekni – Ocena kaže, da se marsikaj spreminja na bolje

IZOLA, 17. junija – Vrsto dvomov, nesoglasij in tudi konfliktov, ki so vplivali na ne najboljše odnose med občinskim komitejem ZKS v Izoli in tudi na oblikovanje kritičnih ocen o (ne)urejenosti samoupravnih odnosov ter drugih slabostih v Mehanotekni, so po sinočnji skupni seji občinske konference ZKS Izola in članov osnovnih organizacij ZK v Mehanotekni v mnogem odpravili. Komunisti v Izolski občini so po več kot dvehletnih razpravah prišli do enotnih stališč o razmerah v Mehanotekni.

Skupno poročilo, ki ga je sestavila delovna skupina članov komiteja in osnovnih organizacij ZK v Mehanotekni, so sinoči komunisti soglasno sprejeli. Vsi od uvodničarja, sekretarja občinskega komiteja ZKS, in v razpravi so v bistvu poudarjali, kako pomembno je, da so se zapleteni, celo konfliktni odnosi med Mehanotekniko in občino oziroma komitejem in seveda tudi odnosi znotraj Mehanotekni, razčistili z odprtim demokratičnim pogovorom, sočenjem različnih stališč in argumentov, ki smo jim bili priča v dosedanjih razpravah.

Ocena o stanju v Mehanotekni opozarja na to, da je treba razmere na področju informiranja v kolektivni zboljšati, ne zanika pa, da so bili po letu 1980, ko je Mehanotekniko obiskala delovna skupina CK ZKS, na osnovi pobud za boljše informiranje že storjeni novi koraki. Fluktuacija v kolektivu se je v zadnjih dveh letih umirila, glede organiziranosti pa ta (najnovejša) ocena vsebuje stališče, da število in velikost tozodov ne more biti eden od najpomembnejših kriterijev za oceno razvosti samoupravnih odnosov. Dosedanje ocene o

mejenosti le-teh so se namreč v mnogem nanašale prav na TOZD Tehnične igrače, ki ima okrog 1000 zaposlenih. Člani tega tozda, pa tudi drugi razpravljalci, so menili, da je tudi v tem kolektivu s petimi delovnimi enotami, tako kot drugod v Mehanotekni, razvitost samoupravnih odnosov na zadovoljivi ravni.

V razpravah so nekateri opozorili tudi na to, da se kljub kadrovi TOZD Tehnične igrače, ki ima okrog 1000 zaposlenih, člani tega tozda, pa tudi drugi razpravljalci, so menili, da je tudi v tem kolektivu s petimi delovnimi enotami, tako kot drugod v Mehanotekni, razvitost samoupravnih odnosov na zadovoljivi ravni.

● V Mehanotekni ocenjujejo, da se bodo do konca leta, kljub težavnemu položaju vendarle uspešno »prebili«. Prodajo imajo zagotovljeno (tudi na tujem), surovine iz uvoza tudi v veliki meri, boje pa se, da bodo imeli težave pri nakupu reprovratizacij doma.

razpravi sodeč – vendarle precejšnja. Še večja pa bo potrebna – kot je v razpravi poudaril sekretar medobčinskega sveta ZKS Koper – prav zaradi pogojev, v katerih je trenutno naše gospodarstvo. Komunisti morajo s svojo aktivnostjo na vseh ravneh spodbujati boj za čimboljše izvozne rezultate. In Mehanotekniko ima kot pomemben slovenski izvoznik na tem področju velike obveznosti. Sekretar medobčinskega sveta ZKS je tudi menil, da dosedanje skoraj samostojno in uspešno premaganje težav vse od 1975 leta naprej in dobri poslovni rezultati, ne morejo biti plod posamičnih uspešnih poslovnih potez, pač pa tudi razviti samoupravnih odnosov. Seveda bi bilo napočeno, če bi se zadovoljevali z doseženimi. Delavci morajo odločiti o pogojih in rezultatih dela.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

V koprski občini, ki sicer ni

tipično turistično, je pa »tranzitna«, se bodo morali na različne načine potruditi za povečanje deviznega priliva. Izkoristiti velja vse možnosti boljše ponudbe v stilu kmečkega turizma in okrepite gostinstvo dejavnost (več in daljša odprta lokala). O prikazovanju različnih zanimivosti Koprja, na primer največjega še uporabnega sode za vino v Hotelu Evropa, ob katerem bi turisti, posamič ali skupinam, lahko poskušali še razne primorske specialitete itn., bi tudi kazalo razmisliti.

Člani IS so sklenili, da bodo vse odgovorne pozvali k čimprejšnji realizaciji dogovorjenega.

DUŠAN GRČA

POLOŽAJ DELAVCA SE MORA ŠE HITREJE UVELJAVITI

Predlog ukrepov so podprli, poudarili pa, da je treba v kar največji meri izkoristiti možnosti, ki jih ima koprski občina za razvijanje vseh vrst malobojne menjave. Sicer pa naj bi do konca meseca vsi oziroma vsi posamezni programi za poslovanje v zvezi s materialnimi okviri, Proučiti bo treba učinkovitost, objektov, dokončanih s sredstvi samoprispevka, sproščati delovna mesta, ki jih zasedajo upokojenci, omejevati civilno-pravna razmerja in zaposlovanje pripravnikov; obrtna zadruga Galeb bo morala misliti na to, kako nadomestiti uvoz raznih drobnih reprovratizacij in ob tem skupaj z izvoznimi organizacijami iskati možnosti za povečanje izvoza, v Agrarii (SOZD Timav) naj bi proučili možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov itn.

UTRIP

V servisu imajo polne roke dela

IDRIJA – Idrijski mladinski servis, ki že četrto leto deluje v okviru občinske konference ZSMS, je očitno že postal trdna vez med idrijskim združenim delom in tamkajšnjo mladino. Da je temu tako, dokazuje tudi letošnji množični obisk mladih vseh starosti, ki prek servisa v Idriji iščejo poletne zaposlitve. Dobro pa se je tokrat odzvalo tudi združeno delo, ki je mladim »odprlo« okoli 250 delovnih mest (predvsem za julij in avgust). (K. R.)

Letošnji vpis je razočaral

TOLMIN – V tolminskem šolskem centru »Vojvodina« ugotavljajo, da letošnji vpis v prve letnike usmerjenega izobraževanja ni takšen kakršnega so načrtovali. Bojijo se tudi, da se v Tolminu ne bodo mogli solati naprej gostinski in kovinarski delavci. Za gostinsko usmeritev se je odločilo 25 dijakov, razpisanih pa je bilo 60 učnih mest: 30 za kuharstvo in 30 za strežbo. Na oddelek za kuharje se je vpisalo le 5 učencev. Za poklic kovinarja se je odločilo 54 mladih, razpisanih pa je bilo 60 učnih mest. Skrb pa šolskemu centru povzroča 13 učencev iz Baške grape, ki bi se zaradi boljšega prevoza radi solali v Novi Gorici. (K. R.)

»Hvarčanka« za Postojnčane

POSTOJNA – V okviru gledališkega abonmaja, katerega je letos že deseti organizirala občinska zveza kulturnih organizacij, bo v petek ob 20. uri v postojnskem kulturnem domu komedija Martina Beneticevica »Hvarčanka«. Po zasnovi Jurija Součka in v režiji Alje Tkačeve jo bodo predstavili člani Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane. (M. T.)

Šolarji so zbrali 53 ton papirja

POSTOJNA – V tem šolskem letu so učenci osnovnih šol postojnske občine zbrali 53 ton odpadnega papirja. Najbolj pridni so bili v Postojni, kjer so zbrali skoraj 31 ton papirja. V ponedeljek in torek pa so učenci osnovne šole Pivka organizirali še eno akcijo zbiranja odpadnega papirja in so ga zbrali okoli 2 ton. Izkupček bodo namenili za obnovo mladinskega okrevališča na Debelem ritcu. (M. T.)

Krajani urejajo kanalizacijo

VRBOVO – Prebivalci krajevne skupnosti Vrbovo so v zadnjih letih veliko naredili za razvoj svojih naselij. Tako so v Vrbovem uredili vodovod ter napeljali kanalizacijo. Letos so naprej gradili kanalizacijsko omrežje (na sliki); ko bo delo končano, bodo pomagali še pri asfaltiranju vaških poti. (Foto: P. N.)